AC/DC > IT'S ONLY ROCK'N'ROLL • BRIGHT EYES • BRIAN WILSON • EMIR KUSTURICA • 100°C

ROLL

ROLL 96

112480 nisan 2005/04
3.5 YTL (3 500 000 TL)

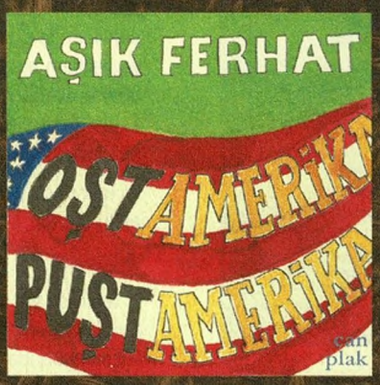

PLAKLARDAKİ TARİH

Türkiye'de siyasal ve toplumsal hayat

BOB GELDOF • JULIAN COPE • BURHAN BERKEN • STEVE ALBINI • SERGE TEYSSOT-GAY

joan manuel serrat

ÖZGEÇMİŞ
hikâye çok basit
bir vakit doğmuşsunuz
kederle seyrine dalmışsınız
kızıl mavi göğün
göçen kuşun
ve gözüpek böceğin
birazdan ezilecek olan
yeni pabucunuz tarafından

gerçekten acı çekiyorsunuz
hakkınızı arıyorsunuz
midenize yiyecek bir şeyler girmesi için
ve başkaları sizi buna mecbur ettiği için
ya da belki alışkanlıktan
gözyaşı döküyorsunuz
lanetli ya da kutsanmış
günahlardan arınmış
ta ki uykunuz gelip de
anlamsız kılıncaya dek olan biteni

değişiyorsunuz
son haddine kadar seviyorsunuz hatta
kendinizi sonsuz hissetmeyi beceriyorsunuz
merak duyuyorsunuz
fakat ümitler sonbaharı bulmuyor
ve o yalvaç kalp
bir süprüntüye dönüşüyor

sonunda öğrendiniz
ve işe yaradı öğrendikleriniz
anlamak için dünyanın
bir labirente benzediğini
en can alıcı anlarında
cennet ya da cehennem
aşk ya da terk ediliş
ve elbette daima bir yamalı bohça.
güçleniyor ve arıyorsunuz
şimdinin izlerini
geçmişin ayinlerini
ve tomurcuklanan geleceğe kadar
belki de bilgelik değişir
çaresizce,
hiçbir eksik kalmadığında
böylece ölürsünüz

AKDENİZ
belki de çocukluğum
sahillerinde oynamaya devam ettiği için
ve sazların arasında saklanmış
uyuyor olduğu için ilk aşkım,
senin ışığını, kokunu taşıyorum
her nereye gidersem gideyim

ve kumunda gömülü
aşkı, oyunları ve acıyı saklıyorum

ben...

ki tenimde var
buruk tadı dinmeyen gözyaşının
yüz kasabanda birden yağan
algeciras'tan istanbul'a,
maviye boyayabilesin diye
kışın uzun gecelerini

kör talih,
karanlık ve derin kılmış ruhunu

kızıl günbatımlarına
alışır gözlerim
patikadaki kıvrım gibi...
ben şarkıcıyım, yalancıyım,
oyunu ve şarabı severim
içimde bir denizci ruhu...

ne gelir elimden,
doğmuşsam akdeniz'de

bir yaklaşıyor, bir uzaklaşıyorsun
küçük köyüme bir öpücük kondurup.
dalgalarla oynayarak
gidiyorsun, dönmeyi düşleyerek.

bir kadın gibisin
sürünmüş katranı parfüm niyetine

hasreti çekilen ve istenen
tanınan ve korkulan

ah...

eğer bir kara gün olur
ölüm beni aramaya gelirse
denize itin küçük teknemi
bir doğu rüzgârıyla sonbaharın
ve bırakın fırtına
ıskartaya çıkartsın ak kanatlarını

ve beni, beni yas tutmadan gömün
gökyüzüyle kumsal arasına...

bir tepenin yamacına,
ufkun daha yukarısına.
isterim güzel bir manzara
bedenim patika olsun,
çam ağaçlarına yeşilliğini versin
ve de kır çiçeklerine sarılığını...

denize yakın. çünkü ben
akdeniz'de doğdum.

GÜNEY DE VARDIR
kurşun işlemez gelenekleri
büyük bacalarıyla
gölgede kalmış bilgeleriyle
sarhoş eden deniz kızı şarkısıyla
neon gökyüzüyle
noel alışverişleriyle
ibadetiyle tanrı babaya
ve de apoletlere
elinde saltanatın anahtarıyla
emreden kuzey'dir.

ama burada aşağıda aşağıda
eldeki açlık
muhtaç acı meyveye
diğerlerinin seçtiği üzre
zaman geçtikçe
ve askerler yürüdükçe
kendilerince başka şeyler yapıyorlar
kuzey'in yasaklamadığı
yılmaz umuduyla
güney de vardır

verdiği öğütlerle
zehirleyen gazıyla
şikago okuluyla
toprak ağalarıyla
lüks paçavraları
ve çelimsiz iskeletiyle
harcanmış savunmalarıyla
savunma harcamalarıyla
işgal destanlarıyla
emreden kuzey'dir.

ama burada aşağıda aşağıda
herkes kendi sığınağında
kadınlar ve erkekler var
neye tutunacaklarını bilen
güneşin tadını alan
ve de güneş tutulmasının
işe yaramazı kenara ayırıp
işe yarayanı kullanmasını bilen
gazi imanıyla
güney de vardır.

fransız kornosuyla
isveç akademisiyle
amerikan sosuyla
ve ingiliz anahtarıyla
bütün füzeleriyle
ve de ansiklopedileriyle
galaksi savaşlarıyla
ve zenginlik hırsıyla
bütün büyük zaferleriyle
emreden kuzey'dir.

ama burada aşağıda aşağıda
köklere yakın yer
izin vermiyor hafızanın
tökezlemesine
ve burada tekrar tekrar ölenler var
ve de tekrar tekrar dirilenler
işte bütün bunların arasında gerçek oldu
bir zamanlar imkânsız olan
bütün dünya bilsin ki
güney de vardır.

Türkçesi: Öztürk Çiğdem

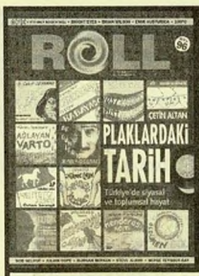

Kapak: Arslan Eroğlu

ROLL
96
nisan '05

09 Bright Eyes

12 Serge Teyssot-Gay

14 Julian Cope

18 Brian Wilson

20 Bob Geldof

22 100°C

26 Mehmet Ö. Alkan'la plaklardaki tarih

34 Burhan Berken

40 Steve Albini

47 Emir Kusturica

57 AC/DC

04 Ajans
44 ÖSS
46 Halkla ilişkiler
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Acar, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spengler, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen

baskı: Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Ebumza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95]
basım yeri ve tarihi: İstanbul, Nisan 2005 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0212 244 23 94 / 0212 251 87 67
yıl 9 **sayı** 96 **nisan** '05 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi
ilan irtibat: Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

90. YILDÖNÜMÜNDE 1915 KATLİAMI

Oldu mu, olmadı mı?

Halil Berktay: Zaman zaman bir araya geliyoruz eski sınıf arkadaşlarımla. Geçen baharda buluştuğumuzda, lâf döndü dolaştı, Ermeni meselesine geldi. "Oldu mu, olmadı mı, gerçek mi iftira mı, Türkler –de– böyle şeyler yapmış olabilirler mi, olamazlar mı, nasıl olur, olamaz, asla" filân derken, yani bu meseleye ilişkin bütün defansif âmiyânelikleri sıralarken, bir arkadaşımız da, kendi çocukluğunda dedesinden dinlediklerini atıverdi ortaya. "Dedem" dedi, "elleri kolları bağlı yüzlerce Ermeninin boğazlarını kesmekten ne kadar yorulduğunu, üstünün başının kan içinde kaldığını anlatır, sonra da eklerdi: 'Ama önce onlar başlatmış, analarımıza, kadınlarımıza kızlarımıza saldırmışlardı'..."
Böyle şeyler aktarıldığında, ne kadar "önce onlar başlatmıştı" apolojisi iliştirilse de, "olmadı, olamazdı" noktasında ısrar, abes kaçıyor. Ama hiç kolay olmuyor, arkadaşımın gösterdiği dürüstlüğü gösterebilmek. Zira bu, öyle bir gerçekle yüzleşebilme meselesi ki, insanın geçmişle arasına belirli bir mesafe koyabilmesini gerektiriyor.
Eski büyükelçi Kamuran Gürün'ün "Ermeni Dosyası"nda resmî tez şöyle özetleniyor: *"Tehcir emri verildi. Bu güvenlik bakımından maalesef kaçınılmazdı. Fakat bu arada, asla katliam emri verilmediği halde, göçler sırasında kazara 400-450 bin kişi öldü."*
Bu minimum rakam. Yeni nesil bunları dahi bilmiyor. Resmî tezin çok ciddi problemleri var. Bu olay, bu kadar masum mudur? Sadece ve sadece Ermeni oldukları için insanlar yerlerinden toplanıp zorunlu göçe maruz bırakılmıştır. Asla masum bir olay değildir.
İkincisi, bu sadece savaş cephesinde değil, Ermenilerin yaşadığı her yerde uygulanmıştır. Üçüncüsü, bu hukuk normlarının o kadar dışında bir olaydı ki, o zamanki Osmanlı bürokrasisinde çok ciddi tepkiler doğurmuştur. Çeşitli valiler, –Kütahya valisi ve diğerleri– kaymakamlar, garnizon komutanları arasında İstanbul'un şaka yaptığını sananlar olmuştur. "Acaba kanunsuz emirlere uyarlar mı, uymazlar mı" diye sınavdan geçirildiklerini düşünenler, teyit için birkaç defa "ciddi misiniz?" diye yazanlar olmuştur. Hatta durumun reel olduğunu anladıktan sonra reddedenler olmuştur. Ancak bunlar görevden alındıktan sonradır ki, tehcir uygulaması yürütülebilmiştir.
Britannica ansiklopedisi 600 bin, Ermeni diasporası 800 bin - bir milyon ya da daha fazla diyor. Kamuran Gürün'ün "Ermeni Dosyası"nda ve yerleşmiş gayri resmî kaynaklarda 400-450 binden söz ediliyor. İnsaf ediniz, bir yıl kadar süre içinde 450 bin insan kazara ölür mü? İnsanın ağzından çıkanı kulağının duyması gerekiyor.
Ortada diplomatların raporları, gazetecilerin telgrafları, tutulan günlükler, fotoğraflar var. Üstüne üstlük, Osmanlı devletinin kendi belgeleri, örneğin 1918-19 soruşturma ve yargılamasının belgeleri var. Zaten ne benim, ne başka herhangi bir tarihçinin, bunlardan bağımsız bir yargısı söz konusu olabilir.
1918'de, bir Meclis-i Mebusan soruşturma encümeni –komisyonu– kuruluyor, sonra bir Divan-ı Harp yargılaması yapılıyor. Tutanak ve belgelerin Türkiye'de de tam ve eksiksiz basımı yapıldı. *(Osman Selim Kocahanoğlu, İttihat-Terakki'nin Sorgulanması ve Yargılanması, Temel Yayınları, İstanbul 1998).* 1915'in ve sonraki üç yılın bütün tanıklıklarından, saklanmış ve kurtarılmış emirlerden, samimi itiraf ile tevil yollu ikrarlardan, olay apaçık ortada. Zaten hiç kimse, böyle bir şey olmadı filan da demiyor; sınıf arkadaşımın dedesinin "onlar başlattı" anlatımında olduğu gibi, Rus ordularının ve onlarla işbirliğindeki Ermeni çetelerinin Müslüman nüfusa uyguladığı mezalim anlatılıyor. Böylece devletin 1915 Nisan'ında verdiği kararla gerçekleşen büyük ölçekli tehcir ve katliam uygulamaları hem görelileştirilmeye, hem önceki aşama içinde eritilmeye çalışılıyor. Esas savunma taktiği, bu şekilde özetlenebilir. İşte bu bağlamdadır ki, Ziya Gökalp de sanık olarak gelip, "hayır, katliam olmadı, karşılıklı mukatele ettik" diyor. Bu, hukuk diliyle konuşacak olursak, "hafifletici sebep" veya "ağır tahrik" türü bir müdafaa stratejisi. İlginçtir, 1918-19 yargılamalarında beliren bu çizgi, bugün de resmî veya yarı-resmî Türk milliyetçi söyleminin ana savunma mevzilerinden biri olmaya devam ediyor. 1918-19 soruşturma ve yargılaması, bir kukla mahkeme olmadığı halde, "Damat Ferit hükümetleri" genellemesinin günahları arasına yazılıyor, işbirlikçilerin yürüttüğü bir yargılama kategorisine giriyor.
1915 derhal ve külliyan örtbas veya inkâr edilmiyor. Tam tersine, 1919-22'de Anadolu'da hayat memat mücadelesi veren Kemalistler, 1915'te ne olup bittiğini çok iyi bildikleri gibi, dünya çapında meşruiyet ihtiyacının da farkındalar. Örneğin Misak-ı Milli'nin bugün hemen hiç bilinmeyen, hatırlanmayan bir eki var: Tecziye Ahidnâmesi (Cezalandırma Sözleşmesi). Bu ekte, Milli Mücadeleye atılmaya hazırlananlar, 1915'in sorumlularını cezalandıracakları konusunda dünya kamuoyuna söz veriyorlar. Bizde resmî ideoloji, her Türk çocuğunun Atatürk'ün Büyük Nutuk'unu ezbere bilmesi halinde toplumuzda hiçbir sapma meydana gelmeyeceğini tekrarlar durur. Nutuk'un ilk sayfalarında Mustafa Kemal, 1915 vahşetini çeşitli ifadelerle kınamaktan, kendisini bu vahşetten ayırmaktan geri durmuyor. *(Türk Devrim Tarihi Enstitüsü'nün yayımladığı kısaltılmamış, sadeleştirilmemiş metinden, 1982 basımı, cilt 1, sayfa 4).*
O günleri yaşayanlar ne olup bittiğini çok iyi biliyorlar; bütün dünya da çok iyi biliyor. Türkiye'de hâlâ şöyle bir "tartışma" yaşanıyor: Oldu mu, olmadı mı?

Tarihçi, Sabancı Üniversitesi öğretim üyesi, Prof. Dr. Halil Berktay'ın, 22 Kasım 2004 tarihli Nokta dergisinin "Ermeni Trajedisi, 1915'te Ne Oldu?" başlıklı ekine anlattıklarından kolaj. (söyleşi: Yücel Göktürk)

Van'da yayıkta tereyağ yapan Ermeni kadınlar. "100 yıl Önce Türkiye'de Ermeniler" kitabından, Birzamanlar Yayıncılık, 2005

Her şey küreselleşiyor ve her şey birbirine benziyor: giyecekler, yiyecekler, yiyecek eksikliği, düşünceler, düşünce eksikliği, suç ve suç korkusu.
EDUARDO GALEANO, Tepetaklak

Bana yalnız ölen gelir
Ben ölümden sonrasına bakan bir doktorum
SEZAİ KARAKOÇ

Doğuştan önceki sonsuzluk, ölümden sonraki sonsuzluktan daha kısa değil. **ABİDİN DİNO**

Sarılıp gövdesine sımsıkı
Bir kadın kendini doğurabilir isterse
EDİP CANSEVER

Nasreddin Hoca'nın yüzyıllara dayanan enteresan bir espri anlayışı var. **VJ BÜLENT**

İnsanlar köşeye kıstırılmadıkça tam olarak yaşamaya başlamazlar. **PAUL AUSTER**, Yanılsamalar Kitabı

PEK YAKINDA TÜRKİYE'DE

Manic Street Preachers • Elvis Costello • Tori Amos • Sonic Youth • Kraftwerk • Super Furry Animals • Franz Ferdinand • Blues Explosion • Ian Brown

BEATLES'la özdeşleşmiş Abbey Road stüdyosu 74 yıllık tarihinde ilk defa halka açıldı. Stüdyo, 25 yıldır film müzikleri hazırlaması şeferine, bir film festivaline ev sahipliği yapıyor.

Billy Corgan halihazırda ilk solo albümü "The Future Embrace" üzerinde çalışırken, **SMASHING PUMPKINS**'in bütün kayıtları da, bazı nadir bulunan parçalarla beraber, internet üzerinden indirilebilir hale geliyor.

DECEMBRISTS grubunun, aralarında enstrümanlarının da bulunduğu malzemeleri Oregon'da çalındı. Kimi eşya bulunduysa da, enstrümanlardan hâlâ haber yok. En büyük ilham kaynakları Morrissey ve Herman Mellville olan folk rock grubunun yeni albümü "Picaresque" ise bugünlerde yayınlandı.

ARETHA FRANKLIN kendi plak şirketi Aretha Records'dan ilk albümünü yayınlamaya hazırlanıyor. Son albümü "So Damn Happy"yi 2003'te yayınlayan soul efsanesi, Temptations vokalisti Dennis Edwards ve Faith Hill'le de düet yapacak.

QUEENS OF THE STONE AGE'in dördüncü albümü "Lullabies To Paralyze"ın yayınlandığı şu günlerde, grubun önemli isimlerinden Josh Homme, davulcu olarak çalıştığı **EAGLES OF DEATH METAL**'le beraber stüdyoda. Grubun ikinci albümü "Death By Sexy"nin yaz aylarında yayınlanması bekleniyor.

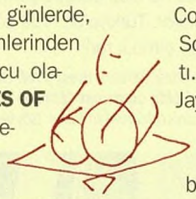

Ellinci yaşını kutlamaya hazırlanan **BILLY IDOL**, 12 yıl aradan sonra "Devil's Playground" albümüyle plakçı raflarına geri döndü. Deri ceketli asi, '80'lerin başlarında "Rebel Yell", "White Wedding" gibi şarkılarını beraber yaptığı gitarist Steve Stevens ve prodüktör Keith Forsey'le beraber çalışmış.

BLACK CROWES, dört yıllık ayrılığın ardından bir dizi konser için yeniden bir araya geliyor.

REEL BIG FISH, yeni albümü "We're Not Happy 'Til You're Not Happy"yi bu ay yayınlıyor. Albümde Tracy Chapman hiti "Talkin' 'bout a Revolution"ın bir yorumu da bulunuyor.

BABYLON'DA TALİM VAR

Latinin aşkı başka

Radyocu Gülbahar Kültür dostumuzun çalışkanlığı dillere destan. Neredeyse dergi çıkarır gibi periyodik olarak derleme albümler yayınlıyor. Daha önce Arap illerinden Balkan diyarlarına "oryantal" derlemelerine aşina olduğumuz DJ, araya bir de "Made In Turkey" albümü sıkıştırmıştı geçtiğimiz aylarda. Şimdi bahçeler serisine "Latin Garden"la devam ediyor. Bu double albümde sadece Latin ülkelerinden şarkılar yok, dünyanın yedi ikliminde Latin aşkı yaşayan gruplar ve şarkıcılar bir araya getirilmiş. 42 şarkı arasında, diğerlerinin gücüne gitmesin, en başta Rus grup Paperny TAM'in ça ça'sına bayıldık mesela... Gülbahar Kültür 6 Nisan Çarşamba akşamı Babylon'da şimdiye kadar yayınlanan derleme albümlerinden örnekler çalacak, Bremen'de ve Açık Radyo'da sürdürdüğü programcılığını canlı canlı sergileyecek. Mevsim global beat mevsimi.

Soul Coughing vokalisti **MIKE DOUGHTY**'nin solo albümü "Haughty Melodic" mayıs başında gün yüzü görecek. Sanatçı, "Tremendous Brunettes" şarkısında Dave Matthews'la düet yapmış.

ERYKAH BADU, kendi plak şirketi Control FreaQ'i Austin'deki South By Southwest festivalinde basına tanıttı. Şirketin imza attırdığı ilk sanatçı Jay Electronica.

BILLY JOEL, alkol bağımlılığı sebebiyle bir rehabilitasyon merkezine yatırıldı.

BONO ve eşi Ali Hewson "Edun" başlığı altında bir kıyafet kreasyonunu basına tanıttı. Peru'dan Tanzanya'ya kadar pek çok ülkede üretilecek ve organik maddelerden imal edilecek olan kıyafetler, Bono'nun üçüncü dünya ülkelerini kalkındırma kampanyasının bir parçası...

VIC CHESNUTT'tan yeni albüm: "Ghetto Bells" isimli çalışmada, büyük şarkıyazarının konukları da büyük: İdolü Van Dyke Parks ve Bill Frisell...

MICHAEL FRANTI yeni albümü için stüdyoda. Sonbaharda yayınlanması düşünülen çalışmanın prodüktörü Chris Blackwell.

Geniş kapsamlı bir yasadışı silah operasyonu dahilinde tutuklanan reggae yıldızı **SIZZLA** serbest bırakıldı. Geçen sene Jamaika'daki evi kurşun yağmuruna tutulan Sizzla, üç ay önce de sahnede küfrettiği için 15 gün hapse mahküm olmuştu.

Haziran ayında Londra'da düzenlenecek Meltdown Festivali'nin sanat yönetmeni **PATTI SMITH** olacak. Geçen sene Morrissey'in, daha önce David Bowie, Nick Cave gibi isimlerin hazırladığı festival için Smith'in ilk düşündükleri arasında Jean Genet okumalarının yanısıra Jeremy Irons'a, Proust okutmak var.

Nelson Mandela'nın düzenlediği ikinci AIDS yardım konserine Annie Lennox, Queen, Will Smith katıldı. Katie Melua, Paul Rodgers, India Arie gibi müzisyenler yerel müzisyenlerle sahnede teşrik-i mesaiye girdi, Güney Afrika'yı Johnny Clegg, Mafikizolo, Kabelo gibi isimler temsil etti. Ana teması "Kadınlar ve AIDS" olan bu seneki konserde 1.6 milyon dolar toplanmış.

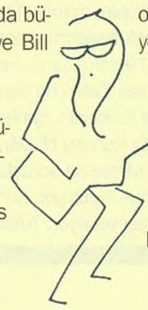

Geçen sene Kasım ayında işlenen bir cinayet sebebiyle mahkemeye çıkarılan Londralı So Solid Crew grubunun rapper'ı **MEGAMAN** suçlamaları reddetti.

BELLE & SEBASTIAN, single'larının B yüzlerindeki ve EP'lerindeki 25 şarkıyı bir araya getiren bir double albüm yayınlayacak: "Push Barman To Open Old Wounds".

THE FALL'un 1978'den 2004'e bütün John Peel radyo programı kayıtlarını kapsayan 6 CD'lik box'ı yayınlandı. Grup, programa 24 kere çıkmıştı.

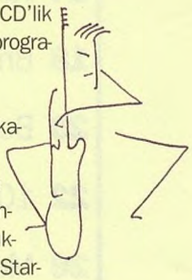

Pete Townshend ve arkadaşları, 1982'den beri ilk **THE WHO** albümü ve turnesinin süresiz ertelendiğini duyurarak hayal kırıklığı yarattı. Baterist Zak Starkey'nin Oasis'le çalacak olması, Roger Daltrey'nin ilk vokalleri kaydettikten sonra kendi projesine ağırlık vermesi bu ertelemede başlıca sebep gibi gözükse de, Townshend asıl sorunun kendisinin kayıtlarda yavaş kalması olduğunu belirtti.

PAUL WESTERBERG, Replacements'dan sonraki kariyerini bir "best of"la özetliyor. "Dyslexic Heart" ve "World Class Fed "gibi klasiklerle "Man Without Ties", "Seein' Her" gibi B-side'ları birleştiren albümün adı "Besterberg".

WEEZER, iki senelik kayıt ve iki haftalık grup terapisinin ardından beşinci albümünün çalışmalarını bitirdi. Rivers Cuomo'nun Harvard'daki dersleri ve yazdığı şarkılardan bir türlü memnun olamamasının panzehiri prodüktör Rick Rubin oldu.

Eski Grateful Dead'ci **MARVIN SEALS**, Jerry Garcia'nın ölümünden sonra kurduğu JGB Band'in ardından, kendi grubu Melting Pot'la bir albüm hazırlığında.

NINE INCH NAILS iki senedir ilk konserini Kaliforniya'da verdi. Trent Reznor ve arkadaşları, konserde "Love Is Not Enough" ve "You Know What You Are" gibi yeni şarkıları da seslendirdi.

FOO FIGHTERS'ın biri rock, diğeri pop şarkılarından oluşacak double albümü "In Your Honor" haziran ayında yayınlanacak. Albümdeki konuklar arasında Norah Jones, John Paul Jones (Led Zeppelin), Josh Homme (Queens Of The Stone Age) bulunuyor.

Desenler: Ceren Oykut

CD&LP

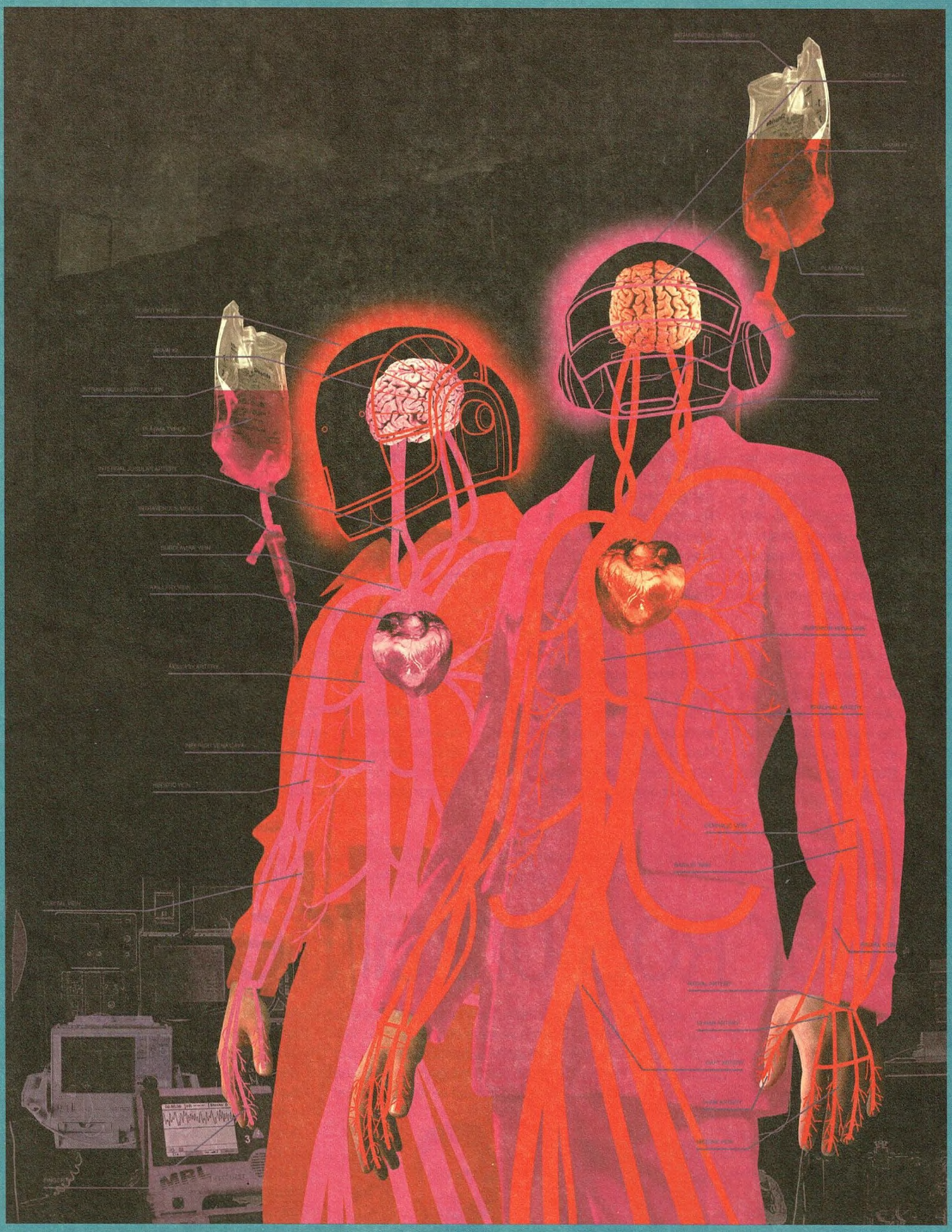

Daft Punk • Human After All • 2005

CD: 5635620 LP: 5635621

www.emimusic.com

daft punk

www.ideefixe.com ve tüm müzik marketlerde

EMI

Bugün âşıklar birbirleriyle Ortaçağ'da olduğundan daha az çekişiyorlar, çünkü görmeye çalışmıyorlar; arkasından da dram ve acı geliyor. Aralarında geçen, bir televizyon yayınından başka bir şey değil; sorunlarını aydınlatmak için karşılıklı oturup konuşmuyorlar. Konuştukları zaman ortada sadece kısa devre yapan tonlarca anlam var ve ayrılıyorlar, eski hamam eski tas. **JEAN-LUC GODARD**

Kâmil bey, ağaç milletinin, Allah tarafından, niçin yere mıhlı yaratıldığını anlar gibi oldu. Bunları, başka türlü zaptetmenin imkânı olamazdı. **KEMAL TAHİR**, Esir Şehrin İnsanları

Gelecekte ne yapmak istediğimi bilmiyorum, o kadar çok şey istiyorum ki, öğrenmek, seyahat etmek, izlemek, icat etmek; hiçbir şeye tutunamamaktan ve asla kendini iyi hissettikleri bir yer yokmuş gibi her yana uçan kırlangıçlar gibi olmaktan o kadar korkuyorum ki! **YVES SIMON**, Okyanuslar

MORRISSEY bereketi: Hayranları yeni bir DVD ve yeni bir CD'ye hazırlansın. Bu ayın başlarında çıkacak olan DVD, "Who Put The M in Manchester?" adını taşıyor ve geçen sene memleketi Manchester'da verdiği konserin kaydını içeriyor. Son albümü "You Are The Quarry"den bol bol şarkının yer aldığı bu çalışma, Morrissey kariyerinin ikinci konser DVD'si... "Who Put The M in Manchester?"la aynı gün piyasaya sürülecek bir de konser CD'si var: "Live At Earls Court". Yine geçen seneki konserlerinin ses kayıtlarını içerecek bu albümden, "There Is a Light That Never Goes Out" ve Patti Smith cover'ı "Redondo Beach"in yer aldığı bir de single yayınlanacak. Hemen söyleyelim, DVD ve CD'nin şarkı listeleri, neredeyse birbiriyle çakışmayacak denli farklı.

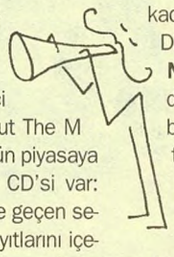

Fransa'nın Versailles kentinde "Marie-Antoinette"i çekmekte olan **SOFIA COPPOLA**, filmin müzikleri için "yerel" gruplardan birine müracaat etti: **AIR**. Ünlü elektronika ikilisi, daha önce de "Virgin Suicides" ve "Lost In Translation" filmlerinde Coppola'yla çalışmıştı.

COLDPLAY'in beklenen albümü geldi geliyor: "X&Y" adını taşıyan çalışma, haziran ayının başlarında yayınlanacak. İlk single, "Speed Of Sound".

Pharrell Williams, Chad Hugo ve Shay üçlüsünden oluşan ve bugüne kadar "In Search Of..." ve "Fly or Die" isimli iki albüm yayınlayan **N*E*R*D**'in sonu geldi. Ekibin dağılması, üçlünün birbirleriyle bozuşmasından değil, plak şirketi Virgin'le olan anlaşmazlıklarından ileri geliyor. Daha önce P. Diddy, Mary J. Blige, Mariah Carey gibi isimlerle prodüktör olarak çalışan Pharrell ve Chad ikilisi, Neptunes adı altında stüdyo faaliyetlerine eskisi gibi devam edecek.

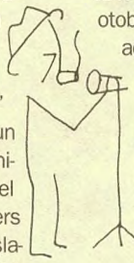

Özellikle "There She Goes" şarkısıyla tanınan Liverpool'un genç efsanesi **THE LA'S** yeniden kuruluyor. Grubun iki temel direği John Power ile Lee Mavers birlikte besteler yapmaya başladıklarını ve bu yaz Tokyo'da bir festivale katılacaklarını beyan ettiler. Kısa ömürlü La's, 90'ların başında John Power'ın ayrılıp Cast'i kurmasıyla son nefesini vermişti.

NELLY, üvey kardeşinin ölüm haberi üzerine turnesini yarıda kesti. 31 yaşındaki Jacqueline "Jackie" Donahue, lösemiden muzdaripti.

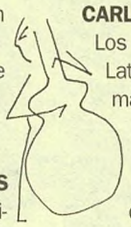

KISS, **TED NUGENT**, **DESTINY'S CHILD** ve **GODSMACK** San Diego'da bir askerî birlikte bir konser verdi. **QUINCY JONES**'un girişimiyle vuku bulan konser, DVD formatında yayınlanacak.

Gap markasının "yeni yüzü" olarak **JOSS STONE** seçildi; Stone, firmanın reklamlarında oynayacak.

RAY CHARLES'ın stüdyosu ve tur otobüsü, sanatçı adına 2007'de açılacak müze ve eğitim vakfına bağışlandı.

RUN DMC elemanı Reverend Run, MTV'de kendi reality show'una başlıyor. Programın adı "Run's House".

LENNY KRAVITZ, ilk Latin Amerika turnesinde kullandığı gitarı beş bin dolara satıyor. Satıştan elde edilen gelir, Brezilya'daki "Sıfır Açlık" kampanyasına bağışlanacak.

CARLOS SANTANA, 21 Nisan'da Los Angeles'da düzenlenecek BMI Latin Ödülleri'nde "ikon" sıfatına mazhar olacak.

LIVING COLOUR gitaristi **VERNON REID** yaz turnesinde Roots'a eşlik edecek. Ayrıca Living Colour, bu ay New Orleans Caz Festivali'ne katılıyor.

JIM MORRISON oteline buyrun: Şarkıcının Paris'e yerleşmeden önce sevgilisi Pamela Courson'la yaşadığı Los Angeles'taki evde bir gece kalmanın maliyeti 200 dolar, haftalığı 1000 dolar.

Beklenen ikinci **GORILLAZ** albümünün haberci single'ı "Feel Good Inc." bu ay yayınlanıyor. Damon Albarn'ın vokali ve De La Soul'un rap'leriyle dikkat çeken şarkının animasyon videosuna Jamie Hewlett ile Pete Candeland imza attı.

Yeni bir albüm üzerinde çalışan **WHITNEY HOUSTON**, madde bağımlılığı teşhisiyle yeniden bir rehabilitasyon merkezine yattı.

DAVE GAHAN

Müzisyenlere en çok etkilendikleri albüm sorulduğunda, genellikle abilerinin, ablalarının tarihe nakşolmuş plaklarını söylerler. Depeche Mode'un Dave Gahan'ıysa Mojo dergisine küçük kardeşlerinin, Sigur Rós'un "Ágætis Byrjun" albümünün adını vermiş...

SİGUR RÓS'UN ANTENLERİ

Dave Gahan: İki tane Sigur Rós albümüm var; birini Koyu Mavi, birini de Beyaz diye adlandırıyorum. İlk edindiğim mavi olanıydı. Dinler dinlemez grupla ilgili lafları, şarkı başlıklarını falan boşverdim, Sigur Rós da böylesinin en iyisi olacağına karar vermişti sanki. Sonra Beyaz albümü yayınladılar (kapaktaki iki parantez yüzünden "()" olarak bilinen albüm), şarkılara isim vermeye bile ihtiyaç duymamışlardı.

Radiohead'in onlardan bahsettiği bazı söyleşiler okumuştum, ama beni grupla asıl tanıştıran Knox (Chandler) oldu –"Paper Monsters" adlı solo albümümü 2002'de onunla yapmıştık. Londra'dayken "Ágætis Byrjun" ("İyi bir başlangıç" anlamına geliyor) albümlerini almıştım aslında, ama hiç dinlememiştim. Knox onları mutlaka dinlemem gerektiğini söylediğinde New York'taydım. Gerçekten çok önemli bir keşif oldu, bana çok büyük bir ilham verdiler. Çok cesur bir biçimde hayatı selamlayan bir grup albüm vardı karşımda –sınırlamalar, belli kılavuzlar olmadan kotarılmış düşünce ve neşe dolu bir müzik... Beni engelleyen şeylerden kurtulma isteği uyandırdı bende. The Clash'i ilk duyduğum zamanları hatırlattı, çünkü ayağa kalkma ve hayatımda yeni bir şeyler yapma arzusu uyandırdı bende. Bir eğlence haline girmek gibi bir şeydi, bir yolculuğa çıkmak, biraz şaşırmak, ama aynı zamanda bundan müthiş bir heyecan duymak...

Şarkıcı Jonsi'nin söylediği hiçbir şeyi anlamayışımdan da hoşlandım. İzlandalı bir grup bu ve Jonsi de kendi uydurduğu dilde söylüyor şarkılarını, Hopelandish dilinde. Dinlerken kendi şarkı sözlerimi yazıyor buluveriyorum kendimi; The Cure'u hatırlatıyor bana bu: Şarkılarının o kadar uzun intro'ları vardır ki, Robert Smith ağzını açmadan önce kendi şarkını yazabilirsin.

Bu albüm bugün benim için önemini hâlâ koruyor. Keith Richards'ın söylediği bir şeyi hatırlatıyor bana: Sen aslında şarkı yazmazsın, havadaki notaları çeken bir radyo antenisindir, yapman gereken en önemli şey onları kaçırmamak için alıcılarını açık tutmandır... Sigur Rós da bu yüzden bu kadar harika: Kendilerini mümkün olduğunca açıyorlar ve bu muhteşem müziği gökyüzünden indirmeyi başarabiliyorlar.

Çeviren: **Merve Erol**

Madem düşlerine girdi sana benzeyen bir oğlan / Adı Yusuf olsun, / Annesi kadar güzel olacaksa **TURGAY FİŞEKÇİ**

Eğer matematikte zorlandığınızdan şikayet ediyorsanız, size bir de benim çektiğim sıkıntıları bilseniz derim.
ALBERT EINSTEIN

Hiçbir şey konuşmayıp konuşmayıp "Orduya katılmamaya nasıl karar verdin?" diye sordu Emily. "Ne? Bunun nesi komik?" "Karar mı? Peki sen sumo güreşçisi olmamaya nasıl karar verdin?"
ARTHUR PHILLIPS, Prag

Sırplar Metallica'yı Metalitsa diye mi okuyor acaba, madem Kusturica, Kusturitsa okunuyor?!

Burada senin doğduğun bana malûmdur.
Yoksa sever miydim minareleri.
Süleymaniye'yi,
Sen, gâvur olduğun halde
SAİT FAİK ABASIYANIK

Aritmetik, ayakkabılarını çıkarmadan yirmiye kadar sayabilmektir. **MICKEY MOUSE**

Bok Sosyolojisi yayına hazır. Bi'de sponsor olsa! **TARIK GÜNERSEL**

THE dB's, yirmi yıl aradan sonra ilk albümlerini hazırlamak üzere yeniden bir araya geldi. Solo kariyerine odaklanmak üzere grubu bırakan vokalist Chris Stamey'nin geçen yıl çıkardığı iki albümde kendisine Ryan Adams ve Ben Folds da eşlik ediyordu.

'70'lerin ünlü İngiliz rock grubu Foghat'ın kurucusu ve gitaristi **ROD PRICE** 57 yaşında öldü. Merdivenlerden düşen beş çocuk babası Price, bu kazadan sonra bir beyin travması geçirmişti.

THE SMITHS, memleketleri Manchester'daki Metropolitan Üniversitesi'nde iki günlük bir sempozyumda tartışılacak. "Why Pamper Life's Complexities" başlıkla sempozyumda Smiths sosyal, kültürel, politik etkileriyle ele alınacak, Morrissey'in sözleri cinsiyet, ırk, millet, sınıf başlıkları altında incelenecek.

Tsunami felaketzedeleri yararına Kuala Lumpur'da düzenlenen konsere **WYCLEF JEAN**, **LAURYN HILL**, **BLACK EYED PEAS** ve **BOYZ II MEN** de katıldı.

Haziran sonunda yayınlanacak yeni albümlerinin kayıtlarını iki haftada bitiren **WHITE STRIPES** yaz turnesi planlarına başladı.

"YELLOW"DAN "HEY JUDE"A GLASTONBURY MARŞLARI

Glastonbury: 35 yıldır süregelen, anlı şanlı bir festival. Aksi tesadüf, Hendrix'in öldüğü günün ertesinde, 19 Eylül 70'te düzenlenmiş ilk olarak. İngiltere'nin güneybatısında, Bristol yakınlarındaki Glastonbury kasabasında, insanların akın akın ziyaret ettiği bir müzik şenliği... Şimdi yılların içinden en güzel anlar bir DVD'de toplandı: "Glastonbury Anthems" 90'lardan 2000'lere, Levellers'dan Franz Ferdinand'a uzanan harika bir seçki... Sahnede hep bir ağızdan söylenen marşlar arasında Paul McCartney'in geçen seneki "Hey Jude" performansı özellikle tavsiyemiz... Daha kimler kimler: Coldplay, Faithless, Manics, Moby, Primal Scream, Blur, Placebo, Radiohead, toplam 20 eser!

RYAN ADAMS üç albümle birden dönüyor. Mayıs başında Ryan and The Cardinals adıyla yayınlanacak iki CD'lik "Cold Roses"ı şarkıcının doğduğu şehre güzelleme niteliğindeki "Jacksonville" ve prodüktörlüğünü Ethan Johns'un üstleneceği "29" takip edecek.

CROWDED HOUSE'un bateristi **PAUL HESTER**, 27 Mart akşamı Melbourne'da bir parkta kendini asmış halde ölü bulundu. En son köpeklerini gezdirmek için evden çıkarken görülen Paul Hester 1985 yılında Neil Finn ile Crowded House'u kurmuştu. 1994'te gruptan ayrılmasından sonra televizyonda sunuculuk kariyerine atılan Hester'ın öldüğünü turnede bulunduğu Londra'da öğrenen Neil Finn, haberin kendisini yıktığını söyledi. Avustralya polisi ise ölüm olayında şaibe bulunmadığını, bunun bir intihar olduğunu açıkladı.

Eski Happy Mondays menajerleriyle davalı olduğu için hesapları dondurulan **SHAUN RYDER** için hayat normale döndü, taraflar anlaştı.

SINEAD O'CONNOR'ın yeni "toplama" albümü "Collaborations" haziran ayında yayınlanıyor. Albüm, O'Connor'ın bugüne kadar yaptığı işbirliklerinin ürünü şarkıları bir araya getiriyor: Massive Attack, Asian Dub Foundation, Bomb The Bass, Ghostland, Jah Wobble's Invaders Of The Heart, Afro Celt Sound System, Blockheads, The The, U2, Conjure One, Moby, Aslan, Damien Dempsey, The Edge, The Colourfield ve Terry Hall...

Yeniden bir araya gelen **ROXY MUSIC**'i İngiltere'de düzenlenecek festivallerde izlemek mümkün olacak. Grubun yeni bir albüm yapma ihtimali üzerine de söylentiler artıyor.

Yazın ikinci albümlerini yayınlamasını beklediğimiz elektro-rock ikilisi **AUDIO BULLYS** "Baby Shot Me Down" adlı single'ını Nancy Sinatra'nın vokal desteğiyle çıkarmaya hazırlanıyor. Parçanın orijinali kısa bir süre önce "Kill Bill" filminde kullanılmıştı.

AIMEE MANN, mayıs ayında bir Vietnam'da savaşmış bir Amerikalı ve kız arkadaşının hayatından kesitler sunacağı bir konsept albüm yayınlayacak: "The forgotten Arm."

BRUCE SPRINGSTEEN, bu ayın sonunda "The Ghost Of Tom Joad" misali akustik bir albüm yayınlıyor. Doğal olarak E-Street Band'in yer almadığı "Devils and Dust", Patron'un 19. albümü... Brendan O'Brien'in prodüktörlüğünde kaydedilen albümün çıkışını takiben, sanatçıya akustik bir turne yolu gözüküyor.

JOHN BERGER'DAN IRAK İŞGALİ ÜZERİNE
VAKİTLERDEN GECE

ESKİ CIA DANIŞMANININ GÖZÜYLE
AMERİKAN İMPARATORLUĞU

AKP MİLLETVEKİLİ ERTUĞRUL YALÇINBAYIR
TEZKEREDEN BUGÜNE

EINSTEIN - FREUD YAZIŞMALARI
SAVAŞIN PANZEHİRİ

ESKİ YÖNETİCİSİNİN GÖZÜYLE
SEKA'DA ÜRETİM MÜMKÜN

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI VE SSK
BU İŞTE PARA VAR ÇOK MİLYON

LÜBNAN BİLMECESİ
SEDİR AĞACININ SEBEB-İ HİKMETİ

DENNIS HOPPER'IN ELLİNCİ SANAT YILI
"KIYAMET"İN MUHABİRİ

sayı 47

babylon

www.babylon.com.tr

NİSAN APRIL

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sokak No: 3 Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu T: (212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir. www.pozitif.info

Garanti Caz Yeşili (Bari)

NICOLA CONTE JAZZ COMBO (Live)

15.04 CUFRI-16.04 CTSAT

23:00

Garanti CAZ yeşili

Efes Blues Night (Louisiana)

SHERMAN ROBERTSON & BLUESMOVE

27.04 ÇAWED-28.04 PETHU

21:30

EFES PİLSEN BLUES NIGHTS

J&B Nightology (San Francisco)

DJ MARK FARINA

(Om Records/X-Mix Productions/Chicago)

29.04 CUFRI

23:00

Millering the nite @ Babylon (Birmingham)

BENTLEY RHYTHM ACE DJs

02.04 CTSAT

23:00

Millering the nite @ Babylon

Millering the nite @ Babylon (Londra)

BREAKFASTAZ

09.04 CTSAT

23:00

Millering the nite @ Babylon

Global Percussion Night (Londra-İstanbul)

PETE LOCKETT-FAHRETTİN YARKIN

07.04 PETHU

21:30

Nublu Records Presents (New York-İstanbul)

NUBLU: İSTANBUL SESSIONS BY İLHAN ERŞAHİN

08.04 CUFRI

23:00

nublu RECORDS NEW YORK/İSTANBUL

(İstanbul)

HÜSNÜ ŞENLENDİRİCİ ENSEMBLE

12.04 SATUE

21:30

(Edirne)

CEM ADRİAN

20.04 ÇAWED

21:30

(İstanbul)

HANDAN AYDIN

05.04 SATUE

21:30

(İstanbul)

AŞKIN ARSUNAN

19.04 SATUE

21:30

(İstanbul)

NİL KARAİBRAHİMGİL

22.04 CUFRI

23:00

GROOVE COLLECTIVE

MURAT UNCUOĞLU VE DJ EZG

01.04 CUFRI

23:00

(İstanbul)

maNga

30.04 CTSAT

23:00

BRAUN cruZer³

(İstanbul)

ORIENTAL GARDEN PARTY BY DJ GÜLBAHAR KÜLTÜR

06.04 ÇAWED

21:30

BABYLON JUKE BOX

21.04 PETHU

22:00

HIT MACHINE

14.04 PETHU

21:30

HIT Machine

Doritos Party Night

OLDIES BUT GOLDIES

23.04 CTSAT

23:00

Oldies But Goldies

KOÇLAR EĞLENİYOR

11.04 PTMON

21:30

Koçlar Eğleniyor

Biletler Babylon ve Biletix gişelerinde. biletix

PARS/MCCANN ERICKSON Radikal imi RADI OXI-GEN FM 95.9 İSTANBUL "Açık Radyo." 94.9 Wall Doritos e-kolay.net

Bright Eyes

Aranan Dylan bulunmuştur!.. Müzik camiasında birkaç yıldır "yeni Dylan" olarak tanımlanan Conor Oberst bu sefer hedefi tam 12'den vurmayı bildi, iki yeni Bright Eyes albümüyle: Biri akustik folk "I'm Wide Awake, It's Morning", diğeri elektronik tuşeli "Digital Ash in a Digital Urn". Bright Eyes'ı ister Oberst'in takma ismi, ister elemanları sık değişen bir proje grubu olarak değerlendirin, aynı kapıya çıkar. Conor Oberst, bir zamanlar Bruce Springsteen'in "Nebraska" albümünde anlattığı toprakların ve o toprakların küçük insanlarının yeni sesi. Beck, Vic Chesnutt, Will Oldham gibi gelenek taşıyıcı şarkıyazarları trenine binen son yolcu... Uncut, Guardian, Independent ve New Yorker sayfalarından derlediğimiz söyleşileriyle Conor Oberst'i takdim etmekten gurur duyarız.

Me Dicen el Desaparecido

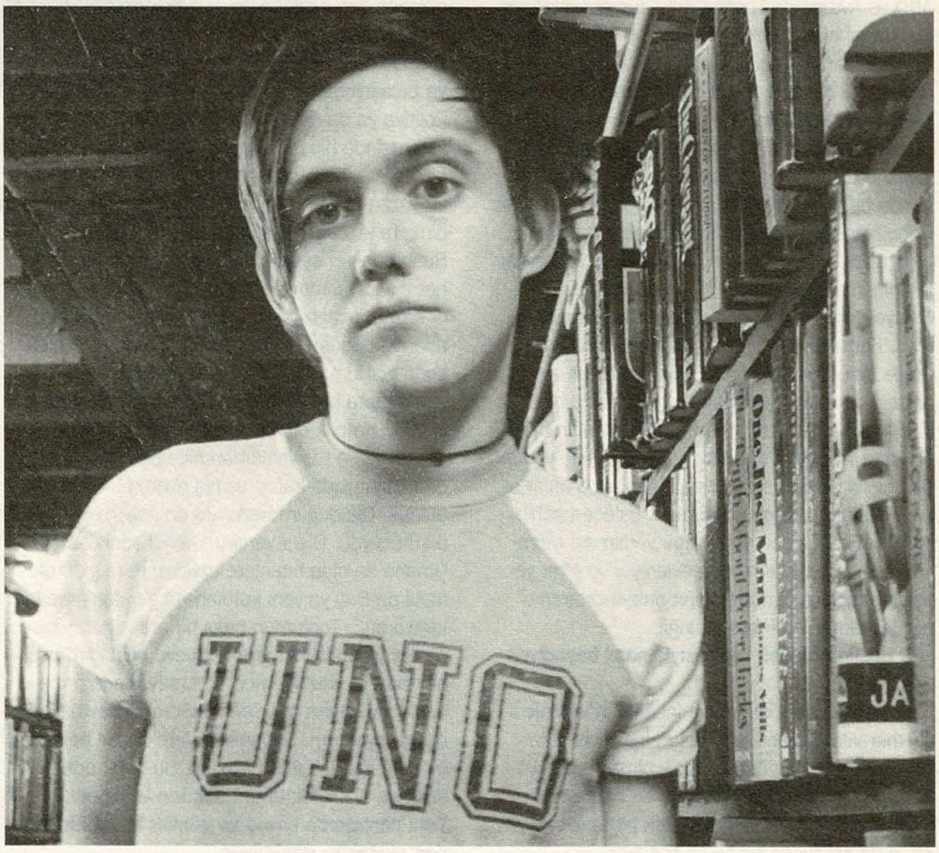

İlk plağından bu yana bazı gruplarla çalıştığın da oldu, ama geleneksel anlamda bir grup lideri değilsin. Bu kadar çok sayıda müzisyenle çalışmayı nasıl beceriyorsun?

Conor Oberst: 2002'deki "Lifted or The Story Is In The Soil, Keep Your Ear To The Ground" albümünde prodüktör Mike Mogis'le şarkıları düzenledik. Mike bir taraftan çok teknik bir adamdır. Her tür enstrümanı tanır, her tür müzik olayını takip eder, ama diğer yandan hiç teknik olmamayı da başarır. Onunla konuşurken "bunun kıvılcımlar çıkarmasını istiyorum" dediğimde anlar ne istediğimi. Mesela "Fevers and Mirrors" albümünde "When The Curious Girl Realizes She's Under The Glass" diye bir şarkı var. Bu parçanın, dinleyicinin kulağını duvara dayayıp yan komşunun evini dinliyormuşçasına bir havada olmasını istedim. Ve tam da öyle oldu. Komşunun yürüyüşünü, televizyonu açışını duyuyorsunuz. Eğer fikrin farkında değilseniz, çok rahatsız edici bir sound'u varmış gibi geliyor, ama aslında tüm fikir bu yan komşunun evi fikri üstüne kurulu. Björk'ün "Debut" albümünde de benzeri bir parça vardır. Bir partide yürüdüğünü, bir odaya girip kapıyı kapattığını duyarsınız. Fısıldayarak söyler şarkıyı. Sanki o odada onunla birlikte olduğunuzu hissedersiniz. Çok güzel bir his bence.

Omaha'da doğup büyüdün ve hâlâ orada yaşıyorsun. Omaha nasıl bir kent?

Nebraska'nın en büyük kenti. Tüm banliyöleriyle 1 milyon kadar nüfusu var. İnsanlar genellikle muhafazakâr. Nebraska futboluyla ünlü, Omaha da biftekleriyle. Fakat kentin içinde küçük de olsa bir sanat camiası var; dışarda ahım şahım bir hayat olmadığı için birbirlerine çok bağlı ve birbirlerini destekleyen bir grup. Omaha'yla ilgili en kısa özet bu olabilir herhalde. Omaha'da yaşamanın en zor yanı, politik olarak azınlık olmak. Garip bir durum bu. Burada yaşıyorum ve insanların nasıl düşündüğünü anlıyorum, yine de böyle düşünüyor olmalarına inanamıyorum.

Kızlar hakkında şarkılar yazan bir yeniyetmeydim. Ta ki Bush başkan seçilinceye kadar. Şuncağız bilgimle dahi, benden temelli farklı ve korkutucu olduğunu gördüm.

Geçenlerde tek bir paket halinde iki albüm birden yayınladın ve ikisi birbirinden tamamen farklı. Nasıl oldu bu?

İki albümü aynı anda yayınlamak ciddi bir iş değil. Daha çok pratiklikten yaptık bunu. İlk önce "I'm Wide Awake, It's Morning"i yaptık bitirdik, ama "Digital Ash, In A Digital Urn"le uğraşmaya da bir o kadar hevesliydik, çalıştık ve albümü bitirdik, ikisini birlikte yayınlamaya karar verdik.

İlk albüm folk ağırlıklı...

Evet, ama o albümü bitirdikten sonra tekrar turneye çıkıp "Digital Ash"i geciktirme ihtimalimiz vardı. Bu döngüye girmek istemedik ve ikinci albüme devam ettik. Kendi plak şirketimiz olduğu için herkes gibi düşünmek zorunda değiliz allahtan. İlk albümdeki şarkıların çoğunu birkaç yıl önce New York'ta yazdım. Orada bir daire kiralamıştım. Dolayısıyla şarkılar New York havasını taşıyor. "Digital Ash"teki şarkılarsa çoğunlukla ölümle ilgili. Ama onun da ötesinde, bazı şeylerin fiziksel formları olmadan da yaşayabileceği fikriyle ilgili. Tıpkı internetteki gibi... Buna paralel olarak, hayatımızda büyük ağırlığı olan aşk, nefret, korku ve ruhlarla ilgili düşünüyorsun. Bunlar hayatımızın içindeler, ama fiziksel bir formları yok. Şu bedenin kaçınılmaz çözülüşünün ötesinde varlığımı korumanın bir yolu var mı diye merak ediyorum.

İki albüm birbirinden tamamen farklı...

Evet, Bright Eyes söz konusu olduğunda, sürekli değişim içinde kalmaya ve naçizane, farklı türler arasında dolaşmaya çalışıyorum. Temelde, tüm şarkılarımız folk şarkısı. Onlara kendi kimliklerini ve özgünlüklerini verecek değişik enstrüman ve kayıt teknikleri giydirsek de, tüm yapıtlarımızda alttan alta uzanan ortak bir damar var. Bunu sözle ifade etmek zor biraz. Bu damarın dışında kalan müzikler yapmayı da seviyorum gerçi. Mesela Desaparecidos ile daha rock tarzında müzik yapıyoruz, ama Bright Eyes sürekli değişen elemanlarıyla daha canlı, daha değişken bir grup. Her turne bir öncekinden daha farklı oluyor.

Folk'a bu kadar belirgin bir şekilde meyletmenin bir nedeni var mıydı?

Daha çok "Lifted"a bir tepkiydi galiba. Proje o kadar büyüdü ki, içinde hiç boşluk kalmayan bir albüm oldu "Lifted". Yine de, onu yapmış olmaktan çok memnunum. Bir sürü enstrüman katmanından oluşan bir albüm. Beach Boys'un "Pet Sounds"u ya da Leonard Cohen'in "Death Of A Ladies' Man"i hissiyatına sahip, orkestra ağırlıklı bir albüm istemiştim. Ama bittiğinde, müziğin içinde hiç boşluk kalmadığını fark ettim... İlk tep-

→09

kim, sadece gitar ve vokalle bir albüme kalkışmaya karar vermek oldu. Tıpkı '70'lerin folk albümleri gibi. Neil Young, Jackson Browne ya da Joni Mitchell misali...

Albümde Emmylou Harris'le üç şarkın var...

Önce bu şarkıları kaydettik ve ona yolladık. Birkaç ay sonra şarkıları beğendiğine dair bir not yolladı ve atlayıp Nashville'e gittik. Bir gün içinde üç şarkıyı da kaydettik. Harikaydı. Benimle konuşurken, gerçekten ağzından çıkan sözleri doğrudan duyduğuma inanamadığım anlar oldu. Fazlaca heyecan duydum onunla tanışmaktan.

Bu albümler için çıkacağınız turne neye benzeyecek peki? Birbirine hiç benzemeyen iki albüm için ortak bir turne yapabilecek misiniz?

Farklı turneler yapacağız herhalde, çünkü ekipman ve grup elemanları da farklı olmak zorunda. Önce folk turnesine çıkacağız. ABD, Avrupa, Japonya ve Avustralya. Sonra geri döneceğiz ve ABD ve Avrupa'da "Digital Ash" turnesine çıkacağız. Doğal olarak daha elektrikli bir turne olacak bu. The Faint de açılış grubumuz olacak.

Senin üne kavuşmandan sonra Omaha'ya gelen insan sayısı arttı mı?

Hayır, ama müziğe bulaşmak isteyen gençlerin sayısı arttı. Şirketimiz Saddle Creek'te ciddi anlamda bir araştırma departmanı yok. Arkadaşımız Robb Nansel bakıyor yeni gruplar bulma işine, ama daha çok tesadüfen karşılaştığımız insanlarla anlaşma yapıyoruz.

Eskiye göre Omaha'dan daha mı kopuksun?

Evet. Kendi akıl sağlığım için. Orası çok fazla anıyla doluydu. Her sokak artık orada olmayan bir takım şeyleri hatırlatıp duruyor; bu da beni çıldırtmaya başlamıştı. Ama Saddle Creek'in harbi tipleriyle hâlâ acayip yakınım. Orada sevgi yönünden hiçbir sıkıntı yok ve beni ilk anlayan onlar oldu. Kafamı açmam gerekiyordu. Eskiden sahip olduğumuz pek çok şeyin artık varolması mümkün değil. Çocukların çoğu evleniyor ve birer yetişkin oluyorlar. Bütün bunları ortaya çıkaran o büyülü zaman artık orada değil.

"Bir neslin sözcüsü" yaftasıyla nasıl başediyorsun?

İlerlemeye devam etmeli ve insanların seninle ilgili meraklarını canlı tutmalısın. İnsanları aldatmak hiç hoşuma gitmiyor. Açık olmaya çalışıyorum. Ama bir yandan da içinde bir parçayı korumak zorundasın. Bugünlerde tek bir fantezim varsa, o da sayfiyede bir eş ve çocuklar.

Bütün bu gelişmeleri düşündüğünde, önündeki kariyeri planlamak için kendine örnek aldığın birileri var mı?

İlham kaynağım, müzik yapan, plak çıkaran ve akıllarına esen işleri yapan insanlar. Neil Young, Tom Waits gibi... Yaptıkları iş içinde özgürlükleri var. İkisi de standartlara uymayan tarzda iş yapıyorlar ve kariyerleri boyunca yaratıcı olmayı başardılar. David Bowie, Bob Dylan gibi adamlar da öyle. Kendilerini mesafeli tutan adamlara karşı büyük saygı besliyorum: Sahnedeki adamla sahne dışındaki adam arasında büyük fark var. Özel hayatlarında ne yapıp ettiklerini bilmezsin. Bir tür bariyer örerler ve bu konuda da çok başarılılar. Ben de böyle davranmak istiyorum, ama becerebiliyor muyum, bilmem. Tek bildiğim dürüst olduğum.

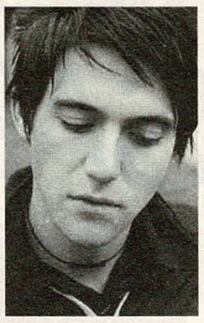

Gitgide daha fazla politikaya bulaşıyorsun bu arada.

Politika ya da sosyal konular üzerinde hiç düşünmezdim. Kızlar hakkında şarkılar yazan bir yeniyetmeydim. Ta ki 2000 yılında Bush başkan seçilinceye kadar. Kafamda birden her şey değişmeye başladı, politika hayatımı istila etti. Şuncağız bilgimle dahi, karşımızdaki bu adamın benden temelli farklı ve korkutucu olduğunu gördüm. Oysa bu herifin beni temsil etmesi, hesapta benim liderim olması gerekiyordu. Ben bir Katolik olarak yetiştirildim, yine de dini uç noktalara taşıyanlardan hiç hazzetmem ve birden karşımızda kafayı yemiş evanjelik bir başkan bulduk. Okuduğum kadarıyla da gelişmeler çok ürkütücüydü. Diğer yandan, kendi şehrimde, Omaha'da olup bitenlere baktım: Para giderek nasıl da Batı'ya yeni kurulan zengin banliyölerine kayıyordu... Toplumun nasıl bir araya geldiğini, nasıl yapılandığını merak etmeye başladım bu noktada ve şarkılarımı da bu mevzularla örmeye başladım. Daha önceleri hislerim ve nevrozumla ilgili yazıyordum. Şehrimin giderek nasıl boktan bir hale dönüştüğünü izledim. Bu şehir ortanın solunda olabilirdi, ama buna izin verilmedi.

Yeni parçalarda savaş ve günlük hayat birbirinden ayrılamaz görünüyor...

Amerika'daki en büyük sahtekârlıklardan biri de, politikanın gerçek hayattan ayrı olması gerektiği fikri. Oysa böyle değil. Bu, hayatın ta kendisi. Hayatımı istila edip beni geceleri uykumdan edene ve delirtene, sonra da gündelik düşüncelerimin ayrılmaz bir parçası haline gelene kadar politika hakkında yazmaya başlamadım. Sonunda yazmaktan başka çarem kalmamıştı. Bana göre, ikisi birbiriyle iç içe geçmiş şeyler.

Bu meselelere Bright Eyes müziğinin içinde artık daha mı sık rastlayacağız?

Galiba öyle... Bu ilk önce Desaparecidos albümüyle başladı. Albümümüzü 11 Eylül'den bir hafta sonra kaydetmiştik. Bu anti-Amerikan albümü o anda yayınlamanın doğru olup olmadığını düşündüm. Sonra da kendime otosansür uygulamanın yapılabilecek en Amerikan şey olduğunu fark ettim. O noktadan sonra, politika Bright Eyes'ın içine de girmeye başladı. Müziğimin inançlarımın sesi olmasını istiyorum, ama diğer yandan, herhangi bir Bush karşıtı adayın reklamına dönüşmesini de istemiyorum.

2004'te Vote For Change (Değişime Oy Ver) turnesine katılman nasıl oldu?

Müzik yapan, plak çıkaran ve akıllarına esen işleri yapan insanları ilham kaynağım olarak görüyorum. Neil Young, Tom Waits, Bowie, Dylan...

Katılmamızı Michael Stipe teklif etti. Bir noktada Springsteen ve R.E.M. dahil olmuştu zaten. Takdir ettiğim, dinleyerek büyüdüğüm insanlarla çalmak ve eğlencenin ötesine geçen bir etkinliğe katılmak heyecan vericiydi. Yine de işler planladığımız gibi gitmedi. Bundan bir parça pişmanlık duyuyorum. Turne boyunca özellikle Springsteen tüm takımın abisi gibiydi. Özellikle ilk gece zor ve heyecan vericiydi. Hiç bu kadar büyük bir kalabalığın önünde çalmamıştım ve bu insanların çoğu Springsteen'i görmeye gelmişlerdi. Bir süre sonra alıştım ve kendime dedim ki: "Sen çıkıp müziğini çal! İnsanlar da öyle yapıyorlar!"

Bush tekrar seçildiğinde ne hissettin?

Bir sürü karışık duygu. İnançsızlık, umutsuzluk, korku ve öfke... İlk tepkim Kanada ya da Avrupa'ya taşınmayı düşünmekti, ama bu yanlış olurdu. Daha akıllıca işler yapmak, daha çok sesini duyurmak ve daha aktif roller üstlenmek, Bush'a oy vermeyen nüfusun diğer yarısının da hâlâ burada olduğunu duyurmak gerekiyor. Zaman ala-

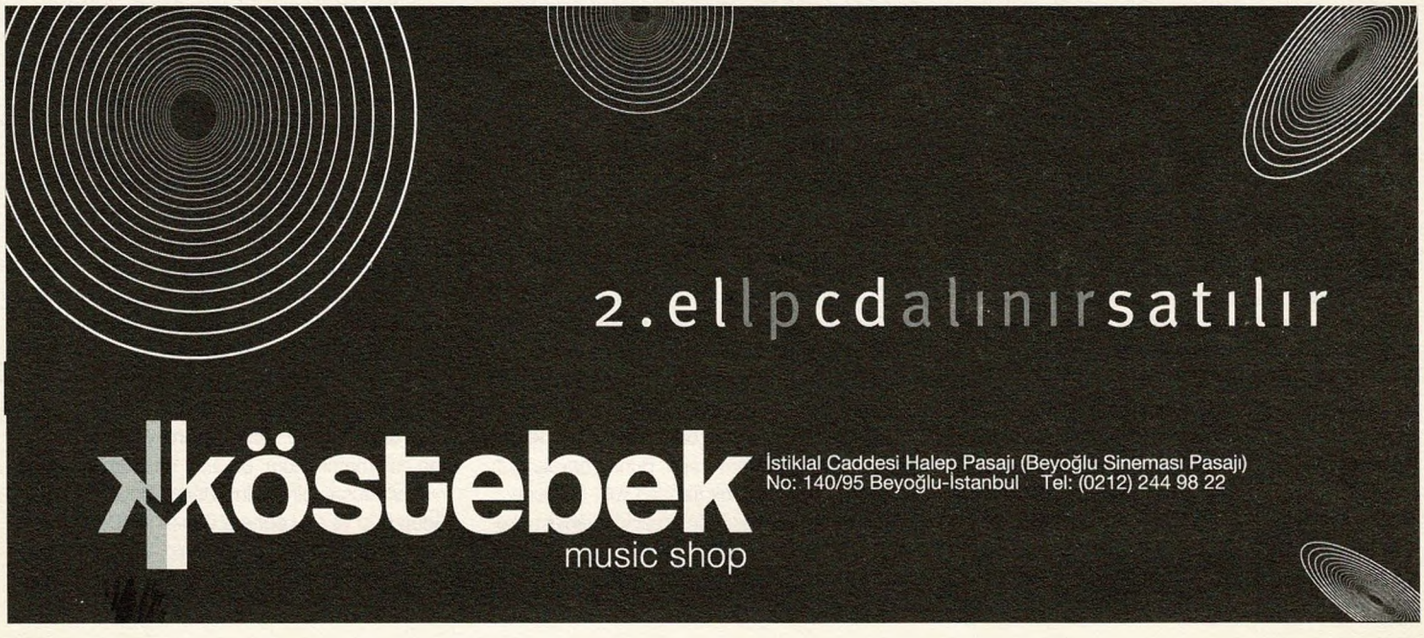

cak, ama değişecek eninde sonunda. İnsanlar kaybolanların bir daha geri gelmediğini görecek. Savaşa giden komşularının gelmediğini görecek. Omaha'daki insanların mantığın, barışın ve hayatın paradan daha önemli olduğunu anlaması gerekiyor.

"Land Locked Blues"daki "eğer biz çekip gidersek onlar da çekip giderler" dizesi, savaşa çok Zen'ce bir bakış...

Bir anlamda basit, ama bir o kadar da doğru bence. Birbiriyle savaşmaya karar verenler, insanların ıstıraplarının ne kadar büyük olduğunu karşılıklı olarak anlayabilselerdi ve bunun insanlar üzerindeki etkisini gerçekten görebilselerdi –demek istediğim, eğer bir kalpleri varsa, eğer vicdanları varsa– bence o zaman arkalarını döner ve çekip giderlerdi.

Sanat dünyasından ilham aldığın kişiler kimler? Sadece müzik aleminden değil, genel olarak...

En beğendiğim modern Amerikalı yazar Denis Johnson. Tüm kitaplarından ilham alıyorum ve ondan cümleler araklayıp duruyorum zaten. Gabriel Garcia Marquez çok sevdiğim bir yazar. Onun kitaplarını okurken kanatlanıyorum diyebilirim. Kitaplarını İspanyolcadan okuyabilmeyi çok isterdim. Şu anda bile ondan bahsederken kilisedeymişim gibi bir hisle doluyorum, orijinal dilinde okusam ne olur, kim bilir... Aynı şey Björk için de geçerli. Anadilinde yazmıyor şarkıları, bu yüzden dilinde garip çatlaklar var ve bu kendine has bir dil yaratıyor. Sesini de seviyorum Björk'ün. Louis Armstrong, Nina Simone, Van Morrison'ı sevdiğim gibi... Bu isimlerin seslerini duyduğum an bir rahme düşmüşüm, huzuru bulmuşum gibi hissediyorum... Ha, unutmadan, bir de Marquez'in meşalesini taşıyan Portekizli Jose Saramago'yu söylemem lazım.

Sesinin yumuşaklıkla uzaktan yakından ilgisi yok. Bunu iyi anlamda söylüyorum. Vokalin tamamen profesyonellik dışı...

Sesim böyle, ben ne yapayım. Görüp görebileceğiniz en eğitimsiz ses benimkidir. Okuldan çıktıktan sonra sağda solda konser verirdik. Bizi dinlemekle zerre kadar ilgilenmeyen insanlara kendimizi dinletmek için bağıra çağıra şarkı söylerdik. Sonunda böyle oldu.

Björk'un yeni albümü "Medulla"yı sevdin mi?

Evet, bana çocukluğumu hatırlattı. Annemin kalabalık bir İrlanda ailesi vardı ve büyük partiler verirdik. Gece olduğunda annemin kucağına tırmanır ve orada onun sesini, gülüşünü duyarak, vücudunu hissederek uykuya dalardım. Björk'ün yeni albümü de bu hissi uyandırıyor bende. Onun göğsüne yaslanmışım gibi bir his. Arkadaşım Nick'le beraber Björk konseri de izledim. İnanılmaz derecede güzeldi. Tam ortadan ikiye ayrılacakmışım gibi hissettim kendimi. Beni bu kadar mutlu kılan bir müzik hatırlamıyorum.

Gece annemin kucağına tırmanır, onun sesini, gülüşünü duyarak, vücudunu hissederek uykuya dalardım. Björk'ün yeni albümü de bu hissi uyandırıyor bende.

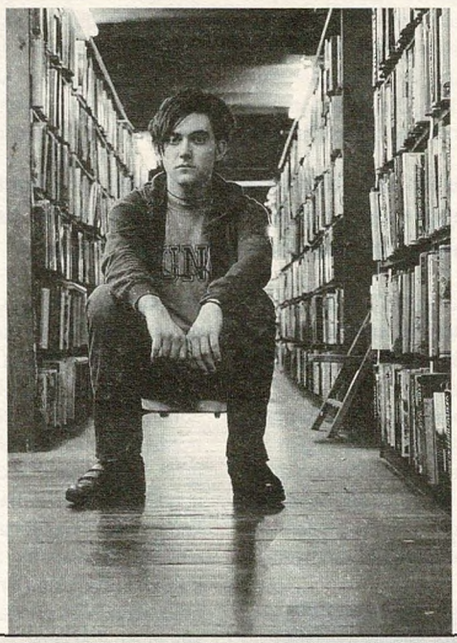

Konserden sonra kulise gittik. Onu görmeyi falan ummuyordum. Kuliste votka içmeye başladık ve sızdım. Ben uyuklarken Björk gelmiş ve kuliste büyük bir dans partisi verilmiş. Kendime geldiğimde içkici olduğum için küfrettim kendime. Arkadaşım beni dışarı çıkarırken Björk'le burun buruna geldik ve ona tek diyebildiğim şey "seni seviyorum" oldu. Björk gibi birine söylenebilecek en kötü şey yani. Sonra arkadaşlarım beni paketleyip götürdüler. Ertesi sabah yaşadığım pişmanlığı anlatamam.

Başından itibaren kendi plak şirketine sahip olmak senin için avantaj mı?

Hep şöyle düşündüm: "Büyük plak şirketlerine niye muhtaç olayım?" Bu noktaya gelmemizde MTV gibi araçların hiçbir katkısı olmadı. Kendi işimizi yaptık, bildiğimizi okuduk. İstediğimiz şarkıları bizi dinlemek isteyenler için kaydettik. Biz müzik sektörü adamlarının konser konser dolaştığı New York'tan da gelmiyoruz. Yıllarca kimsenin bizi iplemediği yerlerde çaldık. Ne istediğimizi ve onu nasıl elde edeceğimizi biliyoruz. Bizi tanıtacak reklam kanallarına ihtiyacımız yok. Tamamen bağımsız olduğumuzu söylersem yalan olur. Time Warner'la bir dağıtım anlaşmamız var, ama genel olarak baktığında biz bir aileyiz ve hepimiz bu işin içindeyiz. Şanslıyım, birlikte büyüdüğüm dostlarımla çalışıyorum. Emin olun, hepimiz başarılı olmayı umut ediyoruz, hepimiz plak satmak istiyoruz. Ama müzik yapma nedenimiz bunlar değil. Şu an bulunduğum pozisyonla, tek derdi para kazanmak olan bir plak şirketindeki muhtemel pozisyonum arasındaki temel farkın bu olduğunu düşünüyorum. Ben müziğin içinde kalmak istiyorum, kendimi güvende hissettiğim yer orası.

Çeviren: ***Bilge Ceren Şekerciler - Ogan Güner***

EVERETT TRUE'YLA İNCE İNCE MUHABBET

BULUĞ BLUES

Kendini Melody Maker'dan erken emekli eden ünlü müzik gazetecisi Everett True, bir dönem Careless Talk Costs Lives isminde bir fanzin irisi yayınladı. 2003 yılındaki bir sayısında da genç Conor Oberst'le yaptığı bir mülakata yer verdi... True, bu genç şarkıyazarı karşısında duyduğu şaşkınlığı izah etmeye çalışarak giriyor söze:

Bright Eyes maskesiyle Conor Oberst'i ilk gördüğümde, "angst"inin, öfkesinin derinliği beni korkutmuştu. Sanki Leonard Cohen genç bir adamın bedeninde hapsolmuş da, yalnızca hayatın kimi karmaşıklıklarına giriş hakkı verilmiş. Omuzları, gelecekte intihar edeceğini düşündürecek kadar çökük, sürekli oturduğu yerde sallanan, muğlak sözlerini birbirinden güzel, şairane şarkılarına aktaran bir adam. Daha onlu yaşlarını bitirmeden nasıl blues söyleyebilirsin? Belki de bunu yapman gereken tek zaman dilimi o yaşlardır: Hayat, bütün tuhaflığı, matlığı ve parlaklığıyla o yaş diliminde çarpar insanı.

İşte True'nun soruları, Oberst'in cevapları:

Bir şarkında empatiden bahsediyorsun, bu senin yaptığın müziği motive eden bir unsur mu?

Conor Oberst: Değil aslında. Sempatiye daha çok ihtiyaç duyuyorum. İnsanların benim için üzülmesini, bana üzülerek bakmalarını istiyorum. Sahnede en karanlık sırlarımı fısıldarken, dinleyicilerin gözlerinin alev alev olmasını istiyorum. Çocukken, nereye gidersem gideyim, cebimde kendini korumak için taşınan şu iğnelerden olurdu. İnsanlar bana ilgi göstermemeye başladığı an onu çıkarır, acı çekene kadar koluma batırırdım. Sonra da herkes yaptığı işi bırakır, neyim olduğunu sorardı.

Hayatındaki her şeyi ilgi görmek için yaptığını mı söylüyorsun?

Hayır. İnsanların bana bakmasından nefret ederim. Beni fena gerer. Başkalarının benim hakkımda ne düşündüğünü daha az önemsemem gerekirdi herhalde.

14 yaşında bir insan nasıl olur da blues söyler?

Bu cidden iyi bir soru. Bazı insanlar bunu içlerinde hisseder herhalde, bilmiyorum. İnsanlar bütün yaş dilimlerinde kendilerini yersiz yurtsuz, tatminsiz hissedebilir. Ben çok küçükken de böyleydim.

İlk şarkılarını ne zaman yazdın?

Galiba 11-12 yaşlarındaydım.

Seni motive eden neydi o zamanlar? Ben o zamanlar nasıl bir bilince sahip olduğumu bile hatırlamıyorum.

Neden yapmam gerektiği konusunda kafa yormadım hiç. Sadece hissettim işte. Ondan çok önce de hikâyeler uydurup kendi kendime şarkı gibi söylerdim. Tuhaf gelebilir, ama beni ilk etkileyen şey, sesimin odadaki yankısıydı. Şarkı söylemek, fiziksel olarak kendimi iyi hisssetmemi sağladı.

Arkadaşların var mıydı?

Hayır. Bu da biraz problemdi tabii. Yaşım ilerledikçe, lisede daha çok benden büyüklerle takılmaya başladım, çevrem genişledi. Sonra da çevremde hep arkadaşlarım oldu.

Korn gibi, bütün kariyerini insanlara kendilerini sefil hissettirmek üstüne kurmuş bir grup için ne düşünüyorsun mesela?

Korn bana sefil değil, sadece sersemlemiş, taciz edilmiş hissi veriyor. Bir an için onlar hakkında "buluğ çağındaki gençlerin hislerine tercüman oluyorlar" diye düşünebilirim, ama gençken hissettiğin karmaşa ve olumsuzluğu bulandırıp pek de doğru olmayan bir tarafa çekiyorlar. Genç olmak, "her şeyden nefret ediyorum" hissiyatından daha karmaşık bir durum. Hayatımda hiçbir zaman "her şeyden" nefret etmedim. Belli şeylerden sadece. En çok kendimden mesela.

Niye?

Bilmiyorum. Hep insanlardan büyük sevgi gördüm, ama bunu hak ettiğimi düşünmüyorum hiç.

Şarkı yazmak bir iletişim mi, yoksa bir katarsis, arınma mı?

Başlangıçta katarsis gibiydi. Şimdiki, daha çok kendim ve insanlar arasında bir ortak bağ bulma çabası.

Çeviren: ***Gökhan Pamuk***

Serge Teyssot-Gay

Noir Désir'in gitaristi Serge Teyssot-Gay, 2002 nisanındaki İstanbul konserinin birkaç gün öncesinde, Şam'da udî Khaled AlJaramani'yle tanıştı. Aradan geçen üç yılın sonunda, şimdi elimizde "Interzone" albümünü tutuyoruz, üstünde ikisinin ortak ismi yazılan... Les Inrockuptibles, Rock & Folk ve Rolling Stone'daki söyleşilerde Teyssot-Gay, hem Arap arkadaşıyla gitar-ud düellosu şeklinde ilerleyen muhabbetlerini, hem de Noir Désir'in bugününü ve geleceğini anlatmış.

Paris-Şam Rallisi

Noir Désir'in 2002'deki son albümünden bu yana neler yaptın?
Serge Teyssot-Gay: Solo konserlerimin ardından, 2003'ün aralık ayına kadar Noir Désir'le turnedeydik. Sonra, grubun canlı kayıtlarının miksajını yapmaya tam başlamıştık ki, Vilnius dramıyla birlikte, her şey duruverdi. *(Noir Désir'in solisti Bertrand Cantat, 2003 Temmuzunda, Litvanya'nın Vilnius kentinde sevgilisi Marie Trintignant'la kavga etmiş ve ölümüne sebebiyet vermişti. Şimdi sekiz yıllık hapis cezasını Fransa'nın Toulouse kentindeki Muret cezaevinde çekiyor.)* O turne kapsamında, 2002 nisanında Noir Désir'le Suriye'ye, Şam'a gitmiştik. Orada büyük udî ve müzisyen Khaled AlJaramani'yle tanıştım. Konserine gitmiştim, ben de bizimkine davet ettim. Çok şaşkın, heyecanlı ve ilgiliydi, hayatında daha önce bir rock grubu görmemişti. Şam'da bizdeki gibi bir altyapı, dağıtım yapan plak şirketleri yok. Çok az şey oraya gidiyor. Uluslararası grupların oradan geçmesi çok nadir, dolayısıyla da öyle bir şey olduğunda insanlar için çok büyük anlam ifade ediyor. Şam konseri gayet iyi geçti. Khaled bana "çalış tarzın ve gitarı kullanışın inanılmaz" dedi. Onun için tamamen yeni bir şeydi. "Eğer istersen seneye gene gelirim" dedim.

Khaled'le bir anlamda usta-çırak ilişkisi var aramızda. Udla, başka çalış tarzları keşfediyorum; bir udî parçayı inşa etmiyor, yolunda ilerliyor, seyahat ediyor.

Bir yıl boyunca hiç haberleşmeden, 2003'ün ekiminde tekrar görüştünüz yani...
Hiç görüşmedik, en ufak bir temasımız olmadı. Derken, dört akşam üst üste, saat dokuzdan geceyarısına kadar bir araya geldik, dosdoğru çalmaya başladık. Çok az zamanımız vardı; nerdeyse hiç konuşmuyorduk. Zaten o Fransızca, ben de Arapça konuşamıyordum, çat pat bir İngilizceyle biraz anlaştık. Dört günün sonunda, elimizde dört parça vardı ve nasıl olduğunu anlayıp izah edemediğimiz büyük bir zevk almıştık beraber çalmaktan. Olayları entelektüel açıdan kavramanın tâlî olduğunu düşünüyorum. Müziğin fiziksel olarak hissedilmesine ihtiyaç duyuyorum. Sonra, beyinden geçer, ama hareket noktası beyin değil. Haz kavramında durmayı seviyorum, çünkü müzik bu. Paris'e dönünce, Saint-Ouen'da bir salonu ayarladım ve Khaled bir haftalığına geldi. Yine kolları sıvadık ve beş günde beş parça daha yaptık. Bu kadar hızla somutlanan böylesi işbirlikleri çok enderdir. Sonra da Noir Désir'in bateristi Denis Barthe'ın stüdyosunda on günde "Interzone" albümünü kaydettik.

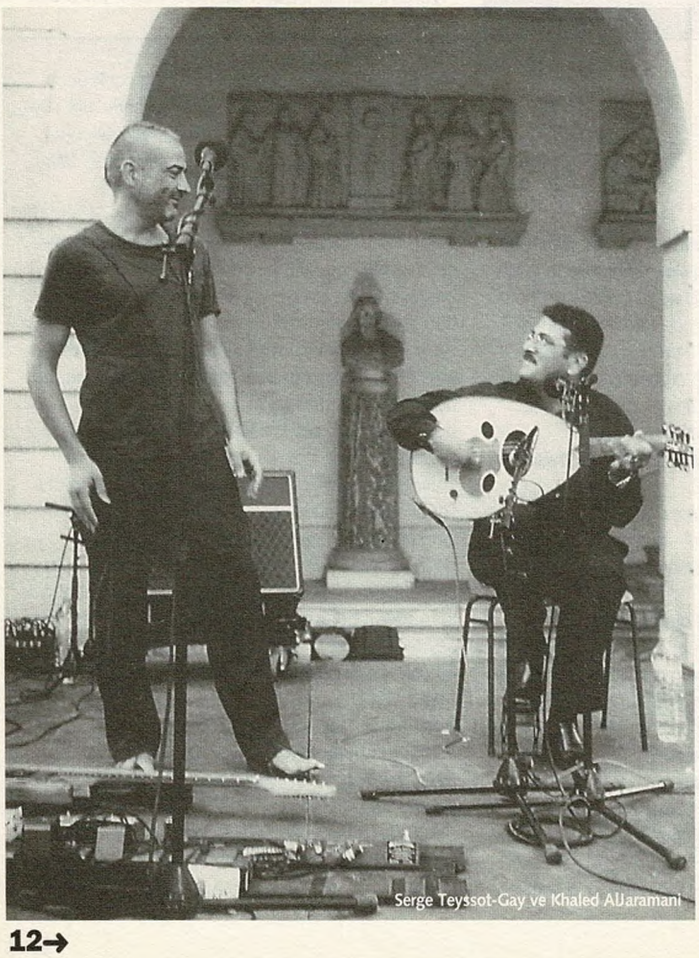
Serge Teyssot-Gay ve Khaled AlJaramani

Oryantal müzik uzun süredir mi ilgini çekiyordu?
Fazlasıyla rock ve beyaz bir dünyadan geliyorum. Ufak ufak öğrenmeye başladım ve yirmi yaşımdan beri Doğu müziğini çok seviyorum. Beyazlaştırmadan yapılan yorumlar her zaman çok hoşuma gidiyordu, mesela Afrika müziğinde arayışlara giden Talking Heads gibi, özellikle de "Remain In Light" albümünde yaptıkları... Noir Désir'in diğer üyeleriyle oryantal albüm değiş tokuşu yapardık aramızda. Mesela, "Les Persiennes" şarkısında, Robert Fripp'le de bir albüm yapan Rimitti'nin *(Cezayirli yaşlı rai şantözü)* çok doğrudan etkisi vardır.

Khaled'le beraber çalışmanın sana ne gibi katkıları oldu?
Keşfetmeyi, öğrenmeyi, aramayı, ilerleme kaydetmeyi seviyorum. Onların ritmlerinin nasıl olduğunu fiziksel olarak hissetmemi ve anlamamı sağladı. Söz olmamasından da çok memnunum; başka şeyleri geliştirme imkânı sağlıyor bu. Karışımlar genelde iki enstrümanın toplamıdır, ama ud ve gitarla durum öyle değil, çünkü enstrümanların sesinin dokusundan ötürü, her alet diğerini ortaya çıkarıyor. Sonra, Khaled'in sesiyle kattığı ışığı çok seviyorum: Gırtlağını kapamıyor, açık. Her ne kadar Noir Désir'in "Le Vent Nous Portera", "A l'envers à l'endroit" parçalarında olsa da, bu benim açımdan yeni bir şey. Mizacım beni daha karanlık yerlere doğru sürüklese de, böyle bir arayışımız vardı. Düet yapmamızın hoş vakit geçirmekten başka bir maksadı yoktu başlangıçta. Ama ortaya bir albüm çıkıverdi, ne âlâ, ama illâ öyle bir maksadım yoktu. Mutlaka bir hedef olmadan arama özgürlüğü ve hakkı benim için önemli.

Bu deneyimin arkası gelecek mi?
Araştırma benim için çok temel bir ihtiyaç, yeni ses iklimlerine seyahat etmeyi seviyorum, Khaled de bana bunun için gereken anahtarları veriyor. Arap ve oryantal müzik çok karmaşık, dinleyerek ve çalarak öğrenmeye çalışıyorum. Khaled'le bir anlamda usta-çırak ilişkisi var aramızda. Udla, başka çalış tarzları keşfediyorum; bir udî parçayı inşa etmiyor, yolunda ilerliyor, seyahat ediyor. Khaled de gitar ritmleriyle ilgileniyor. Yani beraber yaptığımız her parça karşılıklı bir değiş-tokuş şeklinde gelişti: Ortak bir temadan hareket ediyorduk, sonra her birimiz sırayla bir tema koyuyorduk ortaya ve üzerinde fikir birliğine vara vara ilerliyorduk. Bu tecrübenin devamının olup olmayacağını bilemiyorum.

İlk iki solo albümün "Silence radio" ve "On croit qu'on en est sorti" çok uzun süren çalışmalardı. Yaratım süreci senin için artık daha mı rahatladı?
Evet, fazla gömülmemeyi öğrendim. "Silence radio" hiç kimseyi görmeden, hiç dışarı çıkmadan geçirilen yedi ay demekti, bir sığınak olmuştu. Benim açımdan sorun değildi, ama çevrem için sorun oluyordu. Çünkü ben her şeyi unutmayı, bunun çevresinde organize olmayı becerebiliyordum. Yemek yemeyi unutuyordum. Nereye gittiğini önemsemeden, kendi kendinle kendini kaybettiğin hali seviyorum, ama bir daha aynı şeyi yapmayı istemiyorum artık. Ayrıca, birçok projem birden var, dolayısıyla tek biri-

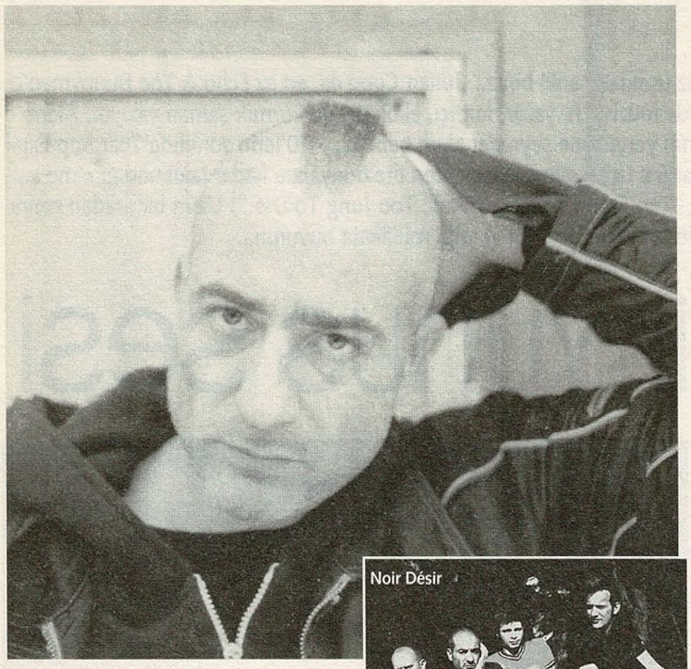

ne fazla gömülemem. Emprovize müzikten gelen Marc Sens ve Sloy'un eski bateristi Cyril Bilbeaud'yla Zone Libre adında bir trio oluşturuyoruz. Birkaç kişi olunca, daha ileri gidebiliyorsun. Bazen de solo olarak bir işe kalkışmak daha zenginleştirici oluyor. Ama kolektif çalışmayı çok seviyorum. Arkadaşların tarafından teller arasında yoğrulmaya kendini bırakabilmen lazım kolektif çalışmanın ne demek olduğunu anlamak için. Bu elektrik trio'yla özgün bir arayıştayız, ne şarkı formatına ne de strüktürsüz bir doğaçlamaya yönelmek istiyoruz. Yazarlarla ya da tiyatro yönetmenleriyle çalışmak gibi bir niyetimiz var. Amacımız kendi alfabemizi yaratmak ve bunu sürekli yoğurmak.

Fransız rock camiasında Noir Désir önemli bir referans noktası haline geldi. Bu, üzerinde baskı yaratıyor mu?

Yo, beni hiç rahatsız etmiyor. Tersine, bu insanların benimle doğrudan temas kurmaması canımı sıkıyor bazen.

Peki sen bu camiayı sıkı takip ediyor musun?

Çok şey kaptığımı düşündüğüm genç gruplar var bolca. Ama rock camiasından değil. Benim gecem gündüzüm rock olduğu için, gıdamı başka yerlerden almayı tercih ediyorum: Psykick Lyrikah, Programme gibi hiphop'çular mesela... Ve tabii Rumeur gibi söylecek "karşıt" bir sözü olan ve bunu söylemeyi göze alanlar.

Luke grubu Noir Désir'in halefi gibi algılanıyor. Ne düşünüyorsun?

Luke'ü pek tanımıyorum. Mesela Deportivo daha dikkatimi çekiyor.

Noir Désir'den hâlâ "şimdiki zaman"da söz ediliyor...

Evet, kesinlikle. Turnedeki otuz parçanın canlı kaydının miksajını tamamlamak için tekrar stüdyoya giriyoruz. Aslında bir double albüm yapmak istiyoruz ama, plak şirketinin isteği, albümün fiyatı gibi pek çok kısıtlayıcı unsur var. Bakalım, göreceğiz. Turnenin son konseri *(Aralık 2002, Evry)* filme alınmıştı. Denis ve Jean-Paul'le parçaların miksajını bitirdikten sonra DVD'ye kafa yormamız lazım. Bugün şimdi, durum biraz yatıştı, ama çok büyük bir şoktu. Bu korkunç olay her şeyi paramparça edebilirdi, ama kesinlikle öyle olmadı. İnsanî açıdan tam tersi oldu, esas olan da bu: Noir Désir devam edecek, gerisi umurumuzda değil. Birbirimize müthiş bağlanmış durumdayız, kendimizin bile tahayyül edebileceğinden daha fazla. Hiçbir şeyin bunu yok edebileceğini sanmıyorum.

Bu korkunç olay her şeyi paramparça edebilirdi, ama insanî açıdan tam tersi oldu, esas olan da bu: Noir Désir devam edecek, gerisi umurumuzda değil.

Bertrand Cantat'nın Fransa'ya gelmesi içinizi biraz rahatlattı mı?

Evet. Biliyorsun, Litvanya'yı kapı komşusu yapmıştık! O arada ne kadar çok saçma sapan hikâye çıktı bilemezsin!

Ayakta kalmak için mizah mı?

Eh, evet. En ağır olan geride kaldı sanıyorum. Yani sonuçta, bizim için. Bertrand'sa görecek. Sadece o cevap verebilir buna.

Çeviren: ***Siren İdemen***

'Meşin yuvarlağın' peşinde, neden bütün bir dünyanın koştuğunu anlamak isteyenlere..

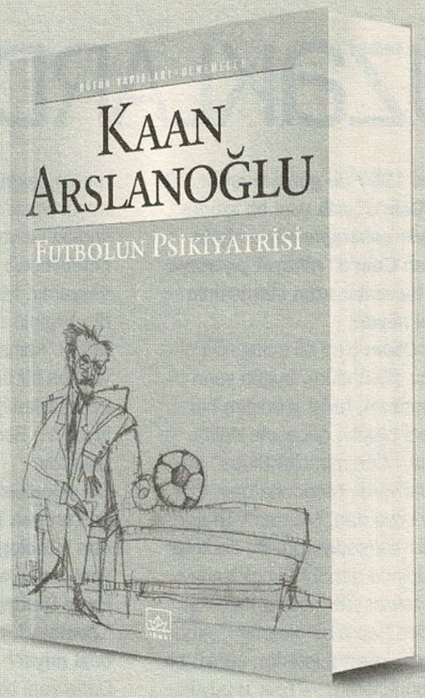

Amacını, "futboldaki çarpıklıklar ve doğrular ışığında yaşama yeniden bakmak" diye açıklayan Kaan Arslanoğlu, "Futbolun Psikiyatrisi"nde futbolu bir spor olarak ele almanın yanı sıra onun ve aktörlerinin patalojik yanlarına da işaret ediyor. İnsan kişiliğinin ve sınırlarının belirlenmesinde genetik etmene ısrarla dikkat çeken Arslanoğlu, bu yolla, açmazlarla coşkunun, doğru ile yanlışın yan yana gelişinin tüm insani boyutlarını açığa çıkarıyor.
"Meşin yuvarlağın" peşinde neden yalnızca 22 kişinin değil de bütün bir dünyanın koştuğunu anlamak isteyenler için...

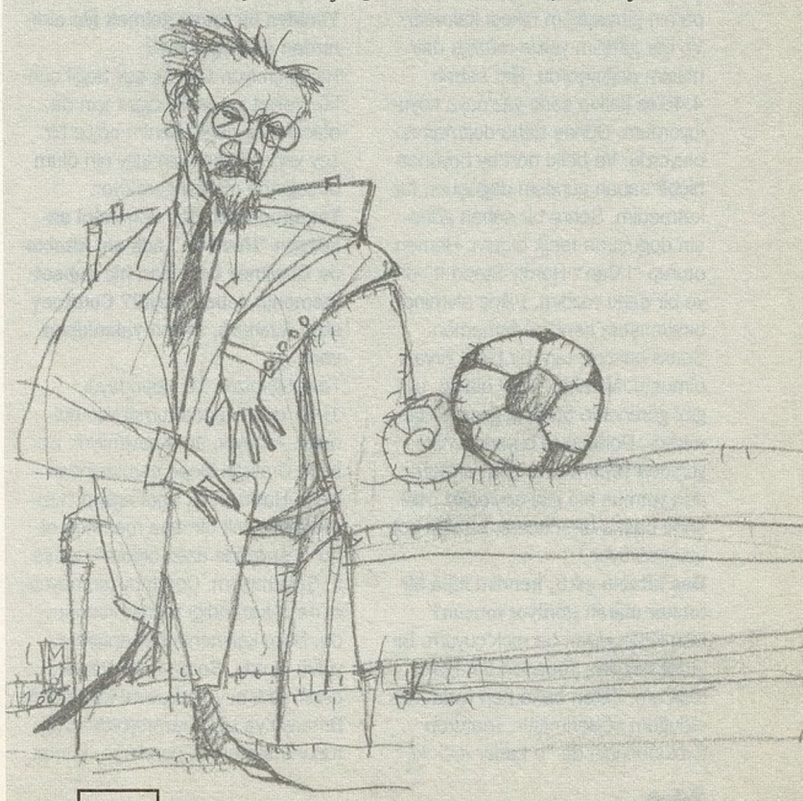

ithaki

www.ithaki.com.t

JULIAN COPE

Havasından suyundan mıdır bilinmez, Liverpool'lular Britanya'nın Karadeniz uşakları sanki biraz... Julian Cope da, en az Echo & The Bunnymen'ci Ian McCulloch ya da Mustafa Topaloğlu kadar matrak bir abi. Kartvizitinde müzisyen, yazar, tarihçi, ekolojist ve kozmik şaman yazıyor. Alem adam. Hem de alemci. "Kâh çıkarım gökyüzüne seyrederim alemi, kâh inerim yeryüzüne seyreder alem beni"ci... '70'lerin sonunda Teardrop Explodes'la Doors etkili psikedelik post-punk yapıyordu, solo projelerinde tamamen uçtu, güncel siyasetten öte dünyalara kadar takılmadığı nane kalmadı. (Brain Donor grubuyla birlikte yapığı albümün ismine bakar mısınız: "Too Freud To Rock'n'Roll, Too Jung To Die.") Uzun bir aradan sonra yeni yayınladığı "Citizen Cain'd" albümü vesilesiyle Mojo ve Uncut'a verdiği mülâkata buyurun...

UZAKLARDAN BİR YUNUS SESİ

En son 1997'de görüşmüştük, "Citizen Cain'd" adlı yeni bir albüm üzerinde çalıştığını söylemiştin. "Citizen Cain'd" nihayet piyasaya çıktı; bu kadar uzun sürmesinin sebebi neydi?

Julian Cope: Hep eli kulağında olduğunu düşündüm, bugün yarın biter diyordum, fakat yazdığım her şey yeni binyılın öncesine dairdi. Mesela, "Conspiracist Blues" diye bir şarkı vardı, Madonna'dan, Courtney Love'dan, Margaret Thatcher'dan bahsediyordu. Bu kadınlar kimin ipinde şimdi? Birçok şarkıyı tekrar tekrar yazmak zorunda kaldım. Ben hep albümlerimin "şimdiye dair" olmasını isterim, çünkü bir folk sanatçısıyım –"Folk"u büyük harfli kullanıyorum. "The Modern Antiquarian"a da 1991'de başladım, ancak 1998'de tamamlayabildim. Bunun bir sebebi, şarkı yazmanın benim için çok vakit alan bir şey olması. İkincisi de müzikal değişimler. Müzik benim için coğrafyayla çok bağlantılı. İnsan tuhaf yerlere gidince, müzikteki farklılıkların farkına varıyor. "The Megalithic European" adlı kitabım üzerinde çalışırken, 2000 yılından itibaren Avrupa'nın gitmediğim ülkesi kalmadı. Ve her gittiğim yerde müziğe dair hissim değişiyordu. Her sabah 4:45'te kalkıp şarkı yazmaya koyuluyordum. Güneş daha doğmamış oluyordu. Ve belki dört ay boyunca hiçbir sabah güneşin doğuşunu farketmedim. Sonra bir sabah güneşin doğuşuna tanık oldum. Hemen oturup "I Can't Hardly Stand It" diye bir şarkı yazdım. Bilinç akımına bırakmıştım kendimi tamamen. Sonra baktım, tam bir hippi zırvası olmuştu. Müzikte, verili olanın, ulvî gibi görünenin ötesine geçmek gerekiyor. Dolayısıyla o şarkıyı yıkıp yeniden yaptım ve sözleri amfetamin yutmuş biri gibi söyledim. Her şarkı başka bir macera, bazıları çok uzun sürüyor.

Beş kitabın çıktı, kendini hâlâ bir rocker olarak görüyor musun?

Ben kitap yazan bir rock'çuyum. Bir yazar değilim. Tepeden tırnağa rock'um. Zaten bana hep fazla rock olduğum söylenmiştir. Teardrop Explodes için de "o kadar rock ki, meşin ceketlere sığamıyorlar" denmişti. Rock'n'roll zaten hareket halindeki bir yaratıktır ve herkesin becerebileceği bir şeydir. Punk'tır ve seyyardır. Müzik, her şeyin bilgisidir, bilginin aslî kaynağı müziktir. Müzik, kainattaki aslî varlıktır. Daha yüksek bir bilgi düzeyi yoktur. Bunu ben söylemiyorum, Beethoven söylüyor. Ve Beethoven riff'i olan bir adamdır.

Bu yakınlarda Teardrop Explodes'un pek bilinmeyen şarkılarından "Zoology" adlı bir derleme yaptın ve kendi plak şirketinden, Head Heritage'dan yayınladın. "Zoology", geçmişin bir muhasebesi miydi?

Daha yeni başlıyorum o muhasebeye. "Zoology"yi yapmak iyi oldu, çünkü o döneme dair bir takıntım olmadığını kanıtlamış oldum. Teardrops, zamanın belli bir noktasında, anında, muhteşem bir şeydi. İnsanları derinden etkilemiş olduğuna da hiç şüphem yok.

Rock'n'roll hareket halindeki bir yaratıktır. Punk'tır ve seyyardır. Müzik, her şeyin bilgisidir. Ben demiyorum, Beethoven diyor bunu. Beethoven riff'i olan bir adamdır.

Yeniden bir araya gelmek hiç aklınızdan geçmiyor mu?

Hiç geçmiyor. Olacak şey değil çünkü. Velvet ya da Stooges için de olacak şey değil. Benim böyle bir şey yapabilmem için Iggy'nin ölüm döşeğinde olması gerekiyor.

Teardrop Explodes dönemini anlattığın "Head-On" adlı anı kitabında Courtney Love'dan hiç bahsetmemenin sebebi neydi? Courtney sizin fanınızdı, ayrıca yakınlığınız vardı...

Tanıştığımızda 16 yaşındaydı, 1981'deki İrlanda turnemize gelmişti. Arızaydı, ama sevimliydi. Babası, Grateful Dead camiasından Hank Harrison'dı; beni arayıp "kızıma göz kulak olmana memnun oldum, sayende azad oldum" demişti. Şaşırmıştım. Courtney'nin hayatını nasıl kazandığı merak konusuydu. Hep, kelimenin her anlamıyla, yüklü olurdu. Sonra keşfettim ki, benim adımı ve adresimi kullanarak Britanya'ya LSD pazarlıyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, bunun bana faydası oldu, çünkü o sıralarda psikedelik bilgilenme dönemimdeydim. Bir yandan da tehlikeli bir durumdu tabii. Psikedelik serüvenlerimize o da katıldı, bizimle turnelere geliyordu. Ama benim konuğum olarak değil. Sonuçta onu başımdan defettim. Bizim klavyeci Paul Simpson'la Bunnymen'in davulcusu Pete DeFreitas'ın oturduğu eve götürüp bıraktım ve böylece yakamı sıyırmış oldum.

Peki niye kitabınızda ondan bahsetmediniz?

Nirvana meselesi midemi bulandırmıştı da ondan. Ben bir Kurt Cobain fanıydım ve Courtney'i, Kurt'ün Nancy Spungen'i *(Sid Vicious'un bednam sevgilisi)* olarak görüyordum. Zaten o da telefon edip niye kendisinden bahsetmediğimi sordu. 1996'dan beri onunla görüşmüyorum. Uzak mesafede tutuyorum.

Bugünün Julian Cope'u, post-punk Liverpool'un çok uzağında gibi...

Beni Liverpool yarattı. Liverpool'lular ne muhteşem bir şehirde yaşadıklarının farkında değiller, çünkü onu verili kabul ediyorlar. Liverpool'a geldiğimde 18 yaşındaydım. Paul Simpson *(Teardrop Explodes'ın kurucularından)*, Bill Drummond *(KLF'ten)*, Pete Wylie *(Wah!'tan)*, Paul Rutherford, Holly Johnson *(ikisi de Frankie Goes To Hollywood'dan)* ve Pete Burns'ü *(Dead Or Alive'dan)* seyrettim ve kendi kendime dedim ki, "hepiniz gibi olmak istiyorum!" Pete Burns'le takıldığımız zamanlarda annesinin evine giderdik, pazar sabahı kahvaltılarına. Bir seferinde bayan Burns, yoğun Alman aksanıyla şöyle demişti: "Peter, niye Julian makyajsız? Punk bir hali yok bu çocuğun. Punk rock'çuların tuhaf karakterler olduğunu sanırdım." Bu benim panteonum oldu. Solcu olduğum zannedilirdi, ben aşkın bir solcuydum. Bazı şeyleri benimsedim, bazı şeyleri geride bıraktım. Mesela Pete Wylie çabuk tükendi. Kendi

döneminde harikaydı, ama kalıcı olabilecek bir karakter değildi, sadece gençliğinden besleniyordu, gençliği geride kalınca o da geride kaldı. Ian McCulloch *(Echo & The Bunnymen'den)* da aşağı yukarı öyleydi, ama onun kendini yeniden yaratabilecek bir iç muhasebe vasfı vardı, hâlâ bir şeyler yapıyor, boktan şeyler de olsa. Hâlâ devam ediyor olması, yaptıklarının çok da boktan şeyler olmadığı anlamına geliyor belki de.

Liverpool'un o dönemi efsaneleşmeyi hak ediyor mu?

Liverpool hakkındaki her şey efsanevîdir. Teardrops, BBC'nin bir numaralı müzik programı Top Of The Pops'a ilk defa çağrıldığında asit atıp gitmiştik. "Orada olmak kimin umrunda ki?" havasındaydık. Elbette Top Of The Pops'a çıkmaya can atıyorduk. Çocukluğumuzdan beri hayalini kurduğumuz şeydi o. Ama bu, insanoğlunun ikilemi değil mi? Her kim olursan ol, içinde yetiştiğin kültüre eser düşüyorsun. Hikâyenin fantastik kısmı da o zaten. Hayat ve güzel anlar öyle kısa ki.

Senin için en mutlu anlar neler?

Sahnede olduğum anlar. Eğlendirmek çok arzuladığım bir şey, ama bilgilendirmeyi de bir o kadar arzuluyorum. Beni seyretmek için parasına kıymış insanların karşısına çıktığımda, içim şefkat ve aşkla doluyor. Muck muck bir aşk değil, "üff be!" aşkı. Ön sıradaki kadınlara bakıyorum. Fıstık gibiler. Geçenlerde İskoçya'da bir konser verdim, iki lezbiyen takıldı bana, iyi mi? Yaşım 47. Rock'n'roll adına iyi skor.

Okulda nasıl biriydin?

Ahmağın tekiydim. Ama herkesten daha kabiliyetliydim. Ve daha veletken kaderimin beni uçuracağını düşünüyordum. Henüz sekiz yaşındayken mesihvari bir kişilik olduğum inancındaydım –bunun başlıca sebebi, Gal Baptist kilisesinde gördüğüm eğitimdi tabii. Sekiz yaşımdayken imzamı çalışıyordum. Julian Cope gibi bir isimle sıradan biri olmayacağıma inanmıştım. Sonraki yaşlarda bir hilkat garibesi gibiydim, okula çıplak ayakla gidip gelen biriydim.

Anne ve babanın hayatındaki rolü neydi?

Birçok bakımından benim yaratıcılarım annem ve babamdı. İsyan duygum ve onlara başkaldırım da buna dahil. Tom Lehrer gibi tuhaf şeyler dinleyerek büyüdüm. Annem, Tom

Bir arkadaşım geçenlerde "şaman kimdir" diye sordu. Bir sürü ismi sıralayıp duruyordu... "Bırak boşver hepsini" dedim, "şamanlar, gösteri sanatçılarıdır".

Lehrer'i karanlıkta dinlediklerini, çünkü şarkı sözlerinin yüzlerini kızarttığını söylerdi. Tarih öğretmeniydi annem ve bana her şeye tarihsel bir perspektiften bakmayı öğretti. Bunun bana hayatımda çok yararı oldu.

Seni en çok etkileyen, "dinledim ve hayatım değişti" dediğin bir albüm var mı?

Beni çok etkileyen bir sürü plak oldu, ama Sir Lord Baltimore'un "Kingdom Come"ı gibisi hiç olmadı. O plağı ilk defa 1997'de dinledim, hâlâ da dinliyorum –haftada en az iki kere. Rolling Stone muhabiri dostum Michael Krugman, derginin eski sayılarından Lester Bangs'in albüm eleştirilerinin fotokopilerini çekiyordu, aynı sayfalarda başka yazarların yazıları da vardı, bunlardan biri "Kingdom Come" üzerineydi. Yazı, "çok boktan bir albüm" diyordu özetle. Fakat topluluğun ismi çok ilgimi çekti. Amerikalıların İngiliz kast sistemi hakkındaki cehaletlerine tipik bir örnekti. Baltimore sadece sör değil, üstüne üstlük bir de lord'du!.. Plağı bulmam zor olmadı, ne hikâye diye birkaç sefer dinlemekti niyetim. Daha başlar başlamaz zırvanın dikâlâsı olduğunu belliydi, bir-iki sefer dinleyip çöpe atarım diyordum ki, bir Jung aydınlanması yaşadım. Utanma duygusundan bu kadar uzak bir şey hiç duymamıştım. Şarkıları söyleyen Viking canavarının aynı zamanda davulcu olduğunu keşfedince çok hoşuma gitti. Vokalist davulculara bayılırım. Iggy Pop da davulcuydu. Bir parça karizması olan herkes solist olabilir, fakat Sir Lord Baltimore'un John Garner'ı vokalist-davulcu türünün prototipi gibiydi. Albümün tarihi 1970'ti, en "heavy" yıl yani. Yardbirds'ün son dönemini andırıyordu, ama bu herifler sanat denen şeye teğet bile geçmiyorlardı. Gitarları öttürüp duruyorlardı. Kısa çaldıklarında Yardbirds'den ne kadar aralayabiliyorlarsa o kadar oluyordu, uzun çaldıklarında traktör gibiydiler. Komik, dengesiz ve olabilecek en cazibesiz sound'u en iyi şekliyle icra ediyorlardı. Onları dinlemek benim için "yeniden uyanış"tı. Kimin ne düşüneceği umurlarında değildi. Yapmak istediklerini yapıyorlardı. Sir Lord Baltimore'u sevenler bu gezegenin en özgür ruhlu insanlarıdır. Onları seven bir kadına –karım haricinde– rastlamadım. Ama benim karım çok müşfik, çok anlayışlıdır. Sir Lord Baltimore'u sevebilmek için de öyle olmak gerekiyor zaten...

Teardrop Explodes borca batmış bir şekilde dağıldı, sen de fena halde LSD'ye sardırmıştın. Teardrops sonrası nasıl bir dönemdi senin için?

1984'te çok boktan bir durumdaydım, öyle değil mi? "Fried" ve "World Shut Your Mouth"un –ikisini de 1984'te yapmıştım– büyük ses getireceğini sanmıştım. Ne aymazlık! Fakat beni ayakta tutan da o duyguydu. Yani, içinden geldiği gibi müzik yapabilirsin ve o şarkılar pekâlâ hit olabilir.

1987'deki "St. Julian" ve 1988'deki "My Nation Underground"la yeniden popüler müziğe dönmüş gibiydin...

"Fried"dan sonra biraz da tesadüfen cool'laştım, bunu söylerken ironi filan yapmıyorum, zaten ironiden hiç hazzetmem. "St. Julian" cool bir albümdü. "My Nation Underground" ise tam tersi. Bir pop starı kopyası gibiydim... Ama galiba bu '80'li yılların marifetiydi. Iggy Pop bile "I'm A Wild One"ı söylüyordu, gerzek bir oğlan çocuğu gibiydi. '80'ler tiksinç yıllardı. "My Nation Underground"un hit olacağını düşünen bir sürü insan vardı, hiç öyle olmadı. Plağın çıkmasından bir hafta sonra, hiçbir kıymeti harbiyesi olmadığına uyandım. Ve farkettim ki, Simple Minds, U2, Sting gibi herifler yaptıkları şeyi iyi yapıyorlardı, ama o tür şeyler de bana göre değildi. Kendimi yeniden ve en acayip şekilde yeniden yaratmam gerekiyordu.

1983-89 dönemini kapsayan anı kitabın "Repossessed" ve Teardrops hikâyesini anlattığın "Head-On"dan sonra, üçlemenin son bölümü olarak "Propheteering" adlı bir kitap yazacağını söylemiştin,

ORA MUSIC

MÜZİK KAYIT VE MASTERİNG STÜDYOSU

www.oramusic.net

tel: 0212 277 63 69 gsm: 0537 981 58 74

ne oldu o proje?
Gerçekleşecek, ama biraz daha zamana ihtiyacım var. "Prophetetering", 1989'dan "The Modern Antiquarian"a kadar olan dönemi kapsıyor. O dönem, okültizmden beslendiğim dönemdi. Çocuklarımın o kitabı okuyabilmeleri için biraz daha büyümeleri gerekiyor. Gerçi çok da dert değil, ama hakikaten tuhaf bir kitap. Hayatta insan öyle şeyler yaşıyor ki, "düşman başına" diyorsun.

"Repossessed"de, 1989'da Boston'da yaşadığın bir "deneyim"i anlatıyorsun. 15 yaşındayken yaşadığın çok güçlü ve pozitif bir "bilgi öncesi vizyon"u yeniden "tecrübe ettiğini" söylüyorsun. O bölümdeki şu cümleleri izah etmek ister misin: "Zaman birden durdu ve sonra birdenbire hızlandı. Ve içimdeki bir 'ben' daha yanıp kül oldu. Yoğun bir şamanik duman ışık saçtı."

O deneyime kadar, yaşadığımız gerçekliğin ötesinde bir şey olduğuna inanmıyordum. Bir varoluşçuydum, Scott Walker tarzında bir varoluşçu. Çeşitli "an"larım olmuştu, ama onları nörolojik sorunlar olarak telâkki etmiştim. 15 yaşımdayken dedem hakkında bir rüya görmüştüm. 22 Aralık 1989'da, geleceğe dair olduğuna şüphe etmediğim bir rüya daha gördüm. "Artık bütün cevaplara sahibim" dedirtmedi bana, sadece "dünyanın algıladığımız halinden ibaret olmadığını" farkettirdi. Zamanın akışının, ona atfettiğimiz akıştan farklı bir şey olduğuna dair bir delil gibiydi. Geri çekilip o anı inceledikçe, "bu sadece bir hakikat kıvılcımı olsa bile, bundan sonraki hayatımı ve 'insanlık durumu'mu onunla uyumlu hale getireceğim" dedim kendime. O an, o andan beri yaptığım her şeyin kılavuzu oldu. Onunla barışığım, onu sorgulamıyorum. Niye'si, nasıl'ı beni ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren, o anın benim için hep itici bir güç olmuş olması.

1991'deki "Peggy Suicide" ve 1992'deki "Jehovakill" sözünü ettiğin "an"dan sonra yaptığın albümler oldu. "Jehovakill" döneminde tüylerini ürperten durumlarla karşılaştığını söylemiştin. Neydi onlar?

"Jehovakill", bugüne kadar yaptığım tek okült albüm. Kayıt süreci de tam bir okült deneyimdi. O sıralarda Island plak şirketi bana pek güvenmiyordu, kayıtları onların stüdyosunda, ofislerinin olduğu binada yapmamı istemişlerdi. Bir gün, Chris Blackwell'in Jamaikalı elemanlarından Satch gelip şöyle dedi: "Burada ne oluyor? Odamdaki eşyalar titreşmeye başladı." Bütün aletleri kapattık, fakat Satch'in odasındaki eşyaların titreşimi sürüyordu. Kayıtların bir noktasında ses teknisyeni acayip uyuz oldu, çünkü vokale karışan garip bir ses vardı. Benim çıkardığım bir ses değildi o. Yine bütün aletleri kapatıp kaydı dinlemeye başladık, uzaklardan bir yerden bir yunus sesine benzer bir şey geliyordu. Ninelerimizin şeytanın sesi diyeceği türden bir şey. Albümde o bölümü kullanmadık, ödümü patlatıyordu çünkü. Dinlemek ister misin? *(Arşivini tarayıp sözünü ettiği bandı buluyor, dinliyoruz. Tuhaf bir tıslama, bir hırıltı duyuluyor hakikaten. İnsanın tüylerinin ürpermemesi mümkün değil.)* Bu tuhaflığı herhangi bir şekilde yorumlamıyorum, sadece varlığını kabul ediyorum. Dünya tuhaf bir yer. Şöyle bir noktaya geliyor insan: Buna kafa yormanın bir mânâsı yok, çünkü hakkında bilebileceğim bir şey yok. Bu tuhaflığı neyin yarattığını bilmiyorum, sadece varolduğunu biliyorum.

Teardrop Explodes

Kapasitemin yüzde 0.4'ünü kullandım. Birkaç yıl içinde ikinci psikedelik evreye girmeye niyetliyim. Antik çağların keyif verici maddeleriyle o evreye gireceğim.

Şarkılarında ve söyleşilerinde şamanizm öne çıkan bir tema haline geldi.

Bir arkadaşım geçenlerde "şaman kimdir" diye sordu. Bir sürü ismi sıralayıp duruyordu. "Bırak boşver onları" dedim, "şamanlar, gösteri sanatçılarıdır". Ken Dodd'un *(1929 doğumlu Liverpool'lu komedyen ve şarkıcı)* şaman olduğunu söyledim ve tezimi kanıtlayan envai çeşit sebep gösterdim. Şaman, iki alemin arasındaki insandır, kapının eşiğindeki kişidir. Aynı anda hem çok cool, hem de tepeden tırnağa arıza tiplerdir bunlar. Jim Morrison tipik bir örnektir. The Doors! Favori grubumdur onlar. Lester Bangs bile Jim Morrison'ı kavrayamıyordu. Ona "Bozo Dionisos" diyordu. Harika bir terim, ama bir totoloji yine de. Morrison harikulâde bir şairdi: "Ode To My Cock" *(Çüküme kaside; "An American Prayer" şiir albümündeki bir dizeden)* bir şaheserdir. O herif acayip cüretkârdı!

Peki seni şaman kılan şey ne?

Dionisos'a ulaşabiliyor olmam. Odin'e ulaşabiliyor olmam. "Head-On" üzerine yazılan değerlendirmelerin birinde şöyle bir yorum vardı: "O kadar LSD takılmış olması göz önüne alınırsa, müthiş bir hafızası var." Bir insanı sanatçı yapan en önemli özellik şudur: Bir deneyim arşividir. Geçmişe gider ve bugüne döner. İçinde seyahat edebileceğimiz psişik damarlar var, o damarlar sayesinde zamanda ileri geri gidebiliriz. Ama bu eğlence olsun, macera olsun diye değil, insanlığa bir faydası olsun diye yapılmalı.

1989'dan beri şöyle düşünüyorum: İnsanlığa faydası olmayan her şey burjuva mastürbasyonudur. Benim işlerimde bir tema varsa, o da hizmettir. İnsanlığa, topluma hizmet. Ya hizmet edeceksin ya da bir böcek gibi geberip gideceksin.

1992'deki "Rite" albümünde groove enstrümanları ağırlıktaydı, o albümden beri yaptıkların rock dünyasında pek yeri olmayan şeyler, örneğin "Odin" 73 dakikalık bir "nefes meditasyonu"...

Ben açgözlü bir sanatçıyım. "Odin" gibi işler de yapmak istiyorum. Onlar tamamen faydalı olsun diye yapılmış şeyler. "Rite", kent atmosferine karşı koruyucu bir merhem olarak yapılmış bir albümdü. Her albümüm mühimdir. "Fried"dan sonra müziği bırakmamı önerenler olmuştu. Ama ben böyle biriyim. Yaptığım her albüm kendime sadakatimin delilidir. Piyasaya çıktığında birçokları-

na deli saçması gibi gelse de, sonradan değeri anlaşılacak işlerdir.

2000 yılında grubun Brain Donor'la verdiğiniz konser dayanılır gibi değildi, en sadık hayranlarınız bile salonu terketmişti.

Şuna benziyor: 14 yaşındasın ve kız arkadaşın çükünü eline alıyor, fakat onunla ne yapacağını bilmiyor, çekiştirip duruyor. Dişini sıkman gerekiyor. Fakat sonunda patlıyorsun: Aaahhhhh, canım yanıyor!

2003'teki konserinizde kendini jiletlediğinde 1984 Hammersmith Palais ve 1989 Tokyo konseri geldi akıllara. Geçmişte bedenini kanatmaya meraklıydın, bu pek akıllıca bir iş olmasa gerek...

Evet, o olayda kolumu berbat ettim, doğru dürüst kanatamadığım halde. Fakat kan akıtmanın bir efekt olduğu su götürmez. Birçoklarına göre dallamalığın dikâlâsı; gelgelelim, kan görmek iyi bir şeydir. O işi tekrar yapacağıma da sizi temin edebilirim. Maalesef beden için iyi bir şey değil, ancak seyircide bir takım sarsıcı duygular yarattığı da kesin. Ayrıca ben de sahnede sarsıcı bir şeyler yaşamak istiyorum.

Sana "yaşayan en büyük İngiliz mistiği" diyenler var...

Bu, üzerine yorum yapması zor bir cümle. Kendimi bu ülkenin mülkü olarak görüyorum. Benim için en büyük mutluluk, ölümümden elli yıl sonra bu adalardaki insanların "Julian Cope diye biri vardı" demeleri. Yitirilen bir şeyi yeniden canlandırmış olduğum eninde sonunda hissedilecektir. Benim için mühim olan tek şey, bu yitirilmiş çılgın müziğin, bu yitirilmiş çılgın duygunun iletkeni olabilmek. İyiliğin sembolü olmak istiyorum. Bir deccalim, şer bir gücüm, ama iyilik için çalışan bir şer, bir deccalim.

O halde bu çizgide yeni Cope albümlerini bekleyebiliriz...

Kapasitemin yüzde 0.4'ünü kullandım şimdiye kadar. Birkaç yıl içinde, antik çağların keyif verici maddeleriyle, ikinci psikedelik evreye girmeye niyetliyim. Yeni kitabımın adı "Rock and Roll" olacak, agnostik bir seyahat. Amerikalı şair Vachel Lindsay'den Little Richard'a, Jim Morrison'dan Bez'e... Bir sonraki albümümün adı "Dark Orgasm", ayrıca bir de rock opera yazmak istiyorum. Benim işimin tahrip edilmiş şeyleri onarmak olduğunu düşünüyorum. Psikedelik rock opera fikrine ezelden beri tutkunum. Yazacağım operanın adını açıklamak istemiyorum, çünkü nefret edeceğinize eminim. Sonra da sizi yatıştırmam gerekecek.

Çeviren: **Yücel Göktürk**

Göbek adı tehlike olanlara sigorta

www.exi26.com

Dağlara taşlara, denizlere göllere gidip, adrenalin peşinde koşuyorsan kendini sağlama al. Adrenalin Sigortası yaptır, sporuna bak.

Akbank sigorta hizmetleri Aksigorta işbirliğiyle verilmektedir.
Tüm Akbank şubeleri Aksigorta acentesidir.
Bu ürün Ferdi Kaza Sigortası genel şartlarına tabidir.

exi26

26 yaş altındakiler için sıcak bankacılık ortamları

444 25 25
www.akbank.com

AKBANK

Soldaki fotoğraflar, '60'ların Brian Wilson'ı... Sağda, aynı yıllardan Beach Boys efsanesi

ÜRKÜTEN TEBESSÜM

2004 yılının sonlarında, Beach Boys başyapıtı "Smile" 40 yıllık uykusundan uyandı!.. Bir Brian Wilson albümü hüviyetinde ufak tefek eklentilerle baştan sona kaydedilip yeniden (aslında, korsan kopyaları saymazsak, ilk defa) yayınlandı. "Smile", rock tarihinin en ünlü "kayıp" albümüydü. Bestekâr Brian Wilson ve güftekâr Van Dyke Parks 1965 yılında tanışıp hazırlıklara girişmişler, bir diğer Beach Boys başyapıtı olan '66 tarihli "Pet Sounds"un çıkışının ardından işi hızlandırmışlardı. "Dilsiz Melek" (Dumb Angel) ismi "Tebessüm"e (Smile) dönüşmüş, matbaada kapaklar bile basılmıştı. Ancak diğer Beach Boy'lar albüme burun kıvırıyorlardı, sonunda Brian Wilson senfoni fikrinden tamamen cayıverdi. Rivayete göre, "Smile"ın kaydedildiği günlerde stüdyoyu ziyaret eden Paul McCartney, birkaç ay sonra çıkacak Beatles albümü "Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band"den "She's Leaving Home"u dostlarına çalmış, bu şarkıya hayran kalan Wilson'ın gözünde kendi eseri küçülüvermişti... Ne olduysa oldu, "Smile" bütünüyle hiç yayınlanmadı, ama "Smile"daki –cep senfonisi "Good Vibrations" başta olmak üzere– bazı şarkılar single olarak ya da sonraki Beach Boys albümlerinde gün yüzü gördü... Bu macerayı Brian Wilson'ın ağzından, Les Inrockuptibles'e verdiği mülâkattan takip edelim...

Neredeyse 40 yıl sonra, 2004 yılında, "Smile"ı diriltmek nereden aklınıza esti?

Brian Wilson: 1966'da bu albümü kaydetmeye başladığımızda LSD, marijuana ve amfetamin gibi birçok madde kullanıyorduk. Uyuşturucuların etkisi bizi izlediğimiz yoldan çok uzaklara savurmuştu. Bunun yanında, bu albümü kendi döneminin çok ilerisinde görüyordum ve piyasaya sürülmesi için erken olduğunu düşünüyordum. İnsanların bu tarz bir müzik için hazır olmadığını hissediyorduk. Ancak, geçen sene eşim ve menejerim "Smile"ın artık vaktinin geldiğini söylediklerinde, bu öneriyi kabul etmem gerektiğini fark ettim.

Bu projeyi tekrar hayata geçirmek sizi memnun etti mi?

40 yıl önceki kayıtları dinlediğimde içimde o döneme dair çok güçlü bir nostalji hissettim. Bu albümü ilk kaydettiğim günlere döndüm. Kafamda bir sürü bulanık hatıra ve de uyuşturucu yüzünden içinde bulunduğum zor durumlar canlandı. O zamanlar hakkında doğru dürüst bir şey hatırlamıyordum.

Bu albüm Beach Boys'un geçmişinde nasıl bir yer edindi?

Önceki albümlerimize göre, "Smile"ı anlattıkları açısından daha neşeli buluyorum. Önceleri müziğimiz şöyleydi: *("Surfin' USA" ve "Wouldn't It Be Nice"ı mırıldanıyor)* Ancak "Smile" daha hafif ve akışkan şeyler yansıtıyor. Bu, "Pet Sounds"a göre daha gösterişli, iddialı bir proje; zaten bu albümü bugüne kadar bitirememenin sebeplerinden biri de bu. Albümün bu yeni uyarlaması, o dönemde kafamın içinde çalıp duran müziğe çok daha sadık. Şarkılarda yarım kalan bazı sözleri tamamladık ve üçüncü bir bölüm ekledik. Önceki şekliyle sadece iki bölüm vardı. Düşüncemiz "Tanrıya atfedilmiş bir ergenlik senfonisi" yazmaktı. Şimdi ben buna "Tanrıya atfedilmiş neşeli bir ergenlik senfonisi" diyorum.

Üçüncü bölüm daha deneysel.

Van Dyke Parks'la sözleri yazarken kendimizi albümü dinleyen insanların yerine koymaya çalıştık. "Smile" ismi de buradan geliyor. Bu müziği dinleyenlerin gülümsediğini hayal ettik. Buna karşın, insanların deneysel bölümleri dinledikleri zaman biraz ürkmelerini istiyorduk. *(yüzüne korku ifadesi vererek çığlıklar atıyor)* Zamanında deneysellikte çok ileri gidiyorduk, hatta bazen ben bile ürettiğimiz müzikten korkuyordum. Şimdi hâlâ, "Smile"ın üçüncü bölümünü dinlemeyi pek sevmiyorum.

"Smile" ne anlatıyor?

Birinci bölüm Amerika'yı kuran öncü birliklerin ruhunu yakalamaya çalışıyor. Albüm daha sonra 18. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar uzanan bir zaman yolculuğuna çıkıyor. Van Dyke Parks Amerikan tarihine çok meraklı, o konuda birçok çalışma yaptı. 1965'te tanıştık ve onun şiirsel konuşma tarzından hemen etkilendim. Onunla diyalog kurmak çok ilginçti, çünkü herkesin kullandığı kelimeleri kullanmıyordu. Ona şarkılarıma söz yazmasını teklif ettim, evime geldi ve beraber "Hero-

Düşüncemiz "Tanrıya atfedilmiş bir ergenlik senfonisi" yazmaktı. Şimdi buna "Tanrıya atfedilmiş neşeli bir ergenlik senfonisi" diyorum.

"SMILE"IN SÖZLERİNİN ALTINDAKİ İMZA: **VAN DYKE PARKS**

Bir zerzevat evreni

Orijinal "Smile" kayıtlarını tekrar dinlemek nasıl bir tecrübeydi?

Benim için ilginçti, çünkü bunca zamandır dinlememiştim. Albümden bir anlam çıkarmaya çalışan insanlar bana kayıtlarını vermişlerdi, onca zamandır bu kayıtları dinlemekten kaçındım. Ama albümün bütününü tekrar dinlemek benim üzerimde büyük bir tesir yarattı. Hemen bir aşinalık hissettim, ama "küçük" sound'u beni şaşkınlığa uğrattı. Bir minyatür serisi gibiydi. Minyatür müzikal parçalar, tam olarak bu. Ama bunun çok da hoş olduğunu düşündüm, küçük bir oyma resme bakmak gibi.

Bu yeni tamamlanmış versiyonda güçlü bir şekilde öne çıkan şey ironi...

Küçükken Warner Bros çizgi filmlerini severdim. İlk işim, 1963'te, "Jungle Book" çizgi filmindeydi. O alemde çok mutluydum, bu albüm bana o günlerin sesini verdi. Albüm tamamiyle buraya, bu çizgi film dünyasına oturuyor... Hafif bir müziğin ve sözlerin ardında, sert şeylerden bahsediyorduk. "Smile", çağı yakalamayı başarmış bir albüm. Brian 23, ben 22 yaşındaydım ve kendimizi çevrede olup bitenlere karşı sorumlu hissediyorduk. Karşı-kültüre aittik ve hem olumlu hem de uyarıcı bir mesaj vermek istiyorduk. Brian "Tanrıya atfedilmiş ergenlik senfonisi"nden bahsediyordu. Bense Compagnons de la Chanson'un "Les Gitans" şarkısından alınmış şu sözlerini çok seviyordum: "Artık varolmayan bir ülkeden geliyorum..." Vietnam'da savaş vardı ve siyahlar haklarından yoksun bırakılıyordu; dünya, ekolojik çöküntüye doğru gidiyordu. Bu yüzden, içinde zerzevat bulunan bir evren yarattık. Brian bundan çok etkilenmişti. Doğayla insan arasındaki ilişkiyi konu alan ve Kızılderililerin felsefesinden esinlenen bir evren anlayışı geliştirmiştik. İnsanların Aborjinlere yaptıklarını hatırlatmak için korsan karakterlerini yaratmıştık. Brian, çocuksu temaların arkasında somut müziğe dayanarak kanatlarının onu götürebildiği kadar uzağa gidebileceğini göstermek istiyordu.

Bu tamamlanmış versiyon için yeni sözler yazdınız mı?

Brian "Fire" bölümünden çıktığı kısımda "burası cehennem sıcağı mı, yoksa ben miyim yanan, tam bir muamma bu" diyor. Burası yeni. Orada sözleri, melodisi filan olmayan uzun bir bölüm vardı. Bu bölümü, bir kişinin ortaya çıkıp da her şeyin o kişi tarafından anlatıldığını anıştırması için bir imkân olarak gördüm. O kişi Brian'dı ve cehenneme de gitmişti. "Wonderful" parçasına da bazı sözler eklemek imkânı doğdu, ben de ekledim. "Wondering" (merak etmek) ve "wonderful" (şahane) arasındaki kelime oyununa döndüm; kelime oyunu hep hoşuma giden bir bayağılıktır. Ama genel olarak çok müdahele etmemeye, eski halini düzeltmemeye gayret ettim. Sadece orda burda duran bazı boşlukları doldurmak istedim, istila dozu mümkün olduğunca az bir operasyon olsun istedim.

"Kuş uçuşları tekrar tekrar kaplıyor mısır tarlasını" ne demek?

En ufak bir fikrim yok şu anda, ama güzel bir imge bence. Daha evvel yapılmamış bir şey yapmaya çalışıyorduk. Şarkı formunu daha önce olmadığı bir hale büründürmeyi deniyorduk, şarkıların daha önce ayak basmadığı yerlere gitmek istiyorduk. Brian'ı içinde hapsolduğunu hissettiği kloroform yüklü kutudan çıkarmak istediğimin farkındaydım. Başka bir yere gitmek istediğini biliyordum ve ben de o yere memnuniyetle gittim. Bunun hâlâ saygı uyandırdığını, albümün basılabildiğini görmek beni şoke ediyor. Bu müziği selamlamak için harika bir zamanlama olduğunu düşünüyorum, hayatta olan, böyle bir merasimi kabul edebilecek bir adamın yazdığı bir müzik bu...

es and Villains", "Surf's Up", "Cabin Essence" ve "Wonderful"u yazdık. Hem de sadece iki günde.

Van Dyke Parks'ın yazdığı sözlerden memnun muydunuz?

Mike Love nefret ediyordu. Sözleri çok soyut ve şiirsel buluyordu. Benim de anlayamadığım birçok söz vardı.

Şimdi daha iyi anlıyor musunuz?

Hayır. *(gülüyor)*

Bu albümle rock'un sınırlarını bambaşka yerlere çekiyorsunuz, sanki Maurice Ravel'in ve George Gershwin'in müziğinin izleri var...

Albümde, lisede etüd ettiğim Bach'ın müziğinin etkisi oldukça fazla. Ama o söylediğiniz beyefendinin, Maurice Ravel'in adını daha önce hiç duymadım. Gershwin'den de esinlendiğimi inkâr edemem, hatırlattığınız için teşekkür ederim. Fakat mesela bugünkü hiçbir müzikten hiç esinlenmiyorum. 1985'ten beri radyo dinlemiyorum, çünkü çalınan şarkılardan hiçbir şey anlamıyorum. Yıllardan beri idollerim hiç değişmedi: Burt Bacharach, Phil Spector ve Paul McCartney.

"Smile" Beatles albümü "Revolver"a bir misilleme olarak lanse edilmişti. Sizce hâlâ bir rekabet var mı?

Hayır, aramızda bir yarış ya da rekabet yok, onlarla iyi arkadaş olduk. Beatles dağıldı, Beach Boys da öyle; bunlar çok geride kaldı. "Smile"ı "Revolver"dan daha iyi olacağını düşünerek yaptım, ancak albüm piyasaya çıkmadığından kimse bunu görmedi. Bu yeni uyarlama "Revolver"dan daha mı iyi, bilmiyorum. Belki biraz daha iyidir.

Beach Boys bugün sizsiz hâlâ ayakta.

Kuzenim Mike'ı ve Bruce Johnston'ı sevmiyorum. Şimdi özgürüm ve onlarla ilgilenmeden kendi müziğimi yapıyorum. Ben kin tutmam, ama bugün Beach Boys'u sevmiyorum. Onlarla bir işim yok artık.

Çeviren: ***Ahmet Acar***

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR

"National Geographic" dergisinin ve fotoğraflarının yakın bir okumasını yapan kitap, Amerikan değerleri ve dış politikası doğrultusunda hareket eden derginin Batılı-olmayan Üçüncü Dünya insanına bakışını ayrıntılarıyla inceliyor...

"NATIONAL GEOGRAPHIC"İ DOĞRU OKUMAK
C. Lutz - J. Collins

SİYASET

"Sokaktaki İnsanın 'İmparatorluk' Rehberi", "Küçük Şeylerin Tanrısı" adlı romanıyla tanıdığımız Hintli kadın yazar Arundhati Roy'un dünyanın yeni imparatorluğu olarak nitelendirdiği Amerika'nın oyunlarına, savaşa ve alternatif direnişlere ilişkin görüşlerini biraraya getiriyor...

SOKAKTAKİ İNSANIN 'İMPARATORLUK' REHBERİ
Arundhati Roy

ROMAN

1985 yılında hem Orhan Kemal Roman Armağanı'na hem de Madaralı Roman Ödülü'ne layık görülen "Geç Kalmış Ölü," Mehmet Eroğlu'nun ilk romanı "Issızlığın Ortası"nın unutulmaz kahramanı Ayhan'ın kendi yazgısını aradığı hüzünlü bir serüvenin öyküsü...

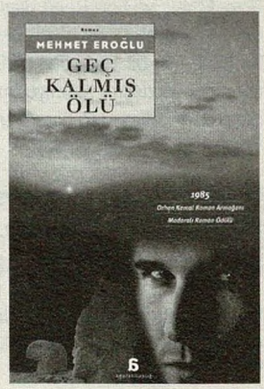

GEÇ KALMIŞ ÖLÜ
Mehmet Eroğlu

BİYOGRAFİ

İtalyan tarihi ve sanatı uzmanı Serge Bramly'den şu ana dek 15 dile çevrilen ve tüm dünyada referans olarak görülen, Leonardo'nun hayatını, çağdaşları ve dönemin olaylarıyla ilişkilerini detaylarıyla gözler önüne seren bir biyografi çalışması...

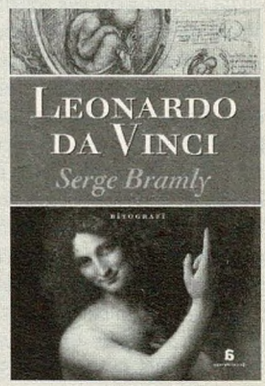

LEONARDO DA VINCI
Serge Bramly

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

6 agorakitaplığı

BOB GELDOF

Malûm hikâye: Post-punk'ın çözülmesiyle birlikte kariyerinde yokuş aşağı inmeye başlayan rock star, bir gün TV haberlerinde Afrikalı aç çocukların dramıyla karşılaşır. Ertesi gün dünya ölçeğindeki bu dev adaletsizliğin bir nebze olsun giderilmesi için telefon trafiğine başlar. Birkaç ay sonra, "idealizmin son nefesi" Live Aid konserlerinin arkasındaki adamdır, bir pop azizidir Bob Geldof. Tabii bir de evveliyatı var: Boomtown Rats'le geçen yıllar, "I Don't Like Mondays" gibi hitler, "The Wall" filmindeki başrol... "Live Aid"in DVD olarak yayınlanması ve Rats albümlerinin yeniden basılması vesilesiyle Uncut, İrlandalı rocker'la görüşmüş.

BONO İYİ POLİS, BEN KÖTÜ

Müzik yapmaya başlamadan önce müzik muhabiriydin. Bu işe nasıl bulaştın?

Bob Geldof: Vancouver'da sıkışıp kalmıştım. Underground bir gazetede bu işi buldum, beni yerel müzisyenlerle söyleşi yapmaya yolluyorlardı. Anlaşamayıp kavga ettiğim tek grup Crosby, Stills, Nash & Young oldu. Bir konserlerinin öncesinde kulise dalmıştım; tam sahne almak üzereydiler ki, daire şeklini alıp el ele tutuştular. Hippi dallamalar olduklarını düşündüm, hayatımda gördüğüm en komik sahneydi. Haliyle gülmeye başladım ve herifler de beni bir güzel benzettiler.

Daha sonra Melody Maker ve NME için çalıştın...

Öyle. Müzik hakkında yazmak için çok boktan bir zamandı. Bowie, Roxy Music ve Lou Reed dışında dinlenebilecek ilginç hiçbir şey yoktu. NME için bir Stylistics albüm eleştirisi yazdığımı hatırlıyorum, sadece dört kelimeden oluşuyordu: "Tamamen boktan bir iş."

"I Don't Like Mondays" Amerika'da yasaklanmasaydı, orada şansımız çoktu. Bu durumda, Live Aid'i mümkün kılan hiçbir şey de başıma gelmeyecekti.

The Boomtown Rats genellikle tüy siklet bir new wave grubu olarak kabul ediliyordu, ne dersin?

İngiltere'de punk vagonuna atlamaya çalıştığımız, ama bunun için geç kaldığımız düşünülüyordu. İrlanda'da Rats cüzamlı gibi görülüyordu, onlara göre toplum karşıtı bok çuvallarıydık. O kadar tehlikeli bulunuyorduk ki, orada çalmamız yasaklanmıştı. İngiltere'deki punk grupları ise bu noktaya gelmemizi beklemiyordu. Onlara benziyorduk, ama müzikal olarak daha başarılıydık. İnsanlar genelde bizden kuşkulanırdı, çünkü bir punk grubunun hakikaten müzik çalmasını beklemiyorlardı. Halbuki dönemin pek çok grubundan farklı bir hassasiyetimiz vardı. Rats'in müziği, Dr Feelgood, Stones'un ilk yılları, Chicago rhthym'n'blues'u ve Them üstüne kuruluydu. Tam bir pub-rock grubu olmak için fazlasıyla gençtik, ama yerel içki aleminin starları olma fikri bize çekici geliyordu.

Bir aralar pop dünyasındaki en uçkuru düşük adam addedilmiştin...

Aslına bakarsanız, o sıralar sanıldığı kadar çok düzüşmedim. Rats'in kurulmasıyla hemen hemen aynı zamanda Paula'ya (Yates) âşık olmuştum. Beni asıl şaşırtan, Liverpool Empire'da verdiğimiz konserdi; içerisi çığlık atan yeniyetme kızlarla doluydu. Bu eskiden benim tepemin tasını attırırdı. Onlara çenelerini kapatıp müziği dinlemelerini söylerdim. Bir yanıyla onların benim için bağırdığına inanamıyordum. Çünkü, sahiden, kesinlikle çekici değilim. Her zaman bok gibi görünürüm. Gözlerimin altındaki torbalarla, kocaman sikik burnumla, karman çorman saçlarımla yaşlı ve umutsuz bir surata sahibim. Ama bazı kadınlar beni beğeniyor, banyoya ihtiyacım varmış gibi göründüğüm için herhalde.

The Boomtown Rats'in dağılmasının nedeni uyuşturucular mıydı?

Bu konuda biraz ihtiyatlı olmam gerekiyor. Aramızda öyle biri vardı ki, yaptıkları plak şirketiyle ilişkimizin tamamen kesilmesine neden oldu. Evet, uyuşturucular da işin içindeydi. Ama asıl önemlisi, dinleyicilerimiz başka yerlere gitmişti.

Eğer Rats 1984-85 yıllarında doruk noktasında olsaydı, Band Aid ve Live Aid mümkün olur muydu?

Olmazdı. Eğer "I Don't Like Mondays" Amerika'da yasaklanmasaydı, orada şansımız çoktu, büyük bir gruptuk, öyle de kalırdık. Bu durumda, Live Aid'i mümkün kılan hiçbir şey de başıma gelmeyecekti. Televizyonda açlıktan ölmek üzere olan çocukların görüntüsü beni yine etkilerdi. Belki daha küçük ölçekte bir şey yapabilirdim, Rats'le bir albüm çıkarmak gibi. Ama artık bu kesinlikle çok zor olurdu. 1984 itibariyle, kendime ayıracak zamanım vardı, çünkü grubun bir yere gittiği yoktu. Sonuçta da her şey bu koca fenomene dönüştü.

Bir şarkı olarak "Do They Know It's Christmas?" ile ilgili harbi görüşün ne?

İlk tepkimin ne olduğunu pekâlâ söyleyebilirim. Midge (Ure) bir demo getirmişti. Arayıp şöyle dedim: "Rolf Harris'in stylophone aletiyle çalınmış dandik bir Z-Cars dizisi müziği gibi bir şey bu" dedim. "Siktir lan" dedi bana, "senin yaptığın boktan müziğe beş basar."

Status Quo'cular Live Aid günü kokainin çok önemli bir rol oynadığını söylüyor, Dr Rick (Parfitt) ve Dr Francis (Rossi) herkesin ihtiyacını karşılıyormuş...

Yok artık, dallamalığın dikâlâsı! Bana kimsenin bir şey teklif etmediğine emin olabilirsiniz. Hem edilse kesin kabul ederdim, çünkü o gün sırtım acayip ağrıyordu. Bowie bana sıkı bir sırt masajı yaptı, hayatta gördüğüm en iyi masajdı. Bowie de kokain çekmiş falan değildi. Midge, aynen öyle. U2 desen, ha keza. Herkesin kafası iyi olmuş olsaydı, bunu bilirdim. Gerçi Quo kesinlikle uçmuştu. Rick ve Francis'in mütemadiyen dönüp dolaşıp "Nedir bu yardım ayakları, ha? 'Gallileri Doyurun' olayı, di mi?" dediklerini hatırlıyorum.

Live Aid sonrası meslek hayatın alaşağı oldu. Bu durum canını sıkmadı mı?

Bence meslek hayatım Live Aid'den çok önce alaşağı olmaya başlamıştı bile. Asla bir sanatçı olarak ciddiye alınmamıştım ki, Live Aid bunu değiştirsin.

Kısa bir süre önce bir erkek dergisinde müzik tarihindeki en berbat müzisyenler seçildi. Sen de ELP, Michael Bolton ve Vanilla Ice'ın da yer aldığı Top Ten'desin...

Gerçekten, umurumda değil. Paraya ihtiyacım olduğu için plak yapıyor değilim. İşe iz bırakmak açısından bakacak olursak, belki de bunu hayatımın diğer alanlarında gerçekleştirdim. Albüm yapabilirim, satışlar plağı fazlasıyla kurtarır, ki bu da bir plak şirketinin zahmete girmesi için yeterlidir. Ama her şeyden önemlisi, gerçekten ilgimi çeken tek şey

Geldof, 80'li yıllarda Afrika'da

müzik. Mesleğim "müzisyenlik". Kendimi sadece bir müzisyen olarak görüyorum. Müzik, hakikaten beni tatmin eden tek şey.

Bono'yla birlikte bir politikacıyla Üçüncü Dünya ülkelerinin borçları üzerine tartışıyorsun ve bir yerlere ulaşır gibi olduğunuzu hissediyorsun mesela, bu tatmin edici bir şey değil mi?

Hayır, değil. Sadece bir tartışma süreci, o kadar. Hatta, bir iş bağlamaktan bile daha az tatmin edici, çünkü bir sürü açık kapı mevcut burada.

Kendini ve Bono'yu Üçüncü Dünya'nın Laurel ile Hardy'sine benzetiyorsun. Hanginiz hangisi?

dum. Bu şarkıları yazmak, acılarla kendi tarzımda başa çıkmamda ve yoluma devam etmemde bana çok yardımcı oldu. Şimdi sahnede bu parçaları çaldığımda, onlara yaklaşmak duygusundan nefret ediyorum, çünkü bu eski bir yarayı kazımak gibi.

Sadece "Feed The World" ile hatırlanacak olsan, bu seni bozar mıydı?

Nasıl hatırlanacağımı zerre kadar siklemiyorum. Hatta hatırlanıp hatırlanmayacağıma bile aldırdığım yok. O vakit ölmüş olacağım, öyleyse ne bok yemeye takayım? Hayatta olduğum sırada insanlar müziğimi biraz daha fazla dinlerse azıcık

Bence meslek hayatım Live Aid'den çok önce alaşağı olmaya başlamıştı bile. Asla bir sanatçı olarak ciddiye alınmamıştım ki, Live Aid bunu değiştirsin.

Şöyle söyleyeyim, bu toplantıların sonunda dönüp de "hah, yine beni karışıklığın içine soktu" diyen genellikle Bono oluyor. Bu insanlarla buluştuğumuzda iyi polis - kötü polis oluyoruz. Bono benden çok daha diplomatik.

Son solo albümünde ("Sex, Age and Death") Paula, Michael Hutchence ve kendi ailenle ilgili olaylara çıplak bir dürüstlükle yaklaşıyorsun. Olanlardan dolayı herhangi bir pişmanlık duyuyor musun?

Hayır, duymuyorum. Çıplak bir dürüstlükle yapmadığım hiçbir şey düşünemiyorum zaten. Bu albüm çok daha uçlarda geziniyor, ne de olsa hayatımın en uç dönemini geçiriyor-

daha mutlu olurum. Şubat ayında Brits ödüllerinde "Yaşam Boyu Başarı Ödülü" alacağım, buna seviniyorum. Şövalyelik payesinden falan çok daha anlamlı bu benim için, çünkü bana verilen bu paye Band Aid'e katılan herkesi kapsıyor, plağı alanlar da dahil. Halbuki Brits ödülü sadece benim için –ne de olsa, o siktiriboktan şarkıları yazan benim.

Brit Awards'da Bono'yla düet yapacağınız dedikoduları doğru mu?

Tam olarak ne üzerine düet? *(gülüyor)* Şarkı söylerken beni sahneden siler atar o.

Bu aralar bir de eski plaklarından haber var: 1977 ile 1985 yılları arasında, Boomtown Rats'le yaptığın altı albüm ilk defa CD formatında piyasaya sürülecek...

Rats'i diğer her şeye tercih ederim. Bu grubun hayattaki en büyük başarım olduğunu düşünüyorum. İngiltere, İrlanda ve Amerika'da memleketi azıcık olsun değiştirebilmiş belki on müzik grubu vardır; bizimki de bunlardan biriydi. 1975'te İrlanda geri dönüşü olmayan bir değişim içindeydi. İlk defa nüfusun yarısı 25 yaşın altındaydı; İrlanda çok genç ve eğitimli bir ülke haline geliyordu. Rats, bunun ortaya konmasına katkıda bulundu.

Çeviren: ***Bilge Ceren Şekerciler***

Boomtown Rats

Otoyol Kenarında Yanan Ateşler

Barbaros Devecioğlu

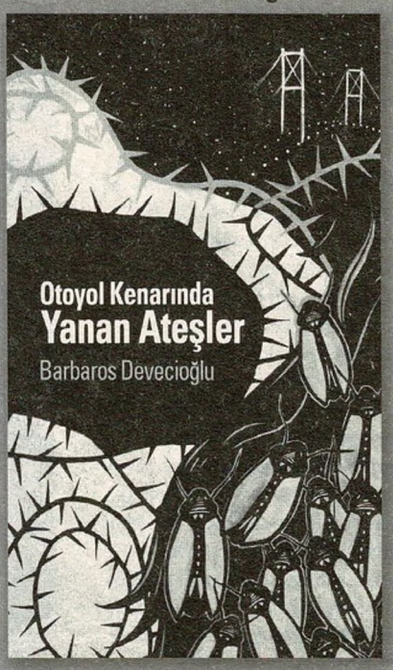

Hurda bir Chevrolet'nin içinde yaşayan İhtiyar, etrafı tel örgülerle çevrilmiş bir otoyolun çevresinde ikamet eden, aç ve sefil insanlardan biri.

Otoyol çevresinin çocukları, ondan "uzaktaki şehir" ile ilgili hikâyeler anlatmasını istiyorlar. İhtiyar'ın, buraya, herkesin uzun yaşadığı, sorunların ortadan kaldırıldığı o şehirden geldiğini tahmin ediyorlar.

İhtiyar'ın aklı bir şimdide, bir geçmişte. Uzaktaki şehrin eski halini, bir aşağı, bir yukarı yürünen büyük caddesini, "**Cehennemde yer kalmadı!**" diye bağıran adamı ve ilk kez meyhanede gördüğü kara saçlı kızı hatırlayıp duruyor.

Ama sonra otoyol kenarında, daha önce görülmemiş büyüklükte, şişman, protein dolu hamamböcekleri türemeye başlıyor...

Barbaros Devecioğlu, kapkaranlık ve şok edici bir dünyayı yüzümüze çarpıyor. Ancak, daha da şok edici olan şu ki, biz bu dünyayı bir yerden tanıyoruz!

"İnsanda sadece derin bir endişe değil, tuhaf bir sempati, gönüldaşlık duygusu da uyandırıyor. Ya da, düpedüz fantastik bir eser diye okuyun. Pişman olmazsınız."
Sevin Okyay, Radikal

"Hemen almanızı ve okumanızı tavsiye ediyorum."
Kanat Atkaya, Hürriyet

Çitlembik
www.citlembik.com.tr

"Kahpe felek", kırk yılın başı bize kavun yedirdi. Artık suyumuzu 100 santigrad derecede, punk'n'roll ateşiyle kaynatıyoruz... 100°C gayet sıkı bir grup. Gitar ve vokaldeki Barış Çakır barmenlikle, davulcu Uluç Taşocak iç mimarlıkla iştigal ediyor, basçı Emre Cebeci ise "Cebecizade Emre Efendi" namıyla maruf "İstanbul dövmecisi". Yanlarına saksofoncu Birkan Aras'ı ve trompetçi Mert Alatan'ı almışlar, "Kahpe Felek" albümünü hazırlamışlar...

DÜNYAYA SİFON ÇEKİYORUZ

Birkan, Mert, Emre, Barış ve Uluç

"Kahpe Felek" albümünün bukleti çok özenli: Her sayfa için, her şarkı için ayrı tasarım.

Barış Çakır: Albümü bir bütün olarak düşündük. Müziğiyle, tasarımıyla, renkleriyle... Dövme kültürünün izleri bunlar; albüm kapağındaki desenlerden vücudumuzda da var. Kendi vücudumuzu süslediğimiz figürler... Bu bir kültür, punk rock gibi sokak çıkışlı müziklerin alt yapısı... Basçımız Emre'nin eğitiminin de bunda etkisi var. Emre, geleneksel Türk el sanatları, hat sanatı okudu. Uzun yıllardır dövmeci.

Vücudunda neler var mesela?

Barış: Mesela koltuk altlarımda iki tane kırlangıcım var, bir tanesinin gagasında kiraz var, öbürünün gagasında dört yapraklı yonca. Dövme figürlerinde kırlangıçların kafası hep yukarı doğrudur, bu bir denizci figürüdür ve umudu temsil eder. Ağzındaki kiraz ve yonca ise şansı temsil ediyor... Onun haricinde lotus var: Lotusun özelliği, bok içinde bile yetişebilen bir çiçek. Hindistan'da kutsal algılanır, saflığı, arınmışlığı temsil eder.

Kolundaki kadın ne yapıyor, ne arıyor orada?

Barış: Bilardo topunun üzerine oturuyor. Dört tane de as var. Bunlar klasik erkeğin zaafları. Kadın, kumar, şans...

İlk yaptırdığın dövme hangisiydi? Kaç yaşındaydın?

Barış: 16 yaşındaydım. Nazar boncuğuyla göz yaşı arası bir şeydi.

Şimdi toplam kaç dövmen var?

Barış: Hiç saymadım. Sayıyla değil bu iş. Kafamda, bu kolu aşağı kadar indirmek var, boşluk kalmasın istiyorum. Kendi parçalarımızdan bir tanesinin notalarının olduğu bir kompozisyon düşünüyorum.

Sende de var mı dövme?

Uluç Taşocak: İki tane var. Ben ağırdan alıyorum, çünkü bir kere yaptırıyorsunuz, dönüşü yok. Sonra vücudunuz çöplüğe dönebilir.

Barış: Ya hiç yaptırmayacaksın, yaptıracaksan da, iyi düşünüp karar vereceksin ve ömür boyu onunla mutlu yaşayacaksın. İnsanların 18-20 yaşından önce dövme yaptırmasını tavsiye etmem.

İlk kimde görüp heveslenmiştin?

Barış: Red Hot Chili Peppers'da.

Kızlarda dövmeyi sever misin?

Barış: Dövme estetik bir şey. Sadece figür güzel olduğu için değil, vücudun anatomik yapısına uygun olmalı. Bazen öyle kadınlar görüyorum ki, vücutlarına dövme doldurmuşlar ve anatomilerine hiç uymuyor. Kadın zaten estetiktir. Bazen ayak bileğinde, belinde hoş şeyler olanlar var, ama bir kadında full dövme sevmiyorum. Benim kadar dövmesi olsa, hoşuma gitmez. Kadınlar, zaten erkeklerde dövmeyi sevmiyor. Millet öyle zannediyor, ama tam tersine itici buluyorlar.

Gruptaki dövmeciye soralım: Bütün bunlar Emre'nin başının altından çıkıyor galiba...

Emre Cebeci: Aslında meslektaşlarımla konuşurken de söylüyorum, "bana dövmeci demeyin" diye.

Peki nesin sen?

Emre: Çizim yeteneği olan bir insanım. Dövmeye daha sanatsal bir şey gibi bakıyorum.

Dövme nedir sence?

Emre: Bunu söylemek hoşuma gitmiyor, ama hastalık gibi bir şey. Psikologlar buna, kişilik arayışı diye yaklaşıyor: Dövme yaptırınca kendini yeni bir kişilikte algılıyorsun. Kısmen doğru, çünkü kalıcı bir iz bu. Sanki onunla doğmuş gibi hayatına devam ediyorsun... Dövmecilik biraz berberlik gibi: Bir sürü insanla muhatap olup farklı çevrelerin değer yargılarını, zevklerini görüyorsun.

Dövmeciler de berberler gibi gevezedir?

Emre: Yok. Dövmeciler daha çok dinler. Psikologluk tarafımız var. Sen hiç merak etmezsin, ama millet sana kız arkadaşıyla ayrıldığını anlatır, özel hayatını açar. Çünkü, bir kere, vücudunu açmış, teslim etmiş sana... Sen hata yapıp, kötü dövme yapabilirsin, mikrop bulaştırabilirsin... Zaten korkuyla geliyorlar. Dövmecilikte bayılma vakaları çoktur. tansiyon düşer, küt diye gider adam. Düşünsene, yabancı bir ortamdasın, biraz sonra kolun delinecek!..

Son yıllarda çok yayıldı, değil mi? Ben başladığımda, 92'de, İstanbul'da üç yer vardı diye hatırlıyorum, dövme yapan... Şimdi Ankara'yı, İzmir'i geçiyorum, Samsun'da, Malatya'da dövme dükkanları var. Hatta makinaları, malzemeleri şu anda Türkiye'de imal ediliyor...

100°C'yi üçünüz mü kurdunuz?

Barış: Evet, nefesliler sonradan eklendi.

Merkez üssünüz Beyoğlu muydu?

Barış: Ben Ortaköy, Emre Teşvikiye, Uluç İstinyeli. Biz Emre'yle liseden arkadaşız. Uluç'la da lise sonrasından beri yakınız.

Uluç: Ben Siddhartha'da davul çaldım. Siddhartha'dakiler Barış'ın çocukluk arkadaşı.

Barış: Siddhartha'daki Özgür'le başladım çalmaya... 1990 başında Monkey's Popcorn diye bir beste grubundaydım, Kurban'dan Deniz vokaldeydi, sözü müziği ben yapıyordum, garaj punk grubuydu.

Emre: Ben 16 yaşında, direkt grup kurarak çalmaya başladım. Bodoslama girdik. Dimensions diye bir grubumuz vardı, kolumda dövmesi var hâlâ... Sonra Spark diye bir grup kurduk. Şu anda Mor ve Ötesi'nde çalan Kerem Özyeğen vardı Spark'ta. Sonra Sigara gibi, Taxi gibi gruplarla barlarda çaldık. Taxi'de bas çalmaya başladım mecburen.

Albüm "vi vont tu rok, evribadi kamon" diye bağırarak başlıyor. Bu ülkede kesinlikle rock'n'roll var, her zaman da vardı... Eskilerden bir hatıra olsun istedik.

Ondan sonra da basçı kaldım. 100°C'de de bas çalmaya devam ediyorum.

100°C ismi ne zamandan beri var?

Barış: Kurulduğumuz günden, 1999'dan beri...

Neden "yüz derece"?

Barış: Suyun kaynama noktası. Evde içecek suyunuz yoksa, musluk suyunu kaynatıp içebilirsiniz: Mikroplardan arınmak anlamında; saflık, arınma derecesi bir nevi. Müziğimizde de yakaladığımız o zaten: Sıcaklığı ve içinde gereksiz şeylerin olmadığı saflığı, samimiyeti ifade ediyor... Özellikle rakamla yazılmasını tercih ediyoruz, enternasyonal olması bakımından...

100°C olmasaydı, bir sonraki aday isim neydi?

Barış: Kaya vardı... Bir de Lava düşünüyorduk, yanardağ lavlarından... Kaya'nın "duman" gibi, "marihuana" gibi bir anlamı var, Bob Marley'in o isimdeki albümünden aklımıza gelmişti. Reggae çok seviyoruz, müziğimizde de reggae öğeleri var, ama sonuçta safkan reggae yapmıyoruz ve ot kültürümüz falan da yok. Arkasında duramayacağımızı da fark ettik...

Ne dinlerdiniz? Nelerden etkilendiğinizi düşünüyorsunuz?

Barış: Beatles, Stones, Led Zeppelin, Black Sabbath, AC/DC, bunlar eski ve vazgeçilmezler... Ayrıca tabii ki Clash, Minor Threat, Black Flag, Dead Kennedys... Minor Threat ve Fugazi'deki Ian MacKaye, müziğe başlama sebeplerimden biridir. Bir zamanlar Fugazi'nin buraya gelmesi için uğraşmıştık. Hayatta en istediğim şey, o adamların ön grubu olarak çıkmak. Adamlar sponsor kabul etmiyor, ama para falan da istemiyorlar. Konsere gelecekler, senin evinde kalacaklar, İstanbul'u gezecekler. Düşünsene, 16-17 yaşlarında kendine idol olarak gördüğün adamla aynı sahneyi paylaşıyorsun!

Clash gibi punk grupları sayesinde mi reggae'ye, ska'ya ilgi duydunuz?

Barış: Tabii... Ama bizde çok da ska yok. Mesela Athena'ya ska grubu diyebilirsiniz, bizde ise reggae ve punk'ın karışımından çıkan matematiksel ska var.

Emre: Bize "Athena gibi" diyorlar, çünkü ska duyuyorlar. Ama dünyada ska'nın bayrağını Athena taşımıyor. Dünyada binlerce ska grubu var, ama maalesef Türkiye'de her tarzın bir tane temsilcisi olduğu için, herkes hep ilk temsilcisiyle karşılaştırılıyor.

Uluç: Biz daha punk çıkışlı bir grubuz. Rancid, Ramones, Clash'ten yola çıktık.

Barış: Dinlediğim grupların müziği de önemli, ama hayattaki duruşları daha önemli. Eskiden mesela Nazi çıkışlı oi gruplarını da dinlerdim. Sözlerini anlamaya başladığın anda, bir soğuma oluyor insanda. Müzik bir şekilde hayat tarzıdır, savunduğun değerleri de yansıtmalı biraz. İlla politik olmalı anlamında değil, ama seninle bir bütün olmalı, içinde dolaşmalı.

Balkan punk ve ska gruplarını takip ettiniz mi? Müziğiniz daha çok onları andırıyor.

Barış: Benim Balkan müziği kültürüm yok açıkçası. Ama her şeyin izleri olsun isteriz müziğimizde.

16-17 yaşında, bu olgunlukta ve genişlikte düşünmüyordun herhalde?

Barış: O yaşlarda tek bir pencereden bakıyorsun dünyaya. Zaten o dönemlerde dünya senin etrafında dönüyor. Senin beyaz dediğin beyazdır!.. Sonra, yaş ilerliyor, bir şeyler öğreniyorsun...

Uluç: Dinleyicilikten çıkıp müzik yapmaya başladığınız zaman bütün birikimlerin bir anda ortaya çıkmaya başlıyor ve bilinçaltın yaptığın müziğe yansıyor. Dinlediğin şeyler de, yapmak istediğinle orantılı olarak değişiyor. Sadece punk ve sert müzikler dinlerken, farklı tarzları işin içine katmaya başladık. Swing, ska, reggae...

Sevdiğiniz yeni gruplar kimler?

Barış: Kings Of Leon, The Hives...

Emre: White Stripes.

Barış: Bana White Stripes biraz proje geliyor. Müziklerinde güzel numaralar var, ama biraz atmasyon.

Uluç: Yeni değil, ama Beastie Boys'u, Cypress Hill'i çok severim, Cake'i de çok seviyorum.

Barış: Green Day de yeni değil, ama hep kovaladığım bir grup. Sublime'ı çok severdim, şimdi onların devamı Long Beach Dub Allstars'ı takip ediyorum. Sağlam grup. Onlarda da dub var, ska var, reggae var. Yakın buluyorum kendime.

Nasıl ailelerden geliyorsunuz? Müzik alışkanlıkları neler?

Barış: İlk gitarımı dayım aldı bana. Bizim ailede müzik var. Babam da müzisyen. Binali Selman'ın yanında yetişmiş. Zurna ve ney çalıyor. Dayılarım da bağlama çalar. Mahzuni Şerif'i, Neşet Ertaş'ı severim eskiden beri... Evde Elvis Presley, Beatles, Dire Straits, Queen dinlendiğini ziğe geçti; böylece benim caz ve klasik müzikten nefret etmemi sağladı. Annemse, James Taylor, Carole King, Cat Stevens tarzı şeyler dinler...

Sende Anadolu müziği aşinalığı olmadı mı hiç?

Emre: Ailede pek yok.

Babanın koleksiyonunda, Cem Karaca, Barış Manço da mı yoktu?

Emre: Timur Selçuk, Ruhi Su vardı, "Atatürk'ün Sevdiği Şarkılar" vardı *(gülüyor)* ama başka bir şey yoktu, Batı müziğiyle büyüdüm ben. Türk sazlarıyla kulağım daha geç tanıştı. Yirmi yaşında Orhan Gencebay dinledim, pencerem onunla açıldı. Türk halk müziğiyle blues arasında bir paralellik varmış gibi görüyorum. Blues'u, blues müzisyenlerinden dinlemekten de çok haz alıyorum, ama farklı blues yaklaşımları beni de hatırlıyorum...

Bize "Athena gibi" diyorlar, çünkü ska duyuyorlar. Ama dünyada ska'nın bayrağını Athena taşımıyor. 100°C'de reggae ve punk karışımından çıkan matematiksel ska var.

Uluç: Annemin söylediği Kayseri türküleriyle büyüdüm ben. En çok "Gesi Bağları"nı söylerdi ve her gittiği yerde ona bir şarkı söyletirlerdi.

Barış: Babam beni black metal'le tanıştırdı! Rica etsem bunu yazar mısınız? Yok be abi, şaka yapıyorum...

Emre: Ama ben Red Hot Chili Peppers'ı babamdan dinledim, bu gerçek. Ben biraz şanslıyım, babam ve annem 68 kuşağından insanlar... Babamın plak arşivinden çok faydalandım. On yaşıma geldiğimde Beatles'ı çok iyi biliyordum. Jimi Hendrix, Led Zeppelin. 18 yaşımdan sonra kendi müziğimi aramaya başladım. İlk heavy metal dinledim. Ama babam heavy metal sevmez, çünkü sonradan caza ve klasik müdaha çok heyecanlandırıyor. Mesela Sepultura konserde bir ara öyle bir blues takıldı ki, aklım gitti. O adamlar benim için heavy metal falan değil, Brezilyalı olmalarının getirdiği bir şey, fıkır fıkır müzikleri var... Ya da mesela Dr. John. Hem blues camiası içinde yeri olan bir adam hem de o bulunduğu yerden bütün müzik tarzlarını içinde barındıran biri... Beck'in atası gibi geliyor bana. Zappa ve Dr John, bence Beck gibi, geleneklerini koruyarak modern teknolojiyi kullanan sanatçıları doğurdu. Türk halk müziğine de bu açıdan bakmamız gerekir...

Barış: Blues'da bir yaşanmışlık var, Halk müziği de öyle. Ama Türk sanat müziği sarayda yaşanmış şeyler. Bizim yaşadıklarımız bunlar değil. Soylu müziği, aristokrasi müziği

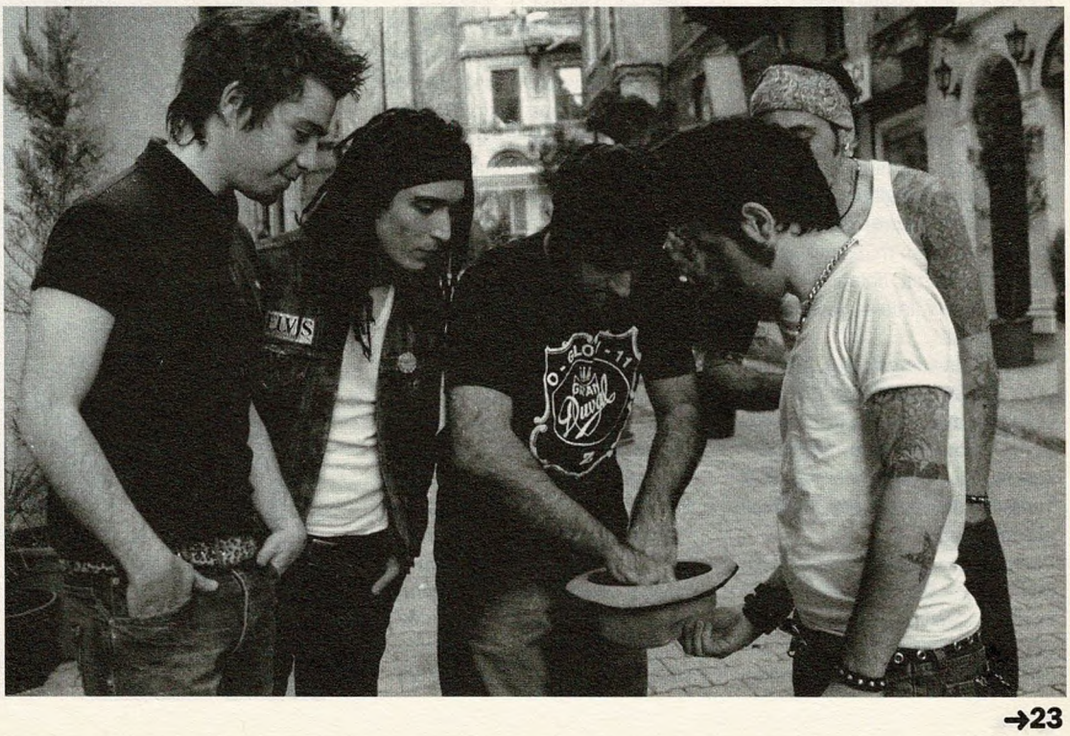

gibi geliyor bana.

Uluç: Ama Zeki Müren'e, Müzeyyen Senar'a çok saygı duyarız.

Barış: Zeki Müren, zamanında, David Bowie'siymiş bu ülkenin. Sahne kıyafetleri beni çıldırtıyor, bu memlekette kendini öyle kabul ettirmiş. Glam rock'çu... Benim hasta olduğum esas şarkı Hakkı Bulut'tan "İkimiz bir fidanın güller açan dalıyız". Dört yıldır çalışıyoruz, albüme de koymak istedik, ama Hakkı Abi sağolsun, vermedi şarkıyı. Şimdi Rojin söylüyor, o günlerde de Sertab Erener talipmiş. Hakkı Bulut bize şöyle dedi: "Veririm size şarkıyı, ama ben de bu işten ekmek kazanmak durumundayım, çok para veremeyeceksiniz, ben sizi anlıyorum, siz de beni anlayın..." Doğru lafa ne diyeceksin?

"Ben Buyum" şarkısını isteseydiniz keşke.

Barış: Bir de "Ben Köylüyüm" var... "Falcı" da çok güzel, Replikas da çalıyordu onu... Geçen gün, metro çıkışı Levent'te bir arkadaş sokakta "Falcı"yı çalıyordu. Aldım elinden gitarı, kafam da kıyaktı, "İkimiz Bir Fidanız"ı çaldık, reggae'yle caz arası "Zühtü"yü çaldık.

Albüme, kaba saba, Türkçe gibi bir vurguyla, "vi vont tu rok, evribadi kamon" diye bağırarak giriyorsunuz...

Barış: Evet, mizah bu. O bir ses sample'ı... Bize ait, bu toprağa ait bir şey. Bodrum Kalesi'nde seneler önce yapılmış bir konserde kaydedilmiş o ses. O dönem rock grupları binbir zorlukla konser verirlerdi. Onların bir hatırası olsun istedik. Bu ülkede kesinlikle rock'n'roll var, her zaman da vardı... Oraya çok güzel Amerikan aksanıyla "we want to rock, c'mon everybody" de diyebilirdik, ama onun bir esprisi olmazdı. Sonuçta o dönemdeki insanlar bu tavrı sürdürdükleri için, biz şu anda böyle müzikler yapıyor, albümler basabiliyoruz.

Öyle güzel bir girişten sonra, şarkıları söylerken birçok kelimenin İngilizceye kayması çok şaşırtıcı.

Barış: İngilizce bilmiyorum ki ben.

Acaba çok mu İngilizce şarkı denemesi yaptın, cover çalıştın?

Barış: Yoo! Bizim müziğimiz hızlı ve ritimsel bir müzik dolayısıyla onu bazı yerlerde yutmalar, yuvarlamalar oluyordur.

Türkçeyi yuvarlamak ayrı, Türkçeyi bir İngilizin yuvarladığı gibi yuvarlamak ayrı. Mesela farklı parçalarda, "sabret" derken, "renklidir" derken, "seyretmek" derken, R'ler Türkçe bilmeyen biri gibi, İngilizce aksanlı çıkmış.

Barış: Bilinçli yaptığım bir şey değil. Bu benim ilk vokal tecrübem. Daha önceki gruplarımda sadece gitar çalmıştım. Biraz ses eğitimi de aldım, ama albümü kaydettikten sonra... Albümün kayıtları sırasında tek öğretmenim kanyak oldu.

Uluç: Zamanımız çok dardı. On günde 17 şarkı kaydettik. Prodüktörümüz de yoktu, yol gösteren biri olmadı.

"Sabret" şarkısının sonunda Türk filmi gibi duran sample nedir? "Sabrettim ama salıvereceğim!" Neyi salıverecekmiş orda?

Barış: Salıvermekten kasıt, osurmak. İnternetten bulduk o sesi. Aynı filmden iki replik birleştirilmiş galiba...

Uluç: "Napolyon" şarkısında da sifon sesi var. Orada da dünyaya sifon çekiyoruz...

Barış: İnsanlar o kadar umutsuz ve o kadar nefret dolu ki, biraz da olaylarla taşak geçmeyi bilmeliyiz. Biz biraz öyleyiz. Mesela "Delikanlı" diye bir şarkı yazmıştım: "İçerim de, söverim de / asarım da, keserim de / bana derler delikanlı..." Ama orda yediğim bir dayağı da anlatıyorum. Dayak yemeyi erkekliğe yedirememek gibi durum söz konusu değil. Kendi hatanı yakala, biraz taşak geç, yaşayıp gidiyoruz işte, bir daha mı geleceğiz dünyaya... Hikayemiz budur: Rock'n'roll yani. Ne dünyayı değiştirmeye çalışıyoruz, ne kimseye bir şey öğretmeye... Ama bilinçsizce takılmak değil niyetimiz. Ne olduğumuzun farkındayız kesinlikle.

Kendi hatanı yakala, biraz taşak geç, bir daha mı geleceğiz dünyaya... Hikayemiz budur: Rock'n'roll yani. Ama öyle bilinçsizce takılmak değil niyetimiz.

Mizahi bakış bütün şarkılara yansımış albümde...

Barış: Yaptığımız hiçbir şey kolay olmadı. Bir sürü şeyi yapmak için kıçımızı yırttık. İmkanlarımız hep kısıtlıydı. Müzik dışında farklı işler yapıyoruz... Her şey o kadar umutsuzluğa doğru gidiyor ki, sonunda insan şunu fark ediyor: Her şey çok fazla ciddiye alınıyor, birileri ağlarken, diğerleri göbek atıyor, bunların hepsi bir boşalma şekli. Biraz da tiye almak lazım dünyayı. Diyorum ya, dayak yediğinde, bunun komik tarafı da var. Mutlaka bir denyoluk yapmışsındır ki dayak yemişsindir... "Kahpe Felek" şarkısının sözleri de tüm albümün konseptini temsil ediyor... "Napolyon" şarkısında şu sözler var mesela: "Cakslarım ayağımda / en sevdiğim parça kulağımda..." Çaks (Chucks) dediğim, Converse... Hepimiz giyiyoruz, çok da seviyoruz, ayakkabı dizaynının en güzeli, ama bez ayakkabı yüz elli milyon olur mu? "Para para, paramparça / para, para, acaba ne ola?" diyoruz... O parçada sürekli nasihat veren insanlara da gönderme var. Nasihat vermeyin kardeşim, iş yapın bize.

Uluç: Elvis'in dediği gibi, "a little less conversation". Az laf çok iş. *(gülüyor)*

Emre: Çizimlerimizde de bu mizah var: Bir Marilyn Monroe yaptık, suratının yarısı dövmeli, bir konuşma balonu var: "Severek dinliyorum" diyor. Bu 100°C'nin logosu. Barış'ın gitarında hâlâ duruyor... Bazen de çeşitli markaların logolarını gruba uyarlıyoruz...

Dövmeci olarak şuna cevap verebilir misin? Neden dövme desenleri biraz da bu toprakların kültüründen beslenmiyor?

Emre: Benim eğitimim hat sanatı. İnanılmaz bir zenginlik var onlarda. Eğitimimi bilerek dövme yaptırmaya gelen insanların ilginç tercihleri olabiliyor. Mesela eski yazıyla ismini yazdıranlar oluyor. Türk ve Anadolu motifleri konusunda özellikle yönlendiriyorum insanları.

Senin hattatlıktan dövmeciliğe geçişin enteresan bir durum Bütün hat sanatı mezunları dövmeci olmuyor neticede...

Emre: Ben hat sanatı bölümüne girdiğimde zaten dövmeciydim. 1992'den beri dövme yapıyorum.

Hat bölümüne dövmecilikte ilerlemek için mi girdin yoksa?

Emre: Öyle de değil. Ben şanslı bir insanım. Şansa oldu o bölüme girmem. Barış gibi ben de Beyoğlu emekçisiydim, garsonluk yapıyordum, sonra tekrar dövmeciliğe başladım. Beyoğlu'nun göbeğinde yaşayan 23 yaşında bir adamdım, kavak yellerinin en tepemde olduğu zamanlar. Sonra ani bir kararla, "öğrenci olmam lazım" dedim. Sokağın bana öğretecek bir şeyi kalmamıştı, Beyoğlu'nun her türlü puştluğunu görmüştüm. Okula girdikten sonra olan oldu: İnanılmaz motifleri, hatları görünce başım döndü, tamamen kendimi verdim ve dereceyle mezun oldum okuldan. O dönem okul harçlığımı da dövmeden kazandım.

Albüm kapaklarından başladık, öyle bitirelim. Dünyadan, özellikle sevdiğiniz albüm tasarımları hangileri?

Uluç: Red Hot Chili Peppers'ın, Tool'un kapakları güzel oluyor.

Emre: Jefferson Airplane'in bir albümü var, "Long John Silver". Plak kapağını istersen katlayıp tütün kutusu haline getiriyorsun. Çok iyi bence... Dr John'ın "The Sun, Moon And Herbs" albümünün de üçlü açılan bir kapağı var. İllüstrasyonlar çok güzeldir o kapakta... Beatles'ın "Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band" kapağı zaten külttür.

Bir dövmeci olarak, Rolling Stones'un "Tatoo You" albümünün kapağını sevmez misin?

Emre: Aaa... Deli misin, çok güzel bir kapak.

Barış: Clash'ın gitarını kırdığı "London Calling" var ya, bence o çok güzel ve direkt bir kapak. Tokat gibi çarpıyor.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

BALANS

Music&Performance Hall

nisan 2005

1 CUMA

"COOL NIGHTS" with **CHANTAGE**

2 CUMARTESİ

TEOMAN

6 ÇARŞAMBA

The Cure Tribute Night
"THE CURE HEADS" (UK)

8 CUMA

Back To Town **"80'sParty"**
With Special Guest
BONEY M
Hosted by **Dj KIWI**
Residents **Dj AL2** & **Dj Barış**

9 CUMARTESİ

TEOMAN

14 PERŞEMBE

GRUP NAFTALİN Ile
60'lar 70'ler

15 CUMA

Rock Party Taksim-Kadıköy Buluşması
SUITCASE
SPITNEY BEERS
PIN-UP
KOLPA

16 CUMARTESİ

TEOMAN

18 PAZARTESİ

LOGH (SE)

22 CUMA

MFÖ

23 CUMARTESİ

TEOMAN

29 CUMA

KANGROOVE

30 CUMARTESİ

TEOMAN

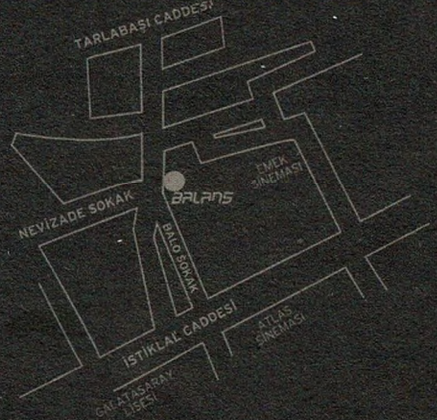

biletix Ford Doritos

Balo Sokak No:22 Beyoğlu Tel: (212) **251 70 20** **www.balansmusichall.com**

PLAKLARDAKİ TARİH: DJ'İMİZ İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDEN MEHMET Ö. ALKAN

Geçen ayki Roll'da, Celal İnce sayfalarında, bir makalesinden alıntı yapmıştık Mehmet Ö. Alkan'ın. Amerika'nın Sesi Radyosu için plağa okunan "Dostluk Şarkısı"ydı konu... İlerleyen günlerde, Toplumsal Tarih ve Andante dergilerinde yayınlanan diğer "plaklı" makalelerine gömüldük. Sonra öğrendik ki, Mehmet Hoca pikabını, gramofonunu kaptığı gibi soluğu anfide alarak bu plakları öğrencilerine dinletiyormuş meğer... Boru değil, plaklarda tarih yatıyor! İşte plaklar üzerinden Türkiye'nin siyasal ve toplumsal tarihi ve bir öğretim üyesinin DJ olarak portresi...

İKTİDARSPOR - MUHALEFETGÜCÜ

Siz bu plakları hangi derste çalıyorsunuz?

Mehmet Ö. Alkan: "Türk Siyasal Hayatı". Bu dersin içeriği aslında bugünle ilişkili: Günümüzde siyaset nasıl yapılıyor, kurumları neler, aktörleri kimler, nasıl bir süreç yaşanıyor... Günümüzü anlayabilmek için bunun evrimini görmemiz lazım. Hiçbir şey havadan gelmedi ve sanıldığı gibi de her şey Batı'dan ithal edilmedi. Bu modernleşme sürecini anlatmak için 18. yüzyılın sonuna kadar inmemiz gerekiyor. Gravürleri, fotoğrafları, sesleri yardımcı kaynak olarak kullanıyorum derslerde. Yüksek lisans sınıfında, "Osmanlı Diplomasi Tarihi" dersinde kullandığım bir örnek vardı: Emre Aracı'nın "Osmanlı Sarayı'ndan Avrupa Müziği" CD'si. İlk Osmanlı elçisi Yusuf Agâh Efendi'nin güven mektubunu İngiliz kralına takdim edişine dair bir gravürü gösterdim ve Emre Aracı'nın yorumuyla "Türk Büyükelçisinin Merasim Marşı"nı çaldım derste. Bu W.R.P. Cope'un bir eseridir; onun notalarına Emre Aracı yeniden hayat üfledi. Osmanlı ilk kez yurtdışına, Londra'ya bir büyükelçi gönderiyor. Düşünün, bu önemli tarihsel olayı anlatırken, sesli belgesi de var, gravürü de elimizde! Bu çok heyecan veriyor bana.

Sınıfa ilk kez pikap götürüp çaldığınız günü hatırlıyor musunuz?

Sınıftakilerin bazıları biliyor, ama çoğu da bilmiyor ne olduğunu. Ben "buna pikap derler" diye başlıyorum derse, "pikap da plak çalar!" *(gülüyor)* Daha önceleri CD veya kaset de dinletiyordum, ama aynı heyecanı vermiyor öğrenciye, sıradan geliyor. Fakat plağı tarihî bir belge olarak algılıyor... Öğrencilerin bir kısmında, bir müddet sonra bir ilgi uyanıyor, Cem Karaca'nın, Erkin Koray'ın eski plaklarını toplamak gibi heyecanlara kapıldıklarını görüyorum... Yaklaşık altı senedir plak dinletiyorum derslerimde. İlk ne dinlettim acaba, emin olamıyorum. Demirel, Erbakan ve Ecevit'le ilgili hiciv plakları da olabilir, Celal İnce'nin "Dostluk Şarkısı" da... "Dostluk Şarkısı"nın sözleri şöyledir: "Amerika, Amerika / Türkler dünya durdukça / Beraberdir seninle / Hürriyet savaşında. / Bu bir dostluk şarkısıdır / Kardeşliğin yankısıdır / Kore'de olduk kan kardeşi / Sönmez bu dostluğun ateşi..." Bir öğrencinin şunu söylediğini hatırlıyorum: "Bu şarkıyı dinleyince, insanın Amerika'ya sempati duyası geliyor." *(gülüyor)*

Şarkılar işe yarıyor demek ki!

Evet, propaganda karşılığını buluyor. *(gülüyor)* Görebildiğim kadarıyla, bunu ilk keşfedenler Amerikalılar. İkinci Dünya Savaşı sırasında yayınladıkları, üzerinde Amerikan başkanı Roosevelt'in ve Amerikan uçaklarının resimleri olan propaganda plağını bulduğumda çok heyecanlanmıştım. Hem konuşmalar, hem şarkılar var içinde. Bu plakta, adeta Türkiye işgal edilmiş gibi bir hava var. Müttefik orduları ülkeyi düşmanların elinden kurtarmak için Türkiye'ye geldiğinde, Türkler "dost Amerikan marinlerini" (askerlerini) tanıyabilsinler diye yapılmış ilginç bir propaganda plağı.

Halbuki şimdi, "Türkiye'yi Amerikalılar işgal eder mi?" tartışmaları yapılıyor, "Metal Fırtına" kitabı etrafında...

Yaa, evet... *(gülüyor)* Plak satıcıları bile şunu anlamakta güçlük çekiyor: Plaktan belge mi olur? Evet, plakların, tarihin sesli tanıkları olduğunu düşünüyorum. Fakat bunları kullanırken dikkatli olmak gerekiyor. Bunları üst üste yığıp bir şey söyleyebilirsiniz ve aslında farkında olmadan plakların söylediği şeylerin propagandasını yapmış olursunuz. Ya da eleştirel bakarsınız: Evet, o plaklar çıkmış, bir dönemi yansıtıyorlar, ama bunun ne kadarı kayda değer veya o dönemin hangi ihtiyacını karşılıyorlar? Soruları dikkatli sormak, yanıtlarını daha da dikkatli vermek gerekir.

Sınıftakilerin çoğu bilmiyor ne olduğunu, "buna pikap derler" diye başlıyorum derse. Bir müddet sonra Cem Karaca, Erkin Koray toplamak gibi heyecanlara kapılıyorlar.

Genellikle bizdeki tarih derslerinde, iktidarın neyi nasıl yaptığından ya da savaşlardan öte bir şey bulunmazdı...

Bizde tarih deyince çok uzun yıllar siyasî tarih anlaşıldı. O da iki şekilde algılandı: Ya diplomasi tarihi ya da iktidarın ve egemen ideolojinin siyasî tarihi şeklinde. Tarih, bir bilim olduğu kadar, en temel propaganda araçlarından ve meşruiyet kaynaklarından biridir. Siyasal iktidarlar değiştikçe, geçmişin yorumu da değişir. Bizde resmî ideolojinin doğrudan yansıdığı alan tarih kitaplarıdır... Çoğu kişi resmî ideoloji der durur, ama onu nerede bulacağını bilmez. Ders kitaplarında bulunur bu. Resmî tarihin ilk yansıdığı yer ders kitaplarıdır, dolayısıyla Millî Eğitim Bakanlığı'na bakmak gerekir. Bunu izlemenin en iyi yolu, İnkılâp Tarihi ders kitapları. Örneğin aynı yazarın '40'lı, '50'li ve '60'lı yıllarda yazdığı kitaplara bakıyorsunuz, her dönemi, sonraki dönemin bakışıyla yorumluyor: Demokrat Parti döneminde Demokrat Parti'yi övüyor, fakat '60 darbesinden sonra, '50'ler için "çok baskıcı bir dönemdi" diyor...

Geçtiğimiz ay Tarih Vakfı, "alternatif tarih kitabı" hüviyetinde bir kitap yayınladı: "20. Yüzyıl Dünya ve Türkiye Tarihi". Gazetelere "Dersimiz Marilyn Monroe" başlığıyla yansıyan, liselere yönelik bu kitapta, Ajda Pekkan'dan Gencebay'a, Aziz Nesin'den Che'ye popüler simalara yer veriliyor... Sizin ders anlayışınız biraz buna paralel galiba.

Bu kitaptan haberim var, ancak henüz görmedim. Biz de, çocuklarımız da, ilkokuldan itibaren belli bir ideolojiyle kurgulanmış bir tarihi öğreniyoruz. Üniversiteden itibaren bu kurgusal tarihle gerçek arasındaki farkı, çatışmayı görmeye başlıyoruz... Hep zannediliyor ki, bu ülkede büyük insanlar vardı ve bu büyük insanlar tarihi yaptı ve yazdı. Hayır, sıradan insanın da, toplumun da tarihi var ve bir o kadar önemli. Fahişe-

Y. Doç. Dr. Mehmet Ö. Alkan, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyasî Tarih Anabilim Dalı Başkanı... Lisans öğrencilerine "Türk Siyasal Hayatı", yüksek lisans öğrencilerine "Osmanlı Modernleşmesi", "Osmanlı'da Siyasal Yaşam ve Siyasal Akımlar", "Cumhuriyet Modernleşmesi" ve "Cumhuriyet'te Yaşam ve Siyasal Akımlar" dersleri veriyor.

liğin de tarihi var, dayanışmanın da tarihi var... '60'lı yıllarda Türkiye bunu farketti, ilk örnekleri verenlerden biri Mete Tunçay'dır. "Türkiye'de Sol Akımlar" kitabını yazdı; anlaşıldı ki sol sadece '60'ların ürünü değil, sadece '50'lerin TKP'si değil; solun, kökleri II. Meşrutiyet'e kadar inen bir tarihi var. Solun tarihe biraz sıcak bakmasıyla beraber bu tür çalışmalar arttı. Çünkü '60'lara kadar sol geçmişe değil, geleceğe bakardı. Tarih, sağın hakimiyetindeki bir alandı.

Tarihçi bir dışişleri bakanımız da olmadı mı '50'lerde, Demokrat Parti iktidarında?

Evet, Mehmet Fuat Köprülü, Demokrat Parti'nin kurucularındandır. Uzun yıllar dışişleri bakanlığı da yaptı, sonra partiden ayrıldı. Halil Berktay onunla ilgili bir kitap yazdı, "Cumhuriyet İdeolojisi ve Fuat Köprülü" isminde. Aynı zamanda bir Cumhuriyet ideologudur, Cumhuriyet'in tarihini kurgulayanlardan biridir... Bizde tarihin siyasî tarih olmaktan çıkmaya başlaması, büyük ölçüde '80'lerin ve '90'ların ürünü. Batı'da çok daha eskidir bu ekol... Ben 1908'e kadarki sivil toplum kurumlarının tarihini yazdım. Çok zor bir süreçti benim için. Ermeni, Rum, Bulgar, Yahudi, Arnavut, İngiliz, Fransız, Alman dernekleri kurulmuş Osmanlı'da. Biz bunu pek bilmeyiz. Şöyle bir başlık atmayı yeğliyorum: "Yazılmayan tarihi yaşanmayan tarih zannediyoruz". Yazılana kadar beklemek zorunda kalıyoruz, yaşanıp yaşanmadığını anlamak için. Çok şey yaşandı, ama çok az şey yazıldı. Hele, toplumun tarihi açısından...

Son on yıldır bir "popüler kültür" tartışmasıdır gidiyor. Tarih Vakfı'nın alternatif tarih kitabı örneğinde, popüler kültürün tarih yazımını ele geçirmesi gibi bir tehlikeyle karşı karşıya kalındığını düşünenler var.

Ben bir tehlike görmüyorum. Ama tarihçilerin bu tür popüler kültür ürünlerine eleştirel bakması ve bu eleştiriyi de yazıya dökmesi gerekir. Popüler kültür malzemesi, bizim derslerde kullanabileceğimiz ve insanların kendi geçmişine biraz daha sempatiyle bakmasını sağlayabilecek bir malzeme. Ama bilimin kendisi bu değil.

Plaklar üzerinden, sıradan insanın tarihine başlayalım artık. "Veremli kız" plaklarına bakalım mesela.

Veremle ilgili plaklar var, çünkü Türkiye'de onyıllarca süren verem gibi bir sağlık sorunu var. Ve bu sorun, Türkiye'de ancak '80'lerin başında kontrol altına alınabildi. Bu "ince hastalık", bazen fakir hastalığı zannedilirdi. Ama fakirlere özgü olmadığı ortaya çıktı. Çocukluğumda BCG aşısına çok önem verilirdi, okullarda propagandası yapılırdı. Babam bir resmî dairede müdürdü, o çalıştığı dairede tükürük hokkaları vardı. Çünkü köylülerin çok sık girip çıktığı bir resmî daireydi; biliyorsunuz, köylü de tükürmeye çok alışkındır. Dairenin içinde sağa sola değil, bir hokkaya tükürsünler diye konmuştu bunlar. Cumhuriyetin başından beri sağlık bakanlıklarının üzerine en çok program yaptıkları hastalık veremdir. Bu mücadele bugün de bakanlık ve Veremle Savaş Dernekleri aracılığıyla devam ediyor.

İlkokulda seyrettiğimiz filmlerde, sokakta tükürüğe basan bir çocuk, ayakkabısının altında mikrobu eve kadar getiriyordu...

Ve oradan da ciğerlere kadar o tükürüğün yolculuğu anlatılırdı, değil mi?.. Yirmiye yakın veremli plağı var, bunun yanısıra Yeşilçam filmlerini hatırlayın: Karakterlerden biri, ince hastalığa tutulmuş, öksürünce mendiline kan gelen bir kadındır.

Evet, veremliler erkek değil. Plaklarda da hep "veremli kız"lar var.

Hiç hatırlamıyorum, filmde bir erkek oyuncu veremli olsun. Senaristlerin gözünde, "kadın zayıftır" gibi bir yargı vardı herhalde... Veremli plaklarından yola çıkarak tarih yazabilir misiniz? Çok güç. Ama plaklara bunu yansıtacak kadar, toplumun gündeminde olan bir sorun. Bunu tek başına kullanamayız, ama bize önemli bir ipucu verir... Veya gecekondu üzerine yapılmış plakları düşünelim: '60'ların ikinci yarısından itibaren gecekondu, plaklarda bir tema haline gelmeye başlıyor. Öncesinde, plakların temalarından birisi taksiler. Çünkü temel ulaşım araçlarından biri. Ve şoför plakları çok yaygın, her arabada bir pikap var. Bir süre sonra minibüslerin de bir tema haline geldiğini görüyorsunuz... '60'ların sonunda ve '70'lerde yaşanan Almanya'ya göç üzerine 200'ün üzerinde plak vardır. O plakların sırf adlarına bakarak bile birinci kuşağın ve ikinci kuşağın yaşadığı farklı sorunları tespit edebilirsiniz. Leyla Esen'in plağının adı "Kölün (Köln) Olmaz Benim Yerim Mezarımı Kazın Derin"dir mesela... Birinci kuşakta çok şiddetli bir uyumsuzluk olduğu açık. Adeta bir travma yaşayan bir kuşak. Para kazanmak, Almanca konuşamamak, dostluk kuramamak anlamında yazılan şarkı sözleri... İkinci kuşakta ise evlilikle ilgili plakların daha yaygın olduğunu görüyoruz. '70'lerin ikinci yarısında "Helga Türk Gelini Oldu" (Ali Ercan), "İkimizi Ayıran Zalim Almanya" (Figen Sezer), "Zalim Almanya Gelin Avrat Dul Oldu" (Âşık Ali Metin), "Gelir Almanya'ya Naylon Beğenmez" (Adnan Türközü) gibi plaklar var...

Bazı trajik kazalar, afetler, depremler de plaklara konu olmuş...

Mesela 1939 tarihli, Zaralı Halil'in plağı: İnönü'nün kısa bir konuşmasının ardından Erzincan'la ilgili bir ağıt... '60'larda ve '70'lerde Gediz, Varto, Bolu depremleri üzerine plaklar var. Zonguldak maden faciasını anlatan bir plak da biliyorum...

Mini etek modası üzerine plaklar var; çok eğlenceli olmalı... Bu konuda da bir yazı yazdınız.

(dergiden okuyor) "Ah burçak kara burçak / Kalçalar kucak kucak / Mini etekten sonra / Çıplak moda çıkacak / Gel oğlum cahil olma / Bu modaya aldanma / Mini etekli kızı / Yanarsın sakın alma..." Niğdeli Yakup Yüce'nin "Mini Mini Mini" plağı bu. Her konuda yazılmış çok rafine şarkılara da rastlıyorum, dinlemeye tahammül edemeyeceğiniz pejmürde bestelere de... Ben o açıdan çok kirlendim, günlerce deşifre yapmaktan. *(gülüyor)* Ama bazen güzel bir ses söylüyorsa, çok kötü sözler bile iyi gelebiliyor kulağa... Mini etek üzerine de, maksi etek üzerine de plaklar var. Bunların bazıları mizahî tarzda; bazıları kızıyor, bir dejenerasyon olduğunu söylüyor... Celal Şahin'in çok sevdiğim "Moda" diye bir taşplağı var mesela, modanın bilinçsiz bir taklitle takip edilmesini eleştiren bir plak: "Uzun etek, nalın pabuç / Şapkada bir koca havuç / Zayıflamak için beş ay oruç / Bu da moda..."

Her askerî darbe dönemini temsil eden farklı plaklar olduğunu söylüyorsunuz bir yazınızda...

Benim belirleyebildiğim kadarıyla, bu türün ilk örneğini Behiye Aksoy vermiş. Çok sevdiğim bir sestir. Ama darbecileri destekleyen ilk taşplak onun tarafından çıkartıldı: "Olur mu böyle olur mu, kardeş kardeşi vurur mu?" Bu, hepimizin bildiği meşhur "Gazi Osman Paşa Marşı"dır. İlk dörtlük aynen kullanılıyor, sonraki dörtlüğü değiştiriliyor. Ve askeri öven, adeta darbeyi haklı çıkartan bir dörtlük yazılıyor.

Bu slogan, darbe öncesi öğrenci olaylarında kullanılan bir slogan değil mi?

Evet, kullanılıyor... Ancak 27 Mayıs'ı yapanlarla 27 Mayıs'ın yaptıklarını ayrı ayrı düşünmek lazım. 27 Mayıs'ı yapanlar darbecidir, darbe demokrasiye aykırı bir harekettir ve hatta içlerinden bir kısmı, daha sonra tasfiye edilmiştir. Eğer darbe öğrencilerden, aydınlardan, gazetecilerden, üniversiteden destek istemeyecek nitelikte ve güçte olsaydı, '61 Anayasası da yapılmazdı. O darbenin dayanmak zorunda kaldığı bir toplumsal kesim var ve o kesimin de duyarlılığını dikkate almak gerekiyor. O duyarlılık ve etki ilişkisi sayesinde '61 Anayasası gibi demokratik bir anayasa yapılabildi Türkiye'de... "Kardeş kardeşi vurur mu?", '57 sonrasında gençlik kesiminin, üniversite öğrencilerinin veya siyasî iktidara tepki duyanların kullandığı bir slogandı, bir marştı. Evet, bunu darbeciler de kullandı...

Atatürk'ün ağzı kayıyor, belli ki saatler ilerlemiş, biraz içki alınmış, "arkadaşım Celal Bey" ifadesi "arkıdşşmm Jelal Bey" diye çıkabiliyor, ama Türkçesi akıcı ve doğru.

Pisi Pisi

Figen Han

("Je t'aime... moi non plus" şarkısına benzer bir ezginin üstüne, baştan çıkarıcı bir ses tonuyla kesik kesik konuşmalar)

Öf... Uykum kaçtı... Neden acaba?.. Korkulu rüya gördüm... Öf öf... Çok yalnızım... Gel, gel, gel, gel hadi... Tatlım, benimle birlikte uyur musun?.. Söyle, yanıma yatmaz mısın?.. Miyav... Gel miyav gel, miyav, gel pisi, miyav, gel pisi, miyav...

Veremli Kız

Cahit Seyhanlı (ağlayan sanatçı: Nedret Güvenç)

(Plak boyunca öksüren ve ağlayan bir kadın sesi duyulur, şarkı onun sesinden "allahım yine mi kan, yine mi kan" diye başlar)

Her gün doktor gelir gider • Herkes bunu merak eder • Zavallı kız verem olmuş • Yaprak dökümünü bekler • Penceresi siyah perde • Veremli kız düşmüş derde • Doğru söyle anneciğim • Yatılır mı kara yerde? • Annem ağlar için için • Babam sızlar bilmem niçin • Varın sorun Allah'ıma • O yâr öldü benim için

"Tuna nehri akmam diyor / Etrafımı yıkmam diyor..." diye başlıyor. Sonra: "Olur mu böyle olur mu / Kardeş kardeşi vurur mu? / Hürriyete susayınca / Türk gençliği hiç durur mu? / Yaşa büyük Türk milleti / Ordunla sen binler yaşa / Ey kahraman Türk ordusu / Helal olsun zafer sana..." Sivil mehter takımıyla Behiye Aksoy'un yaptığı taşplak bu. Bir de, o dönemde, Turizm ve Enformasyon Bakanlığı tarafından kartpostal olarak yayınlanan plak var. İlk dörtlük yine aynı: 1877'de, Ruslara karşı Plevne savunması anısına yazılan "Gazi Osman Paşa Marşı"ndan. Ama sonrası: "Olur mu böyle olur mu / Kardeş kardeşi vurur mu? / Kahrolası diktatörler / Bu dünya size kalır mı? / Türk gençliği korkmam diyor / Etrafımı yıkmam diyor / Atatürk'ün evlatları / Hak yolundan çıkmam diyor..." Bu sözlerdeki Atatürk de çok önemli. Ordunun ideolojisi olan Atatürkçülük, büyük ölçüde 27 Mayıs'tan sonra anayasal olarak da devletin resmî ideolojisi haline geldi... 27 Mayıs bir darbeydi. Sorun sivil siyasî hayat içinde çözülebilir miydi, çözülemez miydi, bilemeyiz, artık bu bir tür beyin jimnastiğidir. Sivil hayatta bu problemin çözülmesinin anahtarı seçimdi. 1960'ın nisan ayına baktığınızda, artık Demokrat Parti'nin erken seçimlere teslim olmak durumunda olduğunu görüyorsunuz, en azından böyle bir eğilim var. Bunu gerçekleştirir miydi, hiçbirimiz bilemeyiz. Darbe işte bu akışın üzerine oldu... Şu unutuluyor: Darbeciler iki kurumun üzerine gitti: Biri üniversiteler: Üniversitelerde 147'ler olayı yaşandı... İkinci kurum, basın. O dönemde söylenen laflardan en meşhuru şudur: "Babıali'nin de üstünden geçeceğiz." O dönemde darbecilerin içinde de bir çatışma vardır. Bir yanda, iktidarı bir an önce sivillere teslim etmek isteyenler, siyasetin kışlayı yıpratacağını bilenler... Diğer yanda radikal kanat, beş-altı sene iktidarda kalarak taşları yerli yerine oturttuktan sonra çekilmeliyiz diyen şahinler. 14'ler denilen faşizan eğilimli bu grup daha sonra tasfiye edilmiştir.

Atatürkçülüğün bir devlet ideolojisi haline gelmesi nasıl oldu?

31 Mart olayından *(13 Nisan 1909)* itibaren ordu, Türkiye'de siyasal bir aktör haline gelmiştir, 1961'den itibaren de anayasal bir aktördür. Türk siyasî hayatının en önemli aktörlerinden biridir. Bu gerçeği bilmeden ve dikkate almadan siyaset yapamazsınız. Siyasetçiler bunu bilirler, ama dile getirmek istemezler. Hâlâ siyasal gelişmeleri orduya şikâyet edene rastlamıyor muyuz; MHP geçtiğimiz aylarda askerlere hitaben bir mektup yazdı ve gönderdi mesela... '60 darbesinden sonra Atatürkçülük gerçek mânâda bir resmî ideoloji haline gelmiştir. Bu ideolojiye öteden beri sahip olan kurum ordudur. Atatürkçülük, askerin iktidarının dayanaklarından, meşruiyet kaynaklarından biridir. Atatürk'ün devrimleri ordunun bile değiştiremeyeceği, hatta ileriye götüreceği bir miras olarak algılanır. Bunu, bu kararlılıkta hiçbir sivil kurumda göremezsiniz. Problem şurada düğümleniyor: Atatürkçülük askerin siyasete müdahalesinin araçlarından biri haline gelmiştir... İki şey daha ilave edelim buna: Siyasal hayatın bütün sorunları sonuçta gelir, iki sloganda özetlenir. Bunlar dikotomik sloganlardır, birbirinin tersi ifadelerdir. Bir tanesi, laiklik/irtica, diğeri birlik-bütünlük/bölücülük. Neye bakarsanız bakın, darbelere bakın, gerekçe budur, kapatılan siyasî partilerin kapatılma gerekçeleri de budur, 31 Mart'tan itibaren bu böyledir. 31 Mart'ın müsebbiplerinden biri olarak Derviş Vahdeti ve onun İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti gösterilir, dinci bir partidir ve kapatılmıştır... 1924'te kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılma nedenlerinden biri, programında "dine hörmetkâr olması" diye yazılmasıdır. Bu, laiklik karşıtlığı veya dinin siyasete alet edilmesi şeklinde algılanmıştır. İkinci sebep olarak da, Doğu şubelerinde Kürt isyanıyla ilişkisini tespit eden evrakların bulunduğu söylenmiştir... 1930'da kendi kendini fesheden Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapanma sebebi de budur: İzmir mitinginde fesin istenmesi, şapkanın atılması... '46'dan itibaren kapatılan partilerin bir bölümü dinci partilerdir; partiler kurulur, ama İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından kapatılır o dönemde... 1970'lerin başında Anayasa Mahkemesi de iki parti kapatmıştır. Biri Türkiye İşçi Partisi: Programında Kürtlerden, Türkiye'de Türklerden başka yaşayan halklardan söz ettiği için kapatılmıştır. Diğeri de Millî Nizam Partisi'dir. Erbakan'ın kurduğu bu parti, laiklik karşıtlığı nedeniyle kapatılmıştır. Aynı şekilde son dönemde, Refah Partisi'ne bakın, Komünist Parti için açılan davaya bakın, DEP veya HADEP'e bakın, bütün gerekçelerde aynı sebepleri göreceksiniz... Tabii ki hiçbir şey tek nedene indirgenemez, sosyal bilimler buna izin vermez, ama konunun anlaşılması açısından söylüyorum: Türkiye'deki siyasal krizlerin, kaosların görünürdeki sloganları bu ikisidir.

Kürtçe plaklarımdan bahsettiğimde, duyanlar şaşırıyor. Evet, o dönemde Kürtçe plaklar var. Unutmayalım ki, Kürtçenin sorun haline getirilişi 12 Eylül darbesiyle oldu.

Erbakan'a siyasî yasak getiren laf da bu ikisinin bir karışımıydı...

İhmal edilen bir konu: Mesela Millî Nizam Partisi, Millî Selamet Partisi. Bu isimlerin başındaki "millî" birçok İngilizce kitapta "national" diye çevrilmiştir. Bana sorarsanız, büyük bir hata. Çünkü oradaki millî, aslında dine, İslâmiyet'e atıf yapan bir sıfattır. O sıfat kentli, okumuş-yazmış insana "ulusal" çağrışımı yapar. Ama taşrada yaşayanda o söz doğru adresini bulur: Osmanlı'da millî dendiği zaman ulus akla gelmezdi, akla gelen dinî cemaatlerdi. Rum milleti dediğinizde, Ortodoks mezhebine mensup insanları anlardınız. Türk milleti tabiri zaten kullanılmazdı, Müslüman milleti denirdi, dolayısıyla Hanefi ve Sünniler dile gelirdi, Aleviler de değil... Bu partilerin adındaki millî kavramının bu bilinçle seçildiğini düşünüyorum.

Ama "ulusal"ı doğrudan çağrıştıracağı da hesap edilmiş ve dinî anlamının üstünü örtme gayesi güdülmüş olamaz mı?

Evet, ikili anlamından yararlanma hali de mevcut olabilir.

Alevi ozanların dizelerindeki Atatürk sevgisi üzerinde durabilir miyiz bu noktada? Muhlis Akarsu'nun "Obur Dünya"sı bile "Koca Mustafa Kemal'i yedin gene doymadın mı?" diye biter...

Atatürkçülüğün bir resmî ideoloji olarak kullanımı ile Atatürk'ün yaptıklarının toplum katında benimsenmiş olması iki ayrı konu. Zaten bu benimsenme olmasa, Atatürkçülük bir ideoloji olarak kullanılamaz... "Atatürk toplumda aslında iyi algılanmıyordu da, yukarıdan bir dayatma oldu" şeklinde düşünülebilir. Hayır. Siyaseti denetleme hakkını kendinde bulanların meşruluklarını dayandırdıkları zemin Atatürkçülüktür ama, Türkiye'de ortalama insanın Atatürk'ü sevmemesi için hiçbir neden yoktur. Çünkü nereden bakarsanız bakın, Atatürk'ün bir lider olarak gördüğü işlev, bir modernleştirme işlevidir. Köylü toplumu kentli toplum, tarım toplumunu sanayi toplumu haline getirme projesidir. Atatürk'ün yaptıklarını tabii ki tartışabilirsiniz, beğenirsiniz veya beğenmezsiniz, ama tarihe ve bugüne baktığınızda, Türkiye'nin modernleşmesindeki en önemli evredir. Kurtuluş Savaşı sürecinde ve hemen sonrasında Alevilerle Ankara hükümetinin arası hep iyi olmuştur. Bir ara cemevleri bile kullanılmıştır, '30'ların başlarında. Ama sonra kapatılmışlardır. Laiklik, hem devletin

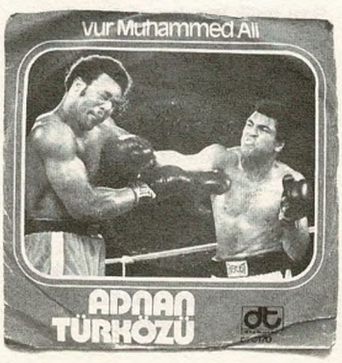

Gecekondu Ah Gecekondu

Aşık Ali Metin

Bir ev yaptım gecekondu • Kardı gül benzim soldu • Hava soğuk çocuk dondu • Gecekondu gecekondu • Oturamam bağrım yandı • Elektrik suyu yoktur • Türlü türlü huyu çoktur • Hastayım bir çare doktor • Gecekondu gecekondu • Oturamam bağrım yandı • Her sefaletin karşısı • Ne pazar var ne çarşısı • Huzursuzluk baş ağrısı • Gecekondu gecekondu • Oturamam bağrım yandı • Günden güne derdim artar • Hey Allah'ım bizi kurtar • Dostlar da der evi var • Gecekondu gecekondu • Oturamam bağrım yandı • Metiniyem nedir bu hal • Beyan eyle sazını çal • Biri beşe satar bakkal • Gecekondu gecekondu • Oturamam bağrım yandı

kurum olarak dinî kurallarla yönetilmemesi anlamına geliyor, hem de bütün dinlere ve mezheplere aynı mesafede olması anlamına... Ama pratikte bu böyle olmadı. Diyanet İşleri Başkanlığı'nda Türkiye'de yaşayan Ortodoksun, Musevinin, Katoliğin, Alevinin, Sünninin de olması gerekir. Fakat sadece Hanefi-Sünni mezhebi çizgisinde faaliyet gösterince, Aleviler kendilerini dışlanmış hissettiler. Laiklik Alevilerin kendilerini ifade etmesinin araçlarından biri olarak düşünüldüğü için, Atatürk'e sempatiyle bakmaları beni yadırgatmıyor. Onu bir aydınlanmacı olarak, Anadolu'ya sahip çıkan insan olarak görüyorlar. Osmanlı döneminde Alevilik-Bektaşiliğin, hele 1826 yeniçeriliğinden itibaren, rahat yaşanan bir inanç olduğunu düşünmeyin. Üstelik Osmanlı tarihinde Yavuz Sultan Selim döneminde, Aleviler için, yaşanmış büyük bir trajedi vardır: Birçok Alevinin kılıçtan geçirilmesi. O yüzden Cumhuriyet, Anadolu'da mezhepler arasındaki huzursuzluğun bir çözümü gibi gündeme gelmişti... Biz yazılı kültürün güçlü olmadığı, sözlü kültüre dayalı bir toplumuz. Böyle bir toplumda saz çalmak çok önemli. Saz şairleri, aynı zamanda yöreden yöreye iletişim görevini yerine getiren, haber aktaran insanlar. '60'lardan sonra özellikle Alevilik bahsinde 500'e yakın plak var. Bu plaklar Hazreti Ali'yi, Hüseyin'i konu alıyor veya İstanbul'a gelindiğinde yaşanan uyumsuzluğu da anlatabiliyor. Türkiye'de Alevilik büyük ölçüde '60'lı ve '70'li yıllarda kente geldi, gecekondulaşmayla beraber aynı dönemin olguları bunlar. Yerleşik iş sahibi olmaya, örneğin bakkallık yapmaya başladılar. O andan itibaren, aslında ekonomik rekabet dinî rekabet gibi görünmeye başladı toplumun gözünde. Görünüşteki mezhep çatışmasının ardında büyük ölçüde ekonomik bir rekabet de vardı.

Mehmet Ö. Alkan ve kızı Şiir ellerinde çocuk plaklarıyla

1967'de 40 kişinin hayatını yitirdiği Kayserispor - Sivasspor maçının ardından yapılan plaklar, görünüşte bir futbol faciasını, taraftar kavgasını anlatıyor, ama bu olayın toplumsal arkaplanı bambaşka.

Plaklardan birinin adı "Kanlı Gol", bir diğerininki "Öldüren Gol". İlk baktığınızda, iki takım taraftarının kavgasının yanısıra, bir mezhep kavgası gibi de geliyor insana. Biraz derinine indiğinizde, '60'larda Kayseri'ye yapılan yatırımlarla Sivas'a yapılan yatırımların dengeli olmadığını, ikisinden birinin bölgenin merkezi haline geleceğini ve bu nedenle, aralarında yaşanan rekabeti görüyorsunuz. Milletvekilleri de Ankara'da rekabet içinde. Kurulan spor takımları da aynı şekilde. Her şey ekonomiye bağlı değil elbette. Düşünceye de bağlıdır, inanca da bağlıdır, toplumsal olayların meydana gelmesinde bunlar da bir nedendir, ama ardında yatan ekonomik gerçeği görmemizi engellememelidir.

Alevi ozanların plaklarında bir tur atarsak, türkülerdeki temel mevzular neler?

Bir tanesi, çok naif diyebileceğimiz bir kimlik ifadesi, açıklaması: Kendilerinin Alevi olduğunu söylüyorlar. "Ben Aleviyim" demek bile bir plak konusu; "24 Ayar Aleviyim", "Aleviyiz biz, Ali'yi Severiz", bunlar plak isimleri. Alevilerin kendi tarihinden gelen olaylar, trajediler de plaklara yansıyor... Duazların plaklara yansıması söz konusu, ikinci boyut da bu. Artık evde saz çalan olmasa da, plağı pikaba koyup duygulanabiliyorsunuz... Plakların merkezi İstanbul, ama birçok plak yöresel olarak yapılıyor. Karadeniz için yapılan plaklar Ege'de, Orta Anadolu'da satılmıyor, doğrudan Karadeniz illerine gönderiliyor. Alevi plakları da aynı şekilde... '70'li yıllarda ilk defa Alevi olduğu bilinen bir takım isimler popüler olmaya başlıyor. Bu popüler kimlikler aracılığıyla toplumla entegrasyon sağlanabiliyor: Bir Alevinin kendi hayatında bir rol modeli olarak o kişiyi seçmesi, hayallerini, çabasını onun üzerine kurması... Arif Sağ, Aşık Veysel, Şah Turna, Aşık Mahzuni böyle isimler...

Mezhep çatışmalarına getirilen eleştiriler, Alevi ve Sünniler arasındaki ikilikler... Bu da plaklardaki yaygın bir tema olsa gerek.

Henüz Alevi-Sünni çatışması olarak ortaya çıkan trajik olaylar, Çorum, Kahramanmaraş olayları yaşanmadan, '70'lerin ikinci yarısından önce, Alevilerde "Sünnilik, Alevilik hepsi İslâm, ayrı gayrı olmasın aramızda" vurgusu yapan bir tema var. Aynı isimle plağa da yansımışlar. Örneğin "Kızılbaş Ne Demek Sünni Ne Demek" (Şah Turna) gibi...

Atatürk plakları bahsine gelebilir miyiz buradan? Cumhuriyetin 50. Yılı anısına çıkarılan plak ve o plaktaki "1934'deki Sofra Sohbeti" bölümü, acaba nasıl karşılandı toplumda? Çünkü o konuşmasında, Atatürk adamakıllı sarhoş ve dili dolanıyor...

Evet... Görebildiğim kadarıyla, '60 darbesine kadar Atatürk'ün sesini içeren bir taşplak yayınlanmamış. Tabii radyoda kullanılan ses kayıtları ayrı... İlkokul dönemimin başlangıcı 12 Mart dönemine rastlar. Bizi sınıfça sinemaya götürürler, propaganda filmi izlettirirlerdi: Cumhuriyet'in, Atatürk'ün, askerin rolünü anlatan siyah beyaz filmler. Ben oralardan hatırlıyorum Atatürk'ün sesini, konuşmalarını, 10. Yıl Nutkunu... O dönemlerde de şiir ve besteler fazla, ama plağa yansımış eserler de bir elin parmakları kadardır. Sesinin ilk kez plağa yansıması, 1963'te oluyor. Kennedy'nin, Cemal Gürsel'in, İsmet İnönü'nün ve Atatürk'ün sesinin olduğu bir plak vardır. Kennedy'nin ölmeden önce yaptığı son konuşmalardan biridir bu, Atatürk'ün 25. ölüm yıldönümü üzerine... Philips'in çıkardığı Atatürk'ün sesini içeren plak ise önce 1966'da yayınlanmıştır, sonra 1973'te "50. Yıl" etiketi yapıştırılarak Milliyet gazetesinin promosyonu olarak dağıtılmıştır... Ezgi Plak'tan çıkan "Sofra Sohbeti" de, Atatürkçülüğün sık işlendiği 12 Mart dönemine ait. Cumhuriyetin 50. yıldönümü, bir süre önce kısmî bir darbe olmuş, partilerüstü bir hükümetle yönetilen bir Türkiye var... Bu kayıt nasıl ele geçmiş, bilmiyorum. Celal Bayar'ın iktisat vekili olduğu döneme rastlıyor. Doğal bir kayıt. Atatürk'ün kullandığı kusursuz Türkçe hemen dikkat çekiyor. Ağız kayıyor, belli ki saatler ilerlemiş, biraz içki alınmış, mesela "arkadaşım Celal Bey" ifadesi "arkıdşşmm Jelal Bey" diye çıkabiliyor, ama bu halde bile, Türkçenin akıcılığını ve vurgudaki güzelliği teslim etmemiz lazım.

Zannediliyor ki, bu ülkede büyük insanlar vardı ve onlar tarihi yaptı ve yazdı. Hayır, sıradan insanın da, toplumun da tarihi var. Fahişeliğin de tarihi var, dayanışmanın da...

Oşt Amerika Puşt Amerika

Âşık Ferhat

Tilki gibi sinmen yeter • Yoksul halkı ettin beter • Bir gün olur zulmün biter • Oşt Amerika, puşt Amerika • Nikson puştu etme dayı • Sök kökünden Amerika'yı • İşçim zaptet fabrikayı • Oşt Amerika, puşt Amerika • Ne hal ettin Etiyopya'yı • İşte sana gör Küba'yı • Saramazsın bu yarayı • Oşt Amerika, puşt Amerika • Kana buladın Şili'yi • Öldürdünüz Allende'yi • Koyduk meydana kelleyi • Oşt Amerika, puşt Amerika • Özgürlüğe çal sazını • Duy Ferhat'ın avazını • Yutmam gayrı puşt ağzını • Oşt Amerika, puşt Amerika

Cümleler doğru, öznesi yüklemi yerli yerinde olan bir konuşma... O konuşma yayınlandıktan sonra pek kullanılmadı, hatta biraz görmezden gelindi. Halbuki ona dikkat etmemiz lazım. O, günlük hayattaki Atatürk. Paha biçilmez bir değerde geliyor bana o ses.

Rivayete göre, bu kayıtlar aslında epey uzunmuş. Çünkü o dönem Atatürk'e bir plak kayıt cihazı hediye edilmiş ve böyle masa sohbetleri bol bol kaydedilmiş. Bu sesler devlet arşivlerinde saklanıyormuş, adeta "Latife Hanım'ın mektupları" gibi.

Millî Kütüphane'nin veri tabanına Atatürk ismini girin, çok fazla yayınla karşılaşırsınız. Türkiye'de en çok hangi konuda kitap, makale var? Atatürk üzerine. Hiç kuşkunuz olmasın bundan. Buna karşın, Atatürk'ün Türkiye'de yazılmış tam bir biyografisi var mı? Yok. Türkiye bunu bile yazamadı. Hem kurucumuz diyeceksiniz, hem resmî ideoloji olarak kullanacaksınız, hem milyarlarca liralık bütçeleri olan kurumlarınız olacak bu konuda, hem de doğru dürüst bir Atatürk biyografisi olmayacak. Bu birinci ayıp... İkinci ayıp, hâlâ eserleri bir araya gelmedi. Kaynak Yayınevi'ni tebrik etmek lazım, sivil bir girişim olarak bu derlemeyi yapıyorlar... Üçüncü ayıp da şu: TRT'nin Atatürk'ün ses ve görüntülerini derleme konusunda herhangi bir çabası kamuoyuna yansımadı... Dördüncüsü de, hâlâ çözemediğim konulardan biri: Atatürk'ün sevdiği şarkılar! Kim, nasıl tespit etti bunları? Acaba 1939'un 10 Kasım'ında, birinci ölüm yıldönümünde bazı kişiler kulaktan dolma bilgilerle bu şarkıları belirledi ve sonra bir yasaymış gibi senelerce bize bu şarkılar mı dinlettirildi?

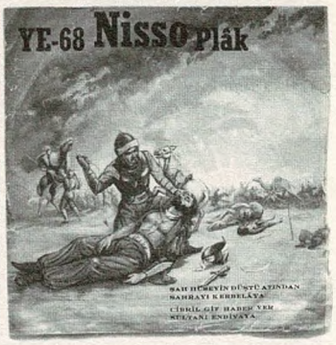

Millî Kütüphane'nin veri tabanına Atatürk ismini girin, çok fazla yayınla karşılaşırsınız. Türkiye'de en çok hangi konuda kitap, makale var? Atatürk üzerine. Hiç kuşkunuz olmasın bundan. Buna karşın, Atatürk'ün Türkiye'de yazılmış tam bir biyografisi var mı? Yok. Türkiye bunu bile yazamadı. Hem kurucumuz diyeceksiniz, hem resmî ideoloji olarak kullanacaksınız, hem milyarlarca liralık bütçeleri olan kurumlarınız olacak bu konuda, hem de doğru dürüst bir Atatürk biyografisi olmayacak. Bu birinci ayıp... İkinci ayıp, hâlâ eserleri bir araya gelmedi. Kaynak Yayınevi'ni tebrik etmek lazım, sivil bir girişim olarak bu derlemeyi yapıyorlar... Üçüncü ayıp da şu: TRT'nin Atatürk'ün ses ve görüntülerini derleme konusunda herhangi bir çabası kamuoyuna yansımadı... Dördüncüsü de, hâlâ çözemediğim konulardan biri: Atatürk'ün sevdiği şarkılar! Kim, nasıl tespit etti bunları? Acaba 1939'un 10 Kasım'ında, birinci ölüm yıldönümünde bazı kişiler kulaktan dolma bilgilerle bu şarkıları belirledi ve sonra bir yasaymış gibi senelerce bize bu şarkılar mı dinlettirildi?

Muammer Ketencoğlu, bir Rumeli ezgileri albümü yapacaktı ve adını "Atatürk'ün Sevmediği Şarkılar" koyacaktı...

(gülüyor) İyi fikir, çok ilgi çeker belki. Ama yapamaz, yaptırmazlar!

Siz "Latife Hanım'ın mektupları açılsın"cı mısınız, "açılmasın"cı mı?

Tarihçi kimliğimle hiç tereddütsüz Latife Hanım'ın özel evrakının açılmasından yanayım. Bundan korkmanın hiçbir anlamı yok. Ama öte yandan, Latife Hanım'ın bir vasiyeti varsa, bu vasiyeti yerine getirmek gerekir. Biz buna dikkat etmezsek, çok faşizan yerlere varabiliriz. Özel hayat gibi Türkiye'de güç bela oluşturmaya çalıştığımız alan bir anda devletin, polisin, askerin alanı haline gelebilir... Burada konu aslında Latife Hanım değil, bizim tarihimiz. Biz tarihimizle barışık bir millet değiliz. Hâlâ ideolojik amaçlarla kullanıyoruz, hâlâ siyah-beyaz bakıyoruz, birçok insan her şeyi Cumhuriyet'le başlatıyor, birçok insan da Osmanlı'yla başlatıyor, tarihsel kimlikler kurgu olarak kavga ettiriliyor. "Abdülhamit modernleşmeci bir padişah" dediğinizde, "sen Atatürk karşıtı mısın?" diyorlar. Halbuki alâkası yok. Abdülhamit dönemini betimleyen Cumhuriyet olduğu için, bu da resmî ideolojinin parçası haline gelmiştir ve o dönem istibdat dönemi olarak kabul edilir. Siyasal açıdan, istibdat dönemi olduğu doğrudur, Cumhuriyet'i kuran kadro Abdülhamit döneminde yetişmiştir, dolayısıyla o isdibdatı içlerinde hissetmişlerdir. Ama toplumsal açıdan baktığınızda, bir modernizasyonun yaşandığını teslim etmeniz gerekir. Bir Osmanlı-Cumhuriyet sürekliliği vardır, hiçbir şey gökten zembille inmedi. Türkiye'de her şeyi Batı da yapmadı. Bizden önce yaşamış insanların, kurumların verdikleri bir mücadele var, Batı bu konuda bir katalizör görevi gördü ve fakat bu ülkenin tarihini bu coğrafyada yaşayan insanlar yaptı.

Toplumsal Tarih dergisinde yayınlanan makalelerinizden biri "Kore'de Birleşen, Kıbrıs'ta Ayrılan Yollar: Türkiye'de Amerikan İmajının Değişimi" başlıklı... Önceleri Amerikan dostluğuna dair propaganda plaklarıyla karşılaşıyoruz...

'40'lı, '50'li yıllar, savaş ve savaş sonrası dönemler... Türkiye, Batı blokunda yer almış, Birleşmiş Milletler'in, NATO'nun üyesi olmuş. Üstelik Avrupa'nın imarı çerçevesinde, Amerika'dan yardım gören, yani Truman doktrinine bağlı Marshall yardımından pay alan bir ülke. '90'ların başlarına kadar süren bu dönemde, kapitalist ve sosyalist, iki kutuplu bir dünyada soğuk savaş yaşanıyor. Amerika tarafının en temel sloganları hürriyet ve milliyetçilik. Komünizme karşı kullanılabilecek bir kalkan olarak "milliyetçilik". Sosyalist blok, tutsak insanlardan oluşan bir bütün olarak düşünüldüğü için de, diğer slogan "hürriyet".

Hürriyet gazetesi de 1948'de çıkıyor. Sloganı: Türkiye Türklerindir!

Evet, orada da bu iki tema işleniyor. Celal İnce'nin "Dostluk Şarkısı"nın sözlerinde de bu iki temayı görürsünüz. Bir de, "Kore'de olduk kan kardeşi" denir şarkıda.

Doğrudan Kore Savaşı'yla ilgili şarkılar da var mı?

"Kore'ye Giden Asker" şarkısı var Suzan Yakar'ın... Beş-altı tane taşplak var bu konuda.

"Dost Amerika" imajı '60'lardan sonra yerle bir oluyor. O noktaya nasıl geliniyor?

'50'li yıllarda Türkiye hızla kapitalistleşiyor. Makinalaşma, kente göç başlıyor. Giyim kuşam değişiyor, mobilyalar değişiyor, günlük yaşam algısı, alışkanlıklar değişiyor. Mesela çay bile, Türkiye'de büyük ölçüde '50'li yıllarda yaygınlaşıyor. Çünkü kahve karaborsaya düşmüş, ithalat zor. Hatırlarsınız, "nohut kavurup kahve gibi içtik" der eskiler... İran'da çay çok tüketilir. Çay bardakları ve tabakları Türkiye'ye İran'dan geliyor o dönem. Belki hatırlarsınız, tabakların dibinde Prenses Süreyya'nın, sonra Farah Diba'nın, Şah Rıza Pehlevi'nin resimleri bulunurdu. Bizim evde bile var bu tabaklardan... '57 yılında, Cumhuriyet dönemindeki ilk büyük ve derin ekonomik kriz başlıyor. Dolar 2 lira 35 kuruştan yaklaşık 10 liraya fırlıyor. Türkiye'nin ilk IMF anlaşmasını yaptığı yıllar. Bu ekonomik kriz, zaten darbeye giden yolu hızlandırdı... Plaklardaki Amerika bağlamında ilginç bir not olarak aktarayım: 60'lı yılların başlarında, John F. Kennedy'nin başkanlığı döneminde, Türk halkının ona çok büyük bir sempatisi olmuştur. J.F. Kennedy için destanlar bile vardır, plağa yansımamış da olsa. Sonra, kardeşi Robert Kennedy'ye ağıt bile yakılmıştır bir plakta: "Robert Kenedi vuruldu / Bütün dünyada duyuldu / Kardeşimin acısından / Babamın dili tutuldu." Şarkı Kennedy'lerden kardeş Edward'ın ağzından söyleniyor, sanki Edward Kennedy bu ağıtı yakmış gibi... '60'ların ikinci yarısından sonra, solun da güçlenmesi, hem de TİP aracılığıyla parlamentoya girmesiyle, Amerikan imajında bir değişim yaşanıyor. Solda da, toplumun genelinde de Vietnam Savaşı'na bir karşı çıkış var.

Toplum Kore Savaşı'na neden karşı değil?

Çünkü Kore'de Türk ve Amerikan ordusu yan yana çarpışıyor...

Ve Türkler ölüyor!

Dünyaya kahramanlığımızı kanıtladık: Kore Savaşı, militer bir övünmeye dönüşüyor!.. Vietnam'da kahramanlık yapacak bir Türk ordusu yok ve Amerikan ordusu savaşını sivillere karşı yürütüyor. Çetin Altan'ın okuduğu "Ağıt" plağının kapağında da Vietnamlı çocuk asker-

Devlet Orhan Gencebay'ı, Cem Karaca'yı veya Selda'yı Eurovision'a göndermedi, Ajda Pekkan'a git dedi... Egemen akış ile Ajda'nın tipi, sesi, yaşam tarzı birbirine uygun.

Muhammed Ali Clay Türküsü

Philips Halk Müziği Korosu (söz-müzik: Adnan Türközü, S. Sarıkaya)

Bir ismin Muhammed bir ismin Ali • Karşına çıkanın ne olur hali • Sana gardaş olsun hünkar-ı veli • Mevlanın aşkına vur Muhammed Ali • Söyle diyor rakibine ismini • Mevlam esirgesin çelik ismini • Arslan gibi parçalıyor hasmını • Var mı başka gelen der Muhammed Ali • Bir zamanlar Koca Yusuf şan verdi • Yaşa Doğu bir iki kana nam verdi • Bu ulu kudreti sana kim verdi • Git de Beytullah'a sor Muhammed Ali • Vur yumruğu sana Clay diyene • Öğret ismin nedir sen bilmeyene • Muhammed'in hırkasını giyerek • İki cihan olur nur Muhammed Ali • Ringlere dökülen bir damla kanın • Makbuldür yanında yüce Mevlanın • Adnan Türközü ile Sarıkaya'nın • Gel de neşesini gör Muhammed Ali

Ağıt

Çetin Altan

365 kişiydiler, yaşlarının ortalaması 15'ti, yani ortanca oğlum Mehmet'ten de küçüktüler. Bir uzak Asya yeşili uzanıyordu ormanlara, gök bulutlarla kapalıydı. Ortadan bir su geçiyordu. Su durgun, bulanıktı. Ve çevresinde yığın yığın sazlar duruyordu. Onlar 365 çocuktular, 13'ünde, 14'ünde olanlar da vardı aralarında, 16'sında, 17'sinde olanlar da. Ajanslar yaşlarının ortalaması 15'ti diye bahsedecekti onlardan. Bu toprak, bu uzak Asya yeşili, bu ormanlar, bu su, bu sazlar onlarındı ve onlar bu toprağın, bu uzak Asya yeşilinin, bu ormanların, bu suyun, bu sazlarındılar. Botları çapraz bağlı, başlıkları kasklı, elleri mittayyetli adamlar geliyorlardı buraya. Kaliforniya'dan, Florida'dan, Teksas'tan, Massachusetts'ten geliyorlardı. Süpersonik jetleri, boğucu gazları, napalmları, bilyeli bombalarıyla geliyorlardı. Ve Vietnam'ın çocukları, kara kara gözleri, somurtmuş etli dudakları, dik siyah saçlarıyla başlarını sallıyorlardı: Olmaz! "Olacak!" diyordu Amerika'nın silah fabrikatörleri, çelik fabrikatörleri, petrolcüleri, armatörleri, Detroit trilyonerleri: "Olacak!" Ve Pentagon'daki sırım boylu generaller tekrarlıyorlardı: "Olacak!" Kara kara gözleri, somurtkan etli dudakları ve dik siyah saçlarıyla silahlarını aldılar 13 yaşında, 14 yaşında, 15 yaşında, 16 yaşında, 17 yaşında çocuklar. (...) Altı tabur, ayaklarında çapraz bağlanmış kalın tabanlı botları, başlıklarında kaskları, ellerinde mittayyetleri olan adam vardı karşılarında. Tankları, helikopterleri, telsizleri, konserveleriyle gelmişlerdi oraya. Ve 365 gencecik yürek yata kalka, sazlıkların arasına sığına, siper ala tümsekleri, yürüdüler düşmana. Hiçbirinin bıyığı bile terlememişti. Bir kadın dudağının lezzeti bile sinmemişti dudaklarına, ama çember çevirip kaydırak da oynayamamışlardı kendi mahallelerinde.

(...) Sonra botları çapraz bağlı Amerikan subayları geldiler. Vücutları delik deşik, elbiseleri lime lime, vurulmuş Vietnam çocuklarına baktılar, "öldürülecek yaştaydılar" dediler. Ajanslar tekrarladılar bu sözleri: "Öldürülecek yaştaydılar!" Pentagondaki sırım boylu generaller madalya hazırladılar başarılı subaylar için. Vietnamlı çocukların madalyaları yoktu, onların zaten kahramanlıklarından başka hiçbir şeyleri olmamıştı, hatta çocuklukları bile. Sadece biliyorlardı ki bu toprak onlarındı ve onlar bu toprağındılar. Kendilerinin olan tek şeye, gözlerini kırpmadan 13 yaşında, 14 yaşında, 15 yaşında, 16 yaşında, 17 yaşında kendilerini armağan ettiler.

Eğlenin Yavrularım

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışının yıldönümü. Bugün Egemenlik ve Çocuk Bayramı.

Eğlenin yavrularım, eğlenin, gülün, oynayın, koşun, bağırın, egemen bir ülkede özgür ve mutlusunuz. O kadar özgür ve mutlusunuz ki, kazara aklınıza vatanımızda dalgalanan çok yıldızlı bir yabancı bayrağına bakarak kuşku girerse, savcı yapışabilir yakanıza, "niye düştünüz bu kuşkuya" diye. (...) Eğlenin yavrularım, eğlenin, gülün, oynayın, koşun, bağırın, egemen bir ülkede özgür ve mutlusunuz. On yaşına kadar bin tanenizden 450'nizi mezarlıklara mı götürüyorlar? Büyük kentlerin gecelerinde, dar ve karanlık sokaklarda sizi on liraya satanlar mı var? Köylerde okulsuz, bakımsız ve pabuçsuz inekleri mi biliyorsunuz? Aman sakın, savcı çok kızar bu sözlere. Egemen ve özgür olduğunuzu inkâr sayılır bu, sınıfı sınıfa düşürmek, hükümetin manevî kişiliği, milletin bütünlüğü, demokrasiye karşı çıkmak, millî çıkarlara aykırı hareket ve daha türlü türlü maddelerle bir geceyarısı alınıp cellatlara verilirsiniz.

Eğlenin yavrularım, eğlenin, gülün, oynayın, koşun, bağırın, egemen bir ülkede özgür ve mutlusunuz. Savcılar, polisler, zindancılar, jandarmalar "egemen ve özgür değiliz" demeye çok kızarlar. Hele küçücük boyunuz, daracık göğsünüz, sıska vücudunuz ve yırtık pantolonunuzla araba vapuru iskelelerinde otomobil camı silerken, gözünüz arabanın içindeki temiz giyimli, şık ayakkabılı, taranmış saçlı çocuklara kayarsa, içinizi çekmeyin. Bir iç çekiş sosyalistlik, iki iç çekiş komünistlik, üç iç çekiş anarşistlik, dört iç çekiş ihtilâl, özgürlüğe ve egemenliğe karşı çıkmak, Rus casusu olmak, Pekin'e satılmaktır. Sonra sizlere, fakirlikte eşitlik arıyor derler, demokrasi düşmanı derler, millî değilsiniz derler. İçinizi çekmeden silin arabaların camlarını. Ellerinin tersiyle, sinek kovar gibi sizleri kovanlara, özgürlük ve egemenlik aşkına, neş'eli gülücükler yapınız. Ezilip, horlanıp sürünmek şanıdır demokrasimizde yaşayan fikara çocuklarının. Bu şandan sizleri tutamaksız bırakanları yoksun etmeyiniz.

leri görürsünüz... Ardından, "haşhaş ekimi" meselesi var. Amerika, Türkiye'deki haşhaş ekim alanlarını sınırlamak için bastırıyor, bunu diplomatik bir sorun haline getiriyor ve verdiği yardımı kesmekle tehdit ediyor... Buna önce direniliyor, sonra Demirel hükümeti tarafından Amerika'nın isteği kabul ediliyor. Ardından, '73'te kurulan, Ecevit-Erbakan koalisyonunun ilk icraatlarından biri, haşhaş ekimini tekrar serbest bırakmak oluyor... Amerika'yla Türkiye arasındaki bir diğer büyük kriz Kıbrıs Barış Harekatı konusunda yaşanıyor. Türkiye bunun haklı bir müdahale olduğunu düşünüyor. Sonrasında yapılan hataları bir kenara koyarsak, hakikaten müdahale doğru bir seçenektir, insanî bir zorunluluktur. '74'te Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkarma yapmasıyla beraber Amerikan ambargosuyla karşılaşması, Amerikan imajını bozan üçüncü önemli olay. Bütün bunlar doğrudan plaklara yansımıştır. "Dostluk Şarkısı"yla başlayan süreç, Âşık Ferhat'ın "Oşt Amerika Puşt Amerika"sına kadar uzanır.

Amerika, o dönemde, esrar kaçakçılığının Türkiye merkezli olduğunu mu iddia ediyor?

'60'ların sonundan ve '70'lerin başından itibaren Avrupa'ya ve Amerika'ya giden esrarın Türkiye'deki denetimsiz ekimden kaynaklandığını düşünüyor Amerika. Bu doğru mudur sorusunu sormak lazım. Türkiye'nin geçiş güzergâhı olduğu düşünülebilir, ama bu Türkiye'deki üretime bağlanabilir mi, kuşkuluyum.

O dönemde esrarı, marihuanayı kutsayan hippi şarkı yazarları kuşağından biri çıkıp "Çekin ellerinizi Türkiye'den" gibi bir şarkı yazabilirmiş pekâlâ... Ama tüm Amerikalılar gibi, Amerikalı sanatçılar da Amerikan dış politikasına duyarsız anlaşılan. Amerikan hükümetinin dünyada ne dolaplar çevirdiğinin farkında değiller...

Ben bir sene Amerika'da yaşadım, Wisconsin Üniversitesi'nde ders verdim. Amerikan toplumunu biraz gözlemleme olanağı buldum. Ortalama Amerikalı, dünya coğrafyası konusunda bile pek bilgili değil. Amerika'nın dışında olup bitenlerle fazla ilgilenmek eğiliminde de değiller. Amerika özgürlükler ülkesi denir, ama Amerikan medyasının özgür olduğunu düşünmüyorum. Amerikan halkı 11 Eylül'e dair bizim seyrettiklerimizin onda birini dahi seyredememiştir. Güvenlik ve dış politikadan sorumlu merkezî yönetim, haberleri rahatlıkla manipüle edebilir.

"Oşt Amerika Puşt Amerika"dan başka ne gibi örnekler var?

"Katil Amerika" adıyla dört-beş plak var mesela. Haşhaş konusunu eleştiren plaklar arasında "Haşhaşı da ekeceğiz, seni yurttan sökeceğiz" diyen "Amerikan Köpeği" adında Mehmet Koç'a ait bir plak var... Rıza Pekkutsal'ın "Ambargoya Çüş De" plağı, Ateş Böcekleri'nin "Ambarsız Ambargo", Ali Avaz'ın "Karnı Büyük Amerika" diye mizah plakları var ambargo konusunda...

Toplumsal tarih hakkında fikir yürütebilmek için, plakların illâ "toplumsal içerikli" mi olması gerekiyor? Mesela Ajda Pekkan, aslında pekâlâ yakın tarihi açıklamakta bize yardımcı olabilecek siyasî bir figür değil mi? Şarkılarıyla, kılığı kıyafeti, saçı başıyla "Batılılaşma hedefi"nin prototipi sanki.

Bir tür modern, çağdaş, Batılıya takdim edilebilecek nitelikte ve görünüşte bir rol model adeta Ajda Pekkan.

İsmi de Ayşe, Fatma, Fadime değil: Ajda.

Ajda Pekkan'ın ortaya çıktığı dönemini düşünüyorum da, '60'ların başında mini etek giyen, kentsoylu, iyi bir evde yaşayan, iyi bir aileye ve iyi olanaklara sahip bir genç kız imajı. Ajda Pekkan'ın bir model olarak ortaya çıktığı dönemde, aslında birden fazla model çıktı bu toplumun önüne. '50'lerin kentleşmesi, '60'lı yıllarda meyvalarını vermeye başlamıştı. Anadolu pop da '60'ların ürünü. Neden '50'lerde veya '80'lerde değil? Çünkü '60'larda yeni bir kent kültürü ortaya çıkıyor, ve bu yeni kültürün tamamlayıcı ögeleri var, müziğiyle, resmiyle... Bazıları, Anadolu pop'u küçümser, bu müziği Batı'daki akımların taklidi olarak görür. Ben öyle görmüyorum. Çok özgün bir tür. İki şey beni heyecanlandırıyor: Bu toprağın insanı evrensel bir araçla buluşup evrensel bir tarz yaratmış ve dünyaya dair düşüncelerini sözlerine yansıtmış... Aynı dönem, arabeskin de ortaya çıktığı dönem. Bir yandan Ajda Pekkan, bir yandan Cem Karaca, Erkin Koray, bir yandan arabesk. Bazen derslerde Orhan Gencebay'ı dinletiyorum. Gecekondu müziği denen bu müzik, sonradan dejenerasyona uğrasa da, ilk ortaya çıkışında sonrakilere oranla da rafine bir müzik. Arabesk de kent kültürünün bir ürünü, varoşlarda yaşayanlar kendini ifade ediyor böylelikle... Orta sınıf güçlenmeye başlamış. Sol bu kültürün ana taşıyıcısı olmuş, ta ki '80'lere kadar. '80'lerin ortasından itibaren sağ, özellikle de dinci sağ kendi entelektüelini yetiştirmeye başladı... 1967'de Alevi partisi kimliğinde Türkiye Birlik Partisi kuruluyor, '70'te Millî Nizam Partisi... Yani

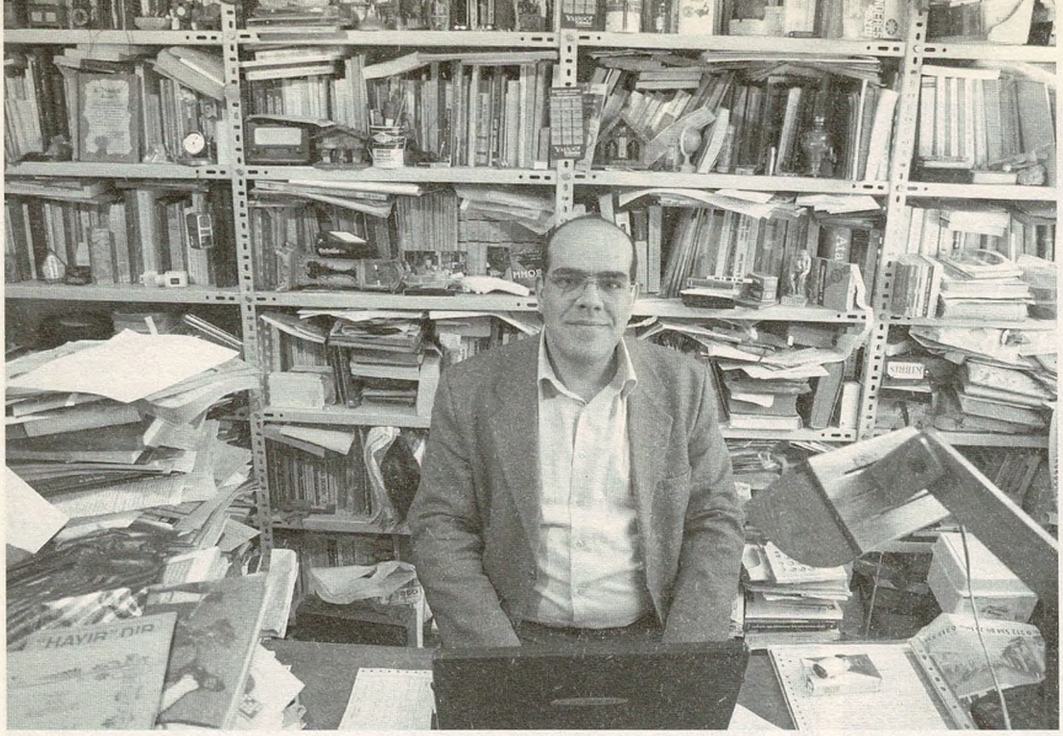

Aleviler parti kuruyor, Sünniler parti kuruyor, sol TİP'i zaten kurmuş ve çok değişik örgütler oluşturuyor. Aşırı sağ da partileşiyor: Kadrosu 1946'dan gelmekle beraber, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi olarak kurulup da sonra 1969'da Milliyetçi Hareket Partisi adını alan parti... Toplumda bir kristalizasyon, farklılıklarını belli etme hali var. Ajda Pekkan'ın simgelediği ideoloji, toplumsal ve siyasal geçmişimizin veya değişimimizin yalnızca bir yanını yansıtıyor. Ama şunu da diyebilirsiniz: Türkiye Cumhuriyeti Devleti de Orhan Gencebay'ı, Cem Karaca'yı, veya Selda'yı Eurovision'a göndermedi, Ajda Pekkan'a "şu 'Petrol'ü oku, sen git" dedi... Egemen akış ile Ajda Pekkan'ın tipi, sesi, yaşam tarzı birbirine uygun. Ama ben diğerlerinin de en az Ajda Pekkan kadar önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin Edip Akbayram, örneğin Erkin Koray. Bunlar hâlâ bir kültür taşıyıcılığı yapıyorlar.

"Petrol" şarkısı hakkında ne düşünüyorsunuz? Türkçe pop şarkılarının kelime haznesini genişleten çok özgün bir örnekti ve güncel bir soruna mizahla yaklaşıyordu.

Öyle. Dünyada büyük bir petrol sorunu var ve doğrudan bir şarkıya yansıyor... İki büyük petrol krizi yaşandı, biri '70'lerin başında, diğeri '70'lerin sonunda. İlk krizi Türkiye pek hissetmedi, çünkü petrol fiyatları yükselmiş olmakla beraber, Almanya'ya göç eden işçilerin gönderdikleri dövizler ithalatta büyük ölçüde kullanıldı... Fakat ikinci petrol krizini Türkiye çok derin hissetti; o kadar derin hissetti ki, '80 darbesi oldu. Petrol krizi, bütün dünyada otoriter rejimlere geçişin basamaklarından biri olmuştur: İngiltere'de Thatcher, Amerika'da Reagan, Latin Amerika'da, Asya'da ve Türkiye'de darbeler... Böylesine evrensel bir sorunu yerinde ve zamanında tespit eden bir şarkı "Petrol".

Ama bugün, hatta o gün bile sorsanız, zihinlerdeki özeti, "Ajda'nın Eurovision'da rezil olduğu şarkı"nın ötesinde değildir. Halbuki hedefi tam vuran bir şarkı değil mi?

O zamanlar hepimizin dilindeydi, hiç küçümsediğimizi hatırlamıyorum bu şarkıyı o günlerde... Müzikal açıdan soruyorsanız, bu konuda kendimi yetkin hissetmem. Öyle anlaşılmayı da asla arzu etmem. Ben sadece bir dinleyiciyim. Ayrıca, hayatımın hiçbir döneminde, birilerinin dinlediği müziği küçümsemek gibi bir tavra girmedim.

Siz neler dinlersiniz?

Sanat musikisini çok severim. Münir Nurettin Selçuk'un sesinden dinlemek ayrı bir lezzettir. Zeki Müren, Safiye Ayla ve Müzeyyen Senar'ın en fazla '60'lara kadar seslendirdiği parçalar çok güzel. Günümüzde İncesaz gibi, Yansımalar gibi gruplar bana hitap ediyor. Anadolu pop gruplarında olduğu gibi, bu grupların da yakaladığı bir damar var. Geleneksel ve yerel olanı özgün biçimde yeniden harmanlamak...

Petrol konusunda kalalım, ama biraz daha eskiye, '68 yılına gidelim... TPAO Batman Orkestrası, Altın Mikrofon'da birinci seçilmişti. Fakat bu birinciliğin ardında, yarışmadaki performanslarından ziyade, Türkiye topraklarındaki petrol kaynaklarının varlığına ve Doğu vilayetlerinin kalkınmasına yönelik bir ilginin yattığı söylenir...

İlkokulda okuduğum yıllarda özenle belirtilen bir konuydu: "Raman dağında petrol var, bu petrol işlense bize yeter, ama ecnebiler kendi petrolümüzü çıkarmamıza izin vermiyorlar" gibi bir takım kent efsaneleri dolaşırdı... '65 seçimleri dahil olmak üzere, Türkiye'deki siyasal partilerin seçim sloganlarının temel konularından biri "millî petrol"dü. Cumhuriyet Halk Partisi'nin birçok afişi vardır, millî petrol davasıyla ilgili... O dönemlerde petrol siyasetin gündeminde tam anlamıyla. Ama bu gündemle TPAO Batman Orkestrası arasında bir ilişki kurabilir miyiz, bilemiyorum. Bu konuda çalışmak gerekir...

Seçim zamanlarında siyasî plakların sayısının arttığını biliyoruz...

En eskisi, 1939 seçimlerinde kullanılan bir taşplak. 1943 seçimlerine ait taşplaklar da var. Konuşma plakları bunlar. İçerik olarak, tek parti dönemi olduğu halde, CHP propagandası yapıyor ve seçmenleri oy vermeye çağırıyorlar. Neden zaten tek bir parti varken onun propagandasına ihtiyaç duyuluyor? İktidarda kalmanın gereklerinden biridir propaganda. Seçimlere ne kadar fazla sayıda insan katılırsa, meşruiyetiniz o oranda onaylanmış demektir. Örneğin 1982 Anayasası oylanırken oy vermek zorunluydu. Yüzde 92 oranında bir onay çıktı. Peki bu anayasa benimsendi mi? Hayır. Çünkü zorlama vardı. Siyaset biliminde genel bir kanımız vardır, sandıktan çıkan onay yüzde 80'in üstündeyse, kuşkuyla bakarız.

Çok partili döneme gelirsek?

Özellikle 1969 seçimlerinden itibaren 45'lik plaklar siyasî parti mitinglerinde kullanılan propaganda araçlarına dönüştü, sonra da partilerin il, ilçe, bucak teşkilatlarında hoparlörlerle halka dinlettirildi. Ticarî boyut da ortaya çıkıyor, çünkü aynı şarkıcı hem AP, hem CHP propagandası yapabiliyor. Zehra Sağbaş "Baba Ecevit" ve "Kıratın Zaferi" gibi iki plak çıkarıyor, birer sene arayla... Öztürk Serengil'in "Milliyetçi Zühtü"sü Demirel'i öven Adalet Partisi'nin resmî propaganda plağıdır, ama "Unuttun Bizi Süleyman" şarkısı onu yerden yere vurur.

Demirel, Ecevit, biraz da Erbakan plaklarda sık rastlanan siyasetçiler. Ama Menderes'in ardından yazılmış plaklar da var, değil mi?

'60 sonrası ilk plak Semra Atılay'ın "Menderes" plağı, arka yüzünde de "Sen Karatoprakta Değil Kalbimdesin" diye bir şarkı var. Her ikisi de Adnan Menderes'i anlatıyor. Ama Menderes ırmağını anlatır gibi anlatıyor, çünkü Menderes'ten o devirde söz edemez: "Yine coşmuş akıyorsun / Gönülleri yakıyorsun / Üzgün gibi küskün gibi / Söyle kime bakıyorsun / Ah Menderes, canım Menderes"... Diğer plak, Nuh Akgün'ün "Menderes'in Ağıdı". Bu da sanki ırmağı anlatır gibi: "Aydın ilinden akar bir ırmak / Gönül arzu ediyor cemalin görmek / Yavaş yavaş akıp menzile varmak / Çağlayıp aksın suyun Menderes". Daha sonraları çıkan iki plak ise Menderes'in seslerini içeriyor.

Adnan Menderes için yazılmış bir Kürtçe ağıttan söz etmişsiniz Birgün'deki söyleşide...

Hatta iki tane var. Biri Yüksel Menderes'in intiharından sonra yapılan Kürtçe ağıt, diğeri Adnan Menderes için...

Sahaflarda dolanırken, Kürtçe plaklara çok rastlıyor musunuz?

Bazen Kürtçe plaklarımdan bahsettiğimde, duyanlar şaşırıyor. O dönemde, evet, Kürtçe plaklar var. Unutmayalım ki, Kürtçenin sorun

Siyasal hayatın sorunları iki sloganda özetlenir: Laiklik / irtica ve birlik-bütünlük / bölücülük. Partilerin kapatılma gerekçeleri de budur. 31 Mart'tan itibaren bu böyledir.

Amerikan Köpeği

Mehmet Koç

Üzülme kardaş, üzülme. Anam avradım olsun, bir gün kurtulacaksın. Büyük balık küçük balığı yer demişler, bok yemişler. Sen sardalya değil kardaşım, yunus balığısın. Sen istesen dağları yıkarsın.

Kim soktu yurdum içine, ulan Amerikan köpeği • Aklar düşürdün saçıma, ulan Amerikan köpeği • Zincirler vurdun koluma, ulan Amerikan köpeği • Düşmanı dikmiş yoluma, ulan Amerikan köpeği • Haşhaşı da ekeceğiz, seni yurttan sökeceğiz • Halk bayrağın dikeceğiz, ulan Amerikan köpeği • Pepsi, Fruko, Aramko, al bunları an... ko • Sana alet olana yuh, ulan Amerikan köpeği • Seni bir martına sattık, pabucunu dama attık • K... bir kazık çaktık, ulan Amerikan köpeği

haline getirilişi 12 Eylül darbesiyle oldu. Çünkü yasaklandı; yanılmıyorsam 1991'e kadar sürdü bu yasak... Önemli isimlerden biri Ayşe Şan'dır, çok Kürtçe plağı vardır. Alevi plaklarının bir kısmı Kürtçedir, mesela Kerbela ağıtları vardır, bazen Kürtçe, bazen Türkçe okunur. Koçero'yu anlatan Kürtçe plaklar da var...

Ermenice plaklara da, fazla olmasa da rastlıyorsunuzdur.

Mesela Hayko'nun birçok 45'liği vardır Ermenice.

Türkçe şarkıları Ermeniceye çevirdiği bir dizi plağı da var Hayko'nun. Mesela "Buruk Acı"yı Ermenice söyler... Bir de Marc Aryan, Türkiye'ye bir gelişinde, bir Ermeni okulu (Feriköy Ortaokulu) yararına Ermenice plak yapıyor.

Müzik piyasasında mesela aranjör kimliğiyle çok Ermeni sanatçı var, ama şarkıcı pek fazla yok galiba... Maral isminde bir grubun longplay'i var mesela...

Siyaset bir yana, spor karşılaşmalarının da plaklara yansıdığını biliyoruz...

Spor konusunda iki tür plak var. Futbol plakları var, bir de Muhammed Ali Clay plakları. Muhammed Ali üzerine üç plak biliyorum. Birinde Aleviliğe gönderme vardır: Philips Halk Müziği Korosu'nun seslendirdiği "Muhammed Ali Clay Türküsü", bir tür ilahi-semah karışımıdır. Çünkü Muhammed ve Ali: Hem peygamberin, hem halifenin ismini söylerler... Ayrıca, Cemal Kamacı üzerine de bir plak var.

Yaşar Doğu hakkında şarkı yok mu? Güreş ata sporumuz değil miydi?

Doğrudan Yaşar Doğu'yu anlatan bir plağa hiç rastlamadım. Ama Rıza Pekkutsal'ın '70'li yıllardaki mizah plaklarında siyasî gelişmeler güreş tarzında anlatılabiliyor. Pekkutsal ve Ateş Böcekleri bazen de futbol maçı anlatır gibi siyasî gelişmeleri anlatıyorlar. Sağcılarla solcular takımlar kuruyorlar mesela. Bir plağın adı "İktidarspor - Muhalefetgücü Futbol Maçı".

Siyasî konular en çok hiciv plaklarında işleniyor galiba...

Hiciv plaklarının çok geniş bir yelpazesi var. Bizim ortaoyunu geleneğinin devamı gibi, daha çok da ikililer şeklinde gruplara rastlıyoruz: Bitirimler, Arılar, Karakediler, Kumrular...

Solcu grup pek yok bildiğimiz kadarıyla...

Rıza Pekkutsal'ın sosyal demokrat bir bakışı olduğunu söyleyebiliriz.

Ama Pekkutsal'ın "Hey gidinin Yunanı, belledîler mi ananı", en iğrenç Kıbrıs plaklarından biri değil mi?

Buna benzer bir sürü plak var. Onun kadar iğrenç olanlarından biri Urfalı Babi'nin plağıdır. Bir tarafı "Ecevit'e Suikast", diğeri "Ege'de Hora". Dinlerken irkiliyorum, mesela buradaki Rumlara "İstanbul'un fethinden kalma Türk piçleri" gibi çok aşağılık bir laf ediyor. Bu adam bir de solcu geçiniyor. Bu kadar aşırı milliyetçilik, bu kadar düzeysizlik akla hayale sığmaz bir şey... Kıbrıs plakları, gerçekten bütünüyle çok problemli bir alan... Futbol plakları konusuna geri dönersek, Fenerbahçe'yi biraz kayırmak lazım.

Esas Metin Oktay'ı kayırmak lazım!

Doğru. Metin'le ilgili iki plak var. Biri 1966'da, Halit Kıvanç'ın hazırladığı, Şevket Uğurluel'in okuduğu "Metin Geliyor Metin" ve "Kralın Golleri". Diğeri de '70'lerin başında Yıldırım Gürses'in plağı, "Son Gol Son Maç"... Ama en çok plak Fenerbahçe için çıkıyor. İlk plak da "Fenerbahçe Marşı"dır. Taşplak devrinin bitiminden sonra, ilk 45'lik futbol plağı '65 yılında Halit Kıvanç tarafından çıkarılıyor. Kıvanç, anılarında da söz ediyor; Aykut Sporel'le beraber, bizzat para yatırarak kendisi kalkışmış bu işe. Önce Fenerbahçe'nin şampiyonluğu için bir plak, ertesi sene Metin için olan plağı çıkarıyorlar. "Karakartallar" diye bir plak da tasarlıyorlar arkasından, ama çıkaramıyorlar, "çünkü" diye yazıyor, "öncekiler, umduğumuz kadar satılmadı".

Bir plak meraklısı olarak, bulduğunuzda sizi en çok sevindiren ya da şaşırtan plaklar hangileriydi?

Kâzım Karabekir'in bestelediği ve sözlerini yazdığı bir "İstiklâl Marşı" var. Bu marşın varlığını biliyordum, uzun süre sonra bir plak halinde bulduğumda çok sevinmiştim. Zaten anılarında yazıyordu, hatta Mehmet Akif'i de şu sözlerle eleştiriyordu: "Kim bilir belki yarın" hitabı millete 'dişinizi sıkın' nasihatından başka bir şey olmadığı gibi, istiklâlimizde muvaffak olduktan sonra da mânâsız olacaktır!.." Bu marş '20'lerin başında, şehit çocuklarının ağzından okunuyor plakta... Bir de "mektup plaklar"dan bahsetmek isterim. Plaklar mektup işlevi görmüş. Tabii en önemli özelliği tek kopya olmaları. Bu yöntem daha çok yurtdışında uygulanıyor. "Kaydet-gönder" plağı diyebiliriz. Kızılhaç'a gelir sağlamak amacıyla yapılmış, telefon kulübelerine benzer kulübelerdeki aletlerle dolduruluyor bu plaklar. '40'larda, '50'lerde bu kayıt aletlerinden birkaç tane Türkiye'ye de geliyor... Bu tip plaklar arasında beni en çok heyecanlandıranı, Refik Koraltan'ın oğluna gönderdiği mektuplar. Koraltan '60 öncesi Meclis başkanıydı, Yassıada'da yargılandı, fakat idam edilmedi. Onun '48 ve '49 yıllarında doldurduğu mektup plakları var. Bunları Florya'daki evinde kaydetmiş, Paris'teki oğluna göndermiş. Oğlu da o plağın karşılığını doldurmuş, babasına göndermiş. Şimdi oğlu 70 küsur yaşında. Böyle beş plak var elimde.

Ne anlatıyor bu sesli mektuplarda? Siyasî içerikli şeyler mi?

Değil. Ben de siyasî bir takım konularla karşılaşabileceğimi düşündüm... Tamamen yurtdışındaki oğluna cesaret vermeye çalışan, çalışmayı, kendine güvenmeyi tembihleyen konuşmalar... Türkçesi, üslûbu, oğluyla kurduğu diyalog çok güzel. Refik Koraltan, eski bir Cumhuriyet bürokratıdır. Plağı dinleyince anlıyoruz ki, oğlunun iş derdine düşmüş. Türkiye siyasî hayatında önemli rol oynamış, Birinci Meclis'in de mensubu biri, oğlu için kaygılanıyor. Bu çok önemli geldi bana. Birçok bağlantısını kullanarak kolaylıkla bir işe yerleştirebilir halbuki... Yakınlarda Koraltan'ın torunuyla konuştum, oğluyla da temas kurmak istiyorum. Gerekli izinleri alırsam, bu konuda bir makale yayınlayacağım. Bu mektuplarda çok hoş bir yan var.

1982 Anayasası oylanırken oy vermek zorunluydu. Yüzde 92 oranında bir onay çıktı. Peki bu anayasa benimsendi mi? Hayır. Çünkü zorlama vardı.

İktidarspor-Muhalefetgücü Futbol Maçı

Ateş Böcekleri

Sevgili dinleyiciler, şimdi sizlere Ankara'da oynanacak olan İktidarspor - Muhalefetgücü takımları arasındaki maçın naklen yayınını vermek üzere mikrofonlarımızı Ankara'ya çeviriyruk da sizler de dinleysinuz. (...)
Biz şimdi sizlere bugün oynanacak maçın takım kadrolarını bildireyruz. Sevgili dinleyiciler, ben şimdi sizlere Muhalefetgücü takımını bildireyrum.
Kaleci Bölükbaşı. Müdafiler: Feyzioğlu, Satır. Haflar: Sıtkı Ulay Alican, Hasan Tez –Lazdır biliysiniz, bizden. Hücum hattı: Sağ açık Türkeş, sağ iç Kasım Gülek, santrfor İsmet Paşa, sol iç M. Ali Aybar, sol açık Çetin Altan. Sevgili dinleyiciler, diğer takımı bildirmek üzere şimdi mikrofonlarımızı kemençeci Kel İlyas'a bırakayrum.
Selamünaleyküm hamsi gibi mübarek dinleyenlerim. Şimdi ben de size İktidarspor takımını diyeyum.
Kaleci Demirel. Müdafiler Talât Asal, Hamido. Hamido'yu tanıysiniz da, işittiniz. Hücum hattı Ertuğrul Akça, Saadettin Bilgiç, Hasan Dinçer, Çağlayangil ve Hamido'nun arkadaşları.
(...) Sevgili dinleyiciler, Hamido'nun vurmuş olduğu top şimdi Muhalefetgücü'nün 11 numaralı sol açığı Çetin Altan'ın ayağına geldi. Şimdi top Çetin'in ayağında. Çetin'in hemen yanında 10 numaralı sol iç Mehmet Ali Aybar var. Ha bu iki futbolcu birbirleriyle gayet iyi anlaşiyler de, hücumları daima sol kanattan deniyler. Şimdi yine bir hücum denemesine giriştiler, top Çetin'in ayağında, Çetin gidiy, topu Aybar'a verdi, Aybar Çetin'in önüne uzattı topi, Çetin'in attığı kuvvetli düşti, İktidarspor kalecisi Demirel lâhavle çeker güzel bir plonjonla kornere attı sevgili dinleyiciler. Aman sevgili dinleyiciler, topun kornere gitmesiyle ortalık karıştı, hi muharebe meydanına döndü ortalık. Kan gövdeyi götüriy, birbirine girdiler. Aman uzaktan göremeyrum, aaa birisinin kafasından kanlar akiy, aaa MBK'den transfer edilen Sıtkı Ulay. Hakeme bağriy, "hakem bey, hakem bey, kulağımı ısırdılar" diy. Hakem Bozbeyli de oyunu durduriy, düşüniy. Bu işi yapsa, yapsa, yapsa Hamido yapmıştır diye çağıriy anı yanına. "Sen bu uşağın kulağını ısırmışsin" diy, Hamido diy ki "hayır, o uşağın kulağını ben ısırmadım. O uşak kendi kulağını kendi ısırdı" diy. Yalnız sevgili dinleyiciler, bu arada topun patlak olduğu anlaşıldı. Hakem Bozbeyli elinde iki tane topla sahanın ortasına geldi. Şimdi soriy "uşaklar, bu topla mı oynaylim" diye. Biri diy ki "personel kanunu topiyle oynayalim" diy, öbürküsi "olmaz seçim topiyle oynaylim" diy. Çetin Altan "bunları bırakalım, emperyalistlerle uğraşalım" diy. Oturdular şimdi bu işi münakaşa ediyler. Biri diy "personel kanunu", biri diy "emperyalizm", biri diy "seçim", 35 milyon seyirci de bağriy "geçim, geçim, geçim geçim..."

Her Şey Berbat

Metin Ersoy

Şuraya bak, her şey berbat • Halimize bak, her şey berbat • İşçi grevde • Memur grevde • PTT İdaresi de • Doktorlar, polisler de • Kardeş kardeşi vurur • Halka hüzün olur • Her gün işlerim aksarsa böyle • Halimiz ne olacak sen söyle • • Her gün işlerim aksarsa böyle • Vaziyet ne olacak sen söyle

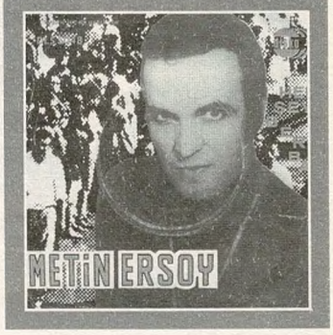

Söyleşi: **Derya Bengi - Murat Meriç**

[BURHAN BERKEN]

Kürt müziğinin genç seslerinden Burhan Berken'in ikinci albümü "Jar û Evîn"i döndürmeye başladığımızda, neşeli bir Balkan albümü zannedip şaşırdık, sonra hafif tertip rock'a bulanmış Mezopotamya nağmelerine daldık. Berken'le, sokaktan yükselen "bayrağa uzanan eller kırılsın" sloganları eşliğinde, Irak'ı, dengbejleri, modern Kürt müziğini konuştuk...

KÜRTLER AFRİKA'DA OLSAYDI

Foto:Şahan Nuhoğlu

Geçtiğimiz aylarda Irak'taydın. Ne vesileyle gitmiştin?

Burhan Berken: Irak'ta, Hewlêr'de –biz Kürtler Hewlêr deriz, Erbil diye bilinir– bir festival yapmayı düşünüyorlardı. Oradaki ilk festival olacaktı, öyle bir gelenekleri de yok zaten Newroz'un dışında. Yurtdışında olan, Türkiye'de, İran'da, Suriye'de olan tüm Kürtleri bir araya getirmeyi amaçlıyorlardı. Burada birçok gruba teklif etmişler, ama herkes iptal etmiş. Mardin'den yerel bir grup, Diyarbakır'dan da dört dengbej katıldı bizimle birlikte. Benim savaştan önce de oraya gidip bir konser vermek gibi bir niyetim vardı, dolayısıyla böyle bir teklif gelince reddetmedim. Ama müzisyen götürmek problem oldu, kime söylesek "savaş var, gelemeyiz" dedi. Kendi grubumdan, yıllarca çalıştığımız müzisyenlerden bir kişi götüremedim, davulcu hariç. Yine bizim müziği bilen, arkadaş olduğumuz müzisyenlerle beraber gittik. Oraya gittiğimizde gerçekten bambaşka bir dünyayla karşılaştık. Burada anlatılandan, buradan görülenden bambaşka bir bölge çıktı karşımıza.

Irak'ta country bir parça okuduk. Savaştıkları, topraklarını işgal eden bir ülkenin müziğini çaldık onlara, ama insanlar bununla coştular.

Ne açıdan?

Misafirperverlik açısından, bölgenin gelişimi, kültürü, sanata bakışı açısından her şey bambaşka, hiç buradan görüldüğü gibi değil. Bir kere dergicilik çok ilerlemiş orada. Sanata duyulan ilgi, özlem felaket durumda. Modern dünyayla ilişkilerini çok yakalayamamışlar, bu da o bölgenin yasaklı olmasından, birçok şeyin oraya girmemesinden kaynaklanıyor. Dünya müzikleriyle çok fazla bağ kuramamışlar, ama otantik müzikleri çok güzel. Yerel grupları, enstrümanlarında çok ustalar. Müzisyenlerin bir sendikası var orada, birbirlerine çok yardımcı oluyorlar. Devlet, Barzani de çok destekliyor sanatçıları. Yetişmiş insan bulmaları biraz problem oluyor, ama alet edevat çok.

Başka nerelerden katılım oldu festivale?

İran'dan Kamkars ve Şems geldi; Şems de kalabalık, 18 kişilik bir grup, gene bir aile grubu, Kamkars'dan kalır yanı yok. Erivan'dan bir dengbej katıldı, oranın yerel grupları vardı, Kerkük'ten bir grup hem Kürtçe, hem Türkçe söyledi...

Türkçeye bir tepkileri yoktu yani...

Hayır. Oranın emniyet müdürü de Türkmendi. Ben de tamamen Kürtçe kullanılan bir yere gideceğimi zannediyordum, oysa söyleşi yapmaya gelen dergilerden biri Kürtçe soruyorsa, ikisi Türkçe soruyordu. Daha sonra Türkmenlerle de sohbet ettik, gündelik hayatta, kendi aralarında bir Türkmen - Kürt çatışması yaşamadıklarını söylediler. Öyle muhafazakâr da değiller: Sendika başkanı "bu gece ne yapıyoruz" dedi, "herhalde televizyon izleyip yatarız" dedik. "Hayır" dedi, "kalkın, içmeye gidiyoruz. Ben içmeyen sanatçıya sanatçı demem". Otele gittik –beş yıldızlı bir Sheraton–, dörde, beşe kadar içildi, sohbet edildi.

Ne içiyorlar?

Genelde viski, rakı, bira. Yunan rakısı da, Türk rakısı da var. İçki oraya kaçak girdiği ve çok ucuz oldu için, viski, votka gibi içkileri çok tüketiyorlar. Birçok yiyecek, pet şişelerle içme suyu da hep Türkiye'den gidiyor... İslâmiyet'in çok ağır olduğu bir bölge bekliyorsun ama, tam tersi. İnsanlar özgürleşmek için çalışıyor orada. Ama çok büyük bir Arap etkisi de söz konusu, müziklerinde, giyimlerinde, yaşamlarında...

Mesela kadınlar var mıydı oteldeki gecede?

Vardı. Ama tabii oraya gelenler biraz uç, kendini aşmış insanlardı. Festivalin bittiği gün yine otelde buluşuldu, katılan gruplar çaldılar, isteyen istediğini içti. Hepimiz çıkıp birer şarkı okuduk son gün, beraber çaldık...

Savaş hiç hissedilmiyor mu yani orada?

Hissedilmez olur mu! Ama bir kere sıcak çatışma yok. Nereye gitsen aranıyorsun, istersen tuvalete git gel. Ama arama yaparken de binlerce kere özür diliyorlar. İlk gittiğimizde yadırgadık, ama baktık ki iş ciddi.

Türkiye'den, Güneydoğu şehirlerinden alışık olabileceğin bir durum halbuki...

Tabii, hâlâ belki birçok yerde öyle durum şu an. Ergani'den bizim köye giderken sekiz noktada arama var, ki bu iki yerin arası yirmi dakika.

Sizin müziğinizi nasıl karşıladılar?

İlk başta bir duraladılar. Bizim sahnemiz biraz canlı, rahat bir sahne. Herkes oturup şarkı söylerken biz ayaktayız, oraya buraya koşuyoruz.

Bir nevi Rolling Stones oldunuz onlar için yani...

Sanki. *(gülüyor)* En önde protokol oturuyor, Barzani, diğer ileri gelenler... İkinci-üçüncü parçadan sonra, anonim parçaları biz biraz farklı okumaya başlayınca, arka taraf katılmaya başladı. Derken orta taraftan kalkmaya başladılar, bütün gençler ayaktaydı. İlk albümümdeki country parçayı okuyunca biraz daha havaya girdiler. Savaştıkları, topraklarını işgal eden bir ülkenin müziğini çaldık onlara, ama insanlar bununla coştular. Sonra, "Mamoste" diye bir blues parçam var, kitleyle okunan bir parça, onu söylerken müthiş bir katılım oldu. Konseri bitirdikten sonra o parçayı tekrar okuduk, müthiş bir elektrik vardı, bu sefer bütün protokol de ayaktaydı... Orada bir memur gi-

bi, tiyatro izler gibi dinliyorlar müziği genellikle. Bence müzik teatral bir şey değildir, ancak karşı tarafın da katılımıyla gerçekleşebilir. Biz de bu duyguyu yaşattık orada. 20-25 yaşlarındakiler büyük ilgi gösterdiler, 40'lı, 50'li yaşlardakiler de "bu da olsun, bu da güzel" diyorlardı. Halbuki Türkiye'de "bu nasıl bir müzik" gibi bir tepkiyle, katı söylemlerle karşılaşabiliyorsun.

Amerika'nın işgaline bakışları nasıl?

Saddam döneminin baskıları ve Amerika'nın işgali gibi bir ikilem... Ama şöyle de bakmak lazım: Sürekli ölüm, sürekli baskı, yok sayma, vahşetlerle geçen bir yüzyıl var arkalarında. Ve tüm dünya burayı görmezden geliyor, yokmuş gibi davranıyor. Amerika'nın işgaliyle birlikte Kürtlerin bir takım hakları ortaya çıktı, dünyaya "ben de varım" deme, bir takım şeylere erişme özgürlüğünü yakaladılar. İsterdim ki, bunlar oranın işgaliyle değil de, halkın kendi güçleriyle halledilebilseydi. Dünyanın hiçbir ülkesi için bu hoş bir durum değil. Ama başka bir seçenek, başka hiçbir çıkış yok, o zaman da bu durumu kabullenmek durumunda kalıyorsun. Var olmayla yok olma arasında bir şey... Bugün orada bir şeyler inşa ediliyor, ama var olan şeylerdi bunlar zaten. Binlerce yıldır oradaydı bu insanlar, sadece herkes onları görmezlikten geliyordu. Ben illâ sınırlar olsun, devletler olsun gibi bir düşüncede değilim, tam tersine, sınırları, kuralları, bir yere girerken pasaport gösterme zorunluluğunu çok saçma bulurum. Ama dünyanın belirlediği kurallar var böyle. Oradaki halk da bu kurallara göre belirlenen özlemini inşa ediyor. Bunun hem tüm dünya, hem de bölge ülkeleri tarafından normal karşılanması gerektiğini düşünüyorum, ama tam tersi oluyor. Tüm dünya bunu isteyebilirmiş de, Kürtler isteyemezmiş gibi bir hava var. Yeraltı zenginliklerinin yoğun olduğu bir yer diye problem oldu aslında. Kürtler Afrika'da olsaydı, "alın size dört tane de devlet, on tane de bayrak" derlerdi. Bir de tabii Kürtler İran'da da, Suriye'de, Türkiye'de de yaşıyor, herhangi bir durum bütün bu ülkeleri kaygılandırıyor.

Türkiye'deki Kürtlere nasıl bakıyorlar?

"Herkes sizi özgürlükçü gösterirdi, biz bütün düşünsel birikimimizi sizden alırdık, halbuki özgürlük adına biz sizden önce daha ileri bir adım attık" dediler orada. Tabii Türkiye'deki Kürtler oradakilere göre daha modern, dünyaya daha farklı bakıyor. Azerbaycan'daki, Kırgızistan'daki Türklerle buradaki Türkler arasındaki fark gibi bu. Çeşitli ülkelerdeki Kürtler birleşebilir mi, bilemiyorum. Tüm dünyada artık sınırların ortadan kalkması gibi bir durum varken yüz yıl sonra bunlar konuşulur mu, onu da bilemiyorum. Ulus, milliyetçilik zaten çok yakın bir dönemde ortaya çıkmış, yok olmaya mecbur diye düşünüyorum.

Peki Iraklı Kürtlerde Amerikalılara müteşekkir olma hali sezdin mi?

Yok, çok öyle baktıklarını zannetmiyorum. Saddam dönemine, yakın geçmişlerine bakarak davranıyorlar. Hiç öyle "Amerikalılar bizim dostumuz, bizi terketmezler" gibi düşünmüyorlar, iyi bir politika sürdürmeye çalışıyorlar. Ortadoğu çok dehşet bir yer. Hem gerginlikler, savaşlar açısından öyle, hem de kültürel, müzikal olarak. Ama biz bu kültürel zenginlikten hiç faydalanamıyoruz.

Zaten cumhuriyetin temel politikası bunlara sırt dönmek üzerine kurulu değil mi?

Evet, ama aslında ben bunlardan yararlanmak isterim, İran'ın iyi bir santur sanatçısıyla, iyi bir erbane sanatçısıyla müzik yapmak isterim mesela. Bahsetmemiz gereken şeyler bunlar, ama maalesef savaştan, ölümlerden bahsediyoruz.

Arabesk de bu ihtiyacın, bu coğrafyanın sesine duyulan özlemin ürünü.

Dolayısıyla, devletin ve yetiştirilmek istenen vatandaşın yönelimlerine ters. Halbuki biz, şarka da aitiz...

Evet. Fransa'dan getirip bırakmadılar bizi buraya, biz buranın insanıyız. Biz o ritmle gülüyoruz, coşuyoruz, ağlıyoruz, bütün derdimizi, ilişkimizi, aşkımızı, yaşamımızı onunla anlatıyoruz. Dolayısıyla, oradaki bir makamı burada da görüyoruz.

Diyarbakırlısın, değil mi?

Burhan Berken: Diyarbakırlıyım, ama Bursa'da büyüdüm. Dört yaşımdayken Bursa'ya gitmişiz, 1973'te. Babam bir dönem oraya gitmiş ve çok beğenmiş. Babam hem müzisyen, dengbej, hem de bir dönem kaçakçılık yapmış.

Bursa'ya gidişi hangi mesleğin icabı?

(gülüyor) Kaçakçılık yüzünden. O bölgeden ihtiyaca göre ne olursa gidiyordu, biliyorsunuz, bölgenin en büyük gelirlerinden biri buydu. Babam da bölgeden Mudanya'ya zannediyorum silah götürüyor. Bakıyor ki her taraf yemyeşil, harika bir yer. Ev mev, çoluk çocuk derken araya başka şeyler giriyor, ama Bursa kafasında hep kalıyor. '73'te bir gecede karar veriyor, "yarın Bursa'ya gidiyoruz" diye. Aslında köyü de çok severdi.

Hangi köy?

Gizgiz. Şu an Kesertaşı oldu adı. Zannediyorum bir Ermeni köyü, çünkü Gizgiz'in Kürtçede karşılığı yok. O yörede Ermeniler de yoğun, çünkü Meryem Ana kilisesi var, hac kabul ediyorlar orayı... Dengbejler, "çîrok van" (masal anlatıcıları), hep yoğun olarak oraya odaklanmışlar. Reşo Kür mesela, çok ünlü. Sofi Faiq, kendi evinde söylediğinde bütün köyden duyulurmuş, o kadar güçlü sesi varmış. Söylediği parçayı ne hale getirdiğinden, köylüye nasıl dinletebileceğini bildiğinden bahsederler hep. O okuduğunda bütün anlayış, algılayış, her şey farklılaşırdı diyorlar. Lâkaplarıyla anılırlar hep, babama mesela İboye Qefo derler... O dönemden var dört-beş tane albümü...

Amatör kayıt olarak mı?

Evet, toplandıkça Philips'in eski aletleriyle kayıt yapıyorlar. Darbeler oluyor, bu kayıtlardan da korkuyorlar ve saklıyorlar onları. Geçen ay, tam kırk yıl önce bodruma saklanan bir makara kayıt bulduk. CD'ye aktardım onları, çok güzel kayıtlar. Bir kere vokal teknikleri çok enteresan. Babam ya da icra eden bir başkası yorulduğu an, hafif nefes alma yerinde dinleyiciler giriyor ve parçayla ilgisiz "haya, heye" diye sesler çıkarıyorlar...

Şivan deyince bir anda her şeyi değiştirebilecek, tılsımlı bir şeyi anlıyorduk. Bir bağlama, bir adam, ortalığı dağıtıyor... Kafamda şimşekler çaktı onu dinleyince.

Nelerden bahsedilir dengbej parçalarında?

O coğrafyaya ait şeyler, ama tabii bildiğimiz şeyler, aşk, yalnızlık... Ağa kültürünün baskılarından kaynaklanan konular da var, ara ara biraz siyasîleşip oradaki askerin köylüyle ilişkisine de değiniliyor, ama bu siyasallaşma askerin üzerine pek çıkmamış. Ama tanrıdan sonra belki en büyük korku jandarma. Babamları Elazığ'dan çağırıyorlar, babam gara oturuyor, canı sıkılıyor, "söyleyeceğim ben" diyor. Arkadaşı Şero "aman" diyor, "cenderme henin ewê bım bigrin" –yani "cenderme vardır, bizi tutarlar!.." "Söyleyeceğim" diyor, "ne olursa olsun". Elini kulağına koyuyor, söylüyor. Otogarda ses bayağı çıkıyor tabii. İleride de sedyede bir hasta yatıyor, yanında yakınları. Hasta kalkıyor ayağa, "kimdi o ses" diye, "ben bu sese kurban olayım, gitmiyorum hastaneye". Oranın ileri gelenlerinden biriymiş. Tren gelene kadar söylüyor babam... *(gülüyor)* Bunlar çok uzun, bitmek bilmeyen parçalar. İki gün, üç gün evden çıkmadan söylüyorlar.

Ne zaman bu vakti bulabiliyorlar?

Genelde kışın, hasat kaldırıldıktan sonra. Yazın da hasat ekilip beklenir, o zaman da söylenir. Kahve önlerinde herkes toplanır, gece üçe, dörde kadar söylenir. O bir kahve kültürü değildir, kadınlar da eşlik eder. Son dönemde azaldı, ama eskiden kadınlar da dinlemeye katılırdı. Babam da öyle anlatıyor, ben de gittiğimde kadınlar, çoluk çocuk herkes toparlanmıştı.

Dengbejler doğaçlama söylüyor, değil mi?

Tabii. Belli bir hikâyeyi her dengbej farklı okuyor. Mesela nakaratları çok az olan ya da hiç nakaratı olmayan parçalar var. Altına bir ritm atsan, hip-hop olurlar.

Kadınlar söyler miymiş?

Tabii. Çok ünlü kadınlar da var Kürt müziğinde. '75'lerden sonra kadınların son evresi olmuş, sonra çekilmeler başlamış. İslâm'ın bölgede ağır basması, şartların çok çabuk değişmesi, insanların yıldırılması, baskıların artmasıyla kadınlar da biraz daha hayatın içinden çekildiler. Köye gittiğinde kadınlarla erkeklerin beraber halay tuttuklarını yine de görebiliyorsun, ama çok önceleri çok daha fazlaymış.

Dört yaşından sonra köye ilk ne zaman gittin?

Yedi-sekiz yaşlarımda bir kere gittim, ama o yaşta anlamıyorsun tabii. Yirmi sene sonra tekrar gittim. Köyde de çok fazla kimsemiz kalmadı. Babam ailenin büyüğüydü, o gidince tüm sülale Bursa'ya, İstanbul'a geldi. İlk gittiğimde "İboye Qefo'nun oğludur" diye karşıladılar beni. Köyden daha içeri girdim, hemen kahveden su alıp yere döktüler. Sonra bir saz, bir tefçi geldi, eşya daha üzerimde komple duruyor, kahvenin önüne oturduk, başladık söylemeye. Saat beşti, gece ikiye kadar söyledik. Bütün köylüler de toplandı oraya.

Ne okudun sen orada?

Tabii herkes dengbejî ağzı bekliyor. Bildiğim kadarıyla dengbej tarzında okudum ama, daha çok "kılam" dediğimiz, bildiğimiz şarkıları okudum. Boğazım patladı tabii o zamana kadar. Bu arada şakalar yapılıyor, yaşlı insanlar birbirine sandalye fırlatıyor, biri öbürünün şapkasını götürüyor...

Köyün geçimi nereden şimdi?

Tarım, daha çok tahıl. Hayvancılık vardı, ama olaylardan sonra bitti. Bir köylünün sadece kendisi için bir hayvanı var artık. Uç bir köy orası, çevre köylere göre biraz daha özgürlükçü, bilinçli bir köy, tepki de alıyor bu yüzden.

Ermeni kültürünün izlerinden olabilir mi?

Belki. Önceden şarap bile yapılırmış köyde...

Köy Alevi mi?

Hayır, Hanefi. Ama kadınlar, kızlar hayatın içinde bulunabiliyor, öyle çok baş kapatan bir yer değil. Hiç kimsenin de umurunda değil, "niye başını kapamıyor" diye kınanmıyor kimse.

Peki baban ne yaptı Bursa'da?

Çeşitli işlerde çalıştı. Bir dönem İstanbul'a da gelmiş albüm yapmaya, bir şirkete geliyor, şirketin sahibi yok. Orada bulunanlar babamı dinliyor, çok beğeniyorlar. "Bekle, üç gün sonra dönecek, mutlaka bir şey yapar" diyorlar, Ama babam ikinci gün geri dönüyor, köylere gidip gelmeye, oralarda söylemeye devam ediyor.

Sonradan özledi mi köyde yaşamayı?

Tabii. Babam hep çok erken kalkardı, traş olurdu, hâlâ da öyle, kendine bakar, görünüme önem verir. Biz küçükken sabah saat yedi oldu mu başlardı söylemeye, iki-üç saat söylerdi. Bize işkence gibi gelirdi, "baba, yeter, bu nedir" derdik, uyumak isterdik. *(gülüyor)* Sen tabii anlamıyorsun, farklı bir kültürde büyüyorsun çünkü. Bizim bulunduğumuz bölgede ilk Kürt aile bizdik. Soğanlıköy diye bir yere yerleşmiştik, Bursa'nın artık içinde kaldı, ama eskiden bir köydü. Bursa'nın köylülerinin lehçeleri, Türkçeleri de farklı. O çatışmayı tam adlandıramıyorsun o zaman, Kürtlük, Türklük gibi bir kimlik mantalitesinde değil de, bir söylem yabancılaşması yaşıyorsun. Evdeki kültürle dışarda karşılaştığın kültür hep farklı, bir uyumsuzluk var. Babamın her sabah kalkıp söylemesi de yöre özleminden. 10-15 sene sürdürdü öyle söylemeyi, şimdi çok yaşlandı artık. Dengbejlik gerçekten çok tekrarla yürütülen bir şey, söylemedin mi unutuyorsun. Yazılı bir şey yok, her şey beyne yerleşmiş. Her sabah aynı parçaları tekrar tekrar okuması ve bundan çok zevk alması, belki de hayata sarılışından. Bölgeye tekrar dönmeyi, yerleşmeyi düşündü, ama artık çok geç oldu tabii.

İlkgençliğinde zevklerin, dinlediğin müzikler ne yöne doğru evrildi?

Bursa yöresinin enteresan bir müziği var, gırnata çalarlar, cümbüş, darbuka çalınır. Düğünler, geceler, asker yollamalar hep böyle yapılır. Onların da düğünü bizim gibi üç gün sürer. Bursa'da çok rakı içilir, sonunda da muhakkak kavga çıkar, bizim orada bu olmaz belki. *(gülüyor)* Bizim kulağımızda da hep bunlar kalmış ilk. Ama '80'lerden sonra orada da çok yoğun bir kültürel değişim oldu. Orgların çıkması, bağlamanın elektriklenmesi orada da hissedildi, o akustik sazlar düğünlere gelmemeye, yok olmaya başladı. Popüler müzikler çalınmaya başlandı, İbrahim Tatlıses'in parçaları düğünlerde okunuyordu.

Sen de bu duruma ayak uyduruyor muydun?

Tabii, biz de o popüler kültürün içindeydik. Ben artık müzik yapmaya başlamıştım, düğünlerde darbuka çalıyordum. Bir düğün grubumuz vardı, her hafta sonu giderdik bir yerlere. Boş zamanımız yoktu, ellerime bant yapıştırıyordum artık parçalanmasın diye. Çalacağımız şeyler belliydi, Çiftetelli, Kasap Havası... Bir de o sıralar hangi albüm çok satmışsa, onu ezberleyip çalıyorsun... Birkaç düğünde bağlama çaldım, dedim ki sonra "ben bunu çalacağım, darbukadan kurtulayım". Çok yorucuydu darbuka. İki yıl falan yaptım düğünlerde müzik.

İyi gruplar da çıktı, ama Kürt müziği çok marş halini almaya başladı. Keşke mesela bir Kürt popu oluşabilse: Popun sanatsal bir müzik kaygısı var bence.

Okul devam etti mi bu arada?

Yok, ben okumadım. İlkokuldan sonra çalışmaya başladım. Evin asi çocuğu bendim. *(gülüyor)* Halk Eğitim'de bağlama kursları almaya başladım, sonra özel dersler aldım.

Bağlama müzik zevkine etki etti mi?

Halk Eğitim'den sonra değişti, popüler müzikten halk müziğine doğru bir kayış oldu. Düğünlere de gitmemeye başladım.

O yıllar Şivan Perwer'in gizli gizli dinlendiği, halk müziğinin, aşık geleneğinin yeniden kendine bir kanal açmaya çalıştığı yıllar galiba...

Şivan deyince işin rengi değişiyordu. Biz bilmiyorduk ama, Şivan dinleyince neler gelebileceğini büyükler belki de biliyorlardı. Bize çok söylemiyorlardı, kasetlerini bulundurmuyorlardı. Nedir bu yahu diyorduk, ejderha mıdır?.. Şivan Perwer deyince büyük bir şey, ulaşılamayan, her şeyi kapıp götürebilen, bir anda her şeyi değiştirebilecek, tılsımlı bir şeyi anlıyorduk. Şivan dinleyince "bu ne" dedik, enteresan, heyecanlı, dinamizmi, elektriği çok yüksek bir müzik... Tek başına bir bağlama, bir adam, ortalığı dağıtıyor... Kafamda şimşekler çaktı onu dinleyince. Bir de Kürtçe; senin dilinde, senin çok iyi dinleyebileceğin, bir anda seni başka bir boyuta sokan bir müzik...

Sen Kürtçe biliyordun hep, değil mi?

Tabii, evde hiç Türkçe konuşulmadı. Annem babam konuşmasaydı, unuturdum. Hatta onlar Türkçe konuşmakta biraz zorlandılar. Benim bir küçüğüm biraz daha az Kürtçe kullanıyor, onun küçüğü biraz daha az, çünkü annem babam da artık Türkçeye alışmaya başladılar.

Halk müziğine, Şivan Perwer'e yönelince, küçükken sıkıldığın babanın sabah talimlerini daha anlayışla karşılayabildin mi?

Tabii, bayağı değişti bakışım babamın yaptığı şeye. Amcamlarda albümler vardı, onların kasetlerini kopya etmeye başladık, müziğe bakışımız da tamamen değişti. Dengbej de bulunduruyorlardı amcamlar, Şivan'ın da albümleri oluyordu. Amcamların biraz siyasal anlayışları da vardı, Rızgarî'nin içinde aktif bir hal de aldılar, cezaevine de girdiler. Babamınsa tek işi şarkı söylemekti. *(gülüyor)* Kimseyi de beğenmezdi kolay kolay. Beğenirken de, gene kendini üstün görürdü, "en iyi ben okuyorum" diye. *(gülüyor)*

Senin İstanbul'a gelişin nasıl oldu?

Bursa'da birçok dernekte müzik yapmaya başlamıştım, 1992-93 zannediyorum, Tabipler Lokali'nde, Çağdaş Gazeteciler'de... Bursa Üniversitesi'nden arkadaşlar vardı, onların yanında gitar çalıyordum, arada vokal...

Savaşın da en yoğun olduğu dönem. Kürtçe söylüyor muydun?

İsterlerse bir-iki tane söylüyordum, ama tabii orada söylemek çok büyük problem. "Leyla" diye bir parça vardı okuduğum, bir de Şivan Perwer'in de, babamın da okuduğu, anonim "Mola mın" var, onu çok isterlerdi. Bazen de, herkesin bilebileceği, Bingöl yöresinden Kürtçe parçalar, "Malam barkın" mesela... Sonra Bursa'da siyasî gecelere de çıkmaya başladım.

Faal bir Kürt cemaati var mıydı?

'90'lardan sonra oluşmaya başladı. Yoğun bir göç başlamıştı, bazı bölgeler Diyarbakır'ın bir bölgesi gibi olmuştu hatta. Leyla Zana filan da gelmişti gecelere... 1995-96 gibi geldim İstanbul'a. →

redd

50 / 50

www.grupredd.com

Cd ve kaset tüm müzik marketlerde.

stardium

→ Artık hayatını müzikten kazanmaya başlamana baban ne diyordu?
Babam bundan para kazanmadığı için iş diye bakmazdı. Bizim bir işyerimiz de vardı, ayakkabı imalâthanesi, abimler yapıyordu, ben hem orada model çizimi yapıyordum, hem de müzik yapıyordum. Abim destekliyordu beni, müziği de seviyordu. Babam baştan "olmaz, geçinemezsin" diyordu, sonra baktı ki bir şeyler oluyor, ses çıkarmadı. Şu an "iyi yaptın" diyor. *(gülüyor)* Bir de oradaki işimizin yürümesi gerekiyordu, belki onun kaygılarını taşıyordu. Belki de haklıydı, çünkü sonra hepimiz bir yere dağıldık, birimiz Almanya'ya gitti, birimiz İngiltere'ye, ben İstanbul'a...

İstanbul'a yine müzik için mi gelmiştin?
İstanbul'a gidip geliyordum zaten. Halkevi'nde oynanan bir tiyatro oyununa müzik yapmıştım, ama İstanbul'da müzik yapayım diye çok da aklımdan geçirmemiştim. Fakat sonra Bursa dar gelmeye başladı. Bir de Bursa'da söylediğimde yaptığım şey farklı geliyordu insanlara. Klasik anlayışın dışında bir şeyler de yapmaya başlamıştık. Ama İstanbul'a gelince de yapman gereken şey bir barda program yapmak, çünkü ciddi bir şekilde para kazanman lazım.

Türkü barlarda mı çalıştın?
Tabii, çok. İstanbul'da o zaman iki-üç tane türkü bar vardı.

Türkü barların şehirlere göç etmiş insanlar için bir artısı ya da eksisi oldu mu sence?
Bana sadece ekonomik bir katkıları oldu. Ama insanlar için bir ihtiyaçtı diye düşünüyorum. Hâlâ çoğalıyor ama, geçici bir şeydi. Çoğalmayla birlikte, buralardan para kazanılması, başka bir anlayışın türkü barlara hakim olması, içerideki kaliteyi de düşürdü. İlk başlarda iyiydi, insanlar oturup sessiz sedasız dinliyordu bir kere, başka bir niyetle gelinmiyordu. Hâlâ kendini koruyan barlar var, ama çoğu pavyonların halini aldı. Ben mesela pavyonda bir-iki kere program yaptım. Pavyon patronu oraya müzik bilen birini getirir, onu sorumlu tutar ve her şeyi, orkestrayı o kişi kurar. Ciddi insanlar çalıyordu pavyonlarda ben çaldığım sırada, enstrümanını çok çok iyi kullanan insanlar vardı. Ama türkü barlarda böyle değildi, bir perküsyonu dayatana kadar canımız çıktı. Zaten bir kitle var, doluyor diye ihtiyaç duyulmuyordu. Biz dinleyiciye bir kalite, bir anlayış vermek gerekir diye düşünüyorduk, bunu işletmeciye anlatamıyorduk. Yavaş yavaş bunu oturttuk, çünkü böyle olmasa müzik yapma hevesimiz de kalmayacaktı, iş başka bir şeye dönüşecekti.

Bir boşluğu da kültür merkezleri doldurdu herhalde, Mezopotamya Kültür Merkezi mesela...
Bir dönem onlar vardı, barlardan önce. Ben MKM'de hiç bulunmadım, ama tabii orada önemli şeyler yapıldı. Mesela Koma Amed çok güzel bir gruptu, en iyi albümleri, "Dergûş" orada yapıldı. Daha sonra kültür merkezleri de başka bir hale geldi. İçinde başka bir şey olunca değişiyor işin rengi. Müzik adı altında başka, büyük bir şey empoze ediliyor, ama dünyada hiçbir şey o şekilde yürümüyor.

'90'larla beraber Kürt müziğinde de arayışlar başladı, değil mi? Aranjmanlarda çeşitlilikler oldu, bazı gruplar rock'tan, cazdan etkilendi...
Bu mantaliteyi getirenlerden biri Grup Yorum'du bence. "Kom"lar, gruplar çıkmaya başladı böylece. İyi gruplar da çıktı, mesela Koma Dengê Azadi'yle konserler de verdik. Ama çok kapalı, dar şeyler de çıktı, Kürt müziği çok marş halini almaya başladı. O kadar geniş, o kadar farklılık gösteren bir müzik, daracık bir yere sıkıştı. Bunların yerine, keşke mesela bir Kürt popu oluşabilse: Popun sanatsal bir müzik kaygısı var bence.

Ciwan Haco bu noktada olumlu ve önemli bir figür herhalde...
Tabii. Ciwan'ın yaptığı her albümde Kürt kültürünü yoğun olarak hissedersin, o hassasiyeti hissetti kendinde. Ama buradaki "kom"lar bunu pek hissetmedi, başka bir siyasal anlayışla birlikte yürüyünce ve o hassasiyeti kaybedince, öyle derin bir boşluk bıraktılar ki arkalarında... Ciwan'ın eski albümlerinde bir ney çıkıyor karşına, derin bir Kürt hüznü, derin bir melankoli veriyor sana.

Ciwan'ın son albümlerini, neredeyse drum'n'bass olan şarkılarını nasıl buluyorsun?
Çok iyi müzikler, çok iyi düzenlemeler bence. "Derya" çok insanın yapmak isteyip de yapamadığı, zamanının çok ilerisinde, çok güzel bir elektronik. Orada alttan ne yürürse yürüsün, "Ciwan buraya ait" dedirten bir ses var. Ama yine de Ciwan'ı "Ey Dilbere"yle dinlemek isterim, ya da "Zinge Zinga"yla *("Zingil" şarkısını kastediyor)*...

Ortada hiçbir şey yokken bir karşıt yaratıyorlar. Newroz'larda herkes barış ve özgürlük, savaşsız bir dünya için bağırıyordu. Bunu bir şekilde istemiyorlar.

Ciwan Haco'yu konserde izledin mi, sahne performansını nasıl buldun?
İstanbul'daki konserine gittim. Sahnede biraz farklı, beklediğimiz gibi değil belki. İyi değil yani. Ciwan biraz stüdyo adamı herhalde...

Senin tam tersin yani...
Evet. *(gülüyor)* Albümde, stüdyoda çok vasat kalıyorum, ama sahnede iyiyim. Sahnede hep denemeler yapıyoruz çünkü. Canlı çalmak, bir anda elektriklenmek çok önemli, stüdyoda çalışmaksa benim ruhuma biraz ters.

Belki genlerdendir, babandan etkilenmişsindir...
Belki. *(gülüyor)* Biz de onun gibi saatlerce söylüyoruz. Bir keresinde Beyoğlu'nda program yaparken sabah 5'te bitti, hiç ara vermeden. Perküsyoncu yeniydi, ikinci programa gelmedi. *(gülüyor)* Bir coşkunluk oluyor sahnede, müziğini müziğe yapıyorsun, seni dinleyen müzik... Kim var orada, kim ne yapıyor, kim nasıl yürür, hiç bunlara bakmıyorsun o anda...

İlk albümün "Ba"da Fuat Saka'yla çalıştın, değil mi?
Evet, Fuat Saka'yı daha önce dinlemiştim, Kürtçe okuduğu albümleri biliyordum. Abim de Almanya'daydı, onunla çalışmam için öneri de ondan geldi. Benim aslında albüm yapmak gibi bir niyetim yoktu. Daha önce bazı hücum kayıtlar yapmıştık, bar programından sonra gece 3'te stüdyoya gitmiştik, dört parça okumuştuk. O şarkıları iki sene dinledik. Ama bu sırf kendimiz içindi, hiçbir yere de vermemiştik. Çok güzel bir ruh çıkmıştı orada. Üçüncü albümü de öyle düşünüyorum, hücum kayıt yapmak istiyorum.

İlk albüm geleneksel ağırlıklı, değil mi?
Benim de bestelerim var, dört tane. O biraz mizahî bir albümdür. Yaşlı bir köylüyle bir eşeğin hikâyesini anlattığım bir parça vardır mesela, "Ço Kere Min"... İlk söz tecrübem de o oldu. İkinci albümde daha çok yazdığım sözler.

Şarkıların teması genel olarak ne?
İnsana yönelik şeyler, yalnızlık, aşklar, kente, metropol yaşamına dair bir takım kaygılar... Ne kentleşmiş, ne köyleşmiş bir yanımız var bizim. Bir ayağımız orada, bir ayağımız burada. Belki yüzde 75 burada, yüzde 25 orada, ama bir geçiş süreci hâlâ bu.

Son günlerde gazeteleri, televizyonları takip ediyor musun?
Evet, bakıyorum. *(bayrak infialini kastettiğimizi anlayıp gülümsüyor)* Devlet kendine çok sorunlu insan yaratıyor. Sorunun çözümü bu değil. Televizyonlar ve basın da çok faşizan. Ortada hiçbir şey yokken kendilerine bir karşıt yaratıyorlar. "Biz savaştayken bile savaştığımız devletin bayrağını korurduk" diyorlar. İtalya'yla olan krizde İtalyan bayraklarının nasıl polislerin gözünün önünde yakıldığını hatırlıyoruz. Hani kendimize yapılmasını istemediğimiz şeyi başkasına yapmayacaktık? Bugün bence gölgelenmek istenen başka bir anlayış var. Newroz'lar gerçekten çok yoğun katılımla ve çok güzel geçti, herkes barış ve özgürlük diyordu, savaşsız bir dünya için bağırıyordu. Bunu bir şekilde istemiyorlar. Ayrıca bayrak olayı da çok abartılmamalı bence. Yapanlar ilkokul çağında çocuklar. Televizyonlar çocuklara direkt "kimden emir aldın" diye soruyorlar, bu bence çok vahim bir problem.

O çağ insanın en gözükara, en isyankâr dönemi. Ayrıca, bırakalım bir Kürt çocuğunu, bayrakların ifade ettiği değerleri benimsemeyen ve sembolik bir şeye yüklenmek isteyen bir Türk çocuğunun da aynı şeyi yapması son derece normal...
Doğru. Ben de anarşizme çok uzak bir düşünce sergilemiyorum, dolayısıyla benim için de çok önemli bir problem değil bu. Ama yaşadığımız dünyanın, bölgenin sorunları bizi o kadar etkiliyor ki, televizyon karşısında bir tavır almak zorunda kalıyoruz, televizyonlar, gazeteler direkt sizi karşı tarafa koyuyor. Hem Kürtler falan da farketmiyor, ezilen bir başkası olsa, ben hemen ondan yana tavır alıyorum. Bir kere devlet anlayışını benimsemiş bir insan değilim. Bunu anlayamıyorum, çok aciz insanların oluşturduğu bir şey diye düşünüyorum. Hani ilkçağda insanlar korkar da mağaraya sığınırmış ya, öyle bir şey. Kendine güveni olmayan insanların yarattığı bir şey devlet... Her gün bir rengin, bir anlayışın, bir formun yok olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Birçok şeye artık ulaşamıyoruz, tek anlayışlı, tekdüze bir dünyaya doğru gidiyoruz. Bireylerde de psikolojik bir sorun yaratıyor bu, çünkü kendini farklı hissetmek gibi bir duygusunu alıyorsunuz ondan. Anlam diye bir şey kalmıyor o zaman, montaj bandı usûlü bir duygu çıkıyor herkesten. Bu topraklarda birçok halk yaşıyor, tek tek insanlara indiğimizde de çok farklı bireyler var. Ama hâlâ bir başkasını kabullenemiyoruz. Bu farklılıkları kabullenemedikçe, bu ülkede güzel bir şey yaşayamayacağız.

Söyleşi: **Merve Erol**

THE ALAN PARSONS LIVE PROJECT

28 Nisan 2005 Perşembe
SAKLIKENT (ANKARA)
29 Nisan 2005 Cuma
YENİ MELEK (İSTANBUL)

RTN promotions

biletix

BCS Çağrı Hizmetleri

www.bcs.com.tr

www.rtnpromotions.com

Steve Albini

Steve Albini rock camiasının en marifetli "gölge adam"larından biri. Pixies (Surfer Rosa), Nirvana (In Utero), PJ Harvey (Rid Of Me), Jon Spencer Blues Explosion (Acme), Auteurs (After Murder Park), Bush (Razorblade Suitcase), Page & Plant (Walking Into Clarksdale), Cheap Trick (Baby Talk), Godspeed You! Black Emperor (Yanqui U.X.O.) gibi sayısız albümde prodüktör veya ses ve kayıt teknisyeni olarak emeği var. Ayrıca Big Black'ten Shellac'a grup tecrübeleri... Onun zengin dünyasına Les Inrockuptibles'e verdiği mülâkatla adım atıyoruz...

OTOMOBİL TAMİRCİSİ

Steve Albini: Önceleri, annemle babamın plaklarını çok dinlerdim: Johnny Cash, Hank Williams, Odetta ya da Leadbelly gibi sanatçıları... Ama müzikle hakikaten ilgilenmeye başlamam Ramones'le oldu. Benim için müzikle sound arasında her zaman bir paralellik vardı. Ciddiyetle müzik dinlemeye başladıktan kısa bir süre sonra, 16 yaşımdayken, enstrüman çalmaya başladım. Aynı dönemde, kayıtlar yapmaya ve fanzinler için yazı yazmaya da başlamıştım. Müziğe duyduğum tutkunun farklı yüzleriydi hepsi. Ses mühendisi olarak çalışmamsa tamamen kendiliğinden oldu: İlkgençlik döneminde, bütün arkadaşlarım bir müzik grubundaydı, benimse kayıt aletim vardı ve benden kayıt yapmamı isterlerdi.

Electrical Audio stüdyosu o sürecin son noktası mı?

Kendi stüdyomu kurmadan önce, başka stüdyolarda free lance çalışıyordum. 1986'dan beri evimde bir stüdyom vardı. Sonra, 1995'in aralık ayında, bu binayı aldım. Burası yüz yıl önce bir süthaneymiş, sonra birkaç kez el değiştirmiş, '60-'70 yılları arasında matbaa olmuş. Stüdyoyu kurduğumdan beri kazandığım her kuruşu buraya yatırdım. Ve önümüzdeki yirmi yıl daha kazanacağım her kuruş stüdyoya gidecek. Burada çalışmaktan son derece memnunum, dışardan hiçbir şeye ihtiyacım yok. Bu mekânın faaliyette olması beni gururlandırıyor. Önceden çalıştığım stüdyoların çoğunda mutlaka rahatsız edici bir şeyler olurdu. Burada yok.

Aynı mekânda hem çalışmayı hem yaşamayı nasıl ayarlayabiliyorsun?

Birisi bana idealindeki hayatı tarif et dese, "her günümü aynı binada, dışarı hiç çıkmadan geçirdiğim, özel hayatımın olmadığı, kız arkadaşımı ancak geceyarısından sonra görebildiğim bir hayat" demezdim. Mahremiyetim kalmadı, hayalini kurduğum hayat bu değil. Bir çalışma gününün sonunda, normal insanlar evlerine gidebilir ve bir özel hayatları, mahremiyetleri olur. Benim öyle bir şeyim yok. Ama işte böyle, elimden bir şey gelmiyor. Başka bir yerde yaşayamam, çünkü imkânlarım elvermiyor. Her gün çalışmak zorundayım, çünkü her gün para kazanmazsam ciddi sıkıntıya girerim. Ama şikâyetçi değilim, bu durum bana uyuyor. Stüdyoda çalışan gruplar gece geç saatlere kadar kalmak istiyor. Öyle olunca da buradan çıkamıyorum bir türlü. Ama o da bana uyar. Tanıştığım, beraber çalıştığım bütün insanları, yaşadıklarımı düşününce kendimi mutlu addediyorum. Ben böyle mutlu olmayı seçtim.

Hayalindeki hayat nasıl?

Biraz daha az çalışabilseydim, kendime biraz daha fazla zaman ayırabilseydim, iş dışında şeylerle ilgilenebilseydim mükemmel olurdu. Ama şu anda yaşadığım hayat tarzına da değer diye düşünüyorum.

Haftada yedi gün çalışmaya seni zorlayan ne?

Birçok nedeni var: Birincisi, çalışmadığım zaman para kazanmıyorum ve ödenecek ücretler, faturalar, vergiler var. Ayrıca, sürekli iş üzerinde olmanın avantajlı olduğunu düşünüyorum. Ben de sporcular gibiyim, nasıl ki bir sporcu iki hafta bile ara verse ufak ufak bir şeyleri yitirir, albümler için de aynı şey geçerli. Sürekli içinde olunca, her şeyi anlayabiliyorum, daha hızlı, daha iyi çalışabiliyorum ve daha iyi sonuç alıyorum.

Ücretini artırarak daha az çalışmayı sağlayamaz mısın?

Grupların çoğu daha fazlasını ödeyemez –bunların çoğu da beni en fazla tatmin eden gruplar. Bir gruba "sizin albümünüzü yapamam, çünkü ücretimi karşılayamazsınız" demek açıkçası beni rencide eder. "Parayı bastıran her grupla çalışırım" anlayışı, beni daha fazla parası olanlara doğru yönelmek durumunda bırakır. Şimdi, gruplar beni arıyor ve bu hoşuma gidiyor. Hiç kimseden hiçbir şey talep etmiyorum ve böyle bir şey yapmak durumunda olmayı da istemezdim.

Prodüktörün estetik gücü belirleyebileceğini düşünmek çok ham bir düşünce. Yaptığım, olan bitene büyük dikkat göstermek ve hataların önüne geçmeye çalışmak.

Yeni bir grupla çalışmaya karar verirken kriterlerin neler?

Hiçbir zaman hayır dememeye çalışıyorum. O müzik üzerinde çalışabileceğimi, onu işleyebileceğimi düşünüyorsam, grup benimle çalışmayı arzu ediyorsa, altından kalkacağımı düşünüyorsam, evet diyorum. Mesela elektronik gibi, dance gibi, tarz olarak uzak olduğum bir müzikse, kendimi yetersiz hissediyorum. Hadi soyut elektronik neyse, ama dance, beni hiç alâkadar etmiyor, o tarzı anlamıyorum. Anlamadığım bir müzik üzerine çalışmak da iyi bir fikir değil; iyi bir iş çıkaramam zaten. Başka bir şeyin birebir kopyası gibi olduğunu düşündüğüm bir müzik dinlediğimde de, mesela Rage Against The Machine'in Fransız versiyonları da, benim işim değil doğrusu. O gruplar esinlendikleri gruplarla daha önce çalışmış prodüktörlere gitseler daha iyi ederler. Yani bu türden projeleri reddedebiliyorum. Ama genel olarak, hakikaten hayır dememeye çalışıyorum. Ve dolayısıyla, bütün mesele iyi bir plan program yapmakta.

Prodüksiyonunu yaptığın grupları sevmek senin için önemli mi?

Kesinlikle değil. Profesyonel açıdan, bu hiç önemli değil. Doktora gittiğinde, doktorun seni beğenmesi, saç şeklinden hoşlanması hiç mühim değildir. Bir profesyonel olarak, zevklerimin beraber çalıştığım gruplara yaklaşımımı belirlemesine izin vermiyorum. Öyle olursa, benim zevklerim grubunkilerin önüne geçer. Esas olanın grubun estetiği ve zevkleri olduğunu düşünüyorum. Benim

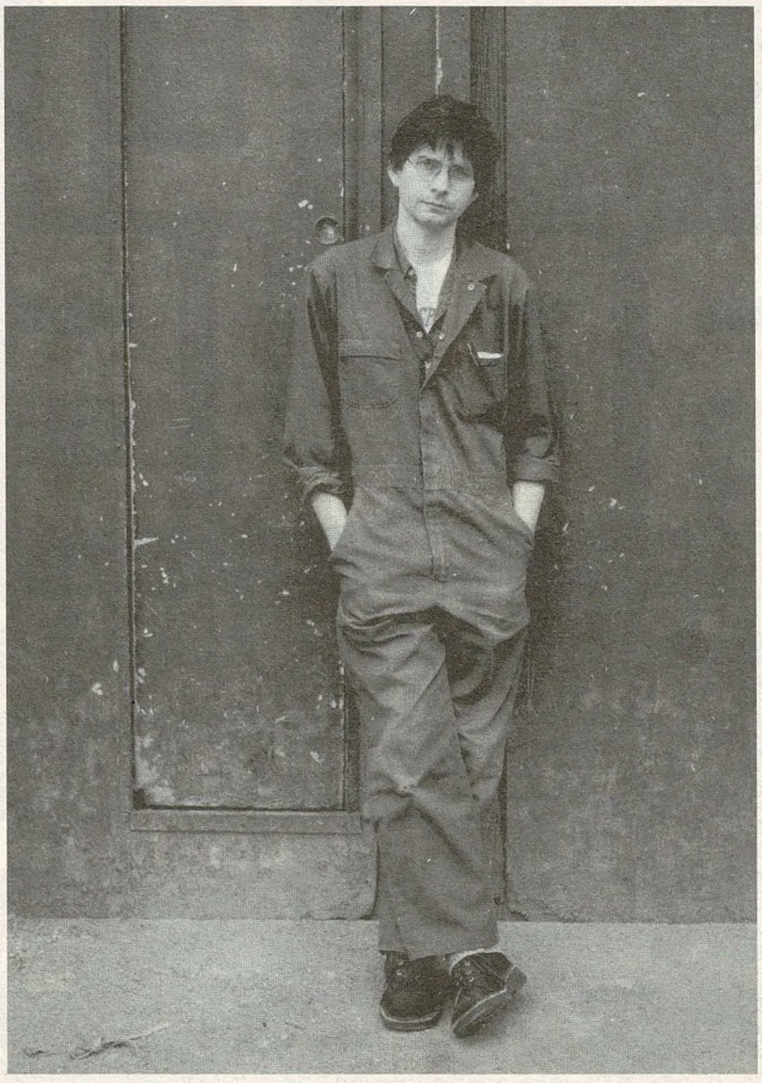

40→

Steve Albini onlarca önemli albümün prodüktörü: 1993'teki iki önemli işi, PJ Harvey'nin "Rid Of Me"si ve Nirvana'nın "In Utero"su

açımdan önemli olan teknik imkânlarım ve varolan bir takım fikirlerin tamamlanmasına katkıda bulunmam, o fikirlerin gerçekleşmesini kolaylaştırma kapasitemdir. Bir teknisyenin, mühendisin, prodüktörün estetik gücü elinde tutabileceğini, belirleyebileceğini düşünmek çok ham bir düşünce. Bu çok egoistçe; benim olaylara bakışım daha farklı. Ben kameramanım, grupsa yönetmen. Eğer bir grup sevdiği bir sound'u çalıyorsa, o sound'u kaydederim. Eğer bir grup çaldığından tatmin olmuyorsa, benim işim kafalarındakinin açığa çıkmasını sağlamaktır. Ben hiçbir şey icat etmiyorum, bir şey yaratmıyorum; yaptığım, olan bitene büyük dikkat göstermek ve hataların önüne geçmeye çalışmak.

Yani hoşlanmadığın albümlerin üzerinde de adın var, öyle mi?

Bu hep oluyor, ama sorun değil. Kendimi otomobil tamircisi gibi görüyorum: Bazen sevdiğim arabalar üzerinde çalışıyorum, bazen de sevmediklerim. Her tamircinin en beğendiği, tercih ettiği arabalar vardır, ama bütün arabaları tamir edebilmesi gerekir. Kendi zevkim için dinlediğim gruplar da var, hayatta dinlemeyeceklerim de. Ama bu ayrım bir albüm üzerinde çalışırken belirleyici olmuyor.

Ama ünlü bir tamircisin, sadece sevdiğin arabaları tamir etme lüksünü kendine tanıyabilirsin...

Bu yanlış bir izlenim. Steve Albini olarak adım çıkmış ya, insanlar da abartılı bir takım fikirler yürütüyor. Sırf beni heyecanlandıran gruplarla çalışsaydım, senede iki iş yapardım. Ve pratik eksikliği yüzünden derhal prodüktörler listesinden silinirdim. Albüm çıkaran insanlarla temasımı yitirirdim. Çoğu zaman, başlamadan önce o albüm üzerinde çalışmayı sevip sevmeyeceğimi aslında bilmem. Bunu ancak iş bittikten altı hafta sonra anlayabiliyorum. En önemlisi sürekli olarak farklı, değişik gruplarla çalışmak. Yaptığım işin fan'ı olmaya değil, farklı müziklere, farklı düşünce biçimlerine açık olmaya ihtiyacım var. Bazen çok tatmin edici oluyor, nerdeyse ödüllendiriyor, bazen yeni bir şeyler öğretiyor, bazen de ses mühendisi olarak becerilerimi korumam için sırf bir egzersiz gibi oluyor.

Yeni bir kayda başlarken genelde nasıl bir ruh halinde oluyorsun?

Birkaç temel kuralım var. Önce, gruptan her şarkının ambiyansına, esin kaynaklarına dair yorumları içeren bir liste istiyorum. Her seferinde küçük bir takım denemeler yapmaya çalışıyorum. Bazen başarısız oluyor, bazen de bir şeyler feşfediyorum. Mühim olan, grubun şarkıların ötesinde ne istediğini anlayabilmek. Sonuçta her zaman, hedeflenen amaca göre organize oluyoruz. Kayıt seanslarının organizasyonu çok belirleyici. Aynı grup, aynı müzikle albümünü 15 günde de kaydedebilir, beş günde de. Ve beş günde kaydedilen albüm harika olabilir, çünkü boşa geçirilmiş zaman yoktur. Albüm yapmanın tek bir yöntemi yok ve her albüm farklı bir yaklaşımı gerektirir. Eğer çok zamanın varsa, daha çok şey deneyebilirsin.

Bir grubun kendi müziği hakkında diyecek herhangi bir lafı olmadığı oluyor mu?

Hep aynı enstrümantasyon, aynı duygu, bütün şarkıları tıpatıp aynı olan gruplarla çalıştığım oldu. Ama her zaman işlenecek, üzerine gidilecek bir takım nüanslar, bazı detaylar vardır. Benden belli bir sound istendiğinde, teknik bakımdan ne yapmam gerektiğini biliyorum.

Prodüksiyonunu yaptığım bütün albümler bambaşka türlerdedir. Ama sadece Nirvana, Pixies ve PJ Harvey'i dinlerseniz, benzerlikler var tabii.

Eğer bir grup senden dijital aletlerle çalışmanı isterse ne diyorsun?

Genellikle, gruplar senin çalışma yöntemine dair taleplerde bulunmaz. Bana nasıl bir sonuca ulaşmak istediklerini söylerler, bunun için neye ihtiyacım olduğuna ben karar veririm. Grup istediğini elde ettikten sonra, kayıt yönteminin ne olduğu o kadar önemli değildir. Dijital malzemeyle çalışmaktan hoşlanmamamın nedeni bir yığın teknik soruna yol açması. Örneğin, Buddy Holly'nin ya da Beatles'ın müziği her zaman popüler, o orijinal

KAYIT ENDÜSTRİSİ VE STEVE ALBINI ÜSLUBU

İSTİRİDYEYE DOKUNMAK

Klasik ve klasik öncesi dönemin müzik yapımcıları (prodüktörleri), saray erkânından, aristokrasi mensuplarından veya bizzat hükümdarlardan oluşuyordu. Bir ses kayıt mühendisine, teknisyene, pazarlamacıya, imaj oluşturucuya karşılık gelen bir vasıf ve ihtiyaç olmadığı için, müzisyenler, müzikleriyle hayatlarını idame ettirmelerini kolaylaştıran üst sınıfın yönlendirmeleri, talepleri doğrultusunda üretiyorlardı.

Sanat üretimi, hep bir "üst"e ihtiyaç duydu, duyuyor. Müzik kayıtlarının ve plak endüstrisinin kökenleri, 19. yüzyıla kadar uzanıyor. 20. yüzyılla beraber ortaya çıkan veya hızını alan türlerle müziğin popülerleşmesi, satın alınabilir ve tüketilebilir hale gelmesi müzik endüstrisinin de oluşmasına yol açtı. Sinemanın, radyonun, televizyonun ve bunlarla bağlantılı olarak plak endüstrisinin tarihi, elektrikli ürünler endüstrisinin de bir boyutunu oluşturdu. Dolayısıyla, diğer endüstri alanları gibi, kendi içerisinde hizmet sınıflarının, farklı üretim kanallarının ortaya çıkmasına vesile oldu. Adına ister prodüktör deyin, ister aranjör, mühendis, artık salonda, merkezde veya locasında rahat koltuğunda oturan ve bir sonraki icraya telkinlerini biriktiren şahsın yeride, kayıt stüdyosundaki camın arkasında, evet, belki biraz daha demokratik bir kisveyle, ama bu kez kendinin de dışında, "piyasa" faktörünün kılıcı tepesinde sallanarak oturan bir başka güç var...

1960'lı yıllarda plak endüstrisi, "büyük şirketler" (major label) ve "bağımsız şirketler" (indie label) olarak ikiye bölünmüştü. '90'larda daha çok dile dolanan bağımsız/indie kodlaması aslında yarım asırlık mevzu. Şirketlerin "büyüklük"lerine ulaşmaları sürecinde kat ettikleri yolun görmezden gelinmesi, güç ve tekelci kontrolün mutlak olduğu yanılgısını taşıyor. Steve Albini'nin de, bağımsız bir icracı ve kayıt mühendisi olarak arz-ı endam etmesinin yanısıra, büyük şirketlerle ya da onların himayesindeki küçük şirketlerle –ki bunlara "prestij şirketleri" denebilir– dolaylı da olsa çalışmalarına da rastlarız. Çünkü Albini'nin meselesi müzik endüstrisinin kendisiyle değil, üretim ve sonuç ilişkisiyle ilgilidir...

Plak endüstrisinin palazlanması ve tabii ki radyo faktörü, amatör müzik üretimini zayıflattı ve yeni bir üretim-tüketim ilişkisi doğurdu. Bir nevi "bilinç endüstrisi" bu alanda da ortaya çıktı. Steve Albini, endüstri öncesi ve sonrası, bu kesişme noktasında yer alıyor. En azından şimdiki görüntü itibariyle. Çünkü artık Electrical Audio adlı büyük hacimli ve kapasiteli bir stüdyosu var. Stüdyonun borçlarını ve masraflarını ödemek zorunda olduğundan, artık daha az seçici olacağından kendisi de bahsediyor. Müziğin bol ve iyi yapıldığı bir mutfaktan gelip bu işi bir yol açıcı olarak da ifa →

kayıtlardan CD yapabilirsin. Ama analog master'a eşdeğerde dijital yok. Dijital bir kayıt yirmi yıl sonraya kalamaz. Dijital müziği tarihsel bir yaklaşımla koruyamazsın. Bir ses mühendisinin "Albümünü yapacağım ama, sadece beş yıllık ömrü olacak. İnsanların müziğinizi hakikaten sevmemesini umalım, çünkü yirmi yıl sonra kimse dinleyemeyecek" demesini sorumsuzluk olarak görüyorum. Bir de stüdyo kültürü meselesi var, dönemleri, modaları, klişeleriyle... '80'li yıllarda, ritm box ve bazı synthesizer sound'ları modası vardı. O dönemin müziği zaman içinde dondurulmuş gibidir. O albümleri dinlediğinde aklına hemen Duran Duran, Wayne Chang filan gelir. '80'li yıllarda, müzik dışı bir sürü efekt vardı. Ses mühendisleri ve prodüktörler moda olsun diye sound'u değiştirdiler. O dönemde herkes aynı sound'ları, aynı klişeleri dinliyordu. Kalıcı olan albümler, belli bir döneme özgü kültürel referanslara asgari düzeyde sahip olanlardır. Bugün hâlâ dinleyebileceğin '80'li yıllarda yapılmış albümler de var. Ama Thompson Twins ya da Nena sunidir. Şu aralar da, Pro-Tools kullanımı yeni klişeler ortaya çıkardı: Robotlaşmış insan sesi, tekrarlanan ritmler, sample'lar, eğlenceli, tuhaf sound'lar... Beş yıl sonra, bütün bu klişeler de Thompson Twins'in albümleri kadar uzak ve saçma gelecek. Müziğin Pro-Tools'a ihtiyacı yok. Hiçbir grup "bateristimizin yerine bir ritm box koysak daha iyi olur" demez. Müziğe bu türden şeyleri empoze edenler prodüktörler. Grubun doğal sound'undan daha iyi bir suni sound yaratamam. Bugün artık '80'ler sound'unda albümler dinlenmiyorsa, bunun nedeni, o sound'un müzisyenlerden değil, dışardan, müzik üzerinde denetimlerini hakim kılmak isteyen prodüktörlerden geliyor olmasıdır.

Bir an geldi ki prodüksiyonunu yaptığın insanlardan daha fazla ünlü oldun; ne hissediyordun?

Basını takip etmiyorum, yani bana duyulan takdir beni o kadar da etkilemiyor. Benimle çalışmak için gelen grupların hakiki nedenlerle geldiklerini biliyorum. Benimle çalışmak eğer birileri için bir pazarlama stratejisiyse, bu iyi bir taktik değil: Prodüksiyonunu yaptığım albümlerden yüzlercesi iyi satmadı. Bütün bunları ciddiye almıyorum. Plak şirketlerinin, menejerlerin, basının stratejileriyle gruplarınki aynı değil. Müzik sektöründe çalışan ama müzisyen olmayanlar, bir albümün stüdyoda nasıl yapıldığını, bir grubun simyasının nasıl işlediğini, müzisyen olmanın ne demek olduğunu asla anlayamazlar. Onlar, çoğu yanlış olan bir takım imajlara, öngörülere, düşüncelere sahiptirler.

Bir Steve Albini sound'u var mı?

İnsanlar olduğunu söylüyor, ama prodüksiyonunu yaptığım bütün albümleri düşündüğümde, bambaşka türler olduğunu görüyorum. Son aylarda, Michael Jackson cover'ları yapan bir country-rock grubuyla çalıştım, bir orkestra müziği albümü, bir progressive rock albümü, Silkworm'la bir albüm yaptım, geçenlerde de Dionysos'la albüm kayıtlarını bitirdim... Birkaç hafta içinde bambaşka tarzlara girdim çıktım ve her seferinde yaptığım iş farklıydı. Ama sadece Nirvana, Pixies ve PJ Harvey'i dinlerseniz, benzerlikler var tabii.

Bu mesleğin en sevdiğin yanı ne?

Hayallerini gerçekleştiren insanlarla birlikte olmak. Şampiyonluğu kazanan beysbol takımının bir üyesi olmak gibi. Prodüksiyonunu yaptığım müzisyenlerin bazılarıyla dost olduk; bu beni çok mutlu eden bir şey. Dostluk, bir albüm projesinden daha önemli hale geldi, bence müziğin en iyi yanı bu. En hoşlanmadığım şey, bir imaja uydurmak için insanları manipüle etmek. Binden fazla albümde çalıştım ve pek çok grup gördüm; bir grup için olayların nasıl seyrettiğini biliyorum. Bir hayal kırıklığı ya da çatışma durumunun ortaya çıktığını gördüğümde, benim durumum çok zorlaşıyor. O zaman tam olarak hareket edemiyorum. Her grup kararlıdır ve ne yapmak istediğine dair belirli bir fikre sahiptir. Onlara şöyle de diyebilirim: "Yaptığınıza çok inanıyorsunuz, ama yanılıyorsunuz." Hiç kimse bu tarz tavsiyeler dinlemek istemez. Genellikle, olayları akışına bırakırım. Aksi takdirde, şüphe ve hoşnutsuzluk meydana gelir. Kötü ve yanlış fikirlerin de kendi yollarında ilerlemelerini tercih ederim. Varış noktası ne olursa olsun, o yolun da bir kıymeti vardır.

Seninle çalışmak zor mudur, insanlarla çok çatışır mısın?

Evet demenin sorunlar yaratacağını bildiğim zamanlar bile, hayır demeyi sevmiyorum. Sonuçta, ben grupların bir çalışanıyım. Herhangi bir yerdeki, herhangi bir çalışan gibi, patronumun yani grubun emirleri altında çalışıyorum. Ama doğru bir ilişki izahata, iletişime imkân tanımalı. Ben bir stüdyo dehası değilim, ama tecrübeye sahibim, hatta sahip olduğum en değerli şey bu. Aynı hataları yapan pek çok grup gördüm, buralardan geçmenin önemli olduğunu düşünüyorum.

Grubun Shellac'ın senin için anlamı ne?

Bir anlamda, Shellac benim için tatile çıkmak gibi. Müziği tenis gibi, kayak gibi düşünüyorum: Tutkuyla seviyorum, yapmak istiyorum, ama aynı zamanda çok az kişinin profesyonel olabileceğini de düşünüyorum. Benim durumumda, grup sadece bir yaratıcılık meselesi, ticarî ya da profesyonel arzularım yok.

Shellac'a pek zaman ayıramamak canını sıkmıyor mu?

Hayır, şu anki durum benim için mükemmel. Günlük olarak yaptığım işi seviyorum ve arada sırada Shellac'la çalıyorum. Shellac'la angajmanımın kıvamı tam dozunda.

Müzik yirmi yıl önceki kadar ilgini çekiyor mu?

Evet, her ne kadar zevk için müzik dinleyecek pek zamanım olmasa da. Konserlere daha fazla gidemediğime üzülüyorum. Ama hâlâ başka bir şeye ulaşmanın aracı olmayan, kendisi için yaratılmış, saf, katışıksız müzik bulabiliyorum. Müziği tutkuyla yapanlarınki böyle bir şey.

'80'lerin müziği zaman içinde dondurulmuş gibidir. Kalıcı olan albümler, belli bir döneme özgü kültürel referanslara asgari düzeyde sahip olanlardır.

Kiminle çalışmayı hayal ederdin?

AC/DC'yle ve Crazy Horse'la albüm yapmayı çok isterdim. Ama benim kim olduğumdan eminim haberleri yoktur. Kendilerine sormak mı? Bu sefer de, ben kendimi aptal gibi hissederdim, bir partide bir kızı dansa kaldırmak gibi... Herkes bunu yapabiliyor, ama ben beceremem. Ayrıca, soul şarkıcısı Bill Withers'la çalışmayı isterdim. Sonra, Willie Nelson ya da Johnny Cash gibi maceracı ruhlu ve müthiş yetenekli insanlarla çalışmak zevkli olurdu. Beraber çalıştığım insanların bana büyük katkıları oluyor. Yapmadığım şeylere hayıflanarak pek vakit geçirmiyorum. Beni endişelendiren, ihtiyar ve sağır olup albüm kaydedemez hale geldiğimde ne olacağı. O zaman ne yapacağımı hakikaten bilemiyorum.

Çeviren: **Siren İdemen**

→ eden birkaç müzisyenden biri Albini. İdealin değil, gerçeğin kaydıyla ilgileniyor. Hardcore'un en ajite, ("anaakım" dinleme alışkanlığı içerisinde böyle tanımlanması zor olsa da) en müzikal gruplarından Big Black'le adını duyuran Albini, o defteri dürdükten sonra Rapeman ve başka bir gizli efsaneyle, Bob 'Rusty' Weston'la Shellac macerasını da sürdürüyor –Weston da en az Albini kadar kayda değer bir isim, daha çok Louisville/Kentucky mıntıkasından sorumlu bir müzisyen ve yapımcı. Shellac, başına ister "post", ister "noise" ekleyin, en kıymetlisinden bir rock grubu. Kulaklarımızın metalden değil, etten kemikten olduğunu, dolayısıyla paslanamayacağını teyit eden bir müzik...

Shellac albümleri plak olarak basılıyor. Shellac üçlüsü, albümlerinin plak olarak alınmasını istiyor. Hatta, bir plaklarını satın aldığınızda, içerisinden CD formatı ilave olarak, bedelsiz çıkıyor. Albini, müzik endüstrisinin formatına da ayak diriyor, dijital kaydı reddediyor. Bütün kayıtlarını analog-master ile sonlandırıyor. Endüstrinin gelişme öncesindeki ve gelişme aşamasındaki estetik değerini müdafaa eden bir zamane prodüktörü...

Önemli özelliklerinden biri, müzik dünyası içerisindeki cevheri bulabilmesi ve ağzı hafif açılmış bir kabuğun içindeki istiridyeye de mutlaka dokunmak istemesi. Sanki belli bir alan dahilindeki kayıtlar onsuz olmaz. Aynı müzisyenin Albini'nin dokunduğu kayıtlarıyla dokunmadığı kayıtları arasında bir fark hissedilir. Bu, onun kendine has enstrüman ayrıştırmalarından ve temel rock formatı içerisinde kalıp farklı, ikinci okumaya açık bir cümle kurma kabiliyetinden kaynaklanıyor. Çok geniş bir ilgi alanı var. Albini'nin parmaklarının oda orkestrası formatlı bir müziğe ve "noise" bir sound'a aynı hafta içinde dokunduğunu görebilirsiniz. Gerek kendi müzikal kariyerinden, gerekse de çalıştığı kayıtlardan kabaca çıkarılabilecek sonuç, Barok ve –üslûp anlamında– fütürist bir kurgunun hakim olması. Davul partisyonları, yer yer distorsiyon ve anlık es'ler –özelikle Shellac'ta– dikkat çekici...

Shellac

Halen müzik yapan iyi prodüktörlerden bahsedecek olursak, akla hemen Brian Eno gelebilir. Ama onun prodüksiyonlarında pek fazla şaşkınlık yaşamayabilirsiniz. Albini'yi ise takip etmeniz gerekir. Deneyimi –niceliksel olarak– yüzlerce albümde birikmiş durumda. Deneyimin üretmekten geçtiğinin farkında. Risk almayı seviyor. Her türlü sessel deneyime açık, herhangi bir "tür" takıntısı yok. Sadece dansı sevmediğini biliyoruz. En önemlisi, yazının başında anlatmaya çalıştığımız prodüktör tanımı içerisinde anılamaz. Çalıştığı kişilerin müziğini tersine çevirmez Albini. Buna mukabil, eğer takipçisiyseniz, onun dokunuşunu hissedebilirsiniz. Ve belki de en önemli özelliği, en az John Peel'daki kadar sağlam bir sezi ve öngörü yeteneği. Evet, bir "Steve Albini sound'u" var... *Cem Sorguç*

STEVE ALBINI VE RHYS CHATHAM CEVAP ARIYOR: ROCK NE ANLAMA GELİR?

Bir Gün Ramones Dinledim ve Hayatım Değişti

New York'un ünlü müzik mabedi Knitting Factory'nin Knotes dergisi için Steve Albini ve Rhys Chatham buluşmuşlar, yakıcı soruya yanıt aramışlar: "Rock nedir?" Rhys Chatham, New York'un avangard müzisyenlerinden biri. Varese, Boulez, La Monte Young gibi kompozitörlerin izinde, no wave'den elektroniğe, seriyal müzikten hard rock'a at koşturuyor.

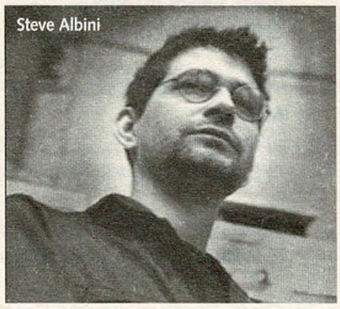
Steve Albini

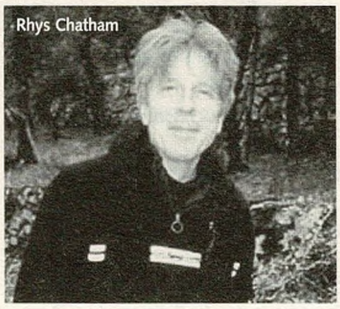
Rhys Chatham

Ramones

Rock müziği nasıl tanımlarsın?

Steve Albini: Geçenlerde aynı soruyla karşılaştım ve rock müziğini danseden bir ayı olarak tasvir ettim. Demek istediğim, rock müziğinin içinde barındırdığı kaba güç ve entelektüel ya da akademik bir çaba gerektirmeden anlaşılmasını sağlayan yalınlığıydı. Yine de sanat olmanın potansiyelini taşır rock müzik. Büyük sanatçılardan çok rock grupları aklımı başımdan almıştır. Bu yüzden rock müziğine karşı diğer her şeyden daha fazla saygım ve sevgim var.

Rhys Chatham: Bu tarife harfiyen katılıyorum. Rock müzik denince ilk aklıma gelen arkadaki ritmdir. Belli bir tür enstrüman çalınışı, onu çalan insanlar ve bunun ortaya çıkardığı belli bir müzikal altyapı... Bir şarkının rock olup olmadığını hemen anlarsınız. '60'larda klasik müziğin en tepede, cazın ortalarda bir yerde, rock'un ise en altta yer aldığı bir hiyerarşi mevcuttu. Özellikle '70'lerde New York'ta birçok müzisyen, bu anlamsız hiyerarşiyi kırmak için mücadele verdi.

Albini: Rock camiasının daha entelektüel kesimlerinde "ciddi" müziğe kayma gibi bir eğilim vardı. Mesela Chicago gibi gruplar. Birçok müzisyen rock'tan uzaklaşıp caza yaklaşarak aslında ciddi bir müzik yaptıklarını, caz geleneği içinde olduklarını kanıtlamaya çalıştılar.

Chatham: Mesela ben de '70'lerde sanat müziği geleneğinden geliyordum. Philip Glass'lar, Steve Reich'lar falan. Bir gün Ramones dinledim ve hayatım değişti. "Bu müziğin içine girmeliyim" dedim. Elime gitarı alıp nasıl rock çalındığını öğrendim. Rock etkileriyle, rock entrümantasyonuyla yapılmış bestelerim vardı, ama rock müziğini rock bağlamı içinde çalmadığınız sürece, rock çalıyor sayılmazsınız. Ancak dinleyici bunun gerçekten rock olup olmadığını anlar. Ve size fırlatılan bira kutularından ne kadar iyi rock çaldığınız anlaşılır.

Albini: Bence rock, modern müziğin önemli alt kategorilerinden biri. Senin grubunu ve Glenn Branca gibi kendi camialarında ciddiye alınan isimleri sahnede seyretmiştim. Ortalıkta bira şişeleriyle dolaşan hırpani kılıklı dinleyiciler vardı. Bu, koltuklarda ciddi ciddi oturulup seyredilen konser ortamlarından farklıydı. Dinleyicinin rahatlık seviyesi müziğin daha doğrudan hissedilmesini sağlayan önemli bir etkendi.

Rhys'in grubu sence rock muydu?

Albini: Çok az insan vardı. Bunu söylemem lazım. Punk rock'un ortaya çıkışından sonra grupların hâlâ kendilerini tanımlayabilecekleri bir ortam yaratmaya çalışmaları için erkendi. Bir rock kulübünde tam olarak rock grubu olmayan bir grubun çalması, punk grubunun çalmasından çok da farklı değildi.

Chatham: Peki bizde gördüğün enerji rock enerjisi miydi?

Albini: O zamanlar 20. yüzyıl müziğinin yelpazesini temsil edecek kadar çok konser izlememiştim. Ancak seyrettiğim diğer rock konserleriyle karşılaştırabiliyordum ve diyebilirim ki, imtihanı geçmiştiniz.

Chatham: '70'lerden sonra rock ilginç bir yola saptı ve atonal müziği de içine alan gürültülü gruplar ortaya çıktı. Son zamanlarda ise elektronik müziği bünyesine katan rock grupları görüyoruz.

Albini: Bence elektronik müziğin rock'a girmesinde yeni olan bir şey yok. Rock ve elektronik ses üretimi hep atbaşı ilerledi zaten.

Chatham: Benim kastettiğim, Avrupa'da drum'n'bass ve techno müziğin, bilgisayarlara erişimin kolaylaşmasıyla ve evde müzik yapmanın mümkün olmasıyla artış göstermesi. Fakat gördüğüm kadarıyla rock davulcuları drum'n'bass tarzını kendi stillerine göre değiştiriyor ve adapte ediyorlar. Farklı türlerin birbirini beslemesi ve ortaya yeni formların çıkması çok ilginç bir durum.

Rhys için minimalizm ve no wave çevreleri gerçek birer camiaydı. Belki de buna post-rock camiası demek gerekiyor. Senin bu lafı seveceğini sanmıyorum Steve...

Albini: Evet, bu terim birçok grup için kullanıldı, ki bunların hemen hepsi bence bildiğimiz rock gruplarıydı. Onlara sorarsan, onlar da rock grubu olduklarını söyleyeceklerdir. Dinleyiciye sorarsan da aynı cevabı alırsın. Plakçı dükkanına gittiğinde albümlerini rock bölümünde bulursun. Albümü dinlediğinde rock dinlediğini hemen fark edersin. Bereketli bir müzik ortamında, her iki senede bir, birileri çıkıp belli bir camiayı kutsar. Son senelerde Chicago'da, '70'lerin New York'unu andıran bir no wave çevresi var. Eğer bu insanlardan biri yanlışlıkla Contortions'ı dinleyecek olursa, altına işeyip odadan çıkıp gider.

Chatham: Contortions gerçekten de çok güçlüydü. No wave patladığında hâlâ tazeydi yaptıkları müzik. Bizim müziğimizdi. Geçmişle aramızdaki bağı kopardığımızı, yepyeni topraklarda dolaştığımızı düşünüyorduk. Hayatımın en heyecan verici müzikal maceralarından biriydi. Sanırım o dönemde hem ben hem de dinleyiciler duyma hissimizin yarısını kaybettik. Gürültülü müzikle ilgili söylenen her şey doğru.

Hayatınızda sizi derinden etkileyip rock müziğine sarılmanıza neden olan birer anı anlatabilir misiniz?

Chatham: İlk rock konserine gittiğimde 24 yaşındaydım. Besteci arkadaşım Peter Gordanad "Hiç rock konserine gitmedin mi? Hadi o zaman, CBGB'de Ramones çalıyor" dedi. Böyle bir şey görmedim hayatımda. Müzik resmen konuşuyordu benimle. O dönemlerde hardcore minimalisttim ve tek akor çalıyordum. Bu herifler benden biraz daha gelişkindi, üç akor çalıyorlardı. "Bu benim yaptığım müzikten çok da farklı değil, galiba ben de gitar çalacağım" dedim içimden. Hayatımı etkileyen an o andı.

Albini: Işığın yandığı belli bir an var mı hayatımda, bilemiyorum. Ama ilk favori grubum Ramones'du. '76 ya da '77 yılında lise 1'deydim ve bir gün otobüste yanımda oturan arkadaşım yanında taşıdığı teypten, abisinin Ramones kasetini dinletti. Grup o kadar komiğimize gitmişti ki, gülmekten yerlere düştük. Birinin böyle bir albüm yapabilmesi inanılır gibi değildi. O gün plakçıya gidip bu albümün ismini verdim ve ısmarladım. Birkaç hafta tırnaklarımı yiyerek albümün gelmesini bekledim. Geldikten sonra iki hafta hiç durmadan albümü dinledim ve her nasıl olduysa o iki hafta içinde bu albüm dinlediğim en komik albüm olmaktan, hayatımın en büyük sanatsal albümü olmaya terfi etti. Bu yüzden ilk Ramones albümümle kurduğum bu ilişki benim için unutulmazdır. Bir daha başka hiçbir albümle bu kadar etkileyici bir ilişki kurmadım.

Hardcore minimalisttim ve tek akor çalıyordum. Ramones benden biraz daha gelişkindi, onlar üç akor çalıyorlardı. "Galiba ben de gitar çalacağım" dedim.

Çeviren: **Ogan Güner**

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Michael Jackson, Janet Jackson ve diğerleri... Bugüne kadar** Jackson ailesinden **kaç kişinin** solo albüm **yaptığını biliyor musunuz?**
a) 3 b) 5 c) 8 d) 7

2. **Frank Zappa'nın 1971'de yönettiği "200 Motels" filminde Zappa kılığında** Larry the Dwarf **rolünü kim oynuyordu?**
a) Eric Clapton b) Ian Anderson c) Ringo Starr d) Barış Manço

3. **Arka arkaya** ilk yedi single'ıyla **birden Billboard listelerinde 1 numara olan şarkıcı kimdir?**
a) Whitney Houston b) Britney Spears c) Madonna d) Mariah Carey

4. **"Ray" filmini sonuna kadar seyredenler bu soruya kolayca cevap verirler, çünkü jenerik yazılarının sonunda belirtiliyordu. Ray Charles öldüğünde** kaç çocuğu, kaç torunu ve kaç torununun çocuğu **vardı?**
a) 12, 21, 5 b) 8, 18, 2 c) 10, 11, 2 d) 3, 8, 1

5. **100 elektro gitarist tarafından çalınması icap eden 70 dakikalık "An Angel Moves Too Fast To See" senfonisi, dünyanın çeşitli yerlerinde yorumlandı bugüne kadar. Sahneye** 100 gitaristi **şişe gibi yan yana dizen bu** çılgın eserin bestecisi **Roll'un bu ayki konuklarından biri. Acaba hangisi?**
a) Bob Geldof b) Rhys Chatham c) Brian Wilson d) Julian Cope

6. **2003 tarihli** "16 Years Of Alcohol", **İskoç punk grubu The Skids'in solisti** Richard Jobson'ın **ilk yönetmenlik denemesi. Otobiyografik ögeler de içeren filmin soundtrack'inde yok yok. Acaba aşağıdakilerden hangisi yok?**
a) Rolling Stones b) Velvet Underground
c) Sansational Alex Harvey Band d) Roxy Music

7. **İstatistiklere göre, 2004 yılının başında, tüm dünyada** yasal olarak müzik indirilebilen **web sitesi sayısı 50'ydi. Bu sayı 2004'ün sonunda kaça çıktı?**
a) 110 b) 230 c) 300 d) 150

8. **Aşağıdaki müteveffa müzik efsanelerinden üçü nisan doğumlu ve koç burcu. Biri ise nisan doğumlu bir** boğa. **Hangisi?**
a) Roy Orbison b) Paul Robeson
c) Serge Gainsboourg d) Jacques Brel

9. **Iggy Pop ve The Cure'dan Robert Smith, 21 Nisan'da dünyaya gelen boğa burcu müzisyenleri. Aşağıdaki** sinema yıldızlarından hangisiyle **aynı gün doğum günü kutluyorlar acaba?**
a) Clint Eastwood b) Anthony Quinn
c) Jean-Paul Belmando d) Ömer Şerif

10. **Aşağıdakilerden üçü** uyduruk **grup isimleri, biri ise** gerçek! **Hardcore/power pop çizgisinde albümler yayınlayan bu grup hangisi?**
a) One Gogh b) Guernica 5 c) 50% Dali d) 1000 Mona Lisas

SÖZEL

1. **Zeplinin mucidi Kont Ferdinand Von Zeppelin'in akrabaları, aile isminin kullanılmasına müsaade etmedikleri için, 1970 yılında** Led Zeppelin, **Kopenhag'daki konserine** takma isimle **çıkmak zorunda kaldı. Neydi bu isim?**
a) The Nobs b) The Nomads c) Nom De Plume d) For The Nonce

2. **Aşağıdaki rock'çulardan hangisinin kızının ismi** Blue Angel **(Mavi Melek)?**
a) The Edge (U2) b) Chris Martin (Coldplay)
c) Ed O'Brien (Radiohead) d) James Hetfield (Metallica)

3. **Aşağıdaki Willie'lerden hangisi bir** salsa yıldızı **değildir?**
a) Willie Colon b) Willie Rosario c) Willie Chirino d) Willie DeVille

4. **Franz Ferdinand'ın** "All For You, Sophia" **şarkısı, aşağıda saydığımız Sophia'ların hangisinden bahsediyor?**
a) Bu seneki İstanbul Film Festivali'nin konuğu aktris Sophia Loren
b) George Gerswin'in ünlü şarkısı "Sophia"daki Sophia
c) Tarihteki gerçek Arşidük Franz Ferdinand'ın karısı Kontes Sophia
d) Bulgaristan'ın başkenti Sofya

5. "Hocus Pocus" **kimin şarkısıdır?**
a) Focus b) Octopus c) Incubus d) Aquarius

6. **Şu gruplardan hangisinin** dört üyesi birden **1978 yılının ekim ayında** birer solo albüm **yayınlamıştır?**
a) Nazareth b) Uriah Heep c) Kiss d) Wishbone Ash

7. **Aşağıdaki gruplardan biri, 1986 yılında yayınladığı albümün ismini** "Album" **koydu. 33'lük plak bu isimle çıkarken, albümün kaseti** "Cassette", **CD versiyonu ise** "Compact Disc" **olarak adlandırılmıştı. Hangi grup bu?**
a) The Pop Group b) Public Image Ltd c) The Police d) Pretenders

8. **Congenital Haemorrhoids, Fangs Anal Satan, Satanic Hell Slaughter, Bathtub Shitter, Garlic Boys, Noise Ramones:** Bu gürültülü rock grupları **hangi ülkeden?**
a) Danimarka b) Avustralya c) Japonya d) Almanya

9. **Kim Carnes'ın söylediği** "Bette Davis Eyes", **80'li yılların sembol şarkılarından biriydi ve gözleri Bette Davis'inkilere benzeyen bir kızı anlatıyordu. Peki** "Paul Newman's Eyes" **şarkısında doğrudan Newman'ın gözlerine odaklanan genç grup hangisi?**
a) Dogs Die In Hot Cars b) Bloc Party
c) Mars Volta d) Blood Meridian

10. **Can, Faust, Amon Düül II gibi Alman deneysel gruplarını konu alan kapsamlı bir inceleme kitabı. Adı:** "Krautrocksampler: One's Head Guide To The Great Kosmische Music – 1968 Onwards". **Bu kıymetli kitabın yazarı Roll'un bu ayki konuklarından biri. Acaba hangisi?**
a) Bob Geldof b) Rhys Chatham c) Brian Wilson d) Julian Cope

sözel 9

sayısal 5

sözel 1

sözel 2

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.d, 2.c, 3.a, 4.a, 5.b, 6.a, 7.b, 8.a, 9.b, 10.d Sözel: 1.a, 2.a, 3.d, 4.c, 5.a, 6.c, 7.b, 8.c, 9.a, 10.d

‘Polisiyenin Kraliçesi’ Tami Hoag’dan

KURYEYİ ÖLDÜR

Şehir trafiğiyle boğuşmakla geçen yorucu ve uzun bir günün sonunda, bisikletli kurye Jace Damon’ın yapması gereken son bir teslimat kalmıştır. Los Angeles’ın en ucuz savunma avukatlarından birinin verdiği bir pakettir bu. Ancak Jace pakedi teslim ederken bir arabanın altında kalmaktan kıl payı kurtulur ve şehrin arka sokaklarında kurşun yağmuruna tutulur. Los Angeles’ta büyümüş olmasının kazandırdığı içgüdüleri hayatta kalmasını ve peşindeki katilden paketle birlikte kaçmasını sağlar.

Jace, aynı gece ilerleyen saatlerde avukat Lenny Lowell’ın bürosuna döndüğünde karşısında Los Angeles polisini ve avukatın cesedini bulur. Hayattan, kardeşine bakmak ve avukat olabilmek dışında bir beklentisi olmayan Jace, kendisini birdenbire bir cinayetin baş şüphelisi olarak bulur.

Jace artık bir kaçaktır. Hem polislerden, hem de yüzünü bile göremediği bir katilden kaçmak zorundadır. Bu olaydan zarar görmeden kurtulmasının tek yolu o pakettir. İçinde kimsenin teslim edilmesini istemediği bir mesaj olan o paket: Gerçek.

Kitapları yirmiden fazla dile çevrilen, eleştirmenlerce “Polisiyenin Kraliçesi” ilan edilen Tami Hoag’dan, Los Angeles sokaklarında gezinen gözü kara bir katilin hikayesi.

İTHAKİ > POLİSİYE-GERİLİM

ithaki

www.ithaki.com.tr

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Ali Kesgin

SİNEMA ÇIKIŞI ("RAY")

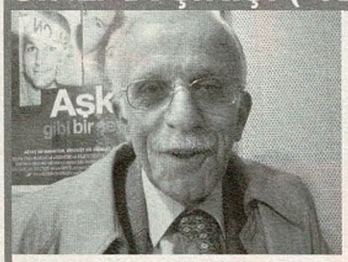

İbrahim Değiş, 83, inşaat mühendisi

Filmi nasıl buldunuz?
Şahane! Her şey var; müzik var, ses var, insan var.
Ray Charles müziğiyle aranız nasıl?
Çok dinlerim, nerdeyse iki günde bir koyarım plağı, onun sesini dinlerim. Frank Sinatra'yla bir düeti vardır, fevkalede bir eserdir o.
İlk defa Ray Charles'ı nerde dinlemiştiniz, hatırlıyor musunuz?
Kızım, ben dün ne yaptığımı hatırlamıyorum onu nasıl hatırlayayım.
Başka neler dinlersiniz?
Her şeyi dinlerim; turşuyu da tatlıyı da sevdiğim gibi her şeyi severim, dinlerim. Müzik olsun kafi.
Türk müziğiyle aranız nasıl?
İbrahim Tatlıses dışında her şeyi severim ben. Ama en çok Ahmet Özhan'ı. Sonra Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, bizim dönemimizin sanatçıları...

Cihan Kabalak, 23, muhasebeci

Nasıl buldunuz filmi?
Çok etkileyici. Caz müziğini seviyorum, o yüzden geldim biraz da.
Sık gelir misin sinemaya?
Eskisi kadar değil. Fiyatlar eskisi gibi olmadığından, çok sık gelemiyorum.
En çok kimleri dinlersin?
Janis Joplin, Eric Clapton, Jimi Hendrix.
Yerlilerden?
Beğendiklerim var, mesela Demir Demirkan. Ama özellikle alıp dinlemem.
Hiç dinlemediğin bir müzik türü?

Aşağılamak istemiyorum, ama arabesk dinlemem. Beni yansıtmıyor kesinlikle. Sadece askerdeyken dinlemişliğim var.
Nasıl yani?
Herkes onu dinliyor. İster istemez oradaki ruh halini yansıtıyor o müzik.
O günlerde özellikle katlanamadığın bir sanatçı var mıydı?
Askerliğin kendisi katlanılamaz olduğundan, müzikle ilgili bir alıp veremediğim yoktu.

BURASI KAĞITHANE

Selçuk Aslan, 24, dağıtımcı

Ne dinliyorsun şu an arabada?
Sürekli radyo dinlerim. Özgür FM, Anadolu FM, Yön FM ve Baycan FM.
Baycan FM nedir?
Azeri şarkılar çalıyorlar. Biz Karslıyız.
Özellikle sevdiğin birileri var mı?
Metin-Kemal Kahraman, Kardeş Türküler, Erdal Erzincan, Erkan Oğur... Bağlama kursuna başladım zaten.
Bu saydığın isimler genellikle solcu. Sen solcu musun?
Elhamdüllah solcuyuz!
Grup Yorum, Kızılırmak falan da dinler misin?
Dinliyorum, ama ajitasyona dayalı müzikler olduğundan, gerçek türküleri dinlediğimda aldığım hazzı almıyorum.
Radyo araba kullanırken dikkatini dağıtmılyor mu?
Müzik de olmasa bu trafik hayatta çekilmez!

İsmail Çakmak, 23, öğrenci

Şu an ne dinliyorsun?
Sepultra.
Konserlerine gittin mi?
Gittim. Çok iyiydiler...
Başka metal gruplarıyla aran iyi mi?
Metallica favorim. Film Festivali'ndeki belgesel için biletimi de aldım. Orta Kemancı'da bu film için bir gece yapılacak, oraya da gideceğim.
Yerlilerden kimleri dinliyorsun?
Duman'ı seviyorum, ama konserlerine gitmem. Televizyonda bir konserlerini izledim, çok kötüydü.

Asla dinlemem dediğin bir şey var mı?
Valla müzikte ayrım yapılmasına karşıyım... Şimdi düşündüm de, Funda Arar dinlemem asla.
Neden?
Çok itici geliyor o kadın bana... Mesela annem Gülden Karaböcek'i çok sever, o yüzden onun eserlerini de iyi bilirim.
En sevdiğin şarkısı?
"Dilek Taşı."

19 MART KÜRESEL EYLEM GÜNÜ, KADIKÖY İSKELE MEYDANI

Aslıhan Çınar, 26, Greenpeace çalışanı

Gösteri hakkında ne düşünüyorsun?
Irak işgal edileli iki yıl oldu. İşgalin nedeni kitle imha silahları olarak gösterilmişti fakat şu anda büyük bir ikiyüzlülükle silahlanma artıyor. Hemen silahsızlanma istiyoruz! Başka türlü bir hayatın mümkün olduğunu anlatmaya çalışıyoruz.
Bugünkü katılımdan memnun musun?
Daha fazla insan gerekirdi. Türkiye'de % 82 oranında savaş karşıtı, ABD karşıtı olduğuna göre burada daha fazla insanın olmasını beklerdim.

Greenpeace'ten kaç kişi var burda?
35-40 kişi buradayız.
Ne tür müzik dinlersin?
Her şey.
Mesela?
U2.
Bono'nun muhalif tutumunu nasıl değerlendiriyorsun?
Kesinlikle destekliyoruz.

Seçkin Erdi, 24, editör

Üzerinde Barışarock tişörtü var.
Barışarock, önce "rock şişede durmaz" dedi, çokuluslu bir şirketin müziği tekelleştirmesine karşı çıktı. Daha sonra "evimiz dünya" dedi. Bu yılsa, "çektir git" diyecek. Tüm işgalciler işgal ettiği topraklardan çektirip gitsin, diye. Daha farklı, antikapitalist bir festival olacak.
Bu yılki tarih ne peki?
Rock'n Coke'la aynı tarihte yapmamayı hedefliyoruz. Ayrıca bu yıl daha fazla atölye olacak, daha fazla yabancı konuk olacak...

Sen neler dinliyorsun?
İşyerinde bir haftadır, Ahmet Kaya dinliyorum, çünkü canım çok sıkkın.
Neden canın sıkkın?
Elimde bitmesi gereken yığınla iş var... Daha önce haftalarca Kara Güneş dinledim, gelecek hafta da Çamur dinlemeyi planlıyorum: İzmitli yeni bir grup.

Onur Burçak Belli, 24, öğretmen

Neler hissediyorsun?
İnanılmaz bir görüntü. Şu anda Iraklı bir arkadaş orada yaşadıklarını anlatıyor... Çok etkileyici. Yetmez, diye düşünüyorum ama daha da çok olacağına inanıyorum bu kalabalığın.
Sen kendine ne zamandan beri "savaş karşıtıyım" diyorsun?
11 Eylül'den sonra ilk Afganistan tehditleri başladığından beri...
Sence "katil ABD, Irak'tan gidecek mi?"
Elbette gidecek, başka çıkış yolu kalmadı, çok sıkışmış durumda. Ayrıca şu anda Suriye ve Lübnan'a savaş açması için bir yüz elli bin askeri daha yok. Direniş gün geçtikçe büyüyor. Biz bu savaşı geciktirdik ve bu devam edecek.
Şu an sahneye Mor ve Ötesi çıktı.
Seviyorum onları.

Giray Korkusuz, 20, öğrenci

Burda olmak nasıl bir his?
Bu kitleyi bir arada görmek çok güzel. Uluslararası hareketin bir parçası olmak da çok güzel.
Bugün pek çok insan marakaslarla, evinden kapıp geldiği enstrümanlarıyla burada...
Bugüne kadar alışık olduğumuz şey ciddiyetle gösteri yapmaktı... Bu ise Türkiye'de yeni bir akım. İnsanlar güler yüzleriyle savaşa olan tepkilerini gösteriyor. Çoğunluğun muhalif hareketlere bakış açısını bir nebze olsa değiştirebiliriz, dümeni kırabiliriz. Amacımız potansiyel % 82'yi dışarı çıkartabilmek.

Mor ve Ötesi sahneye çıktı şimdi.
Popüler grupların savaş karşıtı eylemlere katılması insanlara güven veriyor.
Sen ne dinlersin?
Rock müzik.
Neden rock?
İçinde isyan var.
Kimi dinlersin mesela?
Pink Floyd.

Son filmi "Hayat Bir Mucizedir"i İngiliz makamları sansürlemek isteyince, Guardian gazetesi Emir Kusturica'yı bulup konuşmuş, bir dokun bin ah işit misali bir söyleşi çıkmış ortaya... Sırp yönetmenin adını önümüzdeki günlerde sık duyacağız, çünkü kendisi, Cannes Festivali jürisinin bu seneki başkanı.

EMIR KUSTURICA

KÜLTÜREL BİR ALAMUT KALESİ

Son filmin "Hayat Bir Mucizedir"in İngiltere'de vizyona girişi olaylı oldu. Filmde bir kedinin güvercini parçaladığı sahne sansür kuruluna takıldı ve sen de filmi İngiltere'den çekme tehdidinde bulundun...

Emir Kusturica: İngiliz sansür kurulunun başındaki herife bir mektup döşendim. Herkes bilsin ki, salağın teki istiyor diye filmimi kesmeyeceğim dedim. İki saniye süren bir sahneydi takıldıkları. Herif güvercinlerle falan büyümüş herhalde. Ken Loach'u, futbolunuzu ve işçi sınıfınızı severim ama, nezih İngiliz kültürünüzün Doğu Avrupalı bir kediyle altüst olacağına inanmıyorum. Olup biteni de aklım almıyor. Güvercini zaten yolun kenarında ölü olarak bulmuştuk. Siz İngilizlerin problemini hakikaten anlamıyorum. Milyonlarca Hintliyi ve Afrikalıyı öldürdükten sonra, tek bir Sırp güvercininin ölümüyle bu kadar çılgına dönmenizi idrak edemiyorum. Sırp kuşlarının hayatına böylesine değer vermeniz beni derinden etkiliyor, ama kafanızın çalışma biçimini asla anlayamayacağım.

Artık Sırbistan'da, Tara dağının üç bin metre tepesine inşa ettiğin bir köyde yaşıyorsun. Niye?

Savaş sırasında kentimi, Saraybosna'yı kaybettim. Şimdi yuvam burası. New York'ta dört, Paris'te on yıl yaşadım ve bir süre de Belgrad'da kaldım ve karar verdim ki, şehir insanın yaşaması için çok aşağılayıcı bir yer. Artık bu kentler benim için havaalanından ibaret. Bundan böyle kazandığım her kuruşu buraya harcıyorum.

Şimdiye dek 1 milyon pound harcamışsın...

Her şey 18 ay önce birkaç köy eviyle başladı. Köyümüzün bir kütüphanesi, Sırbistan'ın en gelişmiş sineması ve bir de yeraltı basketbol sahası var. Bir tür kültürel Alamut kalesi yani... Ben burada bir tavır geliştirmeye çalışıyorum. Yapıcı bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Sırbistan'da birçok insan benden nefret ediyor, çünkü Batılılaşmak istiyorlar, oysa bilmiyorlar ki Batı iki kutuplu. İyi şeylerin yanında, olabilecek en kötü şeyleri de barındırıyor içinde. Batıyı tanımadıkları ve yaşamadıkları için Batılı bokunun bile pasta olduğunu zannediyorlar. Benim muhafazakâr olduğumu söylüyorlar, ama değilim. Ben bir alternatif oluşturmaya çalışıyorum. Bu otoriter, büyük şirket yönetiminin dışında bir seçeneğin olması gerektiğini düşünüyorum. Dünyada tektonik bir değişim oldu ve şirketlerin denetimi yeni tür bir bolşevizm çıkardı ortaya. Bunun çılgınlık olduğunu bilmeme rağmen, insanların organize bir şekilde gelip kendi düşüncelerini ortaya koyabilecekleri bir yer yaratmaya çalışıyorum.

Kendi köyün için örnek aldığın model de Yunanistan'daki Athos dağında yer alan ve Ortaçağ'da en büyük Sırp manastırı olan Chilander...

Şu anda 25 evimiz var. Kendim için başta planladığım ev ise pek işe yaramadı. Daha uzak bir noktaya yeni bir ev yapmayı düşünüyorum, çünkü sürekli birileri geliyor ve onlara misafirperver davranmak zorundasınız. Ayakaltından kaçıp daha uzak bir yere gitmem gerekecek.

Sırbistan'da birçok insan benden nefret ediyor, çünkü Batılılaşmak istiyorlar, oysa bilmiyorlar ki Batı iki kutuplu. Batılı bokunu bile pasta zannediyorlar.

Bu fikir nereden geldi aklına?

Bir gün atış talimi yaparken birden dağın tepesinde bir ışık parladı. Kendi kendime "buraya bir köy kuracağım" dedim. Sonradan ortaya çıktı ki, benim ışığı gördüğüm nokta, 13. yüzyıldaki Ortodoks kilisesinin bulunduğu noktaymış. Sırbistan için bir aziz kabul edilen keşiş Sava'nın manastırı buradaymış.

Müslüman bir aileden geldiğin düşünülürse, ironik bir durum...

Babam ateistti ve kendini sadece Sırp olarak tarif ederdi. Müslüman olmadan önce de Ortodokstuk, ama derinde bir yerlerde her zaman Sırptık. Müslüman olmamızın tek nedeni, Türklerden korunmak sonuçta...

Savaş patladığında ne hissettin?

Ben savaşın yaklaştığına inanmıyordum. Savaş patlayıncaya kadar da inanmadım. Ama artık bu hissin üstesinden geldim. Artık içimi parçalamıyor... Bir şekilde yola devam etmeyi öğrendim.

Ama "Yeraltı" ve "Hayat Bir Mucizedir" filmleri olan biteni unuttuğunu pek de düşündürmüyor.

Unuttuğumu söylemedim zaten, üstesinden geldim dedim. "Yeraltı" Cannes'da gösterilirken Amerikalı salak bir gazeteci "niye Miloşeviç'i eleştiren bir film yapmadığımı" sordu bana. Ben de "sen hiç hayatında metafor diye bir şey duydun mu?" dedim ona...

Şu anda da Maradona belgeseli çekiyorsun. Senin için Maradona ne ifade ediyor?

Çoğu insan bugün Maradona'nın kötü taraflarını hatırlıyor sadece. Oysa o bir dahiydi. Bizi ve kendini tanrılar katına çıkaran bir dahi. Elle attığı golden sonra "Tanrının elinden" bahsetmişti ya, bence gerçekten de Tanrının eliydi o. Her zaman seni paçalarından tutup yeryüzüne indirmek isteyen salaklar olacaktır. Oysa arada bir uçmalıyız ve bunun keyfini yaşamalıyız. Yoksa bir hiç oluruz.

Çeviren: ***Ogan Güner***

7"10"12" PLAK.CD.VCD.VHS.DVD.DEMO.POSTER.T-SHIRT.STICKER.ROZET.MAGNET
punk.new wave.hardcore.post-punk.ambient.IDM.electro-pop.experimental.noise.garage
FANZİN.DERGİ.KİTAP.ARABA/UÇAK/GEMİ MAKETLERİ.HOBİ OYUNCAKLARI.İKİNCİ EL

room recordings

sıraselviler cad. sıraselviler pasajı no:74/18 taksim 02122490306 roomrecordings@mail.com

karga

kargart

Nisan 2005

010405 Cu Fri on the BEATen tracks Bahadır

020405 Ct Sat 80's Sizzle

060405 Ça Wed Lookahead Stranger K.

070405 Pe Thr Present Tense Elif İzbırak

080405 Cu Fri Retrospectiev view of Rock Bahadır

090405 Ct Sat Saltyspinzitfunky Salty

120405 Sa Tue Out Of Concept Tai-fu

130405 Ça Wed Monkey Suite Deniz-Pelin

140405 Pe Thr Vertigo_go Hilmi Tezgör

150405 Cu Fri Funky Stuff Cem Çınlar

160405 Ct Sat Sonderstab MUSIK Bahadır

200405 Ça Wed Frenk Üzümü Cem-Esengül

210405 Pe Thr Cazır Cazır Deniz K.

230405 Ct Sat KARGA Bahadır

220405 Cu Fri MainTIMEstream Bahadır

260405 Sa Tue Vokal Caz Cem Çınlar-Bahadır

270405 Ça Wed üst alt Güney

280405 Pe Thr GLOBALİSTA'nbul ömeripek

290405 Cu Fri dbabstractdubjungle da-frogg-boogie

300405 Ct Sat Elektronik İyidir (((emre)))

II SIRADIŞI HAYATLAR - EXTREME LIVES

ART-ALAN

Yapımcılar: Özgül ARSLAN - Denizhan ÖZER
Organizasyon: Neşe ÇOĞAL Müzik Koordinatörü: Ömer İPEK

Açılış **03.04.05**
Performans 18:00, **Kadife Sokak**
Kokteyl 19:00, **KargART**

KADİFE SOKAK KADIKÖY
03.04.2005 - 30.04.2005

Leyla AĞLUÇ
Chihiro AKUTSU (Japonya)
Özgül ARSLAN
Ömer Serkan BAKIR
Kerim BORA
Aslı ÇAVUŞOĞLU
Mine ÇETİNKAYA
Nadir EDE
Mehmet ESATOĞLU
Altınboğa Termosifon Grubu
Emrah KANGAL
Ali Ekber KUMTEPE
Vedat OZAN
Pelin ÖZGÖÇEN
İstanbul Sahnesi
Gonca SEZER
Muhammet TATAR
Cengiz UĞUR

Merih AKOĞUL
Ahmet ALBAYRAK
Volkan ASLAN
Emre BAŞAK
Meliha COŞKUN
İsmet ÇAVUŞOĞLU
Neşe ÇOĞAL
Burçin ERDİ
Alina GAVRİELATOS (Kanada)
Gül ILGAZ
Yasemin ÖZCAN KAYA
Teoman MADRA
Hülya ÖNAL
Denizhan ÖZER (İngiltere)
Aslı ÖZOK
Müfit SELÇUK
Alp SİME
Adnan TÖNEL

Kadir AKTAY(İngiltere)
Sevgi ARI
Nazan AZERİ
Danny BERZON (İngiltere)
Müjde ÇAPRAZ
Murat ÇELİK
Hakan DEMİRALAY
Eylem ERTÜRK
Mertcan GÜNGÖR
Jun'ichiro ISHII(Japonya)
Seydi Murat KOÇ
Hasan MAKSUT
Oya ÖZER
James ROSEVEARE (İngiltere)
Ani SETYAN
Vicdan NALBUR TAŞDEMİR
Bora Türkkan

LÖK ÜÇLÜSÜ
Lari DİLMEN-Özün USTA-Korhan FUTACI

SIMPLY MUSIC
Yinon MUALLEM-Sumru AĞIRYÜRÜYEN-Hakan GÜRBÜZ-Cenk ERDOĞAN

SASKA

İSTANBUL TINLIYOR
Eray DÜZGÜNSOY

DZA

TURUNCU DÜŞLER
Ömer İPEK

PLAKLAR ARASINDA
Gökhan AYA

ÖDÜLSÜZ GÖSTERİ
Teoman MADRA

Bir ART-**ALAN** Etkinliğidir Proje: Özgül ARSLAN

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargabar.org www.kargart.org

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT DOSTLARI

GEZ EĞLEN PAKETİ
SHUBUĞ
TURKCELL HİZMETİDİR

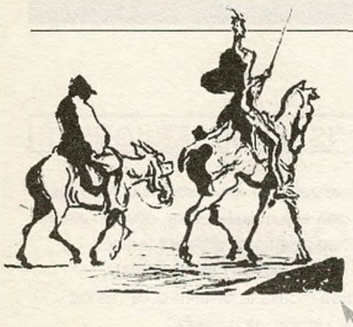

ROLL KİTAPLIĞI

Arundhati Roy Sokaktaki İnsanın İmparatorluk Rehberi (Agora)
Barbaros Devecioğlu Otoyol Kenarında Yanan Ateşler (Çitlembik)
Arthur Phillips Prag (Metis)
Can Kozanoğlu Acemi Eğitimi (İletişim)
Catherine A. Lutz National Geographic'i Doğru Okumak (Agora)
Daniel Koplowitz Karafatmanın Sarayı (Kanat)
Eduardo Galeano Zamanın Ağızları (Çitlembik)
Emile Zola Hayvanlaşan İnsan (İthaki)
Francetta Pacteau Güzellik Semptomu (Ayrıntı)
Fredric Jameson Kültürel Dönemeç (Dost Kitabevi)
Gilles Deleuze Spinoza –Pratik Felsefe (Norgunk)
Hanif Kureishi Vücut (Everest)
Italo Calvino Paris'te Münzevi (YKY)
Mehmed Uzun Ruhun Gökkuşağı (İthaki)
Miguel de Cervantes Saavedra Don Quijote (YKY)
Nelly Arcan Fahişe (Ayrıntı)
Pelin Özer Latife Tekin Kitabı (Everest)
Rene Grousset Başlangıcından 1071'e Ermenilerin Tarihi (Aras)
Terry Eagleton Kültür Yorumları (Ayrıntı)
Yıldız Ecevit Ben Buradayım –Oğuz Atay'ın Biyografik ve Kurmaca Dünyası (İletişim)

Çengelli iğne, tampon, fidye notu

1980'lerin ortalarında İletişim tarafından basılan, abilerimizin ablalarımızın başucu kitabı olan ve uzun yıllardır baskısı bulunmayan Dick Hebdige'in kitabı, yeniden çevrilerek yayınlandı. Hebdige, mod'lardan punk'lara uzanan bir süreci sosyolojik bir bakışla ve akademik metodlarla yorumlamayı deniyor...

Punk tarzı, her ne kadar çoğunlukla doğrudan saldırgan (küfürlerle dolu tişörtler) ve tehdit edici (terörist/gerilla elbiseleri) olsa da, temel olarak "bölünmüşlüğünün" şiddetiyle tanımlanmıştır. Duchamp'ın "hazır eşyaları" gibi, çengelli iğne, plastik elbise mandalı, televizyon parçası, traş bıçağı ve tampon gibi sanat olarak nitelendirdiği işlenmiş nesneler –çünkü bu nesneleri öyle, en değersiz ve uygunsuz ürünler olarak adlandırmayı kendisi tercih etmişti– de punk (anti)modası alanına taşınabilirdi. Mantıklı veya mantıksız herhangi bir şey, "doğal" veya yapay koşullar arasındaki kırılma noktası net bir şekilde görüldüğü sürece, Vivienne Westwood'un "yüzleşme kıyafeti" diye tanımladığı şeylerin bir bölümüne dönüştürülebilirdi (yani, kural şöyle olacaktı: şapkayı, eğer uymuyorsa giyebilirsin).

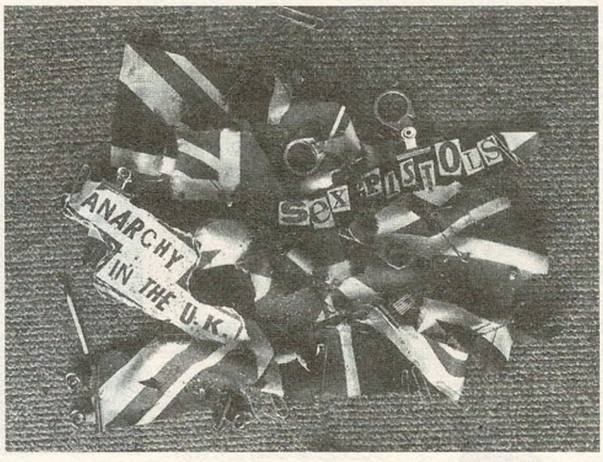

En berbat bağlamlardan alınan nesneler, punk'ın bileşimlerinde bir yer bulmuştur: Çengelli iğneler, ev içindeki "kullanım" ortamlarından çıkarılıp çene, dudak veya kulak etrafında ürkütücü süsler olarak kullanılmışlardı. Modası geçmiş eşyalar olarak bir kenara atılan kaba tasarımlı (sahte leopar derisi gibi) ve "iğrenç" renkli ucuz ürünler (PVC, plastik, lurekş gibi), punk'lar tarafından kurtarılmış ve modernite ile zevk nosyonları üzerine kendi yorumlarını katan elbiselere ("sıradan" mini etekler gibi) dönüştürülmüştü. Şıklığa ilişkin geleneksel fikirler, geleneksel feminen kozmetik bilgisi ile birlikte reddedilmişti. Her kadın dergisinde tavsiye edilenin aksine, makyaj, hem erkeklerde hem de kadınlarda dikkat çekmek için kullanılıyordu. Yüzler, soyut portreler olmuştu. Saçlar, çarpıcı bir şekilde boyanmıştı (saman sarısı, jet siyahı veya açık turuncu) ve tişört ve pantolonlar, sayısı artan fermuarları ve açıkça belli edilen dikiş yerleri ile, kendi oluşumunun hikâyesini anlatıyordu. Aynı şekilde, okul üniformasının küçük parçaları (beyaz naylon gömlekler, okul kravatları), sembolik olarak lekelendirilmiş (yazılı veya sahte kanla kaplı gömlekler, bağlanmamış kravatlar) ve dar deri pantolonlar veya uçuk pembe tiftik ceketlerle birleştirilmişti. Sıradışı ve anormal ne varsa değer kazanmıştı. Özellikle de, yasak cinsel fetişizm ikonografisi, tahmin edilebilir bir etkiyle kullanılmıştı. Taciz edici maskeler, kauçuk giysiler, deri yelekler, ağ çoraplar, uzun sivri topuklu ayakkabılar ve akla köleliği getiren bütün eşyalar –kemerler, kırbaçlar ve zincirler– yatak odalarından, dolaplardan ve pornografik filmlerden çıkarılarak yasak çağrışımlarını koruduklarını caddelere taşındılar.

(...) Tabii ki punk, elbise dolabını karıştırmaktan fazlasını da yapmıştı. İlgili her söylemi yıktı. Böylece, İngiliz rock müziğinde ve anaakım pop kültürlerinde dışavurumcu bir araç olan dans, duygusuz robotların anlamsız bir şovuna dönüşmüştü. Punk danslarının, Geoff Mungham'ın saygın işçi sınıfının Top Rank ve Mecca'daki cumartesi gecesi eğlencelerine özgü olduğunu söylediği, kucaklaşmaya benzer çeşitli dans türleriyle bir ilgisi yoktur. Gerçekten de, karşı cinse duyulan ilginin alenen sergilenmesi, genellikle hor görme ve şüphe ile karşılanmıştı ve geleneksel kur yapma yöntemleri, "pogo", "pose" ve "robot" gibi danslarda kendisine pek bir yer edinememişti.

(...) Müzik de aynı şekilde, anaakım rock ve poptan ayrılmıştı. Ya kasıtlı olarak ya da uzmanlık eksikliğinden dolayı, basit ve doğrudandı. Eğer ikincisi doğru ise punk'lar, kesinlikle zorunlu bir durumu adeta bir erdem haline getiriyorlardı. Tipik olarak, zaman zaman saksofonun eşlik ettiği yüksek sesli gitarlar, kakafonik davullardan ve gürültülü vokallerden oluşan karışık bir fon müziği ile, aralıksız melodik ritmler oluşturuyorlardı. Johnny Rotten, punk'ların armoniye ilişkin görüşlerini kısaca şöyle açıklar: "Peşinde olduğumuz şey kaos, müzik değil."

(...) Müzik dergilerinde ve plak kapaklarında kullanılan grafikler ve basım modeli bile, punk'ın alt ve anarşik tarzıyla benzerlik gösteriyordu. İlk basım modeli, akıcı bir "püskürtme" yazıya dönüşen bir duvar yazısı, ikincisi ise ortak bir mesaj oluşturmak için çeşitli kaynaklardan (gazete gibi) kesilip yapıştırılan mektuplardan oluşan fidye notuydu. Örneğin, Sex Pistols'ın "God Save The Queen" adlı albümünün kapağı (daha sonra tişört ve posterlere dönüştürüldü) her iki tarzı da birleştiriyordu: Kabaca bir araya getirilen yazı, Kraliçe'nin gözleri ve ağzı üzerine yapıştırılmış ve ucuz dedektif dergilerinde, kimliği gizlemek için kullanılan siyah kalın çizgilerle (bunlar, suç ve skandalı çağrıştırıyorlar) ağzı ve yüzü iyice bozulmuştu. Sonuç olarak, altkültürü karakterize eden ironik kendini alçaltma süreci, "vahşi densizlik", "çürümüş", "değersiz" gibi çağrışımlarıyla, altkültürün asıl üyeleri tarafından daha dengeli "new wave"e tercih edilen "punk" isminin kendisine uzanıyordu.

Dick Hebdige, "Altkültür –Tarzın Anlamı" (Babil)

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

3. Elektronik Müzik Platosu

Phonem By Miller / Elektronik Müzik Platosu üç yaşına giriyor. Bilet fiyatları 20 - 30 YTL arasında değişecek, biletler Biletix'den temin edilebilecek. Bir hafta sürecek etkinliğe bağlı olarak İTÜ MİAM'da paneller ve atölyeler de yapılacak...

29 Nisan, Indigo **Tied & Tickled Trio / Tiefschwarz:** İlk konuk Tied & Tickled Trio esasen altı kişilik bir topluluk. '50'lerin cool cazının ve '60'ların avangard, free cazının elektronikle birleştiği noktada duran, kuvvetli hipnotik doğaçlamalar yakalayan ekip, saksofon sololarıyla yüklü "Konstantinopel" parçalarını da ihtimal ki çalacaktır... Gecenin ikinci konuğu, Alexander ve Sebastian Schwarz kardeşlerin topluluğu Tiefschwarz. On senelik grubun ihtisas alanı deep house. İlk albümleri "ral 9005"de en güzel örneklerini verdikleri, İbiza'dan Miami'ye pek çok kentte tecrübe ettikleri bir Nu-Jazz'a, soul yüklü bir house'a demir atacaklar.

30 Nisan, Yeni Melek **Notwist / Peaches:** Geçtiğimiz yıl Plato'ya Lali Puna ve

Peaches

Console topluluklarıyla konuk olan Markus & Micha Acher ve Martin Gretchmann, asıl itibar toplayan grupları Notwist'le arz-ı endam ediyorlar. Bir hardcore punk grubu olarak faaliyete başlayan Notwist, çeşitli enstrümanların gruba dahil olması ve yol açıcı denemelerin sonunda, '80'lerin indie parçalarıyla elektronik arasında mekik dokuyan bugünkü haline evrildi... Gecenin ikinci ismi Peaches'i electroclash akımına az da olsa aşina olan herkes tanıyor. İki albümünde, "The Teaches Of Peaches" ve "Fatherfucker"da bangır bangır bir rock'n'roll'la sentetik bilgisayar seslerini evlendirdi, seks üstüne vaaz verdi, yatak hikâyeleri anlattı. Şüphesiz ki, kırmızı noktalı sahne performansı plaklarından daha iyi.

4 Mayıs, Indigo **Dinamo Gecesi:** Dinamo FM DJ'lerin katılacağı gecede Miller Master DJ yarışmasının galibi de çalacak.

5 Mayıs, Babylon **M83:** Fransız müzisyen Anthony Gonzales'in öncülüğünde kurulan M83, Mogwai'nin gitarla yapmaya çalıştığını ucuz synthesizer'larla yapmaya çalıştı. İlk iki albümde Nicolas Fromageau'yla çalışan, bu sene yayınlanan "Before The Dawn Heals Us"da her şeyi tek başına üstlenen Gonzales, iyiden iyiye doğal seslere yakınlaştırılmış klavyelerli hüzünlü ve geniş bir ses evrenine açıldı. Masumiyeti elden bırakmamış, uğultulu gitarları hep sevmiş bir ambient terapi..

Andrew Weatherall

6 Mayıs, Babylon **Amon Tobin:** Drum'n'bass'ta buluşmuş bir hiphop - caz - jungle - dub terkibi... Müziğini Londra'da inşa eden Brezilyalı Amon Tobin, Ninja Tunes için yaptığı plaklarda, elektronik müziğinin içine memleketinin cazla yoğrulmuş bossanova havalarını başarıyla yedirdi. Son on yılın en dikkate değer prodüktörlerinden biri...

7 Mayıs, Indigo **Andrew Weatherall:** Gecenin ilk konuğu 2 Lone Swordsmen'den Radioactiveman (nam-ı diğer Kenith Tenniswood) Andrew Weatherall için zemin hazırlayacak. '80'lerin ikinci yarısındaki Manchester sound'unun mimarlarından olan, Primal Scream'in "Screamadelica"sını ritmleriyle havalandıran Weatherall, veda gecesi için iyi bir isim...

22. Ankara Müzik Festivali

22 yaşına basan Ankara Müzik Festivali'nin bu sene 4 - 30 Nisan arasında düzenleniyor. Festivalin açılışını Moskova Senfoni Orkestrası, kapanışını Borusan Filarmoni Orkestrası yapacak. Festivalin ağır toplarından biri Enrico Macias... Latin caz piyanisti ve solisti Tania Maria, klasik müzikle popun terkibini seslendiren Hollandalı Petra Berger, yaşayan en iyi flamenko gitaristlerinden Vicente Amigo, yüzlerce siyah çocuğu bünyesinde barındıran ve gospel'den caza geniş bir repertuarı bulunan The Boys Choir Of Harlem festivalin dikkat çeken misafirleri. St. Petersburg Mussorgsky Devlet Akademik Opera ve Balesi ekibinden "Kuğu Gölü"nü izlemek mümkün. Oda müziği bölümünde, oda müziğiyle tiyatroyu birleştiren Quartet'ten Mozart eserleri, altı müzisyenden mürekkep Kontrbas Orkestrası, Haydn'ın yanısıra Ahmet Adnan Saygun'dan da bir eser seslendirecek olan Slovak Sinfonietta var. Barok bölümünün misafirleri, Detmold Oda Orkestrası, I Madrigalisti Di Venezia, Ars Antiqva de Paris ve Emma Kirby ile London Baroque... Dans bölümünde, Susanna Linke ve Urs Dietrich'in ortak projesi Tanz Dis-Tanz, endüstriyel vurmalılarla sıkı bir sahne şovu çıkaran Tararam ve Devinimler - Yaşama Sevinci dans Topluluğu var... Ankara'nın en güzel festivaline uzun ömürler diliyoruz.

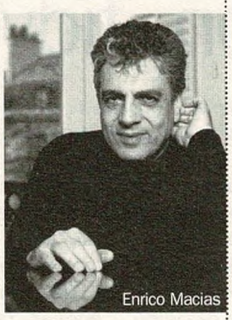
Enrico Macias

Tania Maria

Electrogothx

Gotik artık sadece metale has bir üslûp değil, elektroniğin, endüstriyel müziğin de gotik fraksiyonları var. Fakat elektro-gotik partileri memleketimizde pek yaygın değil. 15 Nisan'da düzenlenecek bu parti de böyle bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor. Neoplast, Goths-i-punk ve Velvet Sentiments'in çalacağı gecede DJ Altuğ, PainLover, Macabre ve DJ Neu da görev alacak. Şu tarzlardan birine uygun giyinmezseniz, giriş yok: Gotik, punk, post-punk, latex, glamour, fetish, military, dandy, cyber... Mekân olarak, Feng Shui felsefesine uygun olarak döşenen Club Dali seçilmiş.

Babylon'da bu ay

2 Nisan, 23:00 **Bentley Rhythm Ace DJ's:** 1995 yılında Mike Stokes ve Pop Will Eat Itself'in eski basçısı Richard Marsh tarafından kurulan grup, '90'ların ikinci yarısındaki elektronik patlamasının önde gelenlerinden biri oldu, breakbeat'ten big beat'e uzanan bir çizgide, eğlencele,i çizgi film ruhlu hit'ler üretti. Chemical Brothers'la aynı kulüpte başlayan müzik hayatları, "This Is Carbootechnodiscobooto", "Bentley's Gonna Sort You Out", "Late Train To Bentley On C" gibi hit'lerle, "Bentley Rhthym Ace", "For Your Ears Only" gibi albümlerle taçlandı. Enerjik, hiphop'lu, funk'lı, cazlı bir müzik yapıyorlar. Sahneleriyle ve kılık kıyafetleriyle de meşhur olan grup, yüklü bir DJ setiyle Babylon sahnesinde...

5 Nisan, 21:30 **Handan Aydın**

6 Nisan, 21:30 **"Oriental Garden Party" by Gülbahar Kültür**

7 Nisan, 21:30 **Pete Lockett - Fahrettin Yarkın:** Londralı perküsyoncu Pete Lockett, dünyanın nabzını tutuyor, doğudan batıya neredeyse bütün ritm kültürlerinin izini sürüyor. Peter Gabriel'den Björk'e, Sinead O'Connor'dan Zakir Hussain'e, Transglobal Underground'dan Pet Shop Boys'a pek çok isimle beraber çalışan, çeşitli James Bond filmlerine, "City Of Angels", "Moulin Rouge", "Snatch" gibi filmlere müzikler yapan Lockett, özellikle Ortadoğu ve Latin ritm enstrümanlarına hakim. Bu, Türkiyeli bir vurmalıcıyla ilk beraberliği.

Mark Farina

8 Nisan, 23:00 **İlhan Erşahin**

9 Nisan, 23:00 **Breakfastaz:** Breakbeat sahnesinin el üstünde tutulan grubu. "Against The Grain" albümleriyle dikkat çeken grup, bu seneki Uluslararası Breakbeat Ödülleri'nde "En iyi çıkış yapan grup" heykelciğini de evine götürdü. Düzenli olarak yaptıkları radyo programlarına www.pyrotechnicradio.com ve www.breaksfm.com adreslerinden ulaşmanız mümkün.

Nicola Conte

11 Nisan, 21:30 **"Koçlar Eğleniyor"**

12 Nisan, 21:30 **Hüsnü Şenlendirici Ensemble**

14 Nisan, 21:30 **Hit Machine**

15 - 16 Nisan, 23:00 **Nicola Conte Jazz Combo:** '60'lı, '70'li yılların caz esintili film müzikleri –elbette başta Morricone–, bolca bossa nova, easy listening'le harmanlanmış bir acid caz... Müziğe geleneksel bir eğitimle ve Miles Davis, Coltrane gibi üstadlara hayranlıkla başlayan İtalyan DJ ve prodüktör Nicola Conte, ilk single'ı "Bossa Per Due"yle kulüp sahnelerini şöyle bir sallamıştı. "Other Directions" ve remikslerden oluşan "Jet Sounds Revisited" gibi albümleriyle ve kulüp performanslarıyla kendine hatırı sayılır bir hayran kitlesi de yarattı.

19 Nisan, 21:30 **Aşkın Arsunan**

20 Nisan, 21:30 **Cem Adrian**

21 Nisan, 22:00 **Babylon Juke Box**

22 Nisan, 23:00 **Nil Karaibrahimgil**

23 Nisan, 23:00 **"Oldies But Goldies"**

27 - 28 Nisan, 21:30 **Sherman Robertson & Blues Move:** Efes Pilsen Blues Nights'da dans merkezli bir blues var...

29 Nisan, 23:00 **DJ Mark Farina:** San Fransiscolu DJ, hiphop, downtempo ve house arasında gezinen kendi terkibi Mushroom cazla turntable başında olacak. Farina'dan önce ve sonra, Londra'da yaşayan Türk asıllı DJ ve gitarist, Music For Freaks elemanı Johnny Rock, seçme plaklarıyla sahne alacak.

30 Nisan, 23:00 **Manga**

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Deep Dish

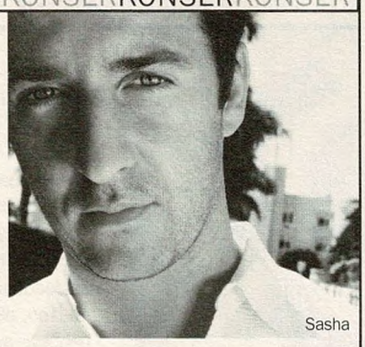
Sasha

FG 93.7 konserleri

2 Nisan, Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezi **Gabriel & Dresden:** '80'lerin başlarından beri müzikle bilfiil uğraşan ikili progressive house'dan progressive trance'a uzanıyor. Geçtiğimiz yaz düzenlenen Elektronika Festivali'nin yıldızları arasında bulunan ikili San Fransisco'dan gelecek.

9 Nisan, 1001 Direk Sarnıcı **Deep Dish:** Dört sene önce izleme imkânını bulduğumuz ikili, Türkiye'de de en sevilen elektronik ekiplerinden biri. Müzik dünyasının pek çok büyük ismine remiksler yaptılar, bir sürü ödüle lâyık görüldüler. Bu işi en iyi bilen ekiplerden biri...

16 Nisan, Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezi **Jeff Mills:** Detroit menşeli DJ, tekno aleminin önde gelen figürlerinden biri. Bakmayın minimal tekno çaldığına, turntable'ın başında en hızlı davranan DJ'lerden biri...

29 Nisan, Ankara, Çankaya Venue / 30 Nisan, İstanbul, 1001 Direk Sarnıcı **Sasha:** Elektronik alemin en meşhur birkaç isminden biri. John Digweed'le beraber yaptıkları çalışmalar müzik tarihine çoktan geçti. Chemical Brothers, Madonna gibi isimlere remiksler de yapan Sasha, kulüp müziğini sevenlere belli ki unutulmaz bir gece yaşatacak...

Balance'da bu ay

1 Nisan **Chantage**
2 - 9 - 16 - 23 - 30 Nisan **Teoman**
6 Nisan **The Cure Heads** (The Cure Tribute Night)
8 Nisan **Boney M:** Boney M'in ilk kadrosundan gelen ve takımı otuz yıldır diri tutan Maizie Williams'ın önderliğinde, disko aleminin en kral grubu karşınızda. Bir 80'ler partisi olarak düzenlenen gecede DJ AL2 ve DJ Barış da çalacak.

Boney M

Logh

14 Nisan **Grup Naftalin** (60'lar, 70'ler)
15 Nisan **Suitcase - Spitney Beers - Pin-Up - Kolpa** (Kadıköy - Taksim Buluşması: Rock Party)
18 Nisan **Logh:** İsveç'ten bir indie grubu. İlk albümleri "Every Time A Bell Rings, An Angel Gets His Wings" 2002'de yayınlandı, bir sene sonra "The Raging Sun" geldi. Üçüncü albümleri "A Sunset Panorama"nın dumanı hâlâ üstünde. Küçük bir minibüsle bütün Avrupa'yı turluyorlar, sürekli konser veriyorlar. Davulu, gitarı gayet ekonomik kullanıyorlar, sakin, tasalı, hakikatli bir müzik yapıyorlar. Erken dönem Radiohead, Muse, Mogwai sevenler kaçırmasın.
22 Nisan **Mazhar Fuat Özkan**
29 Nisan **Kangroove**
Balo Sokak, no:22 Beyoğlu
Tel: 0.212.251 70 20
www.balansmusichall.com

"Electro Disco" geceleri

Geçtiğimiz ay düzenlenmeye başlanan "Electro Disco" gecelerinde bu ay 6 Nisan'da Nick Curly, Mindfreq, İlkay ve Alper, 13 Nisan'da Cervus, İlkay, Evren ve Bergiten, 20 Nisan'da Kiwi, Tutan, Kaan Özcan ve Serhan, 27 Nisan'da Agentorange, Fuchs, Evren ve İlkay çalacak. 6 Nisan konuğu Nick Curly, 1978 Heidelberg doğumlu genç bir DJ. Meşhur Alman house kulübü Host'ta çalan, son yıllarda Amused Records'dan yayınladığı plaklarla adından söz ettiren Curly, daha önce Türkiye'ye Rajo Crew projesiyle gelmişti. "Electro Disco" geceleri, Beyoğlu Alcazar sinemasının altındaki Rush'ta düzenleniyor...

Emin İgüs

Ruhi Su ekolünden yetişen, Ezginin Günlüğü'nden ("Ölüdeniz"den, "Seni düşünmek güzel şey"den, "Alagözlü Yar"dan...) tanıdığımız, "Bu Dünya Bir Pencere" isimli solo albümüyle de sevdiğimiz Emin İgüs, son zamanlarda beraber çaldığı grubuyla değil, elinde bağlamasıyla 26 Nisan'da, 20:30'da Oyun Atölyesi'nde Anadolu türküleri seslendirecek. Oyun Atölyesi, Kadıköy - Moda'da, Dr. Esat Işık Caddesi 15 numarada. Tel: 0.216.345 39 39...

[atölye]

Red Bull Music Academy

Farklı ülkelerden, kültürlerden gelen DJ, prodüktör ve müzisyenlerin her sene farklı şehirlerde toplanarak fikir alışverişinde bulundukları Red Bull Music Academy, bu sene Seattle'da düzenleniyor. Meşhur müzisyenlerinden genç DJ'lere, hocalardan öğrencilere pek çok kişiyi yüksek teknolojiyle ve bol imkân tanıyan stüdyolarda buluşturan Music Academy için başvuru formlarına www.redbullmusicacademy.com adresinden ulaşabilirsiniz. Formun yanında fotoğraflarınızı ve bir müzik CD'nizi Münih'teki merkeze göndermeniz gerekli. (Fotoğrafta gördüğünüz geçen senenin Türkiye temsilcisi Selim Bürün de katılım için farklı bir şey yapmadı.) Birinci dönem workshop 6 - 18 Kasım, ikinci dönem workshop 27 Kasım - 9 Aralık tarihleri arasında düzenleniyor.

[mecmua]

Yemek ve Kültür

Kadıköy'deki Çiya lokantasını bilmeyeniniz var mı? Adını dahi bilmediğimiz, ama şahane görünen otantik yemeklerini ne zaman tatmaya gitsek, olağanüstü keşiflerle dönüyoruz. Çiya, şimdi de bir yayınevi kurdu ve yayıncılık alemine adımını dört dörtlük bir dergiyle attı. 160 sayfalık üç aylık derginin ilk sayısı geçtiğimiz ay yayınlandı. Ferit Edgü, İlber Ortaylı, Tahir Abacı gibi kalemlerin yazılarıyla, Ferit Öngören, Tan Oral gibi isimlerin çizgileriyle desteklenen derginin ilk sayısında, Osmanlı mutfağından Bizans mutfağına, Ermeni yemek kültüründen unutulmuş halk yemekleri tariflerine, Anadolu yemek saklama pratiklerinden Anadolu lokantalarına, çorbadan tavuk göğsüne, edebiyata mevzu olmuş, gündelik alışkanlıkları belirlemiş yeme-içme kültürü tarihsel bir bakışla derinleştiriliyor. Yemek yemenin sadece karın doyurmak olmadığını kanıtlayan derginin diğer nüshaları için kütüphanede şimdiden yer açmak lazım...

[kitap]

Bora Uslusoy'dan gitar metodu

İlk albümü "Umutsuz Aşk"la tanıdığımız Bora Uslusoy, bildiğiniz gibi, gitar eğitimiyle de hayli ilgili. Uslusoy'un çalışmalarının meyveleri, "Progressive Solo Gitar Metodu"nun ardından "Yeni Başlayanlar İçin Gitar Metodu"nda toplandı. 64 sayfalık kitaba bir mp3 CD'si de eşlik ediyor. Klasik, akustik ya da elektrik gitarla yeni tanışanlar için hazırlanan kitap, on dersten oluşuyor ve Hammer On tekniğinden Shuffle ritmine, pek çok temel bilgi ihtiva ediyor. Parmaklar çalışmaya başlasın...

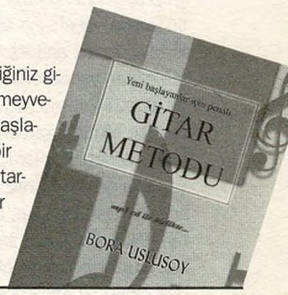

[sergi]

Mevlut Akyıldız sergisi

Geçtiğimiz senenin sonunda açılan İmoga Sanat Galerisi, ilk sergisini bir Mevlut Akyıldız seçkisiyle açıyor. Eserlerinde yakın tarihimizin muhasebesini çıkaran, gündelik kültürümüzün unsurlarından da kontrastlarla faydalanan sanatçının yağlıboya, camaltı resim ve heykellerinden yapılan seçki, 8 Nisan - 18 Mayıs tarihleri arasında izlenebilir. Imago Sanat Galerisi, Nişantaşı'nda, eski adıyla Poyracık, yeni adıyla Dr. Müfide Güley Sokak üzerinde, 32 Numara'da...

Modern Art'ta dört isim

Evvela karikatürist olarak tanıdığımız, giderek Türkiye resminin en özgün ve yetenekli isimlerinden biri olan, dışavurumcu bir figüratif resme bağlanan Alp Tamer Ulukılıç, 9 Nisan'a kadar Modern Art Gallery'de izlenebilecek olan Karma Sergi'nin katılımcılarından biri. Sergiye ayrıca kent ve kır manzaralarındaki naif dokuyla dikkat çeken Bayram Gümüş, empresyonist bir özlemle İstanbul'un tüm mevsimlerine bakan ve özellikle "Kar Peysajları"yla akla gelen Selahattin Kara, figüratif soyut eserleriyle tanınan Memduh Kuzay katılıyor. *Akkavak - Şakayık Sok. Tunaman Çarşısı (katlı otoparkın altı) Teşvikiye. Tel: 0.212.241 29 72*

Bayraklar, hükümetlerin insanların zihinlerini büzüp sarmalamak için ve daha sonra ölenleri gömerken tören örtüsü olarak kullanılan renkli kumaş parçalarıdır. Bağımsız, düşünen insanlar (ben bunlara büyük şirketlerin denetimindeki medyayı dahil etmiyorum), bayrakların altında yürüyüşlere katılmaya başladıkları zaman, yazarlar, ressamlar, müzisyenler, film yapımcıları kendi değerleriyle yargılarını askıya aldıkları ve kör gibi kendi sanatlarını ülkenin hizmetine koştukları zaman, hepimiz için geceleri uyumama ve endişelenme zamanı gelmiş demektir. **ARUNDHATI ROY**, Sokaktaki İnsanın "İmparatorluk" Rehberi

Tori Amos
The Beekeeper
(Sony BMG)

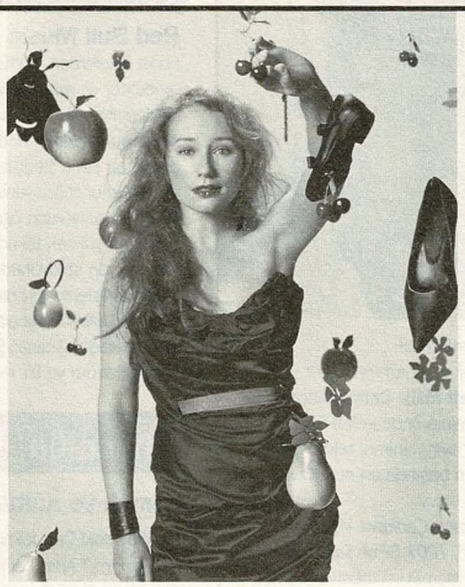

"Little Earthquakes" ve "Under The Pink" albümlerini yirmili yaşlarda dinlemeye başlayanlar için bir trafik kazası etkisi yapar Tori. Masal anlatır gibi söylediği su gibi akan şarkıları ve belalı sevgilisiymiş gibi davrandığı piyanosuyla tam bir gelgit etkisi yaratır dinleyicilerin kafasında. Masum, melankolik ifadeli yüzü mü, seksapeli midir insanı bu denli çarpan, yoksa dünyaya umarsız bakan gözlerinin ardındaki "sadece sana söylüyorum şarkılarımı!" diyen tavırları mı, bilinmez ama, Tori'yi Tori yapan, bu uç noktalarda gidip gelmesidir. Bir yandan alabildiğine dingin, yumuşak bir akış içinde hissettirirken kendini, bir yandan da yaşananların acıları ve yakarışlar neşter darbeleri gibi girer şarkılarına.

Şair Sylvia Plath'dan esinlenerek isimlendirdiği sekizinci stüdyo albümü "The Beekeeper"daysa bir yanını kaybetmiş görünüyor Tori. Çünkü artık hırçın bir kız değil, huzuru ve mutluluğu yakalamış bir anne. "The Beekeeper", Tori Amos'un farklı vokal tarzları denediği, dinlenmesi ilk başta çok da kolay olmayan bir albüm. Şarkıların duyguları defalarca dinlemeden kendini ele vermiyor. İlk bakışta yumuşak ve yüzeysel gibi görünseler de, şarkı sözleriyle Tori'nin hayatı birleştirildiğinde, duygusal yoğunluğa sahip bir albüm çıkıyor ortaya; örneğin "Original Sinsuality" şarkısında, bir rahip kızı olarak Hıristiyanlığa göndermeler yapıyor. "The Beekeeper"ın diğer albümlerinden esas farkı ise, Tori'nin müziğinin (tıpkı kalbi gibi) gitgide yumuşaması. 19 parçadan oluşan bu albümde, kızına bakar gibi şefkatle eğiliyor piyanosuna. "Barons Of Suburbia" ve kaybettiği kardeşi Michael için yazdığı "Toast" parçaları, hayranlarını eski albümlerine taşıyabilecek nitelikte.

"The Power Of Orange Knickers"a ise "Closer" filminin soundtrack parçası "The Blower's Daughter"ı seslendiren Damien Rice eşlik ediyor. Bir "arıcı" olarak Tori, albümün şarkılarını ruhlarına göre altı farklı bahçeye ayırmış. Bunlar, Desert Garden (çöl bahçesi), Elixirs and Herbs (iksirler ve şifalı otlar), Rock Garden (kayalık bahçe), The Orchard (meyve bahçesi), Roses and Thorns (güller ve dikenler) ve The Greenhouse (sera)... Mesela "Cars and Guitars" şarkısı Rock Garden'da yer alıyor, "Garlands" ise sadece bonus DVD'de. "The Beekeeper", Tori Amos'un eski albümlerinin tadında olmasa da, dinlemeye değer bir albüm.

Zamanın hepimizi olgunlaştırdığı kesin, Tori Amos'u da tabii. Kim bilir, belki bir yanımızın hiç büyümemesini istediğimizden, Tori'nin şarkılarıyla yaşatmasını istiyoruz bunu. Şarkıcının, ünlü müzik yazarı-gazeteci Ann Powers'la birlikte yazdığı kitabı "Piece By Piece" de (Türkiye'de olmasa da) yayınlandı. Son olarak, sevenlerine, bu yaz Tori'nin Türkiye'ye konsere geleceği müjdesini verelim. *Berna Güler*

Mercury Rev
The Secret Migration
(EMI)

Mercury Rev, Buffalo'da kurulmuş olup, grup üyelerinin zaman içinde memleketin başka köşelerine savrulmaları hasebiyle düzensiz aralıklarla bir araya gelerek albüm yapabilen, sayılı turneye çıkan bir grup. Yaklaşık 15 yıla altı albüm sığdırdılar. Müzikseverden çok, müzisyenin grubu denebilir onlar için. Galaxie 500 ve Luna'dan bildiğimiz Dean Wareham'le, Flaming Lips, Neutral Milk Hotel, Wilco gibi yeraltı sayılabilecek Amerikalı gruplarla yapmış oldukları ortaklıklardan dolayı bir sanatçı kliğine hitap ettikleri, genç kızların ve bunalımlı ergenlerin onlara ayılıp bitmediği ortada. Sınıflandırması zor bir müzik MR'in müziği; en genel haliyle psychedelia yaptıkları yazılageliyor yıllardır, başına bir "neu" takısı takılarak. 1998'de "Deserter's Songs"dan çıkan "radyoya gider" bir-iki hit'le şeytanın bacağını kırdılar ve klipleri MTV'de oynar oldu. İlk iki albümleri "Yerself Is Steam" ve "Boces" birbirini tamamlar nitelikte, beyaz gürültüyle yıkanmış gitar senfonileri. 1995'te "See You On The Other Side" albümlerinin arifesinde Dave Fridmann'la hasbıhal ediyorlar ve müzikal birliktelikleri o günden beri devam ediyor. "Deserter's Songs", onu takip eden "All Is Dream" hep Fridmann'lı dönemin işleri. "The Secret Migration", bu iki albüme ekleniyor ve adı geçmeyen, ama sezdirilen bir üçleme oluşturuluyor adeta.

Grup üyelerinin tebdil-i mekân yaşaması, biri fezaî rock ve be-bop plakları dinlerken, diğerinin Gershwin müzikalleriyle yatıp kalkıyor olması, Jonathan Donahue Americana nostaljisiyle demlenirken bir başkasının kavramsal sanat sergisi hazırlıyor olması, ayda yılda bir toplandıklarında ortaya böyle eklektik bir tarzın çıkmasına neden oluyor sanırız. Mercury Rev ve Flaming Lips'in '90'ların sonuna doğru çıkan albümlerinin birbirine bu kadar benziyor oluşunun nedeni, ortak produktörlere sahip olmalarıdır kuşkusuz. Gene Fridmann'la çalışmış olan Sparklehorse çizgisinden ödün vermezken, bugün Arcade Fire gibi yılın indie listelerinin tozunu silip atan gruplarla yeniden gündeme gelen orkestral rock'un kökleri "Pet Sounds"a (Beach Boys) kadar dayanır, ancak asrî ilhamı bahsi geçen albümlerden alır. Biraz can sıkıcı olansa, "The Soft Bulletin"de (Flaming Lips) tutturulan mayanın reçete halini alması. Neredeyse her şarkının havai yaylılar, masalsı, fakat bir pop şarkısı için absürd kaçan arpler, mellotronlar, flütlerle süslenmiş olması. John Cale'vari atonal piyanodan barok kuyruklu piyano seslerine, sopranodan bakır sazlara kadar bir dolu elementin neredeyse kitsch bir estetikle şarkının orasından burasından dalmasının zorlamalığı... New Yorklu "hipster"ların nabzını tutan çiçeği burnunda gruplara öykünüp dam üstünde saksağan bir acapella mesela! (TV On The Radio) "Spacemen 3 vaktiyle drug alırken dinlenecek albümler yaptıysa, Mercury Rev drug'ın kendisini yapıyor" denirdi düne kadar. Kulakları ve zihni zorlamak bir marifet elbette. Tonalitenin yerleşik örgüsünü eğip bükmek, yeni şekiller vermek... Ancak bu albüm hatırı sayılır süresinin bir bitmemişlik, geçiştirilmişlik hissi uyandırmasıyla amorf bir bütün olarak duruyor. MR müziğinin dramatik bir yanı vardır. Hızlandıklarında hızlı, yavaşladıklarında yavaş değildirler; tıpkı drug benzetmesinde olduğu gibi. Fender Rhodes'la minör akorlar çalarak şarkıya ironik bir boyut katarlar mesela. Dream pop'un en hülyalı örneklerinde görüleceği üzre, feedback ve distorsiyonlu gitarlar, tremolo ve delay'lerle, yani yüksek ses duvarlarıyla alışılanın aksine hüzünlü tonlar yakalarlar. Müziklerinin ardalanındaki bu rahme geri dönüş arzusu, bu albümde neredeyse çocuksu bir pastorallik halini almış. Sentetik seslerden ısrarla uzak duruşları, konservatif bir rock grubu (bas-davul-gitar ve opsiyonel olarak organik çalgılar) gibi çalmaya yeminli oluşları ellerini bağlıyor ve yaratıcılıklarını sınırlıyor. Zira yakında doğanın ve kültürün herhangi bir dönemine özgü "el yapımı" bir başka enstrüman bulamayacaklar. Şu an dahi buram buram acid rock kokan kapaklarıyla kendi karikatürlerini çizmişler. Produktör değiştirmek ya da daha sık birlikte zaman geçirmek işlerine yarayabilir, kim bilir. *Görkem Daşkan*

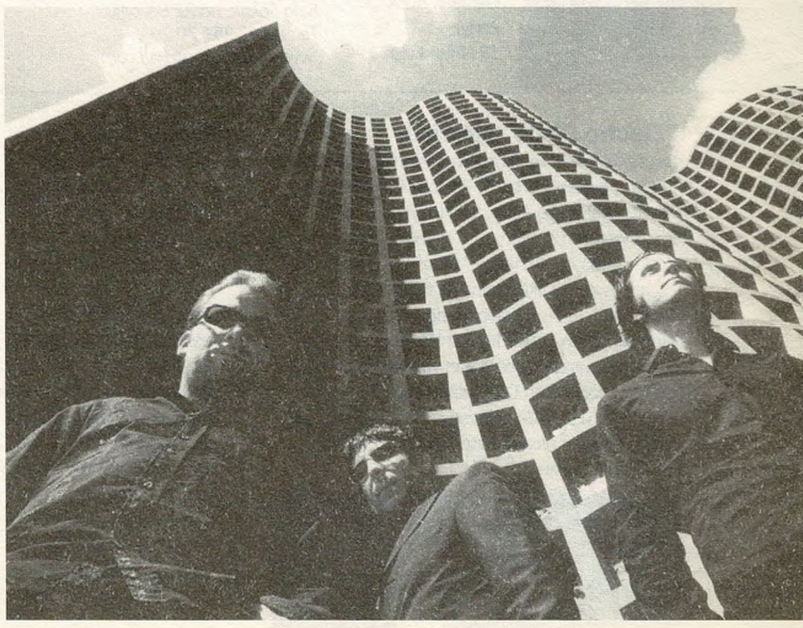

Bayraklar, görünür kılınmış rüzgârdır. Bayraklar bulutlardan kesilmiş, onlardan daha yakın, renkleri daha çeşitli, göndere çekilmiş ve sabit bir şekil verilmiş parçalar gibidir. Sallanırken gerçekten alımlıdırlar. Uluslar bayrakları, sanki rüzgâr parçalara ayrılabilirmiş gibi, üstlerindeki havanın kendilerine ait olduğunu işaret etmek için kullanırlar.
ELIAS CANETTI, Kitle ve İktidar

Afrika hakkında, hiçbir zaman Afrika'da bulunmamış bir romancı tarafından uydurulmuş Profesör Tarzan'ın öğrettiklerini bilirdik yalnızca. Avrupa kökenli olmayan kültürler kültür değil, cehalettir; özetle aşağı ırkların yetersizliklerini anlamaya, turistlerin ilgisini çekmeye ve ulusal bayramlarla, yıl sonu partilerinde dekoratif görüntüler sunmaya yararlar. **EDUARDO GALEANO**, Tepetaklak

İkizler Jez ve Andy Williams, Jimi Goodwin'le onbeşlerinde tanışıyorlar. Daha o yaşlarda Hacienda'nın gediklilerinden oluyorlar. Malûm, kulübün tozunu yutan iflah olmuyor, Sub Sub adında kendi "elektro müzik" gruplarını kuruyorlar. Üstelik, albümleri için New Order'dan Bernard Sumner veya Tricky gibi isimlerle çalışacak kadar başarı da kazanıyorlar –listelerde üç numaraya kadar yükselmiş "Ain't No Love (Ain't No Use)" en meşhur şarkıları. Sonra hikâyenin ilginç kısmı geliyor, bir gün Sub Sub stüdyosunda yangın çıkıyor, kayıtlı materyaller, alet edavat, ne var ne yok yanıp kül oluyor. Ve bugünün müzik dünyasında genelde tersi geçerli bir durum vuku buluyor. Herkes drum machine'lere, sample'lara özenirken Jez gitarı, Jim bası, Andy de davulu alıp Doves adı altında çatır çatır "rock" yapmaya başlıyorlar, üstelik hiç de sıradan olmayan, mecaz için belli ki dünyanın dar geldiği, o yüzden de önüne "uzay" sözcüğünün konduğu bir rock bu...
"Some Cities", Doves'un üçüncü albümü. Açılışı yapan "Some Cities", ilk single "Black And White Town" ve Manchester'ın kıyısında yavaş yavaş atıl hale gelen bir taşra kentine ağıt "Shadows Of Salford" ile "şehir" temalı bir plak, çok uzaktan New York'a da dokunduruyor –allahın emri. Manchester'lı üçlü, şehirlerin koyu gölgeli köşelerinde, "rengin ve sesin olmadığı banliyölerde" dönüp dolaşıyor albüm boyunca, boyası gelmiş, sıvaları dökülmüş binalar bir yanda, cam cepheli ruhsuz binalar diğer yanda, üzerini kaplayan sanayi bulutlarının arasından, asit yağmurlarının çiselediği kentlerde, insanların aşkları da daha hüzünlü, umutları da daha kırık dökük oluyor elbette.
Doves'un ilk albümleri "Lost Souls" ve "The Last Broadcast", alternatif müzik dünyasında epey sükse yapmıştı. "Some Cities"in de fiyaka bakımından onlardan farkı yok. Hatta aldığı takdirler yönünden öncüllerini geçiyor bile denebilir. Hakkında tek bir olumsuz eleştiri okumadık. Önde Rolling Stones riff'leriyle sarmaş dolaş, dumanlı punk vokaller, arada bir boşluk –ya da şeffaf bir perde mi demeli, çünkü iki kısım birbirine sırt verse de kaynaşmıyor bir türlü–, hemen arkasında bolca, artık alâmet-i farikaları olan, "sonik" ses fırtınaları, zaman zaman da yaylıların estirdiği meltemler...
Buna bir de Blur'ün "Think Tank"i, Elbow'un "Cast Of Thousands"ı gibi çok klas işler çıkartan Ben Hillier'in prodüktörlüğünü ekleyin. Fıstık gibi albüm olmaz mı? "Some Cities"i ilk dinlediğimizde, hatta tarifi zor "artistik" kapaklarını ilk gördüğümüzde, "tam aşık olunacak" albüm dedik. Dedik ama, albüme tekrar tekrar döndüğümüzde, bizi bir türlü baştan çıkaramadığını, kalbimizi küt küt attıramadığını da farkettik. Aşık olduğunuz kızları, oğlanları bir düşünün, hiçbirinin kafanızda çizdiğiniz bay/bayan mükemmelle ilgisi var mıydı? "Some Cities" de bizim için biraz "öylesine" bir albüm oldu işte, ama kim bilir, siz içinde aradığınızı bulursunuz belki. *Gökhan Pamuk*

DAMON & NAOMI
The Earth Is Blue
(20/20/20)

"The Earth Is Blue", Galaxie 500'daki son günlerinde Pierre Etoile adında bir ikili oluşturan Damon Krukowski ve Naomi Yang'ın beşinci stüdyo albümü. Galaxie 500 dağıldıktan sonra müzik yapmamaya karar vermiş olsalar da, meşhur müzisyen-prodüktör Kramer'ın ısrarlarıyla stüdyoya girmişler, eski grup arkadaşları Dean Wareham, Luna'yla yola devam ederken...
Damon & Naomi'nin müziği, Galaxie 500'ün Velvet Underground etkili kırık "gitar-bas-davul rock"undan çok farklı, akustik bir ses, saykodelik bir tonda ilerleyen buruk bir folk... Pearls Before Swine'ın, The Band'in devamı gibiler. Her albümde en az iki cover parçayla esin kaynaklarını açıklamaktan çekinmiyorlar, hatta Pearls Before Swine'ın Tom Rapp'iyle yaptıkları gibi onlarla stüdyoya giriyorlar. Müzik hayatlarına Harvard'da başlamalarının etkisiyle midir bilinmez, entelektüel bir duruşları, Low, Yo La Tengo gibi diğer ikili gruplara çok yakın bir halleri var. İsimleri de Sonny & Cher'e bir nevi selam, tıpkı ikinci albümlerine onların bir albümünün adını vermeleri gibi: "The Wondrous World Of Damon & Naomi"...
2001 tarihli albümlerini, müziklerindeki hayaletimsi havaya uygun bir biçimde, saykodelik Japon topluluk Ghost'la birlikte kaydettiler. O zamandan beri grubun gitaristi Michio Kurihara neredeyse bütün konserlere çıkıyor, yeni albümde de güzel gitar tonlarıyla yerini alıyor. Şarkılara yedirilmiş yoğun, ama sert "drone"lar, özellikle onun solo gitarından çıkan inlemelerle ayakta duruyor. Yıllardır davet edildikleri bir nevi "drone" (yani uğultu, vızıltı) şenliği sayılan Terrastock festivali, bu saykodelik sese sevdalarının bir göstergesi. Albümü trompet ve saksofon sololarıyla zenginleştiren Greg Kelley ve Bhob Rainey de bu havaya katkıda bulunuyor. Kayan bir yıldız gibi çıkan bu gitar, trompet, saksofon seslerinin arkasında sakin bir davul, bas ve akustik gitarlar atmosferi tamamlıyor...
"The Earth Is Blue"nun bir kaybetme ve unutma albümü olduğunu söylüyor, yeni bir şiir kitabı yayınlanan Damon Krukowski. Albümün başlıca esin kaynağının Tarkovski'nin unutmayı yoğun bir biçimde işlediği filmi "Solaris" olduğunu vurguluyor. Sözlerdeki kırıklık ve hüzünle birleşen hayaletimsi sesler ve kendilerine has vokalleriyle bunu başarıyorlar. Şarkılar sanki bir büyük masmavi tabloyu oluşturan minik fırça darbeleri gibi birbirini izliyor, yavaş yavaş o darbeler kalbinize iniyor. Sonunda kendinizi buruk, ama huzurlu bir şekilde mavi gökyüzüne bakarken buluyorsunuz. Tıpkı Beatles'ın "Because"unda olduğu gibi. Bu albümde bir başka Beatles şarkısını yorumlamayı seçmişler; George Harrison'ın başyapıtlarından "While My Guitar Gently Weeps"... İsmini Japonya'daki Ueno şehrinden alan "Ueno Station" ise klasik olmaya aday, yağmurun hüznünü taşıyan çok güzel bir şarkı. Bir başka güzel yorumu, Brezilyalı besteci-şarkıcı Caetano Valeso'nun "Azarça Azul"una yapmış-

lar. Portekizce "mavi gökyüzü" anlamına gelen şarkı, albüme adını veren "The Earth Is Blue"yla birleşerek muhteşem bir final yaratıyor. Albümü dinledikten sonra bir süre sessizlik hakim oluyor, başka bir ses duymak istemiyorsunuz. Etrafı boş bakışlarla süzerken tek yapabileceğiniz, albümü baştan dinlemek ve tekrar unutmak... *Tolga Yağlı*

TELEPOPMUSIK
Angel Milk
(EMI)

Pistlerden çok sessiz odalarda çoğalan ince dans müziğine Fransa'nın eklediği isimlerden biri Télépopmusik. Aynı dil ailesinden Les Rythmes Digitales, Etienne de Crecy veya Air'e göre biraz daha durgun akan, elektrosu az, vuruşları daha ipeksi bir Parizyen trio.
Télépopmusik'i kendi ülkelerinden dünyaya taşıyan ilk işleri, reklam yıldızlığında parlayan "Breathe" single'ı, arkasından da ilk albüm "Genetic World" olmuştu. Bu seneki "Angel Milk", ekibin ikinci albümü. Kapanıştaki 15 dakikalık sessizlik "15 Minutes"ü saymazsak, yine vokalleri konuklara teslim ettikleri, ışığı biraz daha kısıp karanlıklara meylettikleri 14 şarkılık bir "elektro-noir". Daimî konukları Angela McCluskey başta olmak üzere, Earthling'den Mau ve DJ Shadow'la da mesaisi bulunan Deborah Anderson, sesleriyle albüme katılan isimler.
"Angel Milk"in açılışında yine puslu sesiyle Angela McCluskey var: "Don't Look Back". "Love's Almighty" veya "Brighton Beach"deki vokaller yine onun. Ama görev dağılımı dengeli. Uzaklardan çınlayan sesiyle Deborah Anderson veya rap-soul arası vokaliyle Mau'nun yüklendiği elektro baladlar, eşit dağılmış. Birbirine eklenince hiçbiri albümün suyunu bulandırmıyor. Arada gitarlar, akustik enstrümanlar, nefesliler, bir görünüp bir kayboluyor. Bütün bu dokunuşlara rağmen, Télépopmusik'çilerin dili çok tanıdık; bu albümde de bilinmedik yerler vaat etmiyorlar, ama yerinde durarı rahatsız etmeden yine üstlerindeki dinginliği dalga dalga yayıyorlar.

Télépopmusik, oturaklı dans müziğinin son yıllarda geldiği nokta için ideal bir turnusol. Sonuçta isteyen büyük vuruşların peşinde dalgalı denizlere açılabilir, isteyen, onlar gibi sakin suların keyfine varabilir. Ama aynı sularda daha ne kadar bulanmadan kalınır, onu da zaman gösterecek. *Gökhan Pamuk*

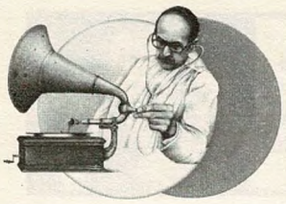

Kolomb, Amerika'yı bulduktan sonra değil, onu bulurken mutluydu. Mutluluğun doruk anı, belki Yeni Dünya'yı bulmazdan üç gün öncesiydi; ayaklanan mürettebatın umutsuzluk içinde geminin burnunu gerisin geri Avrupa'ya çevirmek üzere oldukları an! Burada sorun elbette yeni dünya değil, yerin dibine batsın Yeni Dünya! Kolomb zaten onu görmeden, hatta bir şey bulup bulmadığını bile anlamadan öldü. Sorun, hayattır; yalnızca hayat; hayatın kendisi, hayatı sürekli ve sonsuz biçimde bulma süreci... onu bulup sonra da buldum diye noktayı koymak değil. **DOSTOYEVSKI**, Budala

Ben gülerken, o da karanlık denize doğru koştu.
İşte o zaman çekip gitmeliydim.
O epeyce açıldı. Artık onu göremiyordum.
Bir adamı karanlıkta, denizde bırakıp gitmeyi hiç denediniz mi? O kadar basit bir iş değildir bu.
JOHN BERGER, Düğüne

Asian Dub Foundation

Tank
(EMI)

Asyalı Dub'cılar Vakfı'ndan (neredeyse) tematik bir albüm: Irak işgali üçüncü yılına girerken, tamamen bu konuya odaklanıyor "Tank". İstisna, kısa ve öz konuşmalı, ama yoğun ve stilize müzikli "Powerlines": Şarkı, albümde bir kereye mahsus olmak üzere Mezopotamya'dan Latin Amerika'ya, Krikati yerlilerinin toprak mücadelerine uzanıyor...
Asian Dub Foundation, tekno türevlerinin rock'la, rock bir heyecanla birleştiği noktada ilk sayacaklarımızdan biri; müzisyenlerin dünyaya gözlerini kapamamalı dediğimizde onlar canlanabilir gözümüzde... ADF, gelenekle bağını yitirmeyen bir modern, İkinci Yeni gibi yazan bir Birinci Yeni, "biçem"i ihmal etmeyen bir toplumcu-gerçekçi... Sentezci değil, fotosentezci...
Son albümlerinde yüksek tempolu, güçlü ritmli bir drum'n'bass'a, kendini parçalayan bir dans koşusuna yüklenen ADF, "Tank"ta melodik, kendi standartlarına göre hayli yumuşak bir müziğe evrilmiş, ambient usûlü ses boşluklarına imkân tanıyan, ritm dokunuşları insanı yerinden eskisine göre daha az hoplatan, galeyanı az bir müzik bu. Halbuki, dünya politikası kızışırken, onlardan da daha ajit-prop, daha gümbür gümbür bir şey beklenebilirdi. Ama ADF, politik bir örgütlenme olduğu kadar ve evvela bir müzik grubu; onlardan gelecek işleri belirleyen mecra, öncelikle seslerin evreni...
ADF'nin altyapıda drum'n'bass'dan house'a, üstyapıda ragga'dan reggae'ye ilerleyen müziğindeki bu nisbî dinginliğin en büyük göstergesi, üç vokalisten biri olan reggae şarkıcısı Ghetto Priest'ın Horace Andy'yi andıran, kadife gibi sesi, sırma gibi, naif yorumu... Diğer iki vokalistse transfer değil, altyapıdan, öz kaynaklardan: MC Spex ve MC Lord Kimo, bizzat ADF'nin eğitim projesi ADFED'den mezun...
İlk şarkı "Flyover"ın sözlerini acaba şöyle çevirebilir miyiz: "En ağır gürültü yıkıma götürendir / Toprağı sarsmak, ama bu başka hikâye / Müzik seni sararken pozitif enerjiyle / Yaratıcı bir bas nabız gibi atarken / Ait olduğun yer burasıdır bu malûmdur sana / Malûmdur esas yerin burası daima..." Bu albümün müziği böyle özetlenebilir belki. Ama müziğin böyle yumuşak olması, sözlerin de sermiş olduğu anlamına gelmiyor tabii. Aklın, düşüncenin, söyleneceklerin yolu bir böyle zamanda: Amerikan birliklerinin çölde ilerleyişini aynı bir "embedded gazeteci"nin somut tanıklığı gibi gözümüzün önüne getiriyorlar, savaşın sebebine bir çırpıda "petrol" derken hazırcevaplığa düşmek yerine bir hakikatin sade ifadesini aksettirmiş oluyorlar. Siyasî ezberlerle değil, "görünen köy kılavuz istemez" ciddiyetiyle ve aciliyetiyle konuşuyorlar. Bir önceki albüm "düşmanımın düşmanı dostumdur, ta ki o da düşmanım oluncaya kadar" diyordu, bu albüm direkt düşmana odaklanıyor, düşmanı tarif ediyor, hedef gösteren yayın yapıyor. Aklın yolu bir.
Çöl kumunda oynayan kovboylar, bankalara dolaşan petrolcüler, petro-cankiler, gökyüzünde bir füze, polisin derdest ettiği Pakistanlı çocuklar, Başkan'dan daha akıllı bombalar, Thatcher'dan daha Thatcher'cı birkaç seçkin... Bütün bunların ortasında, iktidarı geri almaktan, alanları doldurmak gerektiğinden bahsediyor ADF, "uyan Mezopotamya" diyor, "uyan Dünya": "Bir yer var biliyorum, her şeyi söylemek mümkün / Hükümetsiz, başkansız / İnsanların söz alabildiği bir yer / Yarın bugünden başlar demek için // Bulmalıyım bir yolunu / Gidiyorum bugün / Hiçbir siperin önümü kesemediği / Muhayyilemin akıp gittiği yere / Yarın başlamıştır bile..." *Merve Erol*

A Perfect Circle

eMOTIVe
(EMI)

Art-metal grubu A Perfect Circle'dan savaş karşıtı bir albüm, iki yeni şarkı da içeren bir cover koleksiyonu "eMOTIVe": Alt başlığı, "savaş, barış, aşk ve hırs hakkında bir toplama". A Perfect Circle, blues'dan punk'a, soul'dan folk'a, türden bağımsız, savaş karşıtı şarkıları getirmiş bir araya, sonra da hepsine, mürekkebinin rengini heavy metal'in, hardcore'un, trip hop'un, hatta drum'n base'in verdiği, kendi damgasını çakmış bir güzel,
Albümün açılışını yapan "Annihilation", indie rock topluluğu Crucifix'den '82 model, takır takır bir punk şarkısı. A Perfect Circle vocalisti Maynard James Keenan'ın fısıltıları ve "oyuncak bir org"un tuttuğu ritmiyle değişerek sessiz mi sessiz, ama alabildiğine sert bir açılış yapıyor "eMOTIVe"e; "ya barış ya imha". Ardından gelen şarkı bir klasik, John Lennon'dan "Imagine". Saykodelik piyono darbeleri eşliğinde gayet özgün bir "yeni kurum" olmasına rağmen, umut dolu bir şarkıyı nasıl olur da bu kadar ümitsiz söylemeye kıymışlar, bizim aklımız almadı. Bir şarkı atlayalım, Marvin Gaye'in, Motown'un suya sabuna dokunan ilk soul şarkılarından, "What's Going On"u da aynı muameleden nasibini almış. Fonda çöl rüzgarlarının estiği bu post-rock güzellemesi, "Imagine" cover'ı kadar özgün bir yorumla yas giysilerine bürünerek, Gaye'inkine taban tabana zıt bir ruh halini yansıtmış. Atladığımız şarkıya dönelim, "Peace Love And Understanding"e, Elvis Costello'nun şıkır şıkır yorumu hâlâ radyoların, barların play list'inde... Tarihin en çok satan "soundtrack"i olan "Bodyguard"a da sızan bir Nick Lowe şarkısı bu –hafıza tazelersek, kendisi bir pub rock ikonu, çığ prodüksiyonlarıyla punk'ın temellerini atan adamlardandı. Beş numara bir A Perfect Circle şarkısı "Passive", altı numara "Gimmie Gimmie Gimmie" bir Black Flag bestesi, takipçileri "People Are People" Depeche Mode'dan, "Freedom Of Choice" ise Devo'dan... Albümün rock'u, metal'i en bol şarkılarından sonra, sıra geliyor "eMOTIVe"de bozulduğumuz ikinci mevzuya, "Let's Have A War"a... "Hadi savaşalım / Telif hakkını televizyona satarız / Hadi savaşalım / Cüzdanlarımızı şişirelim son defamış gibi / Hadi savaşalım / Dağıtın silahları ibnelere..." Ne ayak bu deyip araştırınca, öğrendik ki Fear yalnızca eşcinsellere değil, kadınlara da fütürsuzca dil uzatmasıyla meşhurmuş zamanında... Böyle bir albümde kendine yer bulması da, drum'n base sosunun lezzetine rağmen, en hafif deyişle yakışıksız kaçıyor. "Counting Bodies Like Sheep To The Rhythm Of The War Drums" diğer A Perfect Circle bestesi: "Kaygılanma güzelim, geldim işte, uzaklaş pencerenin kenarından, geri dön uykuna / Seni koruyan acıdan ve gerçekten ve seçim yapmaktan ve geri kalan zehir saçan şeytanlardan / Anla bir sikim vermediklerini sana, benim anladığım gibi / Cesetleri say koyun gibi / Savaş davullarının ritmiyle..." Endüstriyel bir parça "Counting..."; savaş davullarını sahiden de duyuyorsunuz. "When The Levee Breaks" ilk kadın blues'cudan, harika Memphis Minnie'den. Ama biz de çoğunuz gibi şarkıyı tanımamızı Led Zeppelin'in rock yorumuna borçluyuz. Trip hop versiyonu da Perfect Circle'dan gelecekmiş demek ki... Kapanışı yapan "Fiddle And The Drum" Joni Mitchell gospeli, "eMOTIVe"in aslına en sadık kalan "track"i. Mitchell'in çıplak sesiyle söylediği ilahiyi, Keenan back vokalle süslemiş.
Kapakta yanan bir şehrin önünde paslı etriyeleri gözüken betonarme bir barış sembolü, çöktü çökecek. Şimdi dantel gibi işlenmiş müziği bir yana koyalım. Albümün yarısında "eMOTIVe" "Imagine"ın kötü kardeşi gibi tınlıyor sanki, "tek başımızaymışız" da "altımızda cehennem uzanıyormuş, üstümüzde de bir cennet yokmuş" gibi... Biliyoruz, hiçbirimizin ağzının tadı yok, yok ama, kimsenin bu kadar karamsar olmaya hakkı da yok. Yoksa dünyayı gümüş tepside sunacağız birilerine. *İlker Aksoy*

"Kırmızı" reklam filmlerinde kullanılacak bir şarkı değil. Meslek hayatımdaki anlamı en en büyük olan şarkılarımdan bir tanesi.
(Boya firmalarının astronomik tekliflerini reddeden Hande Yener)

Tarihin bu ânında her şey bir günde solar; her kim ki uzun yaşar, diri diri ölür. Hayatın içinden geçerken geride kendimizin üç ya da dört görüntüsünü bırakırız, hiçbiri ötekine benzemez; onları geçmişin sisleri arasından görürüz; değişik çağlarımızın portreleri gibidirler. **PAUL AUSTER**, Yanılsamalar Kitabı

Karanlıkta dünya insana zaten masal gelir, geceleri hiçbir şeye aldırmazsınız; sabahleyin ise kaygılar yok olup gitmiştir. Bazen her şey çok güzeldir, sevgi doludur. Sokağa çıktığınızda bir gün daha başlar ve arkasından bir gece daha. geceyle gündüz arasındaki farkı anlatmaya çalıştım. Gece iyidir ama gündüz de temizdir. Anlatamayacağım galiba... İnsan ancak yaşadıysa bilir bunları. ERNEST HEMINGWAY, Silahlara Veda

MINA
Platinium Collection
(EMI)

Mina'yla elbette 1960'lı yıllarda tanıştım. Öyle çok yakın bir tanışıklık değildi bu. O zamanlar Türkiye'de İtalyanca parçalar pek sık çalınırdı. Mina da ilk Türkçe sözlü plak dolduran yabancı şarkıcılardandı. Ben Çiğli Radyosu kanalıyla İngiltere ve Amerika listelerini takip ettiğim için İtalyan şarkıcılara pek yüz vermiyordum. 1965 yılında "Un Anno d'Amore"yi Türkçe "Dön Bana" olarak okuması bile fayda etmedi. Mina arada kaynayıp gitti bu nedenle.

Mina'yla ikinci tanışmam otuz yıl kadar sonra oldu. Cover'lara merak sarmıştım. Mina'nın ikinci el bir plakçıdan aldığım uzunçalarında ("Del Mio Meglio Numero Quattro"), Leiber/Stoller imzalı çok sevdiğim "Don't" parçasının da yorumlandığını gördüm. Plağın tasarımı ve grafiği de dikkat çekiciydi. Mina adı, farklı bir biçimde yeniden belleğime kazındı.

Bu keşiften sonra Mina albümlerinin peşinden koşmaya başladım. Hemen her albümde birkaç cover yer alıyordu. Hemen hemen tümüyle cover'lardan oluşan "Baby Gate" albümünü bulunca çok sevindiğimi hatırlıyorum (Açılış parçası ünlü "Bird Dog"). Atina bitpazarında bütünüyle Beatles cover'larından oluşan "Mina Canta I Beatles"ı buldum. Kapağı "Revolver"in ustaca kotarılmış Mina usûlü taklidiydi...

Mina'yla son yıllarda başka vesilelerle de karşılaştım. Örneğin Elvis Costello, albümüne de adını veren "When I Was Cruel" parçasında Mina'nın "Un Bacio E'Troppo Poco" parçasını sample olarak kullandı. Ferzan Özpetek'in yönettiği "Karşı Pencere" filminin soundtrack'inde ise yine Mina'nın "Chihuahua" adlı şarkısı yer aldı. Mina'nın en baştan bu yana plaklarını doldurduğu EMI, şarkıcının üç CD'lik derlemesini "The Platinum Collection" dizisinde yayınlayınca artık Mina'dan söz etmenin zamanı geldi diye düşündüm. Mina, İtalya'nın gelmiş geçmiş en ünlü kadın şarkıcısı. Ona "pop divası" diyorlar. Olağanüstü bir sesi var. Yorumlamayı seçtiği şarkılar, her zaman belli bir düzeyin üstünde olmuş. Bu nedenle müzik tarihinde saygın bir yeri var. İtalyancanın yanısıra İngilizce ve İspanyolca da söylemeyi seviyor. İlk 45'liğinin 1958 yılında çıktığını düşünürsek, neredeyse elli yıldır onu dinlediğimizi de hatırlarız. Türkiye'de birçok parçasının da (özellikle Ajda Pekkan tarafından) Türkçe söylendiğini düşünürsek, bu toprağın insanına da oldukça yakın bir konumda olduğunu iddia edebiliriz. Ne de olsa, o da Akdenizli!

Mina'nın esas adı Anna Maria Mazzini. Fanları arasında Mina Mazzini olarak da tanınır (2000 yılında açılan resmî sitesinin adı: minamazzini.com). 1940 yılında Varese'nin Busto Arsizio yöresinde doğmuş. Önceleri yerel klüplerde rhytm and blues kaynaklı parçalar yorumluyor. O zamanın yeni modası rock-'n'roll'la ilgileniyor. Dönemin opera lirik şarkı anlayışı yanında, adeta devrim sayılabilecek bir tarzda şarkı söylüyor. '50'lerin sonlarında ilk 45'liklerini doldurmaya başlıyor. Ama onu şöhrete ulaştıran, 1960'ların ortasında başlayan televizyon şovları oluyor (1973 tarihli bir longplay'i "Mina Appuntamento in TV" adını taşıyordu.) Televizyon defterini 1974 yılında kapattı. 1978 yılında ise, ilk konserlerini verdiği Bussola'daki kulüpte son kez sahneye çıktı. Daha sonra da kendini sosyal yaşamdan iyice uzaklaştırdı. 1989 yılında Lugano'ya yerleşip İsviçre vatandaşlığına geçti. Ama plak yapmayı hiç bırakmadı. Her yıl ekim ayında yeni bir ikili albümle, kendini seven İtalyan hayranlarının karşısına çıktı. Bu ikili plakların birincisinde İtalyanların "evergreens" dedikleri standartları seslendirdi, ikincisinde çağdaş ve yeni şarkılarını. Eski albümleri ise habire yeniden basılıyor. Bütün bunları, İsviçre'de kendi kurduğu kayıt stüdyosunda gerçekleştirdiğini de söylemeden geçmeyelim.

Mina, sanat yaşamının her döneminde en önemli şarkı yazarlarıyla, aranjörlerle, orkestralarla çalıştı. Tüm albümleri kalite açısından belli bir düzeyin hep üzerinde oldu. Sesinin gücü ise tartışılmaz bir noktadadır. Sarah Vaughan, bir konuşmasında, "kendi sesim olmasaydı, onunkini isterdim" demişti.

Gelelim "Platinum" toplamasına. Üç CD'den oluşan bu derleme kronolojik. Birinci CD 1968 - 75 yıllarına odaklanıyor. Çoğu 45'lik olarak da yayınlanmış şarkılarının yer aldığı orijinal albümler, "Canzonissima '68"den başlayarak "Del Mio Meglio Numero 3"e (1975) uzanıyor. Seçilen şarkılar arasında Toots Thielemans'ın ağız armonikası çaldığı "Non Gioco Piu", "Insieme", (Türkçede Ajda Pekkan'dan "Palavra" adıyla tanıdığımız) "Parole Parole", "E Poi" ve 1968 yılı Sanremo festivalinden canlı kaydıyla karşımıza gelen "La Voce Del Silenzio" öne çıkıyor.

İkinci CD'de 1976 tarihli "Mina con Bigné"den 1989 tarihli "Uiallalla"ya uzanan bir dönemden seçmeler yer alıyor. Rock kokulu "Magica Follia", Hammond orgda Brian Auger'ın yer aldığı "Les Cornichons (Big Nick)", Ajda Pekkan'dan Türkçesini dinlediğimiz "Senza Fiato", folk kokulu "Ma Che Bonta" ve elbette "Tres Palabras". Bu CD'nin sürprizi, 45'liklerde kalmış bir rock'n'roll klasiğinin İtalyanca yorumu. Mina, Doc Pomus - Mort Shuman'ın "It's A Lonely Town" şarkısını "Citta Vuota" olarak yorumluyor...

Üçüncü ve son CD ise 1990 - 2003 arasındaki dönemi kapsıyor. Funky kokulu "Johnny", tango ritmli "Amore Amore Alore Mio" ve 2002 tarihli bir çağdaş klasik "Il Pazzo". Bu albümde de cover'lardan örnekler var. Beatles'ın "Something"i, yine bir single'da kalan "Can't Take My Eyes Off Of You" ve tarihi 1950'li yıllara uzanan "Cry Me A River"...

Mina'yı seviyorsanız, iyi bir derleme. Tanımıyorsanız, tanışmak için iyi bir fırsat. Mina, evet, pop. Ama pop ne kadar iyi olabilirse, o kadar da iyi. *Gökhan Akçura*

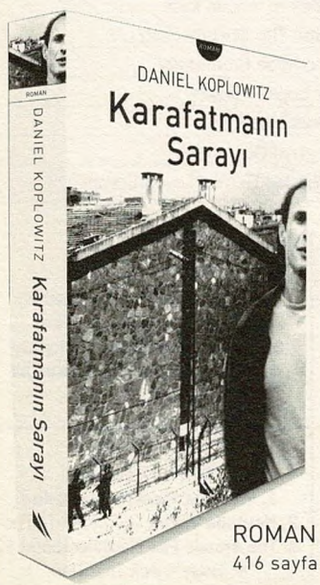

Geceyarısı Ekspresi seferden kaldırıldı!

Karafatmanın Sarayı

DANIEL KOPLOWITZ

Daniel Koplowitz, 1975'de esrar kaçakçılığından Suriye sınırında tutuklandı. Antakya, Sağmalcılar, Burhaniye ve Buca gibi, Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde 12 yıl hapis yattı, yaşadıklarını *Karafatmanın Sarayı*'nda kaleme aldı.

"*Geceyarısı Ekspresi*'nin ünlü 'kahraman'ının tersine, Koplowitz çektiği sıkıntıların içine gömülmüyor. Kendine acıyacağı yerde hapishane hayatının karmaşıklığını anlamaya ve yansıtmaya çalışıyor."

Times Literary Supplement

ROMAN
416 sayfa

KANAT KİTAP İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST.
Tel: (0212) 252 42 80 **Faks:** 293 15 44 **Web:** www.kanatkitap.com

KANAT

ONŞARKI

Devendra Banhart A Sight To Behold
Hande Yener Kırmızı
Inti-Illimani Derrota de Don Quijote
John Scofield Green Tea
New Wet Kojak Sophia Loren
Oi Va Voi Refugee
Peter Gabriel Mercy Street
Peter Murphy Cut You Up
Solomon Burke None Of Us Are Free
Stevie Wonder I Wish

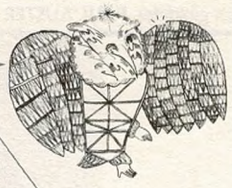

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

AC/DC For Those About To Rock
Arcade Fire Funeral
Beck Guero
Blues Explosion Damage
Brian Wilson Smile
Bright Eyes Digital Ash In A Digital Urn
Caetano Veloso Federico e Giulietta
Daft Punk Human After All
Göksel Arka Bahçem
Hood Outside Closer
İlhan İrem Bezgin
Kasabian Kasabian
The Kills No Wow
Lou Barlow Emoh
Moby Hotel
Nilüfer Akbal Şewa
Orishas El Kilo
Paolo Conte Elegia
Queens Of The Stone Age Lullabies To Paralyze
Redd 50/50

ÜLKELİ ŞARKILAR

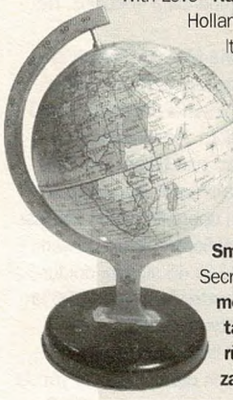

Alamanya Beyleri - **Zülfü Livaneli** • Algeria - **Gnawa Diffusion** • Almanya Acı Vatan - **Selda** • Almanya Treni - **Ferdi Tayfur** • America - **Neil Diamond** • America - **Prince** • Amerika - **Rafet El Roman** • Anarchy In The UK - **Sex Pistols** • April In Portugal - **Bing Crosy** • Arabia - **Jerry Garcia** • Born In The USA - **Bruce Springsteen** • Brazil - **Lloyd Cole** • Bulgaria - **Jeff Beck** • Cambodia - **Joan Baez** • Cand du Canada - **Maurice Chevalier** • China - **Tori Amos** • Cuba - **Victor Jara** • Denmark - **Chemical Brothers** • Different Germany - **Ian Anderson** • Egyptian Reggae - **Jonathan Richman** • Ethiopia - **Joni Mitchell** • For Britain Only - **Alice Cooper** • France - **Grateful Dead** • France - **Zebda** • From Russia With Love - **Natacha Atlas** • Greece - **George Harrison** • Holiday In Cambodia - **Dead Kennedys** • Holland - **Sufjan Stevens** • India - **Roxy Music** • India - **Us3** • Ireland - **Marianne Faithfull** • Italy - **Dudley Moore** • İlle de Türkiyemiz - **Ahmet Şafak** • İyi Uykular Türkiye - **Ezginin Günlüğü** • Jamaica - **Ben E. King** • Lil' Taste of Poland - **Buck 65** • Japan - **Presidents Of United States Of America** • Little Eygpt - **Elvis Presley** • Mexico - **Cake** • Mexico - **Jefferson Airplane** • Morocco - **Queens Of The Stone Age** • Morocco - **Santana** • New Argentina - **Madonna** • Nicaragua - **u.n.p.o.c** • On The Road To Germany - **John Cale** • Panama - **Crosby, Stills & Nash** • Panama - **Van Halen** • Papua New Guinea - **The Future Sound Of London** • Poland - **Tangerine Dream** • Portugal - **The Fall** • Postcards From Paraguay - **Mark Knopfler** • Radio Ethiopia - **Patti Smith** • Rain In Spain - **Nat King Cole** • Russia - **Henry Rollins** • Spain - **Chick Corea** • Secret Life Of Arabia - **David Bowie** • Smile Jamaica - **Bob Marley** • Sweden - **Divine Comedy** • Şili'ye Özgürlük - **Bulutsuzluk Özlemi** • To France - **Mike Oldfield** • Türkiye - **Destan** • Türkiye Söyle Nereye - **Rapor 2** • Türkiyem - **Haluk Levent** • Türkiyem - **İsmail Türüt** • Türkiyem - **Müşerref Tezcan** • Türkiyem - **Neşet Ertaş** • Türkiye'min Kızları - **Ali Rıza Binboğa** • U.S.A. - **The Exploited** • Viva Nigeria - **Fela Kuti** • Zambia - **Mr. Big**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Stereophonics** Language Sex Violence Other
2. **Tony Christie** Definitive Collection
3. **50 Cent** The Massacre
4. **G4** G4
5. **Bravery** The Bravery
6. **Kaiser Chiefs** Employment
7. **Gwen Stefani** Love Angel Music Baby
8. **Moby** Hotel
9. **Scissor Sisters** Scissor Sisters
10. **Daft Punk** Human After All

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Tony Christie** (Is This The Way To) Amarillo
2. **MCFLY** All About You / You've Got A Friend
3. **Elvis Presley** She's Not You
4. **Gwen Stefani feat. Eve** Rich Girl
5. **Sunset Strippers** Falling Stars
6. **JEM** They
7. **Nelly feat. Tim McGraw** Over And Over
8. **Basement Jaxx** Oh My Gosh
9. **G4** Bohemian Rhapsody
10. **Shapeshifters** Back To Basics

AMERİKA ALBÜMLER

1. **50 Cent** The Massacre
2. **"Now 18"** (Various Artists)
3. **Jack Johnson** In Between Dreams
4. **Green Day** American Idiot
5. **The Game** The Documentary
6. **Kelly Clarkson** Breakaway
7. **Jennifer Lopez** Rebirth
8. **The Killers** Hot Fuss
9. **John Legend** Get Lifted
10. **Ray Charles** Genius Loves Company

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. The Fall
50.000 Fall Fans Can't Be Wrong
2. Liars They Were Wrong, So We Drowned
3. Erasure Nightbird
4. Yoko Ono Walking On Thin Ice

DEFORM / Atlas Pasajı
1. Japan Quiet Life LP
2. The Clash London Calling –25th Anniversary CD
3. Ursula 100 Kinda Kinky CD
4. Chemical Brothers Push The Button LP

KARGA / Kadıköy
1. Marianne Faithfull Mystery Of Love
2. Brazzaville Foreign Disaster Days
3. The Faint Agenda Suicide
4. Marianne Faithfull There Is A Ghost

ARAF / Beyoğlu
1. Rachid Taha Rock El Casbah
2. Morphine Rape On Fire
3. Les Hurlements D'Leo Mon Cul
4. Burhan Öçal & The Trakya All Stars Limoncu

KARGA / Atlas Pasajı
1. Chemical Brothers Push The Button
2. Moby Hotel
3. "Duvara Karşı" (Soundtrack)
4. "East To West" (Doublemoon Compilation)

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. U2
How To Dismantle An Atomic Bomb
2. Rammstein Reise, Reise
3. Megadeth The System Has Failed
4. Evanescence Anywhere But Home

VARUNA CAFE / Eskişehir
1. Morrissey I Like You
2. Manic Street Preachers
The Love Of Richard Nixon
3. Interpol A Time To Be So Small
4. Elefant Sunlight Makes Me Paranoid

TRIP / Kadıköy
1. Wedding Present Interstate 5
2. Nouvelle Vague Too Drunk To Fuck
3. The Arcade Fire Neighbourhood #2
4. Enon Knock That Door

Yılların AC/DC'sini Roll'da ağırlamak bu sayıya kısmetmiş. Hangi dağda kurt öldü, diye sual ederseniz sebep çok: En birincisi, it's only rock'n'roll, but i like it!.. İkincisi, bu ay iki DVD'den oluşan kapsamlı bir AC/DC arşivi yayınlanıyor: Klipler, TV enstantaneleri ve konser görüntüleriyle tıka basa dolu "Family Jewels". 1995'de Les Inrockuptibles'in Angus Young'la yaptığı tarihî söyleşiye bağlanıyoruz...

AC/DC

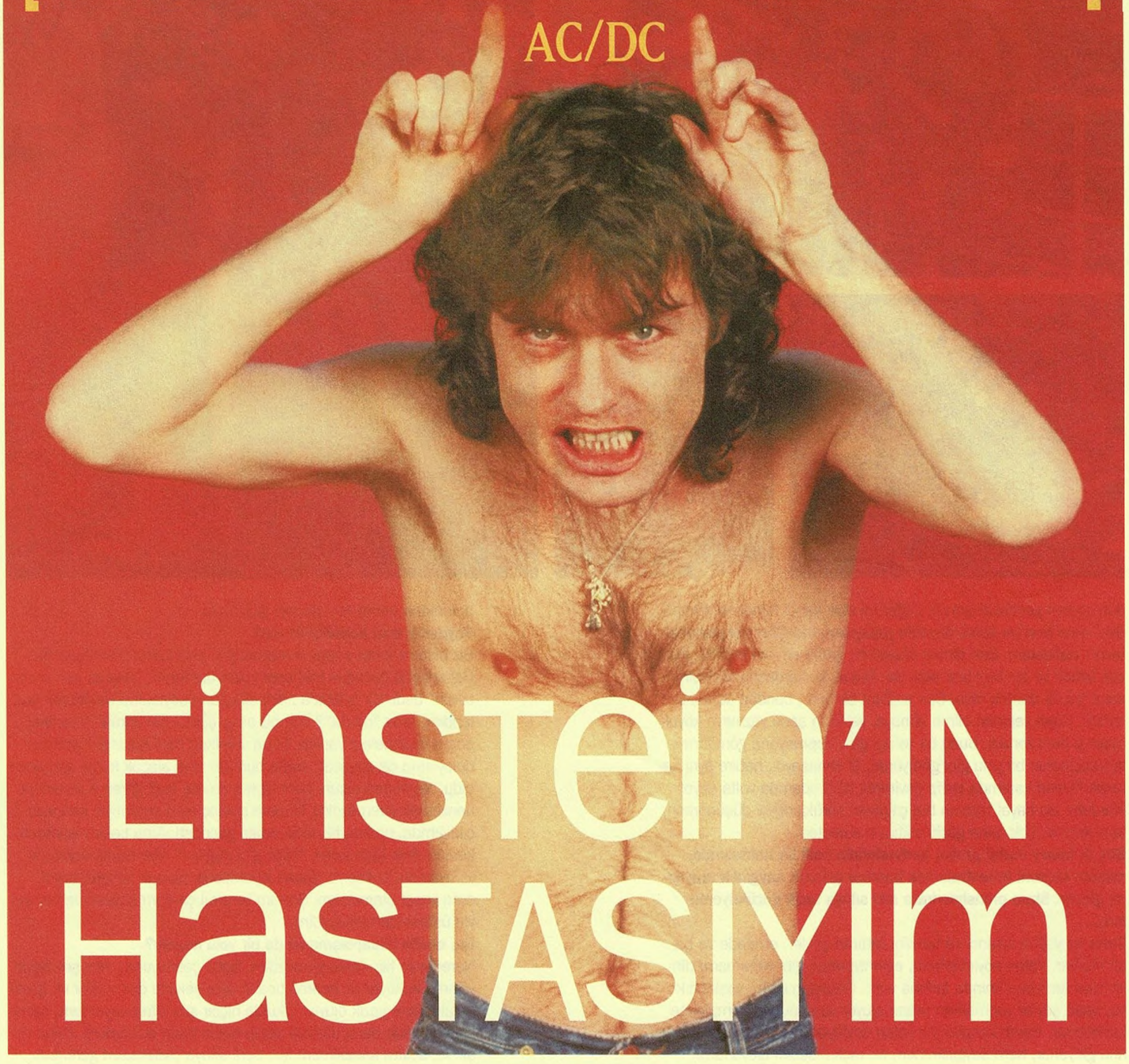

EINSTEIN'IN HASTASIYIM

Angus Young: Genellikle, kültür ağırlıklı, ciddi gazete ve dergiler bizi hor görür, burun kıvırır. Entellektüellere göre, biz gelişmemiş, köylü müziği yapan bir takım sersemleriz. AC/DC'yi yeterince kültürlü bulmuyorlar, bu müzik onlar için ciddiye alınabilir bir şey değil. Onlara göre, bu yoksul müziği ve utanç verici bir müzik. Bu benim için iltifattır; blues da yoksulların müziği olarak görülüyordu.

1973'ten beri AC/DC'nin gitaristisin. Bırakmayı, başka şeylerle ilgilenmeyi istemedin mi hiç?

Bu grupta çalmaya başladığımdan beri düşünecek hiç vaktim olmadı açıkçası. Uzun vadeli planlar yapacak tek bir saniyem olmadı. Eğlenmek, dağıtmak, bugünü unutmak: Önemli olan tek şey buydu. Eğlenceli yanlarıyla olduğu kadar, dramlarıyla da bütün hayatım gruptu. Benimki gibi bir çevreden geliyorsan, bütün dünyayı dolaşacak, onca insanla tanışacak şansın yoktur. Sydney'de kalırsın, işine asılırsın, hayatın geçmesini beklersin. Yani şikâyet etmem için hiçbir sebep göremiyorum, her şeyimi borçlu olduğum bu gruptan ayrılmayı bir an bile asla düşünmedim. Hem ayrıca, başka ne yapacağım ki? Gitar çalmak, sahnede bayılıncaya kadar içimdekileri döküp rahatlamak: Bu benim hem mesleğim, hem de tutkum. Yirmi yıl önce, hayatımı gitarıma adamaya karar vermiştim, şimdiyse inatçılığımın mükâfatını görüyorum. Bunun sınırlı bir şey olduğu, sınırlarına geldiğim hissine hiçbir zaman kapılmadım, çünkü yazma konusunda olsun, kendimle ilgili olsun, gittikçe daha titiz, daha zor beğenir oluyorum.

Kendi tavrımız, duruşumuz sayesinde kabul gördük. Pozmuş, modaymış, bizi ırgalamaz. Abimin dediği gibi, "AC/DC'nin hava olsun diye sigaraya ihtiyacı yok. Ağzımızın kenarında sigara varsa, içmek içindir".

Özel hayatını feda ettiğin hissini taşıyor musun?

Bu bir seçimdi, ödeyeceğim bedelin ne olduğunu biliyordum. Anlayışsızlıkla, yanlış anlaşılmayla, hakir görülmeyle, para sıkıntılarıyla karşılaşacağımızı biliyordum. Rock'n'roll hayatı yaşamaya karar verdiğin zaman, kabul görmeyi ve anlaşılmayı bekleyemezsin. Kural böyle ve ben bunu kabul ettim, çünkü nereye gitmek istediğimi biliyordum. Bu tercihimden ötürü özel hayatım ciddi zarar gördü, ailemden insanlar ağır hastayken başlarında bulunamadım... Bu işin iyi ve kötü yanlarını tahlil etmek durumunda kalsaydım, kafayı yerdim. Başlangıçtaki karara sadık kalmak gerekiyordu: Rock'n'roll yapmak.

Solistiniz ve dostun Bon Scott'u kaybetmene rağmen, seçiminden nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?

Bon Scott öldüğünde duyduğum üzüntü öylesine derin ve şiddetliydi ki geleceği, grubu düşünebilecek halde değildim. Ancak ara-

→57

Rio de Janeiro hatırası: Bir nevi Beach Boys!

70'lerin klasik kadrosu: üstte Bon Scott, Malcolm Young, Mark Evans, altta Angus Young, Phil Rudd

dan zaman geçtikten sonra, değer mi diye kendi kendime sorabildim. Ama Bon'un kendi hayatını yaşayışını, trajediler karşısındaki tavrını hatırladım. Ben ölmüş olsaydım, grubu devam ettirirdi, bu çok üzücü ve zor bir karar olsa da. Neyse ki, kardeşim Malcolm bana büyük destek oldu. Çok sağlam bir tiptir, benden daha kararlıdır. Gitarı yeniden elime almaya, yeniden şarkı yazmaya koyulmaya o beni zorladı. Bunu bir terapi gibi, depresyona gömülmekten kaçmanın bir yolu gibi görüyordu. O olmasaydı, habire aynı karanlık fikirleri kafamda evirip çevirerek hâlâ odamda volta atıyor olurdum. Bu hayat tarzının bizi çıkmaza sürüklediğini düşünürken, tam tersine, çok daha güçlü çıktım o süreçten.

Birçok heavy metal grubu, kariyerlerinin belli bir noktasında, mesela senfoni orkestralarıyla beraber çalarak saygınlık arayışına giriyor. Sizse prensiplerinize sıkı sıkıya bağlı gözüküyorsunuz...

Bana en yoğun sevinci ve tatmini tattıran şeyler, en sade ve basit olanlar. Yalan söyleyemem, eğleniyormuş gibi yapamam; dinleyiciler de zaten anında farkına varır. Grupların çoğu, yaşlandıkça, basit şeyler yapmaktan utanır oluyor ve sonunda komplekse kapılıyorlar. Kendi kendilerine yalan söylüyorlar, sanatçı havalarına giriyorlar, hem saygınlık hem de rock kitlesini istiyorlar... Hep aynı klasik şema: Rock'n'roll yaparak başlıyorlar, sonra iddialı ve deneysel albümler yaparak itibar satın almaya çalışıyorlar. Ve tabandaki dinleyicileri kendilerine sırt çevirince, rock'n'roll'a dönüyorlar. Biz ikinci etabı atladık, dosdoğru rock'n'roll'dan rock'n'roll'a geçtik. *(gülüyor)* Ben Einstein gibi adamlara hayranlık duyuyorum. Bir konuyu herkesin ulaşabileceği hale getirmek için çabalamak, böyle bir yeteneğe sahip olmak çok güzel. Bir konuyu en sade ifadesine indirgemek: İşte benim müzikteki hedefim de bu. Rock ve blues'u brüt, katışıksız bir malzeme, bir enerji fırtınası yaratmak için alıyoruz. Müzik üzerine kafa patlatan, müziği ileri götürmek isteyen bütün o müzisyenler beni zerre kadar alâkadar etmiyor. Aynı şey malzeme için de geçerli; hangi gitarla, hangi ampliyle çalmışım, kesinlikle umurumda değil, önemli olan o değil ki. Müziği insanları etkilemek için yapmıyoruz ki... AC/DC hiçbir zaman moda olmak, akım yaratmak peşinde koşmadı, hâlâ ve her zaman aynı müziği çalmakla yetiniyoruz; yıllarca plak şirketleri ve medyalar bizi geri zekâlı yerine koyup tepeden bakarak burun kıvırdıysa da bu böyle. Deneysellikse, AC/DC'ye katılmadan önce yapacağımı yaptım. Ufakken, gitarla her şeyi denedim; bir kere yolumu bulduktan sonra da, oradan gidiyorum.

Klasik şema: Rock'n'roll'la başlıyorlar, sonra deneysel albümler yaparak itibar satın almaya çalışıyorlar. Dinleyici kendilerine sırt çevirince, rock'n'roll'a dönüyorlar. Biz ikinci etabı atladık, dosdoğru rock'n'roll'dan rock'n'roll'a geçtik.

Saygınlık seni korkutuyor mu?

Biz hiçbir zaman saygın olmayacağız, asla kabul görmeyeceğiz. Geçenlerde çocuğun teki beni yolda durdurdu, "Angus, sen demodesin" dedi. Bir noktada haklı olduğunu söyledim: Hakikaten yaşlandım. Ama "moda"? İşte bu asla, çünkü her zaman bize ilkel adam muamelesi yapıldı. Daha veletken beni hakir görüyorlardı; dolayısıyla da alışacak, hatta bundan zevk alacak kadar zamanım oldu. Ne olursa olsun, beni hiçten de öte sefil gören o insanlara benzemek istemezdim. İlk defa gülünç okul kıyafetiyle sahneye çıktığımda, herkes benimle dalga geçmişti. Ama benim açımdan kendini fark ettirmenin, "sizin gibi değilim" diye haykırmanın bir yoluydu bu. O saçma sapan kıyafetlerle çıkmak cesaret işiydi, ama vasat olamazdım. Şortum ve okul çantam sayesinde her şeyin üstesinden gelebildim.

Bu, okulla hesaplaşmanın da bir yolu muydu?

Neredeyse hiç derse girmezdim, ilgimi çekmiyordu. Her şey beyin yıkama kokuyordu; herkes tıpatıp aynı şekilde düşünüyor ve güçlü karakterlere yazık oluyor. Okulda hiçbir şey öğrenmiyordum, ilgimi çeken birkaç dersi titizlikle seçip onları takip ediyordum. Onun dışında, sınıfta kalabilmem için beni sıraya çivilemeleri gerekirdi. Bütün günümü gitar çalarak geçiriyordum, kimsenin başına bela olmuyordum.

"Problem Child" adlı şarkınız senin çocukluğunu mu yansıtıyor?

Bon Scott hep o şarkıyı beni düşünerek yazdığını söylerdi. Daha o yaşlardayken bana nelerin gerekli olup olmadığını kesin olarak biliyordum ve bu başıma iş açıyordu. Sesimi duyurabilmek için sürekli isyan etmem gerekiyordu, haksız bulduğum buyruklara karşı çıkıyordum. Öğretmenlere haksız olduklarını söylüyordum ve tabii bu bana pahalıya mal oluyordu. Bütün bunlarla birlikte, sakin, silik, çok çekingen bir çocuktum ve o çekingenlik hâlâ devam ediyor. İnsanların sahneden gördükleri o imajın tam tersi. Basit, sade ve doğrudan bir hayat hayali kuruyordum. Avustralya'da benimki gibi ufak tefek, gösterişsiz bir fiziğe sahipsen, mutlaka kenarda kalırsın. Rugby takımlarını besleyen, sağlıklı, besili, gürbüz insan kültü vardır. Biz ufak tefekler atık muamelesi görürüz. Daha küçücük çocukken beni uyarırlardı: "Angus, sen beş para etmezsin, hayatın boyunca tutunamayacaksın."

'60'lı yılların ortalarında ailen İskoçya'dan Avustralya'ya göç etmiş. Kökenlerin nedeniyle dışlandığını hissediyor muydun?

Bizim mahallede herkes köksüzdü. Fransızlar, İtalyanlar, İrlandalı-

58→

SİZİ EN İÇTEN ROCK'ÇU DUYGULARIMLA SELAMLIYORUM!

YALANDAN ŞEYTAN

Shakira'nın ve Living Colour'ın "Back In Black" şarkısını cover'laması, Steve Albini'nin onların bir albümünün prodüktörlüğünü yapmak istemesi, Stephen King'in grubun hayranı olması veya Los Angeles'lı seri katil Nightstalker'ın, etkilendiği şer kaynaklar arasında grubun adını sayması... Hiçbiri şaşırtıcı değil. AC/DC en olmadık zamanlarda en olmadık insanların kanına girmeyi başarmış bir topluluk... Ne diskocular, ne punk'çılar, ne rap'çiler, ne teknocular geldi geçti bu diyardan, onlar geçmedi... Avustralya'nın Sydney kentinden, yani dünyanın öbür ucundan geliyorlar. (Gerçi, Avustralya baskısı atlaslarda bu kıta tam ortada gözüküyor.) Beyin takımı Young kardeşler: 1973'te, grup kurulduğunda Malcolm 20 yaşında. Angus ise 14'ünde: Kısa pantolonlu ortaokul formasıyla, boyundan büyük –ki boyu 1.57, Tori Amos kadar diyelim– Gibson SG gitarıyla, sahnede paytak yürüyüşüyle, yalancıktan iblis boynuzlarıyla bugün hâlâ o 14 yaşındaki fırlama velet... Grubun esas akıl-fikir hocası büyük abileri George Young: İlk albüm "High Voltage" (74), içinde "Problem Child"ın da olduğu "Let There Be Rock" (77), "Powerage" (78) ve canlı kayıt "If You Want Blood, You've Got It"in (78) prodüktörü. Kendisi, 60'lı yıllarda "Friday On My Mind" şarkılarıyla ünlü Easybeats grubunun elemanı ve bu gruptan arkadaşı Harry Vanda'yla birlikte meşgul oluyorlar kardeşleriyle... Formül basit: Basitlik! Üç akor ve rock'n'roll. Blues'dan heavy-metal'e en kestirme yol...

AC/DC'ye damgasını vuran ses Bon Scott'un. Grup kurulduğunda, 30 yaşında, yani George'dan bile büyük. Ama ömrü kısa: 1980'de, bir arkadaşının arabasında sarhoş bir halde, kendi kusmuğunda boğularak hayatını kaybediyor. Scott'un ölümüne kadarki birinci dönemde yukarkilere ilaveten "TNT", "Dirty Deeds Done Dirt Cheap" ve 79 tarihli başyapıt "Highway To Hell" kaydediliyor. Scott'un yerini Brian Johnson aldığında, adeta vokalde değişen hiçbir şey yok. Aynı kısık, boğuk çığlıklar... Sadece uzun düz saçlar gitmiş ve (kısa pantolondan sonra grubun ikinci alamet-i farikası) bir memur kasketi kafaya geçirilmiş gibi. Brian Johnson'lu ilk albüm, Bon Scott anısına 80 sonlarında çıkan "Back in Black": Kayıtsız şartsız, ikinci başyapıt... Bugünlere kadar gelelim: "For Those About to Rock, We Salute You" (81), "Flick of the Switch" (83), "Fly on the Wall" (85), "Who Made Who" (86, Stephen King'in romanından uyarlanan "Maximum Overdrive" filmi için), "Blow Up Your Video" (88), "The Razor's Edge" (90), Rick Rubin'in prodüktörlüğündeki "Ballbreaker" (95)... Grubun şimdilik son albümü "Stiff Upper Lip" 2000'de yayınlandı. Brian Johnson'un ifadesiyle stüdyoda 135 bin sigara tüttürülerek kaydedilmiş bir blues-rock albümü bu. En önemli özelliği, büyük abi George'un tekrar prodüktörlük koltuğuna oturmuş olması... Bu albüm sonrası çıktıkları uzun dünya turnesini takiben grup bugün istirahatte. 2003 yılında Sydney'de, Rolling Stones'la birlikte sahnede birkaç şarkı yorumladılar ki, rock vakanüvislerinin yazıp yazabileceği en heyecanlı anlardan biri olsa gerek.

lar, Yunanlılarla büyüdüm... Proleterleri, lüks semtlerden mümkün olduğunca uzağa, bu mahallelere yerleştiriyorlardı. Orada hepimiz kendimizi yoksul ve biraz şaşkın hissediyorduk, ama uyum sağlamak ve entegre olmak için inanılmaz gayret gösteriyorduk. Ailemin hayat boyu yoksulluğa mahkûm olacağı İskoçya'nın üstüne kesin bir çizgi çekmiştim. Burada, babamın boyacı geliriyle en azından kendilerine başlarını sokacak bir ev alabilmişlerdi.

Geleceğin hakkında düşünür müydün?

Asla. Okulu bıraktığımda, babam aklımı başıma getirmeye çok çalıştı. "Evladım, bütün hayatını bu kanapenin üzerinde geçiremezsin!" Ben de iş arar gibi yapmaya başladım, ama esasında beraber çalacak müzisyenler arıyordum. Beş-altı yaşımdan beri gitar çalıyordum ve başka bir gelecek düşünemiyordum. Çok net hatırlıyorum: Ufacığım ve Little Richard plakları beni mest ediyor... O müziğin bana göre olduğunun başından beri farkındaydım. Gelecekte pek bir şansım olmadığını o kadar çok söylemişlerdi ki, kendimce bir imdat çıkışı arıyordum. Sonradan dönüş yapmayacağımı, seçtiğim yoldan ayrılmayacağımı biliyordum. 1973 yılında, 17 yaşımdayken, gözümüzü kararttık ve AC/DC'yi kurduk. Ya hep ya hiç durumuydu. Son şansımdı. Kendi kendime "Angus, bir yol seçtin, başarmak için çok çalışacaksın, asılacaksın ve kimseye kulak asmayacaksın" dedim.

Ailende epey müzisyen, prodüktör var, seçimin şaşırtıcı olmasa gerek...

Okuldan döndüğümde, ödevlerimi yapacağıma plak dinlememi ya da gitar çalmamı kimse yadırgamazdı. Hatta annemle babam merakımı ve ilgimi teşvik ediyordu. Birkaç ay banjo çalmama izin verdikten sonra, ilk gitarımı annem almıştı. Hayran olduğum müzik tarzı, blues, o sıralar moda olmadığı için bilgileneyim diye beni kütüphaneye gönderirlerdi. Downbeat gibi Amerikan dergileri satan kitapçılara gitmek için kilometrelerce yol kat ederdim, ithal plakları bulabilmek için Sydney'in öbür ucuna gidiyordum. En büyük hazinem, dünyanın dört bir yanındaki yayınları yakalamaya çalıştığım kısa dalga radyomdu. Geceler boyu blues programları arar dururdum.

Easybeats'e Led Zeppelin'den çok daha fazla şey borçluyuz. Gazeteciler hâlâ bana Page'den ve Plant'den bahsediyor, halbuki onlar beni hiçbir zaman etkilememiştir; Easybeats yıllar önce aynı şeyleri yapıyordu.

Abin George, Easybeats'le star olmuştu. Onları nasıl görüyordun?

Korkunçtu. 60'ların ortasıydı, ticarî bir müzik yaptıkları için etraflarında tıpkı Beatles'ın etrafındaki gibi bir çılgınlık yumağı vardı. Bazı akşamlar eve dönemiyordum bile, sokak histerik fan'larla dolup taşıyor, yolu kapıyorlardı. Sonunda, babam George'u arayanlarla baş edemeyip telefonu kesmişti. Ama evin içinde hepimiz hiçbir şey yokmuş gibi davranıyorduk, baba-oğul ilişkileri aynı eskisi gibiydi. O sıralar daha dokuz yaşındaydım, abim gitarını ellememe izin vermiyordu. Sadece bir kere konserlerine gitmiştim, muhteşemdi. Benim açımdan, AC/DC, Easybeats'e Led Zeppelin'den çok daha fazla şey borçludur. Gazeteciler hâlâ ve her zaman bana Page'den ve Plant'den bahsediyor, halbuki onlar beni hiçbir zaman etkilememiştir; abim yıllar önce aynı şeyleri yapıyordu.

Okuldaki öteki öğrenciler seni kıskanır mıydı?

George, özel hayatıyla toplumsal hayatını birbirinden ayırmak için elinden geleni yaptı, çok çabaladı. Onun için de, okulda kimsenin onun benim abim olduğundan haberi yoktu. Bir gün, okulda sersem bir öğretmenin teki "ailesine bak, oğlunu al" gibilerinden bir laf etmeye kalktı bana. Babam hemen koşarak okula geldi, bir

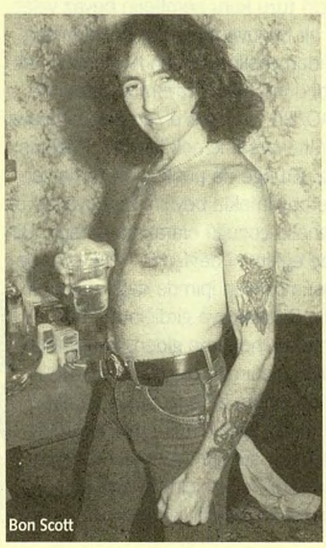
Bon Scott

Angus Young

Brian Johnson

varuna
cafe

ESKIŞEHIR

www.varunacafe.com

daha ailemiz hakkında ileri geri konuşmaya kalkarsa öğretmenin suratını dağıtmak için. Otuz velet bağırıyordu: "Haydi bastır Young amca! Arkandayız!" *(gülüyor)* Benim gibi o da ufak tefekti. Ama kimin karşısında olursa olsun, asla kendini ezdirmezdi. Mahallede çok popülerdi. Çocuklar kendi babaları gibi görürdü onu, çünkü evimizin kapısı herkese açıktı, isteyen istediği saatte damlardı. Herkese yardım ederdi, inanılmaz bir sorun çözme yeteneğine sahipti.

Geleneksel olarak, heavy metal isyan müziği olageldi; sen de oralardan geçtin mi?

Babam şu türden laflar ederdi: "Burası benim evim, eğer burada yaşayacaksan, kurallarıma uyarsın. Yoksa, kapı dışarı!" Kendine göre inançları vardı ve onlardan taviz vermezdi. Kabadayılara, serserilere, çetelere karşı dikkatli davranmamızı, onlara bulaşmamamızı tembihlerdi. Zaten o çetelerin de beni istediği yoktu. *(gülüyor)* Beni kafa ütüleyici bir herif olarak görüyorlardı, çünkü kavgaları önlemek için sürekli akla mantığa çağıran konuşmalar yapıyordum. Denge unsuruydum yani, "hop n'apıyorsunuz, hayvan değiliz ki, arkadaşız burada, birbirinizi gebertecek misiniz yani?" diyordum.

'70'li yılların ortalarından beri başarıdan başarıya koşuyorsunuz. Sizi yoksul ve dışlanmış tahayyül etmek zor geliyor.

Gülünç okul kıyafetiyle sahneye çıkınca herkes dalga geçmişti. Benim açımdan "sizin gibi değilim" diye haykırmanın bir yoluydu. Şortum ve okul çantam sayesinde her şeyin üstesinden gelebildim.

Yıllarca müthiş sıkıntı çektik. Ama bunun ödenmesi gereken bedel olduğunu biliyordum ve şikâyet etmeyi kendime yasaklamıştım. Yaptığın seçimi sahiplenmen gerekiyordu. Kulüplerde, barlarda dinleyiciler coşkuluydu. Ama ne zaman bir plak şirketiyle görüşmeye gitsek, tiye alınıyorduk. Kapıyı suratımıza çarpıyorlardı, çünkü o kadar sert bir grup karşısında insanlar hakikaten çekiniyordu. Halbuki hiçbir zaman şiddet yüklü bir grup olmadık, o gürültü patırtıyı yüzümde bir gülümsemeyle yapıyordum. Gazetelerde, dergilerde çıkan yazılarda benden saldırgan tabiatlı, tehlikeli, pis herifin teki diye bahsedilmesi annemi sinir ediyordu. Çünkü o benim rock-'n'roll yapmaktan hoşlanan efendi bir çocuk olduğumu biliyordu.

Ama bu kötü çocuk imajını bile isteye oluşturmamış mıydınız?

Ve kimse maskenin altını göremedi. "Angus Young sonuçta dürüst ve çalışkan bir çocuk değil mi?" diye soran olmadı. AC/DC'de görülmek istenen imaja uymuyordu bu. Halbuki biz her zaman gayet normal, sade insanlar olduk, iyi komşulardık. İnsanlar grubun karanlık ve uğursuz yanını görüyorlardı, bütün bu şamatayı kafa bulup eğlenmek için özellikle yaptığımızın farkına varmıyorlardı. Ve kocaman bir şaka olarak görüleceğimiz yerde, bir toplumsal sorun olarak, toplumun yansıması olarak değerlendiriliyorduk... Ve o yanlış anlama bugün hâlâ çözülmüş değil maalesef. Okuldayken, bize bir kitabı kapağıyla değerlendirmeyin, diye öğütlerlerdi. Meğer o da bir öğretmen yalanıymış. Yirmi yıldır her türlü boktan şeyle suçlanıp duruyoruz, ne o, gençlere kötü örnek oluyormuşuz... Sanki bütün sorunların nedeni AC/DC'ymiş gibi...

Pearl Jam ve Nirvana'nın patlamasıyla heavy metal de kabul gördü...

Bu müziğin kabul edilebilir olması için tuzu kuru semtlerin beyaz velet-lerinin sardırması gerekti. Amerika, bir burjuva toplumu: Rock'un sağlıklı, gürbüz, beyaz öğrenciler tarafından yapılmasından hoşlanıyor. Yıllar boyunca, biz yapayalnızdık. Kendi duruşumuz, tavrımız sayesinde kabul gördük. Abimin dediği gibi, "AC/DC'nin hava olsun diye sigaraya ihtiyacı yok. Ağzımızın kenarında sigara varsa, içmek içindir." Pozmuş, havaymış, modaymış, bizi ırgalamaz. Grunge da punk'ın ilk zamanları gibiydi, saçlarını maviye ya da yeşile boyamakla beynini de boyamış olmuyorsun. Sonuçta, yine zengin mahalle çocuğu olarak kalıyorsun. Bir şişe boya ne insanın kendisini ne de eğitimini değiştirir. Punk'çılar beni bayağı eğlendirmişti, ama açıkçası müzikleri ipimde değil. Beni bir tek blues ve rock'n'roll ilgilendirebilir. Bir plakçıya girdiğimde, tek duyduğum bum-bum-bum... Sonra birden, hoşuma giden, bana hitap eden bir şey kulağıma çalınıyor. Gidip çalanın ne olduğunu soruyorum; ya John Lee Hooker çıkıyor ya da başka bir eski blues'cu. İlgimi çeken ve anlayabildiğim bir tek bu var. Eğer Fransa millî takımını tutuyorsan, Fransa'ya karşı oynamadıkları sürece Japonya - Güney Kore maçının sonucunu merak etmezsin. Benim için de aynı şey: Blues deplasmanda olmadığı sürece, sırf blues'la ilgileniyorum.

Çeviren: ***Siren İdemen***

80 KONTÖR
80 SMS

40 KONTÖR
40 SMS

20 KONTÖR
20 SMS

ABONE
1999-2000

ABONE
2001-2002

ABONE
2003-2005

Yükle, Kazan!

Bir defada 250 kontör yükle.
Abonelik yılına göre Hediye Kontör + SMS kazan!

2003-2005 abonesiysen yükledikçe 20 kontör + 20 SMS,
2001-2002 abonesiysen yükledikçe 40 kontör + 40 SMS,
1999-2000 abonesiysen yükledikçe 80 kontör + 80 SMS kazan.

16 Şubat-31 Aralık 2005

Bu bir Telsim markasıdır.
MY CEP Budur

TEL SİM

Ayrıntılı bilgi tüm Telsim CepShoplar'da, telsim.com.tr'de ve 444 0 542'de.

ansiklopedi

a→

ARKA KAPAK

Nostalji değil, tarih!.. Fotoğrafta gözüken Express arka kapağı, 10 Ağustos 1996 tarihli. Aynı bayrakları ve aynı metni bu ayki Roll arka kapağına taşıyoruz, çünkü şartlar öyle gerektiriyor!

b→

BRIGHT EYES

Shirley Temple'a ün getiren 1934 tarihli David Butler filmi... Shirley Blake, annesi Mary'nin hizmetli olarak çalıştığı Smythe ailesinin yanında yaşamaktadır. Bir kazada ölen pilot babasının hayaline tutunur. Bir yandan da oyuncaklarını kıran, kendisine kumpaslar hazırlayan Smythe'lerin torunu Joy'la sürekli kavga halindedir. En iyi arkadaşı ise Loop Merritt'tir. Shirley'e gönül koyan Merritt, onun için bir doğumgünü partisi hazırlar. Doğumgünü pastasını alan annesi eve dönerken bir kaza geçirir ve ölür. Loop bu kazayı Shirley'e haber verirken bütün izleyiciler gözyaşlarına garkolur. Çeşitli badirelerden sonra, Smythe'lerin bir akrabası Shirley'nin istikbalini garanti altına alır, film mutlu sonla biter... Birkaç filmde oynadıktan sonra Buhran dönemi Amerika'sının umut sembolü olan Shirley Temple, daha altı yaşındayken çevirdiği bu filmle birlikte, iri ve parlak gözleri, sarı bukleleri, dansları, şarkılarıyla millî bir fenomene dönüştü. En meşhur şarkısı "On The Good Ship Lollipop"u da bu filmde okumuştu.

d→

DYLAN

İrlandalı bir Protestan papazıyla Brötanyalı ve gezmeyi seven bir Fransız kadının oğlu olan Langhome, İngiltere kıyıları açıklarında, Cork ve Dieppe arasında bir yerlerde, Saint-Patrick gemisinde doğmuştu. Bu yüzden babası, Kelt dilinde Okyanus anlamına gelen "Dylan" adını vermek istemişti ona. Ama güzelden ziyade otoriter olan annesi üstün gelmiş ve küçük Langhome, hem İngilizce hem de Fransızcada aynı şekilde yazılmak gibi bir onur taşıyan "Charles" adı hayatına iğnelenmiş olarak inmişti Dieppe limanına. İrlandalı papaz onu "Çarls" diye çağıracak, annesiyse tabii ki Fransızca okunuşuyla "Şarl" diyecekti. 1929'da çıkan ilk romanının kapağında, okyanusun anısı olarak, adıyla soyadının arasına Dylan'ın D'sini de bastırmıştı: Charles D. Langhome.

Yves Simon, "Okyanuslar"

j→

JOHNSON, DENIS

1949 yılında Almanya - Münih'te doğdu. Tokyo, Manila ve Washington'da büyüdü. Halen Idaho'da yaşıyor. 1984 yılından sonra New Yorker, Esquire, Spin, Rolling Stone dergilerinde muhabirlik yaptı. Iowa Üniversitesi'nden aldığı master derecesi aldı. Yedi roman yayınladı ("The Name Of The World", "Already Dead", "Jesus' Son", "Resuscitation Of A Hanged Man", "Fiskadoro", "The Stars At Noon", "Angels"), şiirleri "The Throne Of The Third Heaven Of The Nations Millennium General Assembly" başlığı altında toplandı. San Fransisco Campo Santo Tiyatro Grubu'nun resmî oyun yazarı; Texas Üniversitesi'nde şiir ve roman üzerine dersler veriyor. One Ring Zero ikilisinin Bush karşıtı CD'sinde Paul Auster, Margaret Atwood gibi yazarlarla birlikte yer aldı. 1993'te yazdığı "Jesus' Son" onun için bir nevi milât oldu. Canki hayatının çıkmazları, çaresizlik duygusu ve getirdiği yıkımların yanında, mizah ve umut da içeren, "normal" insanların hayatlarının genelde daha şaşırtıcı ve hatta daha tuhaf olduğunu anlatan yarı otobiyografik kitabı filme de alındı. Olayların nasıl geliştiğini, kendi ağzından aktaralım:

"Kitabımı cankiyken yazdığımı söylüyorlarmış. Olacak iş değil. Elleriniz şişiyor o durumda, klavye kullanmanız imkânsız. Zaten maksadım kitap yazmak da değildi, ama yazmış bulundum. Hiçbir yere uymayan hikâyelerim vardı, kafam iyiyken anlatırdım, insanlar da 'bunları yazmalısın' derdi. İlk hikâyeyi yazdığımda 35 yaşında falandım. Ses bir gence ait, ama aynı zamanda geçmişe bakan bir insanın sesi bu. Biraz daha çalıştım, başkalarının hikâyelerini kullanmaya başladım, biraz da kendim uydurdum. Sonra bıraktım. Bir sürü insanın karşısına ruhen kötürüm bir şahsiyet olarak çıkma fikri pek de iyi gelmedi. Ta ki Filipinlere gidip sıtma olana kadar. Param yoktu, ama elimde yedi hikâye vardı. Üçdört tane daha yazdım. Yazma işine kafayı takmam, bir burs sayesinde oldu. On ressam ve on yazarı, masraflarını ödeyerek, bir de ceplerine ayda 300 dolar koyarak yedi ay yaşatıyorlar. Bir sonraki romanımı yazarım düşüncesiyle katıldım. Ama sonra cozuttum, karı kız peşine düştüm. Yedi ay sonunda elimde hiçbir şey yoktu. Bu büyük fırsatı yüzüme gözüme bulaştırmıştım. Çok bozuldum. Derken bir roman üzerinde çalışmaya başlamıştım ki, bir kadınla tanışıp evlendim. Ama kısa sürede paralar suyunu çekti. Karım eve geldi ve 'para bitti' dedi. 'Farkındayım. Üzgünüm' dedim. Bir iş bulmam gerektiğini söyledi. Yedi aydır çalışmıyordum ve birden aslında bir daha hiç çalışmayacağım kafama dank etti. Hayatta 'para durumumu bir garantiye alayım, çalışmayı bırakacağım' demek kadar saçma bir şey yoktu. Baştan işi bırakmak lazımdı. Karım 'peki n'olucak?' dedi. 'Ben sokakta yaşayacağım, sokakta yazacağım' dedim. Beni terk etti. Ben de daktilomun başına oturdum, üç ayda romanı bitiriverdim. Karımın dönüşü o kadar kısa zamanda olmadı tabii... Son yıllarda, düzyazılarımdaki stilim biraz değişti. Mesele dille etkilemek değil, biraz daha hakiki olmak. Kurgu beni gerçeklerden daha fazla yaklaştırıyor hakikate. Gazetecilik yaparken gerçeklerle çalışırsınız, ama her türlü resmî kısıtlamanın altındasınızdır. Daima gerçeklere dayalı bir malzemeye uyacak bir şey yapmaya çalıştığınızdan, bana kalırsa, sonunda bir yalan yaratırsınız. Halbuki bir yalanı alıp, hakikate olan tutkunuzun bunun üzerine çalışmasına izin verirseniz, bir hakikat elde edersiniz, gerçek değildir, ama sizi hakikate yaklaştıran bir şeydir. Biz bunu isteriz. Bir tiyatro oyununu izlemeye gittiğimizde, yaşayacağımız o tamamen izole durumun karakterlerin durumu olduğuna ikna edilmeye ihtiyacımız vardır. Yaşadığımızdan emin olmamızın sağlanmasına ihtiyacımız vardır."

0→

14'LER

27 Mayıs darbesiyle yönetime gelen Millî Birlik Komitesi homojen bir grup değildi. Darbeden kısa bir süre sonra, izlenecek yol konusunda görüş ayrılıkları iyice belirginleşti. Cemal Gürsel ve Cemal Madanoğlu'nun başını çektiği grup, iktidarın bir an önce sivillere devredilmesi taraftarıydı. Hatta Madanoğlu, daha 27 Mayıs günü, yeni bir anayasa hazırlamak üzere İstanbul'dan gelen profesörlere "Siz profesörler heyeti, (...) yarın 12'ye kadar hükümetinizi ilan edin Kurucu Meclis olarak. Ben askeri çekeyim" demiş, ancak profesörlerin, askerlerin çekilmeyip yasama yetkisine sahip bir ihtilâl komitesi kurmalarını önermesi üzerine Millî Birlik Komitesi'ne giden yol açılmıştı.

Önde gelenleri arasında Orhan Kabibay, Alparslan Türkeş ve Orhan Erkanlı'nın bulunduğu diğer grup ise, her türlü toplumsal, ekonomik ve hukukî reformlar yapılmadan önce yönetimin sivillere devredilmemesini, hemen gitmenin iktidarı

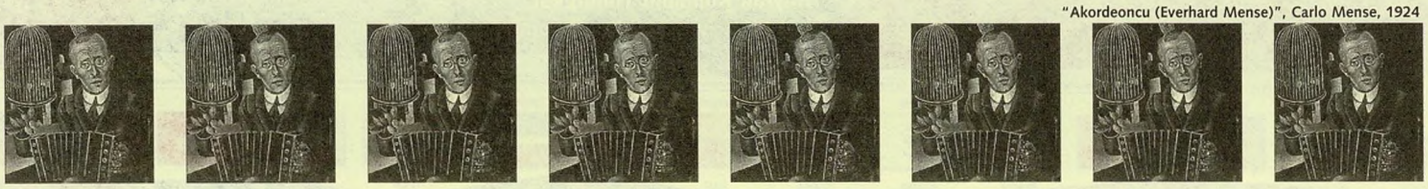
"Akordeoncu (Everhard Mense)", Carlo Mense, 1924

Cumhuriyet Halk Partisi'ne devretmek anlamına geleceğini savunuyordu.
İki grup arasındaki mücadele Gürsel-Madanoğlu grubunun diğerlerini tasfiyesiyle sonuçlandı. Devlet başkanı Cemal Gürsel'in 13 Kasım 1960 günü yayınladığı tebliğle 14 MBK üyesi emekliye sevkedildi ve bir süre sonra yurtdışındaki temsilciliklere müşavir olarak gönderildiler. Yurtdışında da, ülkedeki gelişmeleri izleyen, ilişkilerini sürdüren 14'ler, Temmuz 1962'de Brüksel'de yaptıkları toplantıda, liderlik ve ülkeye dönüşte izleyecekleri yol konularında anlaşamayınca, topluluğun dağılmasına, herkesin dilediği gibi hareket etmesine karar verildi.
Fazıl Akkoyunlu, Orhan Kabibay, Alparslan Türkeş, Mustafa Kaplan, Orhan Erkanlı, Muzaffer Karan, Şefik Soyuyüce, Dündar Taşer, Münir Köseoğlu, Rıfat Baykal, Ahmet Er, Numan Esin ve İrfan Solmazer'den oluşan 14'ler çoğunlukla Türkçü subaylardı. Nitekim aralarından 10'u, 1965 yılında, Türkeş'in liderliğinde sonradan Milliyetçi Hareket Partisi adını alacak olan Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ne girmiştir.
Alper Sedat Aslandaş - Baskın Bıçakçı,
"Popüler Siyasî Deyimler Sözlüğü"

S→

SERRAT, JOAN MANUEL

Efsanevi Katalan şarkıcı, şarkıyazarı. Katalunya'yla beraber tüm İspanya'da olduğu kadar Latin Amerika'da da bir özgürlük simgesi. İspanya İç Savaşı'ndan sonra, Barselona'nın işçi mahallelerinden birinde, yenik tarafa mensup anarşist bir ailenin çocuğu olarak 1943'te doğdu. Katalan "nova cançó" (yeni şarkı) akımının öncülerinden. 1964'te çıkardığı, babasının kendisine 16 yaşındayken hediye ettiği gitardan söz eden "Una Guitarra" ilk 45'liği oldu. Serrat'ın şarkıları, bu ilk single'ında olduğu gibi kendi hayatını yansıtmakla beraber, sokakta uzun bir uykuya dalıp bir daha uyanmayan evsizlerden, acımasız toprak ağalarına kadar tüm insanların hikâyesini anlatır.
Katalanca dilinin hoş karşılanmadığı Franko döneminde, 1967'de İspanyol televizyonuna çıkarak alışılagelmedik biçimde üç Katalanca şarkı söyledi. Bundan bir yıl sonra İspanyolca şarkılar da söyleme kararı alan Serrat, ilk çıkan İspanyolca single'ı "El Titiritero"/"Poema de Amor"un kapağında Katalanca Joan olan adının İspanyolca "Juan" olarak yazılmasına izin verdi. Bu kararıyla, şarkılarını sadece anadillerinde, Katalanca söyleyen ve bunu savunan tek-dilci grup (Maria del Mar Bonet, Raimon Pi de la Serra) ve her iki dilde de söylenmesini doğru bulan iki-dilci grup arasında kaldı. Bu iki grup söz konusu yıllarda birbirleriyle sahne bile paylaşmıyordu. Aynı yıl, 68'de Eurovision'da İspanya'yı temsil etmesi için Serrat'a bir teklif geldi. Yarışmaya katılmak için, "La la la"yı Katalanca söyleyeceğini ya da hiç söylemeyeceğini duyurdu. Bunun üzerine Eurovision yolu kapandı, televizyon ve radyoda Serrat için uzun bir sansür dönemi başladı. Şarkı, "biz Katalanca'yı Serrat'ın sözlerini anlayabilmek için öğrendik" diyen Massiel tarafından, İspanyolca seslendirildi ve birincilik ödülü aldı. Bu dönemde Serrat, Katalunya'da verdiği konserlerde ayakta alkışlanıyordu; İspanya'nın diğer yerlerinde, Katalanca söylemeye başladığında ise izleyicilerin yarısı salonu terk ediyordu.
69 yılında İspanya müzik tarihinde en yüksek satışlara ulaşan ünlü İspanyol şaire adanmış albümü "Dedicado a Antonio Machado" çıktı. Aynı yıl "Meditarráneo"yu yayınladı. "Meditarráneo", ülkelerden öte insanların hikâyelerinden, denizden, topraktan bahseden sözleriyle televizyon ve radyodaki sansüre rağmen liste başına yerleşti ve bundan sonraki kuşakları da etkilemeye devam etti.
75 yılında çıktığı turne kapsamında Meksika'dayken, ülkesindeki ölüm cezası ve diktatörlük aleyhine yaptığı bir konuşma nedeniyle İspanya'ya geri dönemedi. Franko'nun yıl sonundaki ölümü-

ne rağmen, ancak 76 Ağustosunda Kraliyet izniyle ülkesine dönen şarkıcı, Katalunya muhalif hareketiyle daha yakın ilişki içinde hareket ederek politik kimliğini perçinledi.
Latin Amerika ile her zaman sıcak bir ilişki içinde olsa da, Franko döneminde İspanya'da kendisine uygulanan sansüre diktatörlüklerle yönetilen Latin Amerika ülkelerinde de maruz kaldı. 85'te Uruguaylı şair Mario Benedetti'nin şiirlerini bestelediği "El Sur También Existe" (Güney de vardır) albümünü çıkardı. Brezilya'da Caetano Veloso, Gal Costa gibi şarkıcılarla beraber bir albüm yaptı. 98 yılında, uzun zamandan sonra büyük başarı yakalayan "Sombras de la China"yı kaydetti, albümde Eduardo Galeano ile birlikte sözlerini yazdığı bir şarkı da yer aldı. Son olarak 2003'te Barselona ve Katalunya Ulusal Orkestrası eşliğinde "Serrat Sinfónico" albümünü yayınladı.

STYLOPHONE

Zamanının sloganıyla, "cep orgu". '70'lerin en ilginç icatlarından biri. Çocuklara müziği sevdirmek için tasarlanan alet fazla pahalı olduğu için yaygınlaşmasa da, bir stylophone orkestrası da kuran televizyon yapımcısı Rolf Harris'in adı aletle özdeşleşti ve biraz da bu sayede İngiliz popüler tarihindeki geniş yerini aldı. David Bowie'nin "Space Oddity"yi besteleyerken başvurduğu söylenen aleti Pulp da epeyce kullandı.

y→

147'LER

Ekim 1960'da Millî Birlik Komitesi tarafından üniversitelerden uzaklaştırılan öğretim üyeleri... (...) 147'ler, "lüzumundan fazla ince eleyip sık dokudukları" gerekçesiyle Anayasa Komisyonu'ndan çıkarılan Tarık Zafer Tunaya ve İsmet Giritli ile muhalif Ali Fuat Başgil gibi atılmaları açıkça siyasî nedenlere bağlı olanlardan başka, MBK'nın üniversite içinden gelen ihbarlara dayanarak belirlediği isimlerden oluşuyordu...
147'ler hakkında sonradan "Evet, kantarın topuzunu biraz fazla kaçırdık. Ama onlar birbirlerini ihbar ettiler" diyen MBK üyesi Orhan Erkanlı, isimlerin nasıl belirlendiğini şöyle anlatıyor: "Her türlü kanaate taarruz ediyorduk. Solcusunu da, sağcısını da atıyorduk. Doğum yeri şarkta olanı Kürtçü diye, namaza gideni softa diye, kitapsızı kitapsız diye, kitaplıyı hırsız diye, talebeye ciddi davrananı sert diye, samimi hareket edeni lâubali diye damgalıyorduk. Solcu, sağcı, mason, Kürtçü, gerici, cahil, tüccar, kitapsız, politikacı vesaire gibi sıfatlar sık sık kullanılıyor, bu barajları aşabilenler içeride kalıyorlardı."
(...) Sivil yönetime geçildikten kısa bir süre sonra, Mart 1962'de çıkarılan bir kanunla 147'lerin üniversiteye dönmeleri sağlandı.
147'ler arasında, Ordinaryüs Profesör Recai Galip Okandan, Prof. Sabahattin Eyüboğlu, Prof. Yavuz Abadan, Prof. Bülent Nuri Esen, Prof. Aziz Köklü, Prof. Nusret Hızır, Prof. Memduh Yaşa, Prof. Mina Urgan, Doç. Mukbil Özyörük, Dr. İhsan Ünlüer, Doç. Haldun Taner, Asistan Özer Ozankaya'yı sayabiliriz. *(Geçtiğimiz günlerde gazetelere Doğu'nun ve İslâm'ın modern bilime katkısına dair araştırmalarıyla konu olan Prof. Fuat Sezgin de 147'ler de arasında yer almış, 62'den itibaren çalışmalarını Almanya'da sürdürmüştü.)*
Alper Sedat Aslandaş - Baskın Bıçakçı
"Popüler Siyasî Deyimler Sözlüğü"

Z→

Z CARS

1962'den itibaren BBC'de yayınlanmaya başlanan, İngiliz kanallarının en uzun ömürlü polisiye dizisi (667 bölüm). Janra yeni bir gerçekçilik getiren, polis teşkilâtını dünyevîleştiren –onları zaafları olan, kimi zaman deli gibi içen, bazen eşlerini döven–, Kuzey Liverpool'un işçi sınıfı ağzını ekrana tüm doğallığıyla yansıtan dizi, '60'larda İngiltere'ye hakim olan sosyal demokrat zihniyeti de taşıyordu. Esas kahramanlar dört polisti: "Jock" Weir, "Fancy" Smith, Bob Steele ve Bert Lynch. Bir de tabii iki araba: Zamanın en hızlı sedan modeli Ford Zephyrs marka arabalar Z-Victor 1 ve Z-Victor 2 adını taşıyordu...

Bayrak Kullanım Yönergesi

bayrak yas belirten durumlar dışında hiçbir zaman

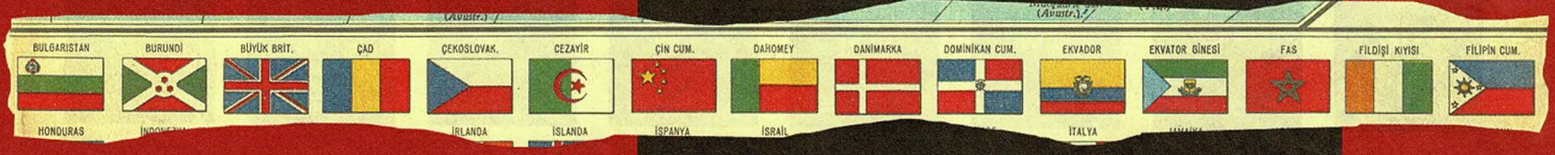

başaşağı sergilenmeyecektir

bayrak hiçbir zaman altında bulunan

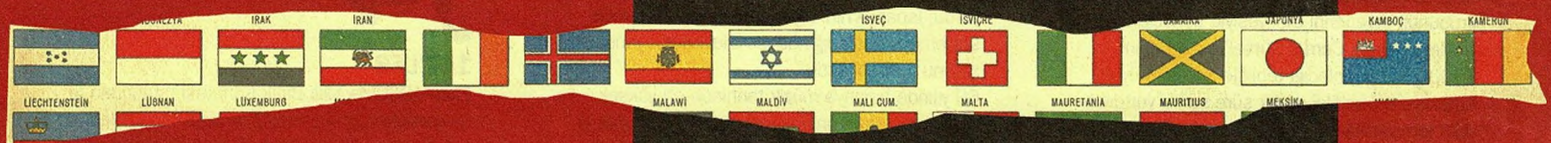

toprak döşeme ya da su gibi bir nesneye değmeyecektir

hiçbir zaman serili ya da yatay bir konumda taşınmayacak

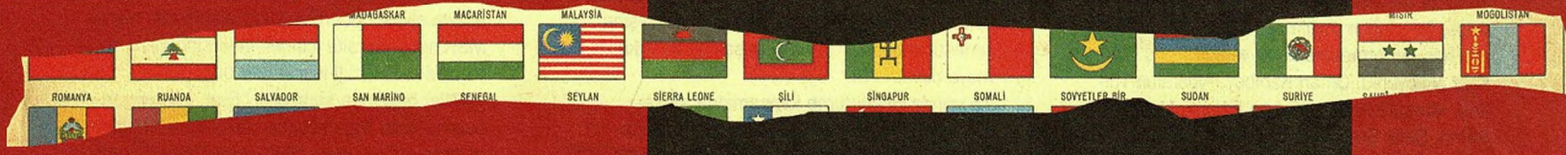

hep yüksekte, salınmış durumda tutulacaktır

hiçbir zaman bağlı toplu katlı olmayacak

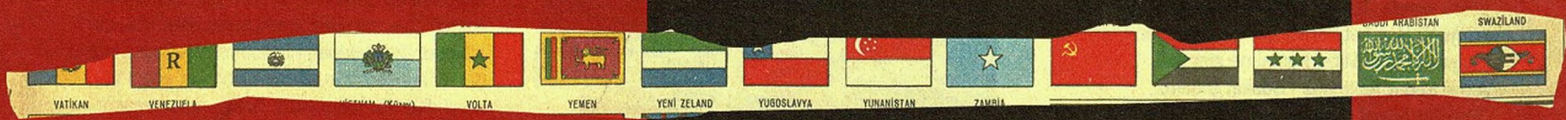

hep açık bırakılacaktır

bayrak hiçbir zaman döşemeyi kaplamak üzere kullanılamaz

üzerine niteliği ne olursa olsun

herhangi bir marka nişan harf sözcük görüntü beti resim çizim

yerleştirilemez ya da iliştirilemez

bayrak hiçbir zaman kaplama tutma taşıma ya da koruma

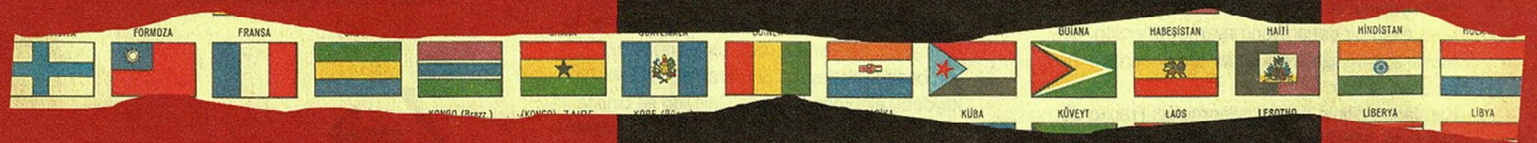

aracı olarak kullanılamaz

reklam amacıyla kullanılamaz ayrıca

bayrak artık bir simge olarak sergilenmeye

uygun bir durumda bulunmuyorsa

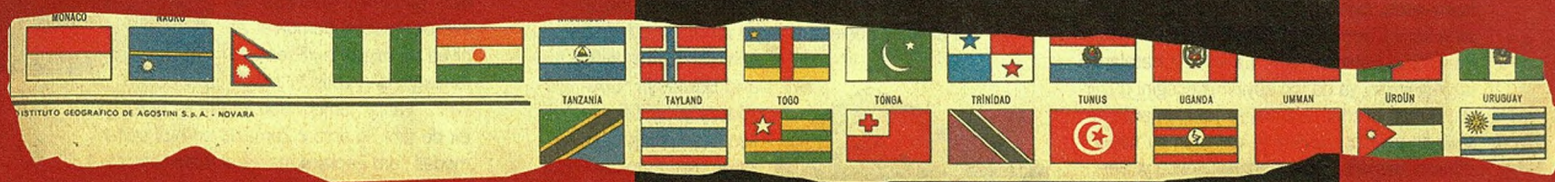

kutsallığına yakışır bir biçimde

olabilirse yakılarak

yok edilmelidir

David Antin